

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXIX. évfolyam.

Szobotica, 1928. VASARNAP, június 24.

168. szám

Telefon: Kladóhivatal 6—58 Szerkesztőség 5—10, 8—52, 370.
Megjelenik mindennap reggel, ünnep után és hétfőn is.

Előfizetési ár negyedévre 165 din.

Szerkesztőség, kladóhivatal és könyvosztály, Szobotica
Zmaj Jovin trg. 3. (Minerva palota)

A nemzet gyásza

Gyászol az ország. Gyászolja a két képviselőt, akik a törvényhozás csatatérre fajult termében hősi halált haltak, de gyászolja azt a fátumot is, amely a nemzet legjobbjait egymás ellen sorakoztatja és az alkotó munka lehetőségeit vésszes szenvedélyek gözébe fojtja.

Pártellentétek nem bontják meg az egységét annak az elmélyülő gyásznak, amely óriási fekete drapériaként borul az országra. Lehet és van a pártállás különbözőségétől meghatározott nézeteltérés abban a kérdésben, hogy kik felelősek a parlamenti atmoszférának azért a katasztrófális áttüzesedéséért, amely a szörnyű vérengzést előidézte. Amde a borzalmas tény súlyát és a nép lelke mélyéig nyomuló tragikus hatását semmiféle magyarázat nem csökkenti. Az áldozatok temetésének idején minden dolgozó kezét megállított a feltoluló részvét, amely a halottak egyéni sorsán túl az állam fejlődésén örökös gondot is felölel. Nincs senki, aki ne érezné, hogy a szerencsétlenség, amely két képviselőt sírba döntött, az egész nemzetre nehezedő súlyos csapás. Mivé lesz ez a sokat szenvedett nép, ha politikai élete nem tud kitörni a pusztító indulatok rettenetes körforgásából?

A tragédia azonban, mint Arisztotelesz tanítja, nemcsak szánalmat és félelmet gerjeszt, nemcsak fájdalommal tölt el és könyvekre indít, hanem meg is tisztít és felemeli a lelket magasabb régiókba. Az ország jobb jövőjét építő hitnek és akaratnak újjászülve kell kikerülnie a könnyeknek abból a fürdőjéből, amely Radics Pavle és Baszaricsek Gyuró friss sírját áztatja. Egy örjögő ember, aki a rajta esett szóbeli sértést gyilkossággal torol meg, kiolthatja két törvényhozó életét, de az állam falait nem üthetik át revolverének golyói.

Ugyanazzal az összeboruló szolidaritással fogjunk hozzá a tanulságok levonásához és a rekonstrukció nagy feladatainak megoldásához, mint ha az elemek haragja zúdult volna ránk. Amit Raicsics Punisa a nemzet gyűlésében művelt, nem pusztán büncselekmény, amelyért a törvény rendelkezései szerint lakolni fog, hanem iszonyatos erupció, amely a konszolidáció reményével kecsesítő politikai helyzetet gyökerestül felforgatta. A romok eltakarításának és az építkezéshez szükséges téglavetésnek idején ne rekrimáljunk. Melyik politikai párt hivatkozhatik nyugodt lelkiismerettel arra, hogy semmi része nincs az elmúlt tíz év alatt elkövetett hibákban és a közszellemnek abban a megtörtöttségében, amelynek következményei most robbantak ki?

A gyászbeszéd elhangzása, a halottak elföldelése és a kétségbeesés jajveszékéseinek elcsillapulta után új munka, új harc, új erőfeszítés következik és a kegyeletes emlékezés csak nemes motivumokat táplálhat. Akik a nép javáért folytatott küzdelemben estek el, fokozott kötelességünk, hogy minden egyéni célunkat a közérdeknek rendeljük alá. És ha a türelmetlenség, az engesztelhetetlen gyűlölködés és egymás becstelését sem ki-

mélő fékezhettség martirokat követelt a parlamentben, azzal rójuk le irántuk a legméltóbban tartozásunkat, hogy abban a gyülekezésben, amelynek létjogosultságát csak az ország boldogulásáért kifejtett konstruktív fáradozás biztosíthatja, a megértő együttműködés feltételeit teremtsük meg.

Maga Alekszandar király Öfelsége

nyújtott nagyszerű példát a politikusoknak, amikor fejedelmi bölcsége és megáradó emberi jósága sugallatát követve, a megsebesült képviselők betegágyához sietett, majd az ellenzéki vezérek szokatlanul hosszú kihallgatásával biznyságát adta annak, hogy a véres parlamenti esemény egyetemes nemzeti jelentőségét a Korona teljes mértékben méltányolja. A zagrebi temetés hangulatában a kritikusan feszült politikai viszonyok szanálását várja a közvé-

lemény ettől a trónról lesugárzó mutatástól. A kibontakozás Ariadnefonala még korántsem rajzolódik az aggódó várakozás elé, sőt a szombaton elhangzott politikai nyilatkozatok a pártantagonizmus változatlan élességére vallanak. Még sem lehet nem bizni a tragédia tisztító hatásában s a nép csüggedentlenül hiszi, hogy felül fog kerekedni az az államférfiúi megfontoltság, amely megkíméli az országot a belső rázkódtatásoktól.

Százezer ember vett részt Radics Pavle és Baszaricsek temetésén

Pribicsevics felolvasta a temetésen Radics István üzenetét, amelynek békülékeny hangja Beogradban nagy meglepetést keltett — A legnagyobb rendben, minden incidens nélkül folyt le a két meggyilkolt képviselő temetése

A kormány lemondását befejezett ténynek tekintik

Zagrebból jelentik: A rendőrség erélyes intézkedései folytán péntek éjszaka minden zavaró incidens nélkül múlt Már este hét órakor kiürültek az utcák bezárták a nyilvános helyiségeket. Éjszaka rendőrorjáratok járták be a várost, de sehohsem került sor beavatkozásra. A rendőrség hajnali négy órakor csöndben eltemette azt a három halottat, akik a csütörtök esti tüntetések áldozatai. Eltemették többek között azt a férfit is, akinek személyazonosságát nem sikerült megállapítani.

A zagrebi tartomány gyászülése

Gyönyörű szép júniusi meleg nap volt szombaton. Zagreb ünnepi csöndre ébredt. Az üzletek zárva, a gyárakban szünetelt a munka és a villamosforga-

lom is megállt. A lakosság már korával reggel talpon volt és csoportonként vonult a paraszttól otthon felé és azokba a utcákba, amerre a temetési menet elhaladt. Az utcákon hajnalban még égtek a gyászfátyollal bevont villany- és gázlámpák. Az emberek nagyrésze fekete ruhába öltözött és családotól gyülekeztek a Paraszttól Otthon környékén.

A szobor épületében reggel nyolc órakor gyászülést tartott a zagrebi tartománygyűlés, amelyen résztvettek az oszljeki, szerémi, tengermelléki, mari-bori, spliti, dubrovnikai, mosztári és a banjalukai tartományok kiküldöttjei. A gyászülésen Petrovics Franjo tartománygyűlési alelnök mondott gyászbeszédet, amelyet a képviselők állva hallgattak végig.

Pribicsevics Szvetozár beszéde

A következő szónok Pribicsevics Szvetozár volt, aki a következőket mondotta:

— Vannak percek az ember életében, amikor azt hiszi, hogy egy egész századot él keresztül. Mi is tapasztaltuk ezt: az az egy perc úgy tűnt fel, mint egy egész század. Az a sorsdöntő perc, amely állandóan emlékeztetünkben fog élni és nagy szegényfoltia lesz a mi történelmünknek. A lövések abban a pillanatban dördültek el, amikor szeretett barátaink és társaink hivatásukat teljesítették, amikor az emberi jogokért, a szabadságért, egyenlőségért és az emberi méltóságért küzdöttek. A golyókat a parasztdemokrata koalíció vezetőségének, főleg Radics Istvánnak szánták, de nemcsak őket találták el, hanem más is: eltalálták a parlamentet. De halálosan megsebesítették a mai rezsimit is, amely nem a néptől kért segítséget, hanem a puskatusban és erőszakban keresett eszközt, ahelyett, hogy megegyezést talált és harmóniában élt és dolgozott volna a néppel. A véres büntetés elkövetése után együtt voltam Radics Istvánnal, több ízben felkerestem őt, aki sűrűn egymásutánban ismételtette előttem: »Féltem az államot. Az államot féltem.« Aztán azt mondta, hogy ellenségeink most emelt fővel fognak járni és erre a nemzeti tragédiára felfigyeljenek. Radics István tegnap lediktálta nekem üzenetét és arra kért, hogy azt olvassam fel.

Pribicsevics ekkor benyult a zsebébe és egy darab papírost vett elő, amelyen ceruzával volt írva Radics üzenete:

— A parlamentben elkövetett bűntény nagy állami és nemzeti szeren-

Nyolcvanezer ember vonult el a koporsók előtt

A Paraszttól Otthonban felállított ravatalok előtt reggel nyolc óráig vonultak el részvétlátogatók. Hozzávetőleges számítás szerint

nyolcvanezer ember vonult el a két ravatal előtt.

Reggel nyolc óra után csupán a hivatalos személyiségeket engedték be abba a szobába, ahol a koporsók voltak felravatalozva.

A bucsubeszéd

A vidékről nagyszámu küldöttség érkezett, leginkább parasztpárti szervezetek delegációi. Majdnem valamennyi koszorut is hozott, úgyhogy hozzávetőleges becslés szerint 450 koszoru díszítette a ravatalt.

Tíz órakor kezdődött a hivatalos küldöttségek felvonulása. A küldöttségek tagjaival megtelt a Zrinjevac, az Akadémia-tér, a Vukovics-utca és a mellékutak. Már előbb megérkezett dr. Bauer Antal zagrebi érsek, a kanonokok és a zagrebi papság kíséretében.

A ravatal körül paraszttok, egyetemi ifjak és szokolisták álltak őrt. A díszőrség vállára vette a koporsókat, levitte a paraszttól balkonja alá, ahol az érsek beszentelte a koporsókat, elmondta a halottas imát és a koporsókat feltették az ott álló gyászkocsokra.

A temetésre a parasztdemokrata koalíció tagjai teljes számmal jelentek meg. Megérkezett Zagrebba, de nem hivatalos minőségben a muzulmánok, a németek és a szlovének néhány képviselője is. *Öfelségét Szrećkovic tábornok, hadseregparancsnok képviselte, aki a király nevében két babérkoszorút helyezett a koporsóra.* A várost Heinzl polgármester képviselte.

A Paraszttól Otthon erkélyéről az első bucsuztató beszédet Predavec József, a parasztpárt alelnöke mondta. Beszédét így kezdte:

— Svacsics Péter, Gubec Máté, Kvaternik 1845, 1903 és 1918 áldozatai után újabb Kálváriához jutott a horvát nép s az áldozatok ravatalánál felvetődik a kérdés: Mi lesz most? Ez nem a tájékozatlan tömeg kérdése, nem arról van szó, hogy mit akarunk és mit kívánunk, hanem arról, hogy mit lehet most tenni...

Majd így folytatta:
— Az első szenvedés fájdalmaiban és a szívek elkeseredésében talán rettentés és rövid választ találunk, de a nemzet nagylelkű ösztönei érzik és a szervezett nemzet zárt sorai öntudatosan belátják a jelen pillanat rettenetes súlyossá-

cséllenség. Mi valamennyien látjuk és érezzük ezt. Ebből az érzésből született meg az a gondolat is, hogy a népképviselők Horvátországból és a többi prékói vidékekről sohase térjenek többé vissza Beogradba a szkupstinába, azonban

az állam nemzeti és nemzetközi életében nem szabad előfordulni a »soha« szónak, sőt ezt a kérdést ebben a pillanatban nem is szabad felvetni.

Nekünk horvátoknak megvolt az illir ujjászületésünk és meg volt a horvát parasztság ujjászületése is. Az első periódusban még külön álltak a prékói szerbek és horvátok, de a második periódusban már egy táborba kerültünk és vállatva dolgozunk. Ez nekünk erőt ad ahhoz, hogy megoldjuk azt a súlyos kérdést, amelyet ez a hűncelekmény vetett fel és pedig gyorsan, határozottan és nagy vonásokban. Hiszünk a népben, épügy, mint a nép hisz bennünk és

hiszünk királyunkban, akire ebben a pillanatban nehéz feladat vár.

Legyünk elkészülve arra, hogy nagy feladatunkat elvégezzük, ha a nép felszólít minket a választásra, vagy más küzdelemre.

Az óriási tömeg, nagy tapsviharral és éljenzéssel fogadta Radics István üzenetét.

Pribicevics Szvetozár ezután folytatta beszédét és kifejtette, hogy ezentul a prékói vidékeken a szerbek és horvátok

Trumbics Ante és Drljevics beszédei

Pucelj Iván beszélt ezután és azt fejtette, hogy a horvátok nélkül nincs Szlovénia és Szlovénia nincs horvátok nélkül. A két testvérnépnek egy uton kell haladnia.

A következő szónok dr. Drljevics Sztefan volt, aki meghatott szavakkal bucsuzott el a halottaktól.

— Az, ami a beogradi parlamentben történt — mondotta — teljesen ismeretlen a civilizált világ történelmében. Az ő tragikus végük, amely hivatásuk teljesítése közben következett be, jelentős fordulatot jelent a horvát nép életében. Soha még nem rázta meg az emberiséget annyira semmi, mint ez a szomorú eset. Hiszem, hogy a horvát nép Radics István iránti bizalommal meg fogja találni azt a helyes utat, amelyen a nagy események után haladnia kell.

Trumbics Ante dr. a horvát föderalisták

Nyolc kilométer hosszú gyászmenet

A beszédek befejezése után tizenegy órakor megindult a gyászmenet, melynek

hossza nyolc kilométer volt.

A menetet az elhunytak sirkeresztjeit vivő parasztlak nyitották meg, azután következtek beláthatatlan tömegben a különböző szokaszervezetek, majd a hazafias testületek és parasztpárti szervezetek az egész országból, mindegyik a maga sajátos nemzeti viseletében. Ezután mintegy ezer lány, valamennyi nemzeti viseletben vitte a koszorukat.

Elöl a király két nagy babérkoszoruját vitték.

A halottaskocsi előtt a király képviselője haladt, utána Bauer Antal érsek és a papság, majd egymás mellett a két gyászkocsi, amelyek mindegyike elé négy-négy ló volt fogva és a gyászkocsi oldalán állt a szokolisták és egyetemi hallgatók diszorsége. Közvetlenül a gyászkocsi után az elhunytak hozzátartozói, majd a parasztdemokrata koalíció klubja és a többi képviselők. Ezután a beláthatatlan embertömeg, hozzávetőlegesen becslés szerint közel

százezer ember kísérelte utolsó útjára a horvát nép és az egész S. H. S. királyság két tragikus halottját.

A menet az Akadémia-téren elindulva a Strossmayer-utcán át a Jelacsics-térre ment, amelyet megkerült, majd a Kapitolon keresztül a központi temetőhöz vonult. Amikor a menet eleje már a temetőhöz ért, a halottaskocsi még el sem indult a Szeljacski Dom elöl és órák hosszat tartott, amíg a gyászoló közönség eljutott a temetőig.

A pártvezetőség határozott követelése

egységesen fognak érezni.

— Egy kötelességük és egy joguk lesz: hűséget a hűségért. Mi együtt vagyunk, a bűnösök pedig messze vannak tőlünk. Valamennyien tudatában vagyunk annak, hogy a jelenlegi helyzet nehéz.

Radics István és én arra kérünk benneteket, hogy őrizzétek meg teljes hídegyvéreket, a békét és a rendet,

hogy ezzel lehetővé tegyétek a mozgalm sikerét.

Pribicevics Szvetozár beszédét meghatott csendben hallgatta végig a tömeg és több felkiáltás hallatszott:

— Éljen Radics! Éljen Pribicevics!

A szubotícai szónok bucsuszavai

Miután sorra elbucszáltak a halottaktól, a boszniai parasztpárt a dalmáciai parasztpárt küldöttei, Vukovics József a vajdasági horvátok nevében a következőket mondotta:

— A vajdasági horvátok nevében mondok utolsó bucsút, azok nevében, akik évszázadok óta el vagyunk szakítva horvát anyaföldünk től s akikre fájdalmas sullyal nehezedik a ti elvesztétek. Mi bunyevác és sokác-horvátok Bácska és Baranya síkján ma letettük a kaszát és a kapát és sirunk a nehéz sors felett, amely az egész horvát népet érte. Utolsó üzenetként a vajdasági horvát nép kérve kér, hogy ne feledkeztek meg arról, hogy a Vajdaságban kétszáz ezer horvát él.

vezére is nagy beszédet tartott, amelyben kijelentette, hogy a golyók nemcsak két embert találtak szíven, hanem a horvát népet is.

— Ez a körülmény — mondotta — messze fölébe helyezi ezt az eseményt egy hétköznapi tragédiának, amit az is bizonyít, hogy ime az egész horvát nép idezarándokolt a ravatalokhoz.

Trumbics azzal a felhívással fejezte be beszédét, hogy a horvát nép tartson össze.

A következő szónok Matijevics István, Szluparics, Jurkovic, Tjelan, Hadzsia nemzetgyűlési képviselők és Heinzl Vjekoslav zagrebi polgármester voltak. Heinzl Vjekoslav Zagreb város nevében bucsuztatta el a tragédia áldozatait és hangsúlyozta, hogy »eddig el lehetett ugyan jutni, de ennél tovább már nem szabad.«

sére a rendőrség szombaton visszavonta az uccákról összes csapatait. A temetés ideje alatt a rendet a parasztdemokrata koalíció rendezőbizottságának tagjai tartották fenn.

A temetés a legnagyobb rendben folyt le és beavatkozásra egyszer sem volt szükség.

A temetési menet eleje délután egy órakor ért a Központi temetőbe. Radics Pavle és Baszaricsek koporsóját ideiglenesen a jobb árkádok harmadik kupolájának 14. és 16-os celláiba helyezték el, ahonnan később fogják átvinni a temető új temploma közelében most épülő diszúr helyre. A temetőben még néhány beszéd hangzott el. Beszédet mondott dr. Macsek Vlatko képviselő is. Ezután a dalárdák gyászdalai következtek. Majd Babics Antal szerémségi képviselő és dr. Krajac mondtak beszédet.

A gyászszertartás három órakor ért véget és a hatalmas néptömeg ekkor rendben és fegyelméletten visszaindult a város felé.

Pribicevics beszéde és Radics üzenete

Az újságírók a temetés befejeztével szótartottak Pribicevics Szvetozár előtt, hogy beszéde és Radics üzenete között bizonyos eltérés van.

— Mai beszédem között, amelyben azt mondtam, hogy a parasztdemokrata koalíció nem megy be ebbe a parlamentbe — mondotta — és Radics üzenete között, hogy a politikában nem szabad használni a »soha« szót, nincs semmi eltérés. Én azt mondtam, hogy mi ebbe a parlamentbe, amelyben társainkat megölték, nem térünk vissza. Ezt mondotta Radics is és ez a klub érdemleges döntése is.

A politikai helyzet

Az általános politikai helyzet Beogradban továbbra is a legnagyobb mértékben bizonytalan. Különösen a kormányon levő pártok köreiben észlelhető a teljes bizonytalanság, miután a kormány maga sem informálja a pártklubokat a helyzetről és terveiről. Elsősorban az érdekli a politikai világot, hogy a kormány mikor lép vissza. Azt, hogy a kormány lemond, már nem tekintik kérdésnek.

Több, a kormányhoz közelálló politikussal való beszélgetésből azt lehet megállapítani, hogy a kormány azt várja, hogy előzetesen teljesen biztosítsa az ucca nyugalmát, nehogy a legkevésbé se legyen lemondásának az a látszata, mintha az az ucca nyomására történt volna. A lemondás tényének bejelentése előtt várják Marinkovics Voja külügyminiszter visszaérkezését, hogy a külügyminiszter informálja a minisztertanácsot arról, hogy a parlamenti események milyen hatást keltenek külföldön és különösen a szövetséges külügyminisztereknél. Marinkovics szombat este folyamán érkezik meg Beogradba. Ezenkívül a Vukicevics-kabinet Radics és a többi sebesült képviselők egészségi állapotának végleges kialakulását várja, úgy hogy bizonyosan elmúlik még néhány nap, amíg a lemondás megtörténik.

Ellenzéki körökben nagy aggodalommal nézik a prékói vidékeken, különösen Horvátországban a néphangulat megnyilatkozását. Horvátországban a hangulat igen élesen fordult a szerbiai politikai tényezők ellen. Jól látják ezt az ellenzék köreiben is és erre mutat az a nagy felütést keltő tény, hogy pénteken este, mikor a parasztdemokrata koalíció tagjai elutaztak Zagrebba, a vasutállomásról visszatértek a parlament és a demokrata klub képviselői. A független demokraták beszéltek le őket arról a tervről, hogy elutazzanak Zagrebba. Erről a felütést keltő tényről az érdekelt komünikéket is adtak ki.

Miért nem mentek el Zagrebba a parlament és a demokrata párt képviselői?

Popovics Dimitrije, a parlament titkára a következőképpen nyilatkozik arról, hogy miként hiúsult meg a parlament küldöttjeinek zagrebi utazása. A nyilatkozat a következőképpen hangzik:

— A nemzeti szkupstina elnökségének határozata folytán Popovics és Bedjanics titkárok kaptak megbízást, hogy az elhunyt képviselők temetésén a parlamenttel akartak elutazni és ugyanezzel a vonattal készültek Zagrebba a demokrata klub kiküldöttei is. Mikor a parlamenti képviselők az állomásra érkeztek azokkal a koszorúkkal, amelyek az elhunytak ravatalára szántak, Pribicevics és a parasztdemokrata koalíció tagjai azt tanácsolták nekik, hogy ne menjenek Zagrebba, mert életük nem lesz biztonságban. Ezekután az említettek elálltak attól a tervtől, hogy megbízásuknak eleget tve, a parlamentet, illetve a demokrata pártot képviseljék a temetésen.

Ezután a nyilatkozat után, melyet a parlament elnöksége hivatalosan is közlé tette, Popovics parlamenti titkár részletesen elmondotta, hogy miként folyt le az incidens a Zagrebba készülő szerbiai képviselők és a parasztdemokrata koalíció vezetői között.

— Mikor a vasuti kocsihoz beszálltam — mondta Popovics — ott találtam Demetrovics Juraj képviselőtársamat, aki így szólt hozzám: »Talán csak nem gondolja, hogy Ön is Zagrebba megy?« Azt feleltem, hogy a szkupstina részéről Zagrebba vagyok kiküldve. — Ne vicceljen. Ne játszik a fejjével. Ne menjen oda, mert nem tudjuk az életét garantálni — mondotta erre Demetrovics, aki hozzátette azt is, hogy Zagrebba olyan híreket kaptak, hogy ott már tizenöt halottja van az uccai harcoknak. Én erre megjegyeztem, hogy ez a hír nem lehet igaz, mert beogradi újságírók beszéltek Zagrebba és az az értesülésük, hogy ott teljes a rend és a nyugalom. Demetrovics erre azt válaszolta, hogy a szerda esti tüntetés súlyosan sebesült áldozatai közül többen meghaltak és hozzá tette, hogy még Lázics Vojának is azt tanácsolták, hogy ne menjen Zagrebba, mert ő szerb parasztlak ruhában van, amit mindeki észre vesz és Zagrebban olyan iz-

gatott a hangulat, hogy egyetlen szerbnek sem tanácsolhatják, hogy most oda-utazzon.

— Az állomáson ott volt Pribicevics is, aki miután üdvözöltük egymást, szintén azt mondotta, hogy mint Vukicevics Velja barátjának és a radikális párt tagjának nem tanácsolja, hogy Zagrebba utazzon. Én kijelentettem, hogy nem a kormány nevében, hanem a parlament megbízásából akarok részt venni a temetésen. — Csak nem gondolja komolyan — mondotta Pribicevics — hogy ezekután még valaki a kormány nevében megjelenhet Zagrebban. Nekünk jelentéseink vannak — folytatta — hogy ott nem óhajtják a parlament részvételét sem. Majd megkérdezte, hogy mit mondott Demetrovics Juraj és azután odahívta a demokrata parlamenti kiküldötteket és ezek előtt így nyilatkozott:

— Önök valamivel jobb helyzetben vannak, mint a radikálisok, de nekünk jelentéseink vannak, hogy a város előtt 300.000 ember csoportosult és hogy még mi horvátországi szerbek sem vagyunk teljes biztonságban. Bár közülünk többen és én magam is beszélni fogok a temetésen, érzem, hogy most Zagrebban nagyon a szerbek ellen fordul a hangulat.

— Nem akartam engedni, hogy megfélemlítsenek — folytatta nyilatkozatát Popovics — és azt mondtam, hogy én ott nem fogok beszélni, nem viselek jelvényt, dr. Boskovics Dusán független demokrata képviselővel karöltve megyek és nem félek. Pribicevics erre ezt felelte:

— Nem tanácsolom, hogy elutazzék és nem garantálhatok semmit. Olyanok az állapotok, hogy ma hallani sem akarnak Beogradról vagy Szerbiáról, különösen akkor, amikor a kormány dacol a közhangulattal és nem akar lemondani.

Mikor Pribicevics ezt több ízben megismételte, megkérdeztem:

— No és mi történnék, ha a kormány ebben a pillanatban lemondana? Hiszen a válság és az Önökkel való megegyezés sokáig tart. Mi lesz addig?

Pribicevics ezt felelte:

— Nem kell, hogy mi belépünk a kormányba. Jöjjön néhány napra valami átmeneti kormány, ennek igen erős visszhangja volna és megnyugtatná a kedélyeket.

Demetrovics Juraj közbeszólt:

— Ön csinálhat amit akar, de azt tanácsoljuk, hogy ne jöjjön Zagrebba és nem garantálhatjuk, hogy visszatér. Várni kell, míg a kedélyek megnyugodtak.

Popovics nyilatkozata végén azt mondotta, hogy nem akarták a néphangulatot kihívni és elállottak az utazás tervétől.

Hasonlóképpen mondták el a vasuti incidens a demokrata klub képviselői is, akik közül Rajkovic Draga és Trajkovic képviselők, amikor Pribicevics, Grizogono, Demetrovics Juraj és Ivan-cesvics képviselők figyelmeztették őket, hogy ne menjenek Zagrebba, mert ha megtudják, hogy Szerbiából jöttek a temetésre — és elég egy ujmutatás, hogy ezt megtudják — nem tudják életüket garantálni, Beogradban maradtak.

Makszimovics Dusán demokrata képviselő már fönt volt a vonaton és nem volt ideje leszállni. Makszimovics azonban csak Zemunig utazott. A vonaton ugyan a független demokrata képviselőknek kijelentette, hogy ő minden körülmények között elmegy, tekintet nélkül a veszélyre, amelyet elébe tártak és szívesen lesz áldozat a lelkek megnyugtatása érdekében. Pribicevics azonban kijelentette, hogy nem szükséges az az áldozat, amelyet hozni akar, mert ezáltal újabb szakadás állhat be.

— Ha Önnek vagy más szerbiainak — mondotta Pribicevics Makszimovicsnak — valami baja esik, akkor Szerbia amely most nyugodt, fog felizgulni s ezáltal újabb nehézségek keletkeznek.

Ezekután Makszimovics is elhagyta a vonatot és minthogy a muzulmán párt kiküldöttjei hasonló figyelmeztetést kaptak, ők sem utaztak el. A szlovén néppárt kiküldöttei ott maradtak ugyan a vonaton, azonban úgy határoztak, hogy nem szállnak ki Zagrebba, hanem tovább utaznak Mariborba.

Radics üzenete jó hatást keltett Beogradban

Az érdeklődés a szombati nap folyamán teljesen Zagreb felé fordult, ahol délelőtt ünnepélyes külsőségek között temették el a szerb büncselekmény áldozatait. Különösen nagy érdeklődéssel várták Pribicevics beszédét s azt az üzenetet, amit beszéde alatt Radics nevében felolvasott. Előre tudták Beogradban, hogy Pribicevics álláspontja igen éles lesz, Radicstól inkább megnyugtató szavakat vártak. Ebben nem is csalódtak.

Radics üzenete, de Pribicevics beszéde is általában megnyugtatta a kedélyeket Beogradban.

Ma már tisztán látják a beogradi politikai körök, hogy

nem egyszerű kormányválságról van szó,

sőt még nem is ennek a mostani parlamentnek a válságáról, amelyet új választásokkal és esetleg más összetételű kormánnyal el lehet intézni, hanem mindinkább érezhetővé válik, hogy a helyzet olyan fordulatot vett, ami minden eddigi aktuális kérdést háttérbe szorít és előtérbe nyomulnak az állam berendezési módjára vonatkozó alapvető kérdések,

a horvát kérdés, helyesebben a prekál tartományok viszonya Szerbiához, amely a most beállt helyzetben mint megoldandó probléma mered az összes politikai faktorok elé.

Ilyen szempontból a parasztdemokrata koalíció pozíciója legalább most a politikai gyilkosságokat követő első napokban rendkívül erősnek látszik, miután a szerb politikai pártok a most kialakult politikai atmoszférában nincsenek abban a helyzetben, hogy a maguk részéről ellentállást tanúsíthassanak ezek a törekvésekkel szemben.

A kormány még nem határozott saját sorsa felett. *Marinkovics* külügyminiszter az est folyamán megérkezett Beogradba, azonban tulságos fáradt volt ahhoz, hogy tanácskozásokat folytasson, de hazaérkezése bizonyára gyorsabb menetet fog adni az események továbbfejlesztésének.

Ugyátszik, hogy

a kulisszák mögött már dolgoznak egy átmeneti koncentrációs kormány összeállításán, amelynek az volna a feladata, hogy legsürgősebben előkészítse a választásokat.

Hogy a választásokat parlament vagy alkotmányozó nemzetgyűlés megválasztására írják-e ki, az még vitás, de már is beszélnek arról, hogy Őfelsége az alkotmány adta jogánál fogva a választások kiírásánál megjelölje az alkotmány-nak azokat a szakaszait, amelyeknek módosítását kívánja s így az új parlament mint alkotmányozó nemzetgyűlés ül össze.

A kormánypártokban levő horvát képviselők körében mozgajom keletkezett, hogy

együttes fellépéssel igyekezzenek biztosítani a horvát érdekeket azok után, hogy a parasztdemokrata koalíció kiválik a parlamentből.

A kormánypártokban levő képviselők közül dr. *Angyelinovics* Grga és *Ribar* Iván a demokratákhoz tartozik, míg dr. *Valter* Lujó és még két dalmáciai képviselő a radikálisokhoz.

Ezek a képviselők szükség esetén ellenzékbe is mennek.

A mozgalom politikai körökben igen nagy figyelmet keltett.

Egy demokrata politikus a helyzetről

A demokratapárt egy igen jelentős vezetőpolitikusa, aki közel áll Davidovics-hoz, az ellenzéki politika főbb irányítói a következőket mondotta:

— Az ellenzék végeredményben csalódní fog, ha olyan irányt ad politikájának, amelyből Szerbia csak kapitulációval kerülhet ki. Kétségtelen, hogy hibásan számítanak, mert Szerbia semmiesetre sem fog kapitulálni, még akkor sem, ha a szomorú körülmények és súlyos idők segítik is ezeket a törekvéseket. Nem élünk Kálmán király korában, hogy a Drávnán találkozzanak delegátusaink és ott tanácskozzanak.

Vukicsevics kihallgatása után *Korošec* belügyminiszter jelent meg Őfelségénél.

Radics István állapota változatlan

Szombaton a délelőtti folyamán a kórházban dr. *Kosztics* beogradi és dr. *Singer* Gusztáv bécsi egyetemi tanár újbó megvizsgálta a beteg *Radics* Istvánt. A vizsgálat után a sebészeti klinika orvosi szobájában újabb konziliumot tartottak, amelyen dr. *Kosztics* professzor is résztvevett. A konzilium után a következő orvosi jelentést adták ki:

— *Radics István az éjszakát jól töltötte, öt-hat óra hosszat aludt, pulzusa 116, hőmérséklete 38, a beteg közérzete kitűnő. Állapota a jelen pillanatban nem életveszélyes. A vizelet ismét nagyobb mennyiségű cukrot tartalmaz.*

A horvát parasztpárt néhány tagja a párt határozata folytán Beogradban maradt, hogy felváltva összeköttetést tartson fenn Radiccsal. Ezek közül délelőtt *Zserjav* volt miniszter látogatta meg Radicsot, aki a kezelőorvosokkal is hosszasan beszélt.

Tíz órakor Radics Istvánné és Radics leánya, özvegy Vandekárné, továbbá *Kosztics* képviselő testvére mentek be Radics István szobájába. Radics érdeklődött a zagrebi temetés iránt és közölték vele a Zagrebból érkező telefonhíreket.

A kórházban ápolat másik két sebesült, dr. *Pernar* és *Grandja* Iván állapota ki-elégítő. *Pernar*on ma sokkal jobban látszik, hogy megviselte a betegség, azonban hőmérséklete csökkent. *Grandja* Iván állapotában nem állt be változás, a javulás tartós.

Délben Radics állapota valamivel rosszabbra fordult, amiről a kiadott újabb orvosi jelentés a következőket mondja:

— *A beteg hőmérséklete 38,1 érvérés 116, lélekeztetvével 28. A beteg hangulata nyomottabb, a tüdő bal alsó lebenyében kevés a levegő. A jobboldalon a helyzet jobb. A lép valamivel meg-nagyobbodott. Fehérje a vizeletben pozitív. Az operációs seb reakció nélkül gyógyul. A hashártya részén nincs gyulladás. Ételfelvétel és bélműködés elég jó.*

Délután jelentékeny javulás állott be *Radics* állapotában. A hőmérséklete 37 volt. *Kosztics* tanár segítségével Radicsot kiemelték az ágyból és egy fotóba helyezték. A délután jó hangulatban töltötte.

Dr. *Singer* bécsi tanár, szombat este visszautazott Eécsbe.

Racsics Punisa felebbezett a vizsgálati fogság ellen

Racsics Punisa pénteken megnevezte védőit *Nikolics* Bora, *Unjanac* Vojislav és *Susics* Zsvikó ügyvédek személyében. *Susics* azonban, aki képviselő is és az ifjú radikálisok csoportjába tartozik, ösz-szeférhetetlenség címén nem vállalta el

a védői tiszttét. *Racsics* Punisa egyébként, akivel közölte a vizsgálóbíró a vizsgálati fogság elrendelését,

felebbezést jelentett be. Felebbezésében főképp arra hivatkozik,

hogy jogtalanul tartják vizsgálati fogságban, mert előbb ki kell kérni a mentelmi bizottságtól.

Milutinovics Szveta vizsgálóbíró szombaton délután folytatta a parlament épületében a kihallgatásokat, ezek a kihallgatások azonban még nem fejeződtek be, mert sok szemtanu szombaton Zagrebban tartózkodott.

A gyilkos képviselő meglehetősen egykedvűen viseli a fogságot. Egész nap a cellájában fel s alá sétál, éjszakánként rendszeren alszik és a pénteki éjszakát is végigaludta. A vizsgálóbíró engedélyével újságokat kapott, amelyeket nagy érdeklődéssel és izgatottan olvas.

Különösen azok a közlemények izgatják fel, amelyek mániákusnak és örülnek állítják be.

Emiatt szombaton már nem engedtek be hozzá egy lapot sem.

Élelmiszerral a barátai látják el és a *Szepszka Krupa* vendéglőből szállítják neki az ebédet.

Szombaton érdekes levél érkezett a *Recs* szerkesztőségébe. A levelet *Kovacevics* Dragutin, *Kemljeja* Gyura és *Krajcer* Rudolf Radics-párti képviselők írták, akik az ellen tiltakoztak, hogy *Racsics* Punisát, amikor a bíróságra szállították, nem vasalták meg. A levélírók szerint erre azért is szükség lett volna, mert a gyilkos képviselő hajlandóságot mutatott a szökésre.

Racsics Punisa kiadatása

A mostani parlamentre még egy kínos feladat elintézése vár: *Racsics Punisa kiszolgáltatása a bíróságnak*. A törvény értelmében *Racsics* ellen elfogatása után csak a parlament ellenjegyzésével lehet az eljárást folytatni és ezt sokáig halogatni nem lehet, nem csak az igazságszolgáltatásra való tekintettel, hanem a lelkek békéje érdekében sem. Számolni kell tehát azzal, hogy a parasztdemokrata koalíció távolléte ellenére összehívják a szkupstinát, hogy ezt a kínos feladatát elvégezze. Nem lehetetlen azonban, hogy már ezt a feladatot is az új kormány végzi s ennek megtörténte után a parlamentet rögtön feloszlatják.

Melyik bíróság tárgyalja Racsics Punisa bűnügyét?

A mai rendszer egy ismert barátja arra a kérdésre, hogy mi a véleménye a parlamentben történt szörnyű eseményekről és azoknak várható következményeiről, a következőket válaszolta a *Bácsmegeyi Napló* beogradi munkatársának:

— A mai súlyos és gyászos napokban a legesúlyabbban viselkednek azok a mi türelmetlen politikusaink úgy az ellenzéken, mint sajnos a kormánypártokban is, akik a kormány azonnali lemondását követelik. *Racsics* Punisa halatlan cselekedete nemesak szörnyű bűntett, hanem valódi nemzeti szerencsétlenség.

**Ennek a nagy szerencsétlenségnek a napjaiban valamennyiünknek leg-
alább egy percre föltre kell tennünk személyi szimpátiáinkat és antipátiáinkat, pártleszámolásainkat és saját politikai aspirációinkat, hogy együttes erővel kivédjük azt a szörnyű csapást, amely parlamentarizmusunkat és egész állami életünket érte.**

Továbbra is fenntartani, sőt még szítani a pártgyűlöletet és ebből a nemzeti szerencsétlenségből fegyvert kovácsolni a kormány megbuktatására, visszataszító eljárás. Minden komoly embernek be kell látni, hogy ma nem szabad és nem lehet kormányválságot előidézni és

a kormánynak nem szabad és nem lehet lemondani mindaddig, amíg

Egy újságíró feljegyzései a merényletről és előzményeiről

Szerdán délelőtt dördült el a beogradi parlamentben *Racsics* Punisa revólvere és azóta folytonosan kergették egymást a szenzációszabnál szenzáció-sabb történetek. Ma, négy nappal a bűntény után, ha az eseményeknek a sorrendjét akarjuk egybeállítani, akkor még mindig nem sikerül az első revólvergolyótól az ötödikig terjedő nyolc-

nem alakulnak ki olyan viszonyok, hogy azonnal egy másik erős, a mai súlyos helyzetnek megfelelő kormány alakulhasson.

Hiszen minden ideiglenes vagy ingatag állapot, minden új kísérletezés valószínű szerencsétlenség volna egész állami berendezkedésünkre.

— Még egy körülményre fel kell hívni az illetékesek figyelmét. A horvátoknál bizonyos bizalmatlanság keletkezett a szerbekkel szemben. Jellemző erre a *Narodni Val* szélsőséges hangja, amely azt bizonyítja, hogy bármilyen ítéletet is hoz a beogradi, vagy szerbiai bíróság *Racsics* Punisa felett, az a horvát tömegeknek nem fog elégtételt nyújtani.

Feltétlenül szükséges tehát, hogy a Racsics Punisa feletti ítélekezésre egy másik bíróság, leginkább egy vajdasági bíróság delegáltassék,

messze a háboru előtti Szerbia határaitól, mint például a szombori, becskereki vagy kikindai bíróság, ahol nincsenek horvátok, ahol nincsen semmiféle antagonizmus szerbek és horvátok között és ahol a bíróságot nem csapkodják a felkorbácsolt szenvedély hullámai.

— Minden csekélységre vigyázni kell és minden erővel arra kell törekedni, hogy elmérgesedett közviszonyaink megjavulhassanak.

Dr. Zserjav volt miniszter Őfelségénél

Dr. *Zserjav* volt miniszter a parasztdemokrata koalíció tagja még a delegátusoknak Zagrebban való elutazása előtt pénteken este két és félórás kihallgatáson jelent meg Őfelségénél.

A beogradi földműves-szövetség emlékűnépe

A beogradi földműves szövetség pénteken este *Radics* Pavle és dr. *Baszaricsek* Gyuró elhalálózása alkalmából emlékűnépelet tartott, amelyen *Moskovljevics* Milos volt képviselő elhőköl és amelyen résztvevett *Todorov* Koszta volt bulgár miniszter, a bulgár emigránsok vezére is.

Az ülésről a horvát parasztdemokrata koalíció elnökségének táviratot küldtek, amelyben felháborodásukat fejezik ki a bűntény felett.

Jogászai vélemény Racsics Punisa védelmének visszautasításáról

Egyik nagynevű beogradi gyakorló ügyvéd *Susics* képviselő elhatározásáról, amellyel visszautasította *Racsics* Punisa védelmét, a következő nyilatkozatot tette:

— *Susics* visszautasítását politikai okok és spekuláció diktálták. Ellenkező esetben *Susics* ur elhatározása vagy salnátatos aberráció, vagy pedig igen primitív felfogása a védői kötelességnek. Ha az ő indokolását elfogadják, úgy egy hamisított vagy egy kasszarablót csak olyan ügyvéd védhetne, aki védené bűntettét nem itéli el, hanem helyesli azt. Egy bűntettet a bíróság előtt védelmezni még nem jelenti azt, hogy azzal egyet is értünk és a bűntést az igazságszolgáltatás megtorló kezétől akarjuk megmenteni, hanem csak annyit jelent, hogy mint az államügyész egyenlőjogu társa, segítkezőnk neki a tiszta igazság megkeresésében. Ha valamikor is szükség volt alapos, tárgyilagos és lelkiismeretes védelemre, úgy a jelen esetben igazán szükség van rá, hogy a bíróság tiszta képet kaphasson a bűntetről, megfosztva azt minden politikai és faji gyűlölettől és elfogultságtól. *Susics* eljárása tehát — fejezte be nyilatkozatát — nem volt hasznára sem az igazságszolgáltatásnak, sem pedig az állam vitális érdekeinek.

Racsics Punisa mindig tudott valami érdekeseget mondani az újságíróknak. Hiszen nem is olyan régen, ugy a tél folyamán, a radikális klubban, sőt sokszor a pénzügyi bizottságban is nyíltan szembeállt a kormánnyal és különösen a belügyminiszternek számos intézkedését nem helyeselte. A kritikái annyira mentek, hogy az ellenzék és bizony Radics István is nagyon sokszor tapsolt Racsics felszólalásai után. Racsics Punisa a tél folyamán a szerbek-bolgárok-horvátok testvéri együttműködéséről beszélt és többször voltak szavai a horvátországi közigazgatás reparálására is. Nem szabad elfelejteni, hogy Racsics Punisa képviselőnek a felszólalásait sokszor harsogó nevetés szakította meg, mert a beszédei nagyon sok esetben minden politikai okosságot nélkülöztek.

A két képviselő gyilkosa a külső megjelenésében is érdekes. A tél folyamán mindig katonai szövegből készült öves zöldszini ruhát hordott. Briccses nadrág feszült rajta, a megjelenésében nagyon sok szimpatikus vonás is volt és képviselő társai azt szokták mondani róla, hogy nagyon jó ember s valamikor Pasics Nikola is szerette. Racsics Punisa a kormánypárton belül, a legutóbbi hónapokig ette a keserű ellenzéki kenyeret, amíg azután a kormány irányában egyszer csak megváltozott a magatartása.

Racsics képviselő montenegrói származású, amint azt már széles e világon mindenki tudja és Sztojadinovics Milán képviselővel, a volt pénzügyminiszterrel egy listán került be a parlamentbe. Sztojadinovics is nagyon sokáig, mint Pasics-párti politikus, ellenzéki állást foglalt el a kormánnyal szemben, amíg azután a télen, a harmadik Vukics-vecics-kormány megalakulása után Sztojadinovics a kormánnyal kibékült és vele együtt Racsics Punisa is engedett az ellenzéki magatartásból. Racsics Punisa egy két hónapja a kormány egyik legerősebb védoszlopa lett s az ellenzékkel szinte mindennap voltak éles összetűzései.

Kedden este, amikor Racsics Punisa az újságírókat a miniszteri előszobába behívta, akkor már nagyon puskaporos volt a levegő. Az újságírók egy hosszú asztalhoz ültek le és Racsics Punisa a szobában fel és alá járva egy hosszú papírlapot lobogtatott a kezében, amelyről huszonhárom radikális-demokrata és klerikális képviselőnek a parlament elnökéhez intézett javaslatát olvasta fel, amelyben a képviselők azt kérik, hogy a parlament elnöke intézkedjen aziránt, hogy vizsgálják meg Radics István elmeállapotát, ha az orvosi vizsgálat épelméjűnek találja, akkor abban az esetben Radicsot súlyosan büntesse meg a parlament elnöke.

Amikor Racsics Punisa ezt a javaslatot felvitte a parlament elnökéhez, akkor már az ellenzék is tudomást szerzett erről az indítványról és az izgalmak a csucspontra hágtak. A sértések egymásután csak úgy röpködtek a levegőben és bizony alig volt a szerb-horvát nyelvnek olyan sértő kifejezése, amelyet ne használtak volna. Az újságírók közül sokan azt hitték, hogy már kedden este is verekedésre kerül a sor. A verekedés azonban elmaradt, de a parlament atmoszférája már szerda reggelre annyira forró volt és a két tábor már a lélekben is annyira távol állott egymástól, hogy minden pillanatban várni lehetett a nagyobb botrány kitörésére.

Perics házelnök az ülést több ízben megszakította. Perics elnök maga is nervózus, gyengeidegzetű ember, akinek az ellenállóképességét a már hónapok óta tartó parlamenti viharok a végéig aláásták, már nem birt az ellenzékkel, de nem birt a kormánnyal sem. Szerdán reggel, ha nem is voltak padcsapkodások, azonban a láрма folytonos volt és az újságírói karzaton nem lehetett egy szót sem hallani abból, hogy mit is kiabálnak egymásnak a képviselők.

Először Popovics Toma képviselő beszélt, azután Racsics Punisa. Racsics Punisa először a padokból kezdte, alig beszélt egynéhány szót, amikor egyszerre csak a duhától kipirosodva, a parlament baloldali szónoki emelvénye felé szalad és valamit mond, amit nem le-

hetett hallani és egyszerre csak a hdt-ső zsebébe nyúl... Vuicsics igazságügyminiszter még eltudja kapni a karját, azután Obradovics volt miniszter birkózik vele, majd egyszerre csak mint egy vásári képlenyomaton, a pisztoly csövéből tűz lobban fel... azután hallani a kilencmilliméteres pisztoly erős döbbenését. Az újságíró karzatról többet nem látni. Az ember azt sem tudja, ki sebesült meg. Nincs is idő erre gondolni, mert már másodszor villan fel a pisztoly fénye és jön utána a második döbbenés... A képviselők egy része megdermedve ül a helyén, a temperamentumosabbak a helyükön hadonásznak... de már harmadszor döbben a revolver és újabb jajtást hallani... Racsics egyszerre csak a féltetével az újságíró karzat felé fordul és a pisztolyt újabb lövésre emeli... Az újságíró karzaton pánik tör ki... mindenki kimenekül a folyosóra, egyes újságírók halásápadtan szaladnak az újság-

író szobába, Punisa megőrült... Punisa lö... kiabálják.

Az újságíró szobában még két lövést lehet hallani, azután csend következik... Az újságírók vissza mennek a karzatra, a parlamenti teremben óriási a kiabálás, Pribicevics mint egy örült kiabál a demokratákkal, a Radics-párti képviselők Mlovics miniszter felé szaladnak, mintha a minisztert meg akarnák támadni, a miniszter a gyorsíró asztalig jut előre, lehajol, keresztet vet, azután elül a láрма. A teremajtóban megjelennek a vöröskeresztes jelvényű orvosok és megkezdődik a tragédia második felvonása. Az újságírók most már bemehetnek a terem közepére és most látják csak, hogy mi történt. Vérbeborítva jobbra fekszik Baszaricsek képviselő, a szeme alatt már kékül, még léleklizik, a haldokló utolsó sóhajtsait küldi a földi világnak, Radics Pavlet orvos köztül, bár azt hisszük, hogy már kiszenvetett... Az orvos az injekciós tüvel

babrál...

Kint a szkupstina előtt autóra teszik Pernárt és Radicsot, nemsokára azután megjönnek a sebesültszállító kocsik és elviszik Radics Pavlet és azután a halott Baszaricseket.

Amikor Radics Pavlet beteszik a kocsiba, szinte egyszerre csak megélenkül és a sebesültvölkönek jól halhatóan mondja, hogy polako... lassan... lassan. Az utközben Radics Pavle Szent Antal képét kéri, a kórházban a családjára gondol és ezek voltak az utolsó gondolatai is. A történet többi részét már amugy is ismeri mindenki. A parlament folyosóján kétségbeesett képviselők, miniszterek tárgyainak, a borzalom szavain kívül egyebet nem hallani, Grol Milán a klub előtt halotthalóvan áll, a radikálisoknál is nagy a depresszió.

Igy játszódott le a nagy tragédia, amelynek reméljük el fog maradni az ötödik felvonása.

Poincaré napjai meg vannak számlálva

A jövő embere: Tardieu — A stabilizációs törvény megszavazása után széthull a nemzeti egység kormánya

Párisból jelentik: Az a vereség, melyet a jobboldali és a jobboldaliakkal szövetséges középpártok szenvedtek a francia kamarában a parlamenti nagybizottságok megválasztásánál,

magában hordja egy újabb belpolitikai válság fenyegető veszedelmét.

A válság árnyéka tulajdonképpen már a kamara első ülésén megnyilvánuló nyilatkozatokban és tüntetésekben is előrevetődött, de most egyre határozottabb körvonalakban rajzolódik ki a francia belpolitika horizontjára. A dolgok alakulásában nincs semmi meglepő, ha meggondoljuk, hogy a francia nemzeti koncentráció a frank stabilizációjának jelszavával alakult és annak jegyében létezik. Poincarének a nemzeti koncentráció élen sikerült a frank értéknullamzást megállítania, de viszont

a csupa ellentétből összetákoltt nemzeti koalíció létjogosultságát abban a pillanatban elveszti, mielőtt a valutareformot formálisan végrehajthatja.

Ezért Poincaré igyekezete főleg arra irányult, hogy a közgazdasági tényezők minden követelése dacára mennél későbbre halassa a valutatörvény szerinti rendezést; így a nyílnak hagyott frankkérdéssel, illetve újabb valutaválság falrafestésével mindig össze tudta tartani a széthúzó jobboldalt és a demokrata baloldalt.

Poincaré taktikája ügyesnek bizonyult, de a miniszterelnök elszámította magát, mert csak a politikai erővel operált és számításán kívül hagyta a gazdasági tényezőket. A gazdasági és pénzügyi körök a provizóriumot nem viselhették el tovább és egyre elemibb erővel követelték a szanálási processzus gyors befejezését. A követelésekre a kormány kénytelen volt bejelenteni a stabilizálás törvénnyel való rögzítését

Ez a bejelentés már magában elég volt ahhoz, hogy a mesterségesen összetartott kormánytöbbségi pártok békéje fölbomoljon.

A helyzet hasonló ahhoz, amilyen 1924-ben volt a kamarában, de most a politikai erőviszonyok eltolódása sokkal rohamosabb tempóval halad, mint akkor. Akkoriban a baloldali pártok kartellje került ki győztesen a választásból, de politikai baklövései miatt a vezetés mindinkább jobbfelé tolódt, míg végre a nemzeti blokk váratlan reneszánszát érte meg. A mostani választásoknál úgy tünt föl eleinte, mintha a jobboldali és a mérsékelt középpártok győztek volna. De még a kamara meg sem alakult, mikor már kezdetét vette a balfelé való eltolódás jelensége, mely a jobboldal számos biztosnak vett sikerét ugyszólván a szájából ragadta el. A Marin-csoport 150 megválasztott képviselője közül csak 102 ember maradt Marin frakciójában. A többiek a kamarában észrevehető balfelé való orientá-

lódásra való tekintettel előnyösebbnek találták a középpártokhoz való csatlakozást. A baloldaliak stratégiai helyzetét, miután e pártok különben is erősebb képviselőkhöz jutottak, mint amilyenre az első választási menet alapján számítottak, ezáltal ismét javult.

Annál bizonyos, hogy

a stabilizáció törvénybe iktatásához szükséges pártközi treuga del megszűnt.

Azt már nehezebb megjósolni, hogy a latens kormánytöbbségi válság mikor fog akut válságban kitörni. Beavatott körök értesülése szerint

Poincaré a valutareform megszavazása után a parlamentet lehetőleg nyomban nyári szabadságra küldi s ilyen módon sikerül neki a súlyos politikai válság kitörését legalább őszig elodáznia.

Az újabb válság nagyon károsan hatna az új valutarendre. A nemzeti egység kormánytöbbségének és vele

Poincaré kormányának napjai meg vannak számlálva.

Hogy milyen politikai alakulat fogja követni, az még a jövő kérdése. A valószínűség amellet szól, hogy

Tardieu a jövő embere,

aki meg fogja kísérelni a már két évvel ezelőtt hirdetett tervének megvalósítását és a radikális szocialistáktól kezdve a centrum jobbszárnyáig eső republikánus pártokból próbál kormánytöbbséget alakítani a jobboldal kiszorításával.

Poincaré egyébként szombaton be-terjesztette a frank stabilizációjáról szóló törvényt, amelynek tárgyalását a pénzügyi bizottság délután megkezdte. A kamara plenumában vasárnap kezdik meg a vitát.

A KOLDUS TITKA

Az öreg csavargó, aki halálos ágyán vallja be, hogy a földesur feleségének a nagyapja

Georges apóról senki sem tudta, hogy voltaképpen kicsoda és hogyan került arra a vidékre. Naphosszat az országutat járta és hosszú hetek teltek el, amíg egy-egy értelmes szó hagyta el az öreg csavargó ajkát. A Seine et Oise megyei jólelkű parasztnak szívesen látták el élelemmel a vén koldust és olykor egy-egy viseltes ruhával is megajándékozták. Csak a gyerekek, a virgoc, vásott parasztyerekek bosszantották állandóan Georges apót, aki azonban némán és összeszorított ajkakkal tűrt a legvaskosabb tréfákat is.

Lydia, Fenigan Richárd eltévelyedett és megtért felesége már régóta valami megmagyarázhatatlan rokonszenvvel vonzódott az országutak öreg vándorához. Amikor csak tehetett, megajándékozta és még élete legválságosabb napjaiban sem feledkezett meg Georges apóról. Fenigan néha szelíden gunyolta is feleségét ezért a szerinte szeszélyes magatartásáért.

Az öreg koldus is szinte megmagyarázhatatlan módon ragaszkodott a kastély urnójehez. Néha órákon át követte Lydiát, mint egy hű eb és naponta pontosan megjelent Feniganék ablaka előtt, hogy legalább egy áhítatos pillantást vethessen Lydiára.

— Lydia, itt az imádód — szokta ilyenkor mondani neki a férje és a hangjában ironia rezgett.

De a fiatal asszony nem törődött ezzel. Szeméiyesen adta ki az öreg koldusnak a napi alamizsnát.

Georges apó egy vidám tavaszi napon meghalt. Halálos ágyához odahívatta Ceres abbét és hosszú vallomást tett

előtte. Ez a vallomás vetett világosságot az öreg koldus feltűnő ragaszkodására Lydia iránt. Georges apó a nagyapja volt Feniganénak.

Lydia, amikor ezt megtudta, nagyon nemesen viselkedett.

— Nem fogom letagadni származásomat — mondotta Ceres abbénak, aki aggódott, hogy Lydiát ez a fordulat esetleg kinosan érinti — és magam kívánok gondoskodni nagyapám temetéséről.

Ceres abbé megindultan hallgatta a fiatal asszony szavait és ettől a pillanattól kezdve az eddiginél is jobban becsülte és tisztelte Lydiát.

Daudet »Kis parókia«-ját izléses kiállításban és jó papíron hozza forgalomba a Bácsme gyei Napló. A vaskos könyv megrendelési ára 15 dinár.

Azok, akik a »Kis parókia«-ra igényt tartanak, szíveskedjenek az alábbi megrendelőlapot kitölteni és egy levelezőlapra ragasztva a Bácsme gyei Napló kiadóhivatalába juttatni.

Kérem alanti címre
Daudet:

KIS PAROKIA

című hires regényét bekötve megküldeni. A 15 dináros vételár beküldésére kérek postatakarék-pénztári befizető lapot.

Cim:

Lakhely:

A kisantant konferencia bizonyosságot tett békeszeretetéről és a status quohoz való ragaszkodásról

„A bukaresti határozat memento Magyarország részére, hogy ne áltassa magát tovább teljesíthetetlen álmokkal“ — A francia sajtó meg van elégedve a kisantantkonferencia eredményével — Titulescu a kisantant sajtóértekezletének bankettjén hangsúlyozta a kisantant békeakarát — Marinkovics külügyminiszter részletes nyilatkozatot tett a kisantant konferencia lefolyásáról és a békerevizio kérdéséről

„A nettunói konvenciók sorsával állok vagy bukom — mondotta Marinkovics

Bukarestből jelentik: A kisantantkonferencia befejezése alkalmából

Marinkovics Voja külügyminiszter elutazása előtt nyilatkozott a Cuvantulnak a kisantantkonferencia eredményeiről.

Hangsúlyozta, hogy a konferencia legfontosabb eredménye az, amit a 21-iki ülés után kiadott hivatalos közlemény tartalmaz. Ebben

a kisantant lojális és nyugodt, de egyben a leghatározottabb formában kijelenti, hogy minden rendelkezésére álló eszközzel védekezni fog bármiféle olyan kísérlet ellen, amely a jelenlegi status quo megdöntésére irányul, amint azt a trianoni békeszerződés meghatározta.

— Igaz — jegyezte meg Marinkovics — hogy ez a szerződés egyes pontjaiban már módosult, mint például a jóvátételek és a katonai ellenőrzés dolgában, de a területi status quo egyáltalán nem változott. Ilyen módosítást a kisantant nem is tűrne. A népszövetségi alkotmány tizenkilencedik fejezete csupán a békeszerződések végre nem hajtható rendelkezéseinek felülvizsgálatát írja elő, ilyenek azonban a trianoni békeszerződésben nincsenek.

Középeurópa Locarnojáról azt mondotta Marinkovics külügyminiszter, hogy a kisantant államai között már létezett egy Locarno, még mielőtt ez a kifejezés a politikában megszületett volna.

— Az igaz — mondotta — hogy ehhez a Locarnohoz Magyarország nem tartozik, azonban

ha a magyarok készek azokat a feltételeket vállalni, amelyeket annak idején Németország teljesített, akkor a középeurópai Locarno hamarosan kibővíthető ilyen értelemben.

— Biztosíthatom — mondotta Marinkovics külügyminiszter az újságíróknak — hogy egyre jobban közeledünk a keleti Locarno felé.

A balkáni helyzetről Marinkovics a következőket mondotta:

— Ami a balkáni helyzetet illeti, a helyzet a Balkánon nyomban tisztulna, ha a nagyhatalmak letennék arról a szokásukról, hogy a Balkánt intrikák területének tekintsék és megszünnének jogosulatlanul beavatkozni.

Végül kijelentette Marinkovics külügyminiszter a jugoszláv-olasz viszonytalapban, hogy meggyőződése szerint

Jugoszlávia és Olaszország között hamarosan kedvező és állandó jóviszony fog kifejlődni,

ha azok között az albán-olasz szerződések között, amelyeket a Népszövetségnél bejelentettek, nem lesznek titkos megállapodások. Jugoszlávia, hogy tanubizonyosságot tegyen békeszeretetéről, éppen most kívánja becikkelyezni a nettunói szerződéseket. Csak régebbi nyilatkozatomat ismételhetem — fejezte be nyilatkozatát Marinkovics külügyminiszter — hogy

állok vagy bukom a nettunói konvenciók sorsával.

A kisantantkonferenciával egyidejűleg megtartott sajtóértekezlet péntek este bankettet rendezett, amelyen mind a három külügyminiszter résztvett. A banketten Titulescu külügyminiszter pohárköszöntőt mondott, amelyben többek között a következőket mondotta:

— A kisantant tudatában van erejének, amit teljes mértékben a béke szolgálatába állít.

— Azoknak a megbeszéléseknek a során, amelyekben résztvettünk, mindannyiszor bizonyosságot tettünk arról, hogy

„A kisantant külügyminiszterei örülnének, ha utójára kellett volna erőlyes hangot használniok“

Prágából jelentik: A csehszlovák kormány volt római követe dr. Borszky Leó vezércikket írt a *Narodny Politika* szombati számában a bukaresti kisantantkonferenciáról. A vezércikk azt fejtegeti, hogy ennél ékebb bizonyíték nem kellett a kisantant békeszeretetének igaz-

olyan erős békeakarát hat át bennünk: és olyan melegen óhajtuk a meggyőzést az egész világ irányában, hogy tulajdonképpen ez a két kiáltás: »Éljen a kisantant!« és »Éljen a béke!« egyet jelent.

zolására, de a hozott határozat azt is mutatja, hogy ez az államszövetség el van tökéltve a végsőkig menő energiával és minden rendelkezésre álló eszközzel megakadályozni a status quo megváltoztatását.

A bukaresti határozat memento

Amundsent elveszettnek tartják

Maddalena repülőgéppel újból elérte Nobilet és társait — Két modern összehajtható gummicsonakot juttattak Nobileéknek

Nobile megmentése sürgőssé vált, mert június végén a Spitzbergákon beáll az állandó köd

Rómából jelentik: Maddalena olasz pilóta nagy pénteki második felderítő utjáról a *Corriere della Sera* a következő részleteket jelentik:

Maddalena és Penso őrnagy a két olasz hidroplánval péntek délelőtt fél tízkor indult el Kingsbayból. Mindegyik repülőgép 1200 liter benzint vitt magával és különböző szükségleti cikkeket Nobile részére, így

két egészen új típusú összehajtható gummicsonakot vittek Nobileéknek, amelyek mindegyike öt utast bír el.

Közvetlen a repülőgépek indulása előtt jelentkezett Nobile két nap óta néma rádiója és közölte, hogy az időjárás rendkívül kedvező és igen nagy távolságra el lehet látni. Maddalena őrnagy irányításával a két hidroplán hamar elérte a Foin-szigetet, ahonnan 13 perc alatt ért el Nobile és társai tartózkodása helyéig.

A két hidroplán utasai ezuttal tisztán látták Nobile vörösrre festett sátoara előtt a gesztikuláló hajótöröttet. Mind az ötnék hosszú szakállá nőtt, arcukat barnára égette a nap és a vakító jég sugárzása.

A repülőgépekről valóságos csomagcső dobáltak le Nobileéknek.

Penso őrnagy megkísérelte, hogy leereszkedjék és a hatalmas hidroplán időnként olyan alacsonyan repült, hogy már-már súrolta a jéget, de a leszállás céljéig elkerülhetetlen akadályok gördültek,

ugyhogy a repülőgépek a hajótörötték felett való egyórás keringés után visszatértek Kingsbaybe.

Kingsbayból érkező jelentések szerint Nobiletől szikratávírat érkezett, amely szerint

a második szállítmánnyal ledobott akkumulátorok ismét darabokra törtek.

Nobile kéri a *Citta di Milano* parancsnokát, hogy sürgősen küldessen új akkumulátorokat, mert a jelenlegi már alig működik és egyúttal olyan repülőgépek kiküldését is kéri, amelyek a jégen is le tudnak szállni.

Maddalena harmadik felderítő utján meg fogja kísérelni, hogy leszálljon a jégtáblán.

Erre az utra a két olasz repülőgép együtt indulna el és Penso repülőgépéről a magashól figyelné, hogy Maddalénának sikerül-e a leszállás.

Maddalena őrnagy pénteki felderítő utjáról való visszatérése után közölte a *Citta di Milano* parancsnokával, hogy véleménye szerint

Nobilet és társait csak jégtörő hajóval lehet elérni.

Az olasz pilótának azonban az a véleménye, hogy

Nobileék a gummicsonakokkal meg fogják kísérelni, hogy átjussanak a Foin-szigetre,

aminek a lehetősége most már meg van és ebben az esetben végleg megmenekülhetnének.

A mentési munkálatokat most már mindenesetre jóval gyorsabb tempóban kell folytatni, mert

ha nem sietnek, akkor kétségessé válik, hogy egyáltalán sikerül-e megmenteni az Itália hajótöröttjeit, tekintve, hogy június vége felé a Spitzbergákon beáll a tartós köd

Magyarország részére, hogy ne áltassa magát tovább teljesíthetetlen álmokkal, hiszen beláthatja, hogy minden szövetségeseivel együttesen sem elég erős arra, hogy a kisantant országaitól bármiféle területet kicsikarjon.

Ha egyéb eredménye nem is lenne a konferenciának — folytatja a vezércikk — már ez is igen sok. A kisantant államok határozott, erőlyes hangja kiábrándítólag fog hatni Budapesen, egyébként a külügyminiszter kényszerülve volt ilyen erős hangon beszélni Magyarországgal és szövetségeseivel és ők örülnének a legjobban, ha erre utójára volna szükség.

Francia sajtóvélemény a kisantantkonferenciáról

Párisból jelentik: A francia sajtó megelégedéssel ír a kisantantkonferencia határozatáról és kiemeli, hogy ez az erőlyes magatartás hamarosan véget fog vetni a magyar revizió propagandának.

A kisantant bukaresti konferenciája egyben intelem Mussolininek is — írja a *Petit Parisi*-en — megértheti belőle, hogy minden illúziója szappanbuborék, mert az 1919. évi békeszerződések új Európát teremtettek, amely biztos léptekkel halad a fejlődés útján és ha ezek a szerződések talán igazságtalanságokat is tartalmaznak, arra csak az lehet a válasz, hogy annyi igazság mindenesetre van bennük, amennyit emberi múltól várni lehet.

Borzalmas robbanás Brüsszelben

Felrobbant dinamit nyole embert megölt és harmincat súlyosan megsebesített

Brüsszelből jelentik: A régi Brüggekapunál az óváros végén

péntek délután szörnyű robbanás történt.

Egy építési vállalkozó megbízást kapott az államtól, hogy a brüggei külváros védelmére a háború elején épített cement-beton fedezékeket robbantassa fel. A munka már megindult és a robbantásoknál sok munkás volt alkalmazva, akiknek számára a vállalkozó fabarakkokat emelt és egy ilyen fabarakkban volt felhalmozva a robbantáshoz használt dinamit is.

Péntek délután az egyik barakkban tűz támadt, amely átterjedt a dinamitos barakkra is.

A robbanás megölte az építési vállalkozót, annak sógorát, két munkást és később egy újabb robbanás darabokra tépett négy tüzoltót. A súlyos sebesültek száma 30.

A robbanás ereje olyan hatalmas volt, hogy a katasztrófa színhelyétől messze egy téren, ahol gyermekek futballoztak, két gyermeknek leszakította a lábát.

FÜRDŐ-RUHA
(TRIKÓ)
ujdonságok állandóan raktáron.
MERTÉK SZERINT IS.
BECK JENŐ
Lőtött-szövött áru gyári raktára
Rudiceva utca
6375

Két asszony közt avádlottak padján

Bigámiaért két havi fogházra ítélték egy volt orosz hadifoglyot

A belacrkvai törvényszék büntető tanácsa rendkívül érdekes bűnügyet tárgyal, amelynek az előzményei még a világháború idejére nyúlnak vissza. A vádlottak padján egy volt orosz hadifoglyó ült, aki ellen az ügyészség bigámia miatt emelt vádat.

A vádlott Dzsija Száva zagajcai kovácsmester, aki a háború alatt orosz fogságba került. A fogság szomorú napjait Krasznójarszk városban töltötte, ahol később ismeretséget kötött Szamojeva Tatjana krasznójarszki leánnyal. Az ismeretségből csakhamar szerelem fejlődött, a szerelemnek pedig házasság lett a vége. A fiatal házaspár egy ideig a legnagyobb boldogságban éltek, de az ifjú férjet csakhamar honvágy szállta meg. Egy napon elindult feleségével a Bánát felé, amelynek egyik kis falujában aggódva várt felesle hirt hátrahagyott felesége. Mert Dzsijának ideháza is volt felesége, aki több, mint tíz éven át hűségesen várta férjét. A bánati levegő a hadifogságból hazatérő vitéznek eszébe is juttatta első feleségét, mire az egyik állomáson megszökött második feleségétől és meg sem állt Zagajcáig.

A hűtlenül elhagyott asszony nyomozni kezdett, kinyomozta a megszökött férj tartózkodási helyét, de a nyomozása során megtudta azt is, hogy férjének ideháza is van felesége. Feljelentést tett az ügyészségen, mire Dzsija bíróság elé került.

A tárgyaláson a vádlott azzal védekezett, hogy ő nem akarta elvenni oroszországi feleségét, de az ragaszkodott a házassághoz és végül is nem tudott elmenteni a sok kérésnek. A bíróság a bizonyítási eljárás befejezése után két havi fogházra és tízezer dinár kártérítés megfizetésére ítélte.

Együtt a halálba

A bíróság felmentette a biháci i kettős szerelmi tragédia életben maradt hőseit

Bihácsról jelentik: Véres szerelmi dráma utolsó felvonása folyt le szombaton a biháci törvényszék előtt.

Kuluncsics Ivó, a biháci plébánia alkalmazottja hosszabb idő óta udvarolt Perkovics Zora pincérlánynak. A szerelmek egy napon elhatározták, hogy öngyilkosok lesznek. Kuluncsics ellopta a plébános revolverét és azzal elment a leány lakására. Hosszabb ideig voltak együtt, ünnepi ruhába öltöztek, azután a fiu elövette a revolvert és szívenlőtte szerelmét, aki nyomban meghalt. A következő pillanatban maga ellen fordította a gyilkos fegyvert és felhasítva magát, a szíve tájékára lött. A golyó a szív alatt furódott be és életveszélyes sérülést okozott, de az orvosok megmentették Kuluncsicsot az életnek.

A szombati tárgyaláson arra a kérdésre, hogy bűnösnek érzi-e magát, Kuluncsics ezt felelte:

— Egy cseppet sem érzem magam bűnösnek.

Ezután elmondta élete történetét. Fiatalon elveszítette szüleit. Csatangolni kezdett Dalmáciában, Boszniában és Horvátországban, pénzügyőr, majd katonává lett és amikor a katonaság kötelékéből kilépett, nem tudott mihez fogni. Végre a plébániára szegődött. Egész fiatalsága meg volt rontva és ő állandóan öngyilkossági gondolatokkal foglalkozott. Megismerkedett Zorával, akit nagyon megszeretett, de az anyagi helyzete nem engedte meg, hogy feleségül vegye. Ezért fogamzott meg agyában az a gondolat, hogy mindketten öngyilkosok lesznek. Először úgy volt, hogy a menyasszonyát nem fogja megölni. Amikor a kritikus este elment hozzá elbucszni, hogy még egy utolsó csókot adjon neki, megmondta őszintén a leánynak, hogy öngyilkos lesz. Erre a leány azt mondta, hogy akkor őt is ölje meg. Lebeszélte a leányt, de ez ragaszkodott ahhoz, hogy végezzen vele is.

A bíróság kérdésére, hogy hogyan ölte meg Zorát, Kuluncsics kijelentette, hogy nem ő ölte meg Zorát, hanem Zóra vette ki kezéből a fegyvert és maga felé fordítva elsütötte. A fiu ekkor visszavette revolverét és magára lött.

A tanúhallgatások során többen igazolták, hogy a fiu bizalmasan elmondta nekik a kórházban, hogy nem ő gyilkolta meg a leányt, mert az öngyilkosságot követett el. A bíróság ezután felolvasta a leány levelét, amelyben elbu-

cszik szüleitől és nem tesz említést arról, hogy öngyilkos lesz-e, vagy közös elhatározásból válnak meg az élettől.

A bíróság a perbeszéd elhangzása után kihirdette ítéletét, amely szerint **felmenti a gyilkossággal vádolt fiut**, mert a tárgyalás folyamán beigazolódott, hogy a leány önkézzével vetett véget életének. A fiut csupán jogtalan fegyverviselésért ítélték negyvennapos fogházra, amit a vizsgálati fogsággal kitöltöttek vettek.

Marinkovics Voja Szuboticán

Beszélgetés a külügyminiszterrel

Szombaton délután fél öt órakor érkezett Szuboticára Marinkovics Voja dr. külügyminiszter Tijardovics dr. kabinetfőnök és több diplomata társaságában. A külügyminiszter egy óra hosszat tartózkodott a szubotici pályaudvaron. A vasúti vendéglőben igen sokan tartózkodtak nemcsak az utazóközönség, hanem a kíváncsiak is, akik tudták Marinkovics külügyminiszter érkezéséről.

A *Bácsmegeyi Napló* munkatársa felkereste a vasúti vendéglő terraszán ülő külügyminisztert. A bemutatkozás után kérdéseket akartunk intézni a külügyminiszterhez, aki azonban megelőzött bennünket kérdéseivel.

— Mi újság itthon?
Röviden elmondtuk az újabb eseményeket és azt, hogy egész Horvátországban a legnagyobb nyugalom uralkodik.

— Hogy fogadták a híreket a kisantant államok konferenciáján? — kér-

deztük.
— Mondhatom, nem keltett kellemes hatást.

— Le fog mondani ezek után a kormány?

— Azt én nem tudom most megmondani.

— Beogradban Önt nagyon várják — jegyeztük meg.

— Ezt én nem tudom — válaszolta a külügyminiszter. — Nagyon fáradt vagyok...

— A kisantantkonferenciáról mondhat-e valamit külügyminiszter ur?

— Sokat nyilatkoztam már erről. Kimerültem a sok nyilatkozástól. Ma már nem nyilatkozom többet. Beogradi kollégáinak sem.

A külügyminiszter fáradtan, de szívéllyesen bucsuzott el az újságíróktól.

Marinkovics Voja dr. külügyminiszter a délutáni gyorsvonattal folytatta útját Beogradba.

„Ha kenyérré tudnám varázsolni a sziklát, mindenki jó lakna Dalmáciában“

Visszaemlékezés egy hajótra, amelyen Radics István királyokat etetett

Napsütéses délután a »Zagreb« nevű adriai gyorshajó fedélzetén.

A gözös sebesen szeli a hullámokat, a fedélzeten zene szól, a fiatalok táncolnak, míg a hajó hátsó részében széles nyugágyban egy idősebb ur szunyokál. Halkan, egészen diszkrétan talán horkol is, akár a zagrebi könyvesboltban, nyári vakáción, amikor nem nagyon háborgatták a vevők és álomba merült a pult mögött. Kiránduló idegennek vélné, aki nem ismeri. Hancurozó gyerekek ugrádoznak körülötte. Az anyjuk rájuk szól:

— Csitt, csend legyen, Stjepica bácsi alszik!

Az alvó meghallja a beszédet, felriad, megdörzsöli a szemét és szinte bocsánatkérően mondja:

— Elbóbiskoltam egy kicsit... olyan jó meleg van ma délután...

Egyszerre megelevenedik körülötte a fedélzet. Mintha csak a földből bujtak volna elő: csacsanerek, elvarátok, kortések seregei, egész udvartartás, mind a vezér árnyékában terpeszkednek. Radics ül komótosan és nézi a váltakozó panorámát. Hegyek és sziklák, főleg sok kő, vad, kopár hegyek. Viták duruzsolnak és valaki azt mondja:

— Nagy a szegénység.

Radics könyökére támasztott állal töpreng és mélényá jelenti ki:

— Ha kenyérré tudnám varázsolni a sziklát... ezt a sok hegyet... végre egyszer mindenki jóllakna Dalmáciában...

Két asszony, akik Korcsula szigetén szálltak fel a hajóra, Radics lelkes rajongói, áhitattal sugják egymásnak:

— Hogy szaval! Micsoda orgánúm!

— A végén programbeszédet fog tartani!

Később hátravonult a hajó végébe, kezében egy uarab barna kenyérral és megetette a sirályokat, amelyek még Split óta tartottak velünk és ott keringtek az árbóc fölött fáradhatatlanul.

— Mindig éhesek — szól oda Priblcsevicsnek — az ember nem győzi be-

tönni a csőrüket.

Előbb felmutatja a kenyérgalacsinkat, mintha csak azt mondaná a madárnak: »hogy ez a tiéd« aztán széles ívben behajítja a tengerbe. A következő pillanatban már három sirály csap le a zsákmányra és Radics előrehajolva hunyorog rövidlátó szemével, orrán a remegő cvikkerrel.

Kicsit slamos, a kalapját is ugygyüri bohémesen, a gallérja felágaskodik a füléig és kopasz tarkóján bukfenecet vág a napsugár.

A sirályok egymás csőréből tépik ki a falatot. Radics ujjal mutogat rájuk:

— Olyan lármát csapnak, akár mi a szkupstindában!

Az étkezében tósztok hangzanak el és sűrűn kocódnak össze a borospoharak.

Az asztalón Radics trónol, szája körül az elmaradhatatlan mosollyal persze politikáról folyik a diskurzus, mindenki leadja a véleményét, mindenki egy külön órákulum és a delphii jósdá nem csinált ekkora forgalmat, nem lanszirozott enynyí kombinációt, mint ennek a kis hajónak a gyomrában a parasztdemokrata koalíció uszályhordozói. A szócseplésnek egyszerre vége szakad, amikor Radics kezd beszélni. Szavak és mondatok mesteri zsonglörje, az első öt percben megtudja kedvelni magát az első tíz percben már hívei vannak és negyedóra múlva: rajongói. Ha nem ellenkeznek vele, tempósan, nyugodtan cseveg, de érdemes neki ellentmondani: kézzel-lábbal bizonyítja a maga igazát, csupa hév, szuggesztív lendület, egyszerűen vállonragadja a vitakozót, belekarol, a térdére csapkod és a költői fordulatoknál meg rázza a vállait. Svédturnászik. Egészséges dolog lenne naponta két órát disputálni vele...

Velünk együtt hajókázott Dubrovnik felé egy német filmtársaság is, akik operetteket filmesítenek az Adria partjain.

A rendezőt odahozzák a törzsasztalhoz, bemutatkozik és legurbliz pár métert a tisztelt honatyákról. Radics óva inti:

— Aztán nehegy ezt is beragasszák az operettjükbe!

A rendező, aki királyokat és főherce-

geket dirigált, megnyugtatta a politikust és egyuttal — általános derűtség közepette — a következő ajánlatot teszi:

— Csapjon fel miniszter ur mozisznésnek!

Radics megvan főzve. Ime, élte delén még egy pálya, amelyen karriért és hírnevet csinálhat.

— Nem akarok konkurálni a... izé... hogy is hívják? — és kiböki — a Valentinóval!

— Annak már ön nem konkurencia. Régen meghalt.

Radics zavarba jön:

— Bocsánat, nem tudtam... keveset járok moziba...

Aztán hozzát teszi:

— Maid még gondolkozom a ön ajánlatán... egyelőre azonban más szerepet kell végigjátszanom... a politikai arénán...

Utközben kis szigetekkel találkozunk, olyan apró lakatlan, zöld szigetekkel, akár a Robinzon szigete tenyérvnyi folt az óceánban, ahová a hajótörötteket szokta sodorni az ár hetednapra, ahol tigrisbőrruhán és mezitláb, zilált hajjal és torzonborz szakállal illik járni. Radics nézi merengve és valami gyerekes vágyakozás ül ki a szemében, hunyorog és a cvikkerét törölgeti. Mire gondol? Talán a gyerekkori ábrándokra, hogy de jó is lenne fejest ugrani a tengerbe és kiuszni, megse állni a kis szigetig, aztán adieu politika és adieu szenvedélyek... de az embernek nincs elég energiája és bátorsága az ilvesmihez... talán ha a hajó zátonyra futna, vagy elsüllyedne... kényszerből... az alkonyat ezer színű ruhába öltözteti az eget. H valaki ebben a pillanatban megírólja azt, ami bekövetkezett, hogy tíz nap múlva revolvergolyó süvit feléje... kineveti és elzavarja, ugyan menj, nem szeretem a rossz tréfákat. A mesebeli sziget egyre távolodik, csak egészen csöpp pont a végtelenben és egyre közelebb a város, amelynek piacán már ácsolják a dobogót a vezér számára, hogy felkorbácsolja az indulatokat...

Tamás István

A bíróság feloldotta a Bácsmegeyi Napló pénteki számának elkobzását

A *Bácsmegeyi Napló* pénteki számát — mint ismeretes — a szubotici rendőrség elkobozta. Detektívek jelentek meg az összes elárusítóhelyeken, valamint a lap kiadóhivatalában és összeszedték a lappéldányokat. A lap elkobzása után az ügyészség végzést hozott, amely az elkobzást azzal indokolja, hogy a parasztdemokrata koalíció rezolúciója, amelyet a lapban leközöltünk alkalmas arra, hogy az ország közbékéjét, a nemzeti-ségek egymásközi békés viszonyát megzavarja és a parlament méltóságát sérti.

A törvény értelmében a bíróságnak huszonnégy órán belül döntenie kell a felett, hogy az elkobzást fentartja-e vagy sem. *Szarcsevics* törvényszéki tanácselnök elnöklete alatt működő sajtótanács, szombaton délelőtt foglalkozott a lap elkobzás ügyével. A bíróság rövid tanácskozás után kimondotta, hogy az elkobzásra nincs semmi ok és a lapot feloldozza az elkobzás alól s a törvény értelmében megállapította a lapvállalat kártérítési jogát.

A Bácsmegeyi Napló elégtétellel konstatálja, hogy huszonkilenc éves fennállása óta egyetlen alkalommal rendeltek el a lap elkobzását s a bíróság arról az intézkedésről is megállapította, hogy annak nem volt törvényes alapja.

Móricz Zsigmond:
Uri Muri
Duhaj tréfái, sorsokba gázoló murijai mögött emberi lelkek mélyeséges tragikuma vergődik; az író páratlan művészetével a magyar vidéki társadalom nagy éposza bontakozik ki.
A regény ára 84.— dinár.
Kapható
a Minerva r. t. könyvosztályában

Szubotica panoráma

Friss percc az éjszakában

Egy óra után a kisport néma uccán akadtam össze a perccsel. A perces magasra tartotta a minden jóval felt kosarat, mint egy lobogót és kicsit álmosan, de azért jókedvűen kurlantotta el magát:

— Friss a percc!
Igaz volt. Megrohanták a kosarat, mint a kitérők a kerekesszék és lázas hévvel turkáltak a mákosak és sósak között. Mindenki vásárolt a perccstől, a finom illatos hölgyek a kávéházból csillogó gyöngyfogaik közé vetették a perccet és minden kötelező ettikett felfüggesztésével egyszerűen roppogtatni kezdtek.

— Richtig warm — jegyezte meg elismerően egy kövér hölgy és hamarjában még ötöt gyömösölt bele a retiküljébe.

A nyárspolgár, aki ma kivételesen egészen éjfélutániig elüldögélt a kávéházban, betvárosan félreapta a nyulszőr Habigját és csámesogva dörmögte bele a kosárba:

— No még egyet.
A nyárspolgár nagyon meg volt elégedve magával, most lám, lám milyen bohém lélek ő, most is csak úgy dorbézol a meleg perccben.

— Fizetek — kiáltotta végül harsányan, mint a kávéházban szokták és meglepődötten vonult el.

— Meleg a percc — baktatott tovább a perces és ijedt hirtelenséggel kapta el a kezét a kosárról, mintha megégette volna az ujját a forró áruval. Hiába, legfontosabb az illúzió...

— Most jött a kemencéből — konfektálta be büszkén a fiatal párnak, amely a mellékuccából bukkant elő.

— Akarsz cucikám? — kérdezte gavallérosan a férfi.

Az imigyi aposztrofált hölgy sajnos, nem nagyon akart.

— Menjünk be inkább a kávéházba — javasolta ridegen.

A perces körülnézett, hogy nincs-e egy pincér a közelben, azután rábeszélő hangon nyilatkozta ki:

— Kávéház? De mennyivel olcsóbb ám ez kérem!

A percesnek ebben is igaza volt, de a rosszkedvű hölgy nem engedte meggyőzni magát.

— Különbö is kőso van már — vélte a párja.

— Ne tessék annyit gondolkodni, mert kihül — szóló közbe a perces és fellebbentette a kendőt.

— Kihül, kihül — ismételte a hölgy és mélyen a férfi szemébe nézve rejtélyes hangsúlyozással mondta:

— Bizony, bizony, egyszer minden kihül...

Azután egy hirtelen fordulattal karolt bele és a fülébe sugta:

— Hát... ha már mindenáron perccet akarsz venni drágám... vegyél holnap — egy karperecet.

(de. jó.)

Hoover programja csalódást keltett Amerikában

Newyorkból jelentik: Azzal, hogy a republikánusok Hoowert megtették elnökjelöltnek és Hoover nyilvánosságra hozta programját: már tisztában is lehet a világ, hogy mit várhatni a következő négy évben Amerikától. A Hoover programja nem sek jót ígér. Reakciósabb, anyagiasabb, eszmészegegyebb programot el se lehet képzelni, mint amilyennel Hoover meglepte az Amerikán kívüli világot.

Szenzációt senki se várt, hiszen a szintelen, száraz Coolidge-politika folytatásáról van szó, de úgy gondolták, hogy a Hoover konstruktív egyénisége, az új ember mégis csak rányomja bélyegét az új programra. Szó sincs róla. Az egészben magával elégedett yenki beszél, aki tudomást se vesz róla, hogy Amerikán kívül is van világ és annak világnak problémái is lehetnek.

Az a kereskedelemügyi miniszter, aki fel volt háborodva, hogy az európai pia-

Forró utazási napokon

poros időben nélkülözhetetlen az Odol. A szájbaktériumai ellen, valamint a száj felüdítésére az egész világon használják az ODOL-t. Az egész világon ismert Odol-üveg utazásoknál határozottan ideális. - Ne menjünk utra egy utli üveg ODOL nélkül!

Odol kapható minden gyógyszerkereskedésben, drogériában, ill' a's ertárban és a többi szakmabeli üzletekben Üvege 22 dinár nagy üveg 35 dinár, dupla üveg 65 dinár

con előnyben részesítik az európai árut és nem lelkesednek az amerikaiért, programjában dicsőímszt zeng a védőkörök mellett és fel akarja őket emelni.

Európa adósságainak elengedéséről szó se lehet és nincs olyan hatalom, mely az adós államok adófizetőinek terheit az amerikai polgárok vállára tudná áteszesztetni. A külpolitikai részben észre se lehet venni, hogy Hoover valamikor külföldön élt, valamikor híve volt a Népszövetségnek és a döntőbíró-ságnak. Alapos republikánus közhelyeket egyetlen gondolat se váltja fel, még arról sincsen szó, hogy az Unió vissza-

vonja csapatát Nikaraguából. Pedig nem is olyan régen ott akarta hagyni Hoower a miniszteri széket a nikaraguai kaland miatt.

Sokak szerint ez a program nem számíthat, nem a Hooweré, hanem csak a republikánus párté és Hoower sokkal erősebb egyéniség, semhogy őt egy párt megköthetné. Hoower, ha kell, fel fogja rugni a programot és meg fogja változtatni eszméit, olyan nagyon meg van győződve a saját igazáról.

Ma ez a reménykedés nem válik be el lehet mondani: Szegény Európa, de még szegényebb Amerika.

LEGUJABB

Amundsen rádió élejtelt adott

Az északsarki kutató a Medve-sziget közelében van

Oslóból jelentik: A Malybin jégtörő, amely a Medve-szigetektől keletre jár, közli, hogy

több homályos szikratáviratot fogott fel, amelyet Amundsen adott le.

Amundsen rádiókészüléke száz kilométeres akciókörzetben tud dolgozni.

Az Ingön rádióállomásról jelentik, hogy szombaton 17 óra 40 perckor összeköttetést létesítettek Amundsenel, ak-

azt kérte, hogy világosítsák fel, milyenek a viszonyok a Medve-szigeten.

Rádióösszeköttetést létesítettek Amundsenel Tromsöből is, ahol este 18 óra 45 perckor vették fel a szikrajelzést.

Amundsen valószínűleg nincs messze a Medve-szigettől és Guilbaud francia pilóta repülőgépe után, amelyen Amundsen van, most ezen a vidéken fognak kutatni.

HIREK

VÁROSI SZÍNHÁZ. Hétfő, június 25, délután három óraker ifjusági előadás: *Jutro, dan i noć* (Reggel, dél és este). Irta: Nicodemia. Este fél kilenc óraker: *Nasilno ukonacivanje* (Kényszerbeszállásolás), vigjáték három felvonásban. Irta: Arnold és Bark.

Kedd, június 26, este fél kilenc óraker finn napi díszelőadás az Ibsen-centenárium alkalmából: *Nora*. A címszerepben Lidia Mansvetova.

— **Az új beogradi olasz követ a királynál.** Beogradból jelentik: Galli, az új beogradi olasz követ szombaton délelőtt kihallgatáson jelent meg Öfelségénél és bemutatatta akreditáló levelét.

— **Rákai szlovák és cseh nők az udvarnál.** Beogradból jelentik: A bácskai szlovák és cseh nők egy csoportja kirándulást rendezett Beogradba. A szlovák és cseh nők egy küldöttsége megjelent az udvarnál és ajándékot nyújtotta a kabinetirodának, Tomisláv királyi részére.

— **Szubotica város közgyűlése.** Dr. Sztipics Károly Szubotica város polgármestere június huszonegyedikén délelőtt kilenc órára hívta össze a városi képviselőtestület rendes ülését. Az ülésen Manojlovics Dusan Szubotica város főispánja fog elnökölni.

— **Lóverseny Rumán.** Noviszadról jelentik: A Petar trónörökös nevét viselő rumai lovaregylet vasárnap Rumán lóversenyt rendez.

— **Halálozás.** Fodor Mátyás, Horgos község volt bírása, hetvenkét éves korában meghalt. Temetése pénteken délután folyt le nagy részvét mellett.

— **Kigyuladt a berlini földalatti vilamos.** Berlinből jelentik: Péntek éjjel a Bismarckstrassen levő földalatti vasútállomáson tűz ütött ki. Az óriási füstben a földalatti vasut több utasa elájult, akiket a vasut személyzete szállított ki a friss levegőre. A tüzoltóság csak a legnagyobb nehézségek között tudta végezni az oltási munkát, mert a nagy füst miatt a földalatti épületeket igen nehéz volt megközelíteni. Az állomásépület csaknem egészen leégett. A tüzesét miatt a Bismarckstrassei vonalon a földalatti forgalom a helyreállítási munkák tartama alatt szünetelt. A hatóságok bizottságot küldtek ki a tűz okának megállapítására.

— **London elpusztítását tervezték a németek.** Berlinből jelentik: Lehmann német kapitány szenzációs könyvet adott ki, amelyben megírja, hogy a németek a háboru folyamán azt tervezték, hogy Londont egy szerre 20 Zeppelin támadja meg és gyujtsa fel. A terv megmeraven ellenazta, másrészt, mert nem akadt egyetlen német tiszt, aki a támadás felelősségét vállalta volna, hiszen a támadásnak legalább egymillió asszony és gyermek eset volna áldozatul.

— **A Beogradban élő baranyai menekültek egyesületének közgyűlése.** Beogradból jelentik: A baranyai menekültek gazdasági egyesületének beogradi csoportja vasárnap délelőtt a Kis Petrograd kávéház helyiségében rendkívüli közgyűlést tart.

— **Amerikai stíliu betörés egy berlini ékszerüzletben.** Berlinből jelentik: Az elmúlt éjszaka igazi amerikai stílusú ékszerablás történt Berlin egyik legelőkelőbb ékszerüzletében, amely a Kuhfürstendamm és a Joachimstalerstrasse sarkán van. A betörők az udvarról először a pincéhelyiségbe hatoltak. Az első két ajtót álkulcsal nyitották fel, a harmadiknak a közepén olyan nyílást furtak, amelyen egy sovány ember átbujhat. A társaság egyik tagja ezen a nyíláson átpréselte magát és belülről kinyitotta az ajtót. Így jutottak be a betörők egy gyarmatárüzlet pinceraktárába, amely közvetlenül az ékszerüzlet mellett van. Ezután egy félméter hosszú és negyven centiméter széles lyukat furtak a pinceretején, amely betonból és két farétegből áll. A nyíláson újból a sovány betörő mászott fel, aki kinyitotta a kirakatot és egymásután dobálta le a legértékesebb ékszereket társainak. A betörők a jól végzett munka után ugyanazon az uton távoztak, amerre jöttek. A zsákmány értéke ötvenezer márkát tesz ki.

— **Abdul Kadir török képviselő agyonlötöte magát Párisban.** Párisból jelentik: Abdul Kadir török képviselő agyonlötöte magát. A huszonhat éves fiatal ember tanulmányuton volt Franciaországban. Konstantinápolyban lakó anyját a hátrahagyott levelében arra kérte, hogy fizessenek ki egy 27.600 frankra szóló számlát, mely autóvásárlásról szól, az autót menyasszonya számára vette meg, de kifizetni nem tudta.

— **A White Star Line felépített a világ legnagyobb hajóját.** Londonból jelentik: Legközelebb megkezdik a Harland and Wolf hajóműben a White Star Line által megrendelt új gőzös építését, ami teljes három esztendeig fog tartani. Az új gőzös a világ legnagyobb hajója lesz és építése hétmillió fontba kerül. A hajó a Titanic és az Olympic mintájára építik meg és ezer láb hosszúságu lesz, míg a Leviathan hossza csak 915 láb.

— **Angliában lezuhant egy harminc utast szállító autóbussz.** Londonból jelentik: Az esexi Crossing mellett tegnap az országutról lezuhant egy autóbussz, amelyen harmincan utaztak. Huszonnyolc utas megsbesült, köztük három életveszélyesen.

— **Csak egyszer izlelje meg a Franck-féle Bock barna-sört, sohasem fog mást kérni.**

— **Egy amerikai tudós abbahagyta kutató munkáját Mongóliában.** Pekingből jelentik: R. Ch. Adrews híres amerikai kutató, aki jelenleg a mongolai népek kulturális életviszonyait vizsgálja, munkáját kénytelen volt abbahagyni, mert a kínai nacionalisták győzelme óta a lakosság gyűlölete annyira megnövekedett a külföldiek iránt, hogy a tudós kutató munkája közben komoly veszedelem fenyegette.

— A vizsgálóbíró befejezte a tanukhallgatásokat Rajics Szvetiszlav főispán sajtóereiben. Beeskerekről jelentik: Rajics Szvetiszlav beogradi főispán ismeretes sajtóereiben, melyeket Markovics Nikola, Ankics Bóza és Popovics Dusan ellen indított, Novák noviszadi vizsgálóbíró negyven tanut hallgatott ki Beeskereken. A kihallgatások két napig tartottak és szombaton fejeződtek be. A noviszadi vádtanács a napokban fog dönteni a vád alá helyezés kérdésében. A tárgyalást ezekben a nagy érdeklődéssel várt percekben július első felében tartják meg.

— Időjárás. A Meteorológiai Intézet jelenti: Meleg és átmenetileg felhősebb idő várható zivatarhajlammal.

— Sikkasztó adóhivatalnok. Osziyekről jelentik: Stecher József huszonkilenc éves humi születésű, volt fericáncel, majd cabunai községi jegyző, sikkasztással vádoltan állt az osziyei törvényszék előtt. Legutóbb az osziyei városi adóhivatalnál volt alkalmazásban, mint számvéviszt és ebben a minőségében mintegy 50.000 dinárt tulajdonított el olyképpen, hogy az adófizető felektől befizetett adókat azok adókönyvecskéiben szabályszerűen nyugtázta, az adóhivatali könyvekben azonban kisebb összegeket, vagy egyáltalán semmit sem vezetett be. A bíróság három évi súlyos börtönrre ítélte.

— Beogradban rendezik meg az országos birkozóbajnokságokat. Jugoszlávia országos birkozóbajnokságait ebben az évben június végén Beogradban rendezik meg. A bajnoki versenyen résztvesznek a vajdasági birkozók is, köztük a szuhotica Hakoah birkozói, akiknek komoly esélyük van arra, hogy a döntő küzdelmekbe beleszóljanak. A verseny után kijelölik azokat a birkozókat, akik az amszterdami olimpiászon a jugoszláv színeket képviselni fogják.

Kérjen Gerber-féle Góliát-sört!

— Lelőtte a vadorzót. Osziyekről jelentik: Götzl Konstantin erdész volt Suhopoljen. Még 1923 november havában két fegyveres embert talált az erdőben, akik az ő közeledtére menekülni kezdtek. Götzl, ki vadorzókat sejtett bennük, megállásra szólította fel őket, amit azonban a menekülők nem vettek figyelembe. Az erdész ekkor utánuk lött és az egyiket, Fett Józsefet el is találta, míg a másik elmenekült. Fett a sebesülés folytán három hónapig feküdt a kórházban, míg felgyógyult. Az osziyei ügyészség súlyos testisértésért emelt vádat Götzl ellen. Ebben az ügyben most volt a főtárgyalás az osziyei törvényszék előtt és Götzl Konstantin erdészt a bíróság hat havi súlyos börtönrre, valamint a kórházi és perköltségek megfizetésére ítélte. Az elítélt felebezett.

— Szerzetes akar lenni a kubai hóhér. Furcsa elhatározásra jutott most Kubában Francisco Romeo kubai hóhér, aki eddig több mint husz ember fejét vágta le hárdjával. Mint Londonból írják, Francisco Romeo megelégedte a nyaktólóval való foglalkozást, mert a hóhér jelentkezett az egyik kubai szerzetesrendnél és felvételét kérte. Amikor a rendfőnök megkérdezte tőle, miért akar szerzetes lenni, Francisco Romeo őszintén így válaszolt: »Bármennyire is megérdemelte az a husz ember, hogy a törvény szigora sújtsa őket, mégis csak szörnyű dolgot követtem el, amikor kioltottam több, mint husz emberi életet. Érzem, hogy vér tapad kezeimhez, vigasztalásra és vezeklésre van szükségem, ezért kopogtatok a rend ajtaján.« A kubai hóhér jelentkezését tudomásul vette a rendfőnök, de végleges választ nem tudott adni neki.

— A noviszadi közigazgatási bizottság ülése. Noviszadról jelentik: A közigazgatási bizottság pénteken Lakics János, polgármesterhelyettes elnökletével tartotta meg június havi rendes ülését, amelyen Papp Bálint, javadalmi hivatali ellenőr fegyelmi ügyével foglalkoztak, akit dr. Milovanovics Milován, volt polgármester állásától elmozdított. A közigazgatási bizottság törvénytelennek találta a polgármesteri rendelkezést és megbizta Lakics János polgármesterhelyettest, hogy az ügyben új határozatot hozzon.

Hanausek-Stonner leánytanító és neve's intézete pensióval egybekötve

Wien I., Walthburg G. 10-12. Nyilvánossági joggal felruházott nép-, polgári- és főiskola. Továbbképző tanfolyamok. Nyelvek. Zene. Iparművészet. — Sport. — Gondos nevelés. — Hyg'ni us modern berendezés. 4821

— Nyilvánosságra hozták Japán és Csangcsolin titkos szerződését. Londonból jelentik: A Daily Herald jelenti, hogy a kínai újságokban leközölték a Csangcsolin és Japán között március 19-ikén kötött titkos szerződést, amelyet most Csangcsolin fia is átvesz. A szerződés többek között azt tartalmazza, hogy Japánnak jogában áll csapatokat Kinába küldeni a kínai kormány segítségére s a kommunizmus letörésére. A japán kormány kötelezi magát arra, hogy a hadviselési költségekhez 2222 millió font sterlinggel járul hozzá s ennek ellenében megkapja az engedélyt a mandzsuri vasútvonal felépítésére. Kína Japán részére abban a hat tartományban, amelyek között Mongólia, Santung és Fegtien is van, előnyös helyet biztosít s ezeket a területeket más államnak nem adja koncesszióba. Port Arthur kikötője a környező vidékkel Japán birtokában marad. Csingtaut és öböljét Japán kilencvenkilenc évre megkapja, végül pedig Kína kötelezi magát arra, hogy a már meglévő mandzsuri vasútvonal mellett párhuzamos vasútvonalat nem épít.

— Nyolcvan zagrebi rendőr lemondott állásáról. Zagrebből jelentik: Szombaton nyolcvan rendőr benyújtotta állásáról való lemondását.

— Vrsaci sajtópör a noviszadi semmitűzők előtt. Noviszadról jelentik: Tomandl Mihajlo vrsaci ügyvéd a Narodna Sloga 1927 szeptember 29-iki számában cikket írt, amelyben élesen megtámadta Georgijevics Jöcö földbirtokost, a demokrata párt vezérét. A cikk miatt rágalmazás és becsületsértés címén feljelentést tett Georgijevics Tomandl ügyvéd ellen, akit a pancsevoi törvényszék fölmentett, a noviszadi fellebbviteli bíróság azonban Tomandl tiz napi elzárásra és ezer dinár pénzbüntetésre ítélte. A semmitűzők a tábla ítéletét szerdán 1500 dinár fő és 500 dinár mellékbüntetésre szállította le.

— Uj hivatalos órák a noviszadi tartományi pénzügyigazgatóságnál. Noviszadról jelentik: A noviszadi tartományi pénzügyigazgatóság, továbbá a járási és városi pénzügyi hatóság hivatalában, a hivatalos órák a legujabb intézkedés szerint félhét órától, déli egy óráig tartanak.

— Az érettségi vizsgák eredményei a szentai gimnáziumban. Szentáról jelentik: A szentai állami gimnázium magyar és szerb tagozatán az érettségi vizsgálatok a következő eredménnyel zárultak. Jelesen érettek: Patronov György, Fodor András, Szlávnics Zsivkó, Bergel Ernő, Tomics Dobrila, Dorogi László, Welter János. Jól érettek: Körmőczy Ambrus, Klenczky Mária, Kocsis Ferenc, Steiner József, Donáth László, König Imre, Bosznics Dariuka, Schwarz László, Vlahovics Stojánka. Érettek: Garai István, Sebők Sándor, Vorgics Radmila, Borgyoski Milica, Krak György, Bandics Milorád, Kragujevics Szaniszlav, Nagy Mária, Kovacsevics Radivoj, Banov Szvetiszlav, Surányi Margit, Kuzman Miklós, Hering Erzsébet, Nagy József. A magyar tagozaton két diákot egy évre, hármat pedig három hónapra visszavetettek. A szerb tanulók közül hat bukott meg három hónapra. Az érettségi vizsga eredményét dr. Popovics Vaszil érettségi biztos szombaton délelőtt hirdette ki a diákok előtt.

MAGNA

PURGA

kötelezően szabályozza az emésztést, tisztítja a gyomrot és a beleket, megszünteti a gyomorégést.

Gyógyszertárakban és drogériákban egy csomag 4 dinár

Ahol nem lenne kapható, rendelje meg postán az ALGA laboratóriumtól: Sušak, Tvornička ul. br. 91. és mellékeljen levelet a két csomagra 10 dinárt

Vakáció

A szabadságtól felvillanyozott diáksereg kirepült a kapukon. Összefolyó zsbongással röpdősnek egy ideig az épület előtt, a hátrabbak a lelkesedés hirtelen fellobbanásában darabokra tépik az algebra-füzetet, a latin könyveket és a keservesen kiizzadott házi dolgozatokat. Az ákombákomokkal és a tanár ur karrikatúráival telerajzolt lapok vigan fickándoznak a szélben, felrepülnek az ablakpárkányokig, egyet-kettőt bukfenceznek örömlükben, aztán belefulladnak a porba. Apró kis lányok jönnek, kezükben virágcsokrok; az osztály ajándékai az osztályfőnök urnak. Igyekvő, szorgalmatsugárzó diákcsoportok bukkannak elő a kapu mélyéből, kébbe pakolt könyvcsomók, sápadtan ijedt szemek, gyors apró lábcskak kocognak le a lépcsőn. Kedves pajkos nebulók nagyot szippantanak a levegőből, amely ize-sebb, erősebb, táplálóbb, mint más-kor, nekilendülnek az uccának, lármásak, gyorsan leboncoltanak egy boxmeccset, amellyel régebből adósak egymásnak. A hetedikesek komolyabban lépkednek és a kaputól tiz lépésre rágyujtanak egy cigarettára. Ez az első szabad ténykedésük. Résegi-tően mered eléjük a két hónapos vakáció és a szabad délutánok várása. Már programot készítenek: holnap csónakázás, futball-meccs, kirándulás. Az arcukon még ott van az utolsó, — a legnehezebb nap felhője, az utolsó drukkolás izgalma, de már öröm táncol a szavaikban, tervek szivárványa feszül följük, fiatal nevetésük egészségesen cseng az ucca forgatagában, amint eltűnnek a fordulónál. A pedellus megegyeszer körülnez az uccán; az utolsó madár is kiröpiült. János há'rágyujt a disz-szivarra, amit a maturánsoktól kapott, mosolyog és elégedett. Kicsit felcsodálkozik az égre, aztán megfordul és becsukja a nagykaput.

(sz. e.)

— Jóváhagyták a doroszlóvi községi orvos megválasztását. Noviszadról jelentik: Doroszló község képviselőtestülete március végén dr. Wilhelm Árpád orvost községi orvosá választotta meg, a választást azonban megtámadták. A közigazgatási bíróság most elutasította a felebbezést és jóváhagyta dr. Wilhelm megválasztását. Az új községi orvos hétfőn foglalja el hivatalát.

— Felvétel a noviszadi iskolánövérék zárdájába. Noviszadról jelentik: A noviszadi iskolánövérék zárdájában 30 leány növendéket vesznek fel a jövő tanévre. Jelentkezni lehet július 15-ikéig. Csak tizenhat éves korig fogadnak el jelentkezőket. Az internátus növendékei clemi, polgáriiskolai, zene- és nyelvkutatásban részesülnek, azonkívül járhatnak a leánygimnáziumba is. A felvételhez szükséges okmányok: a születési, iskolai és orvosi bizonyítvány. Ellátási díjat az év elején és január végén kell fizetni, mind a két esetben félévenként 4000 dinárt. Zongorahasználat félévre 600 dinár. Akik havonta fizetik a díjakat, azoknak havi 800 dinárt kell fizetni. Kötelező felszerelés: ágynemű, fehérnemű, ruhanemű, asztalnemű, egy téli, egy tavaszi sötétkék kabát, egy sötétkék matrözbluz, egy fehér matrözbluz sötétkék gallerral, egy fehér nyári, egy egyszerű nyári, két sötétkék téli ruha. Ruhák hosszúsága téren alul legalább tiz centiméter, téli és nyári kalapnak egyformának kell lenni és a zárdában kapható.

— Óriási vihar Romániában. Bukarestből jelentik: Pénteken óriási eső szakadt Bukarestre, amely két óra hosszat megakadályozott minden forgalmat. A hatalmas esőzést nagy károkat okozott. A külvárosokat elöntötte az árvíz és a tüzoltóság egész éjjel dolgozott. A hatalmas eső kiterjedt Románia nagy részére és egy besszarábiai községben olyan heves volt a vihar, hogy a villámcsapások tiz embert megöltek és öt házat felgyujtottak.

— Görögkeleti hitközségi választás. Sztaribecsejen. Sztaribecsejről jelentik: Sztaribecsejen a napokban folyt le a görögkeleti szerb hitközségi képviselőtestület harminc tagjának megválasztása. A választást élénk agitáció és nagy érdeklődés előzte meg. A hitközségi képviselőtestület tagjai a következők: Horvacki-Urosev Danya, Zsivkov Andrija, Sztrazmeszerov Pája, Sztakics Vukasin, Boskovic Gyokó, Crveni-Lazin Sztevan, Atyimov Velemir, Trbics Gyugya, Zsivanov Pánta, Kekics Ráda, Zsivkov-Bain Száva, Kodics-Mladenov Sztevan, Csiplic Milivoj, Sztepanovics Velimir, Bajin Pera, Hadnagyev Milutin, Fehirov Dancsika, Petrovics Vlada, Prodanov Nikola, Nikolics kolics Andrija, Glavaski Csoda Dzsigsurszki Ignjat, Zsikics-Vladin Milán, Doroszlóvacski-Jocin Mita, Osztójics, Acin Bránkó, Popov-Makszim Dusan, Glavaski Márkó, Bozsics Miladin, Popov-Makszim Sever és idősebb Kovacsev Dusan.

— Hétfőtől kezdve Noviszadon állítják ki a noviszadiak utleveleit. Noviszadról jelentik: Szombaton délben érkezett meg Vildovics Antun bácskai főispán a Bács megyei Naplóban már jelzett rendelete, amely szerint hétfőtől, június 25-től kezdve ismét a noviszadi rendőrség hatáskörébe utalja az utlevelek kiállításának jogát.

— Mérnöki iroda áthelyezése. Noviszadról jelentik: Wéber Henrik okleveles, jogosított mérnök és földmérő mérnöki irodáját július 1-től kezdve Novis-Vrbászra, Kralja Petár ulica 381. szám alá helyezi át.

— Szombor város közgyűlése. Szomborból jelentik: Szombor város képviselőtestülete szombaton délután dr. Makszimovics Sztevan polgármester elnöklete alatt rendkívüli közgyűlést tartott. Napirend előtt dr. Pánics Szvetiszlav Pribicevics-párti képviselő indítványára a városi képviselőtestület felállással fejezte ki gyászatát a parlamentben meggyilkolt két képviselő halála felett. Ezután áttértek a napirendre és 350.000 dinárt szavaztak meg a kereskedelmi iskola épületének egy emelettel való kibővítésére. Több kisebb pont letárgyalása után a közgyűlés véget ért.

— Érettségi a beeskereki kereskedelmi iskolában. Beeskerekről jelentik: A beeskereki kereskedelmi iskolában befejezték az érettségi vizsgálatokat. A jelentkező 21 tanuló közül hatot nem bocsátottak érettségire. A 15 tanuló közül 7 ment át, köztük Albeck Anna és Gatyusa Bogdán kitűnő eredménnyel.

Uj vért
ellenállóképességet, étvágyat
életkedvet
ad az
„Energín”
legjobb minőségű kina vasbor
3 félliteres üveg ára 128 dinár
„ALGA” laboratorium Sušak, Tvornička 19

— Angliában lovaggá ütnek a néger fejedelmet. Londonból jelentik: Az elmúlt este Londonba érkezett az afrikai Aranypart néger uralkodója, Sir Ofori Atta. A néger fejedelem azért utazott Londonba, hogy megköszönje az angol királynak azt a kitüntetését, melyben újkor részesítette őt. V. György angol király ugyanis a brit birodalomnak tett szolgálatai elismerésül a lovagi címet ajándékozta az Aranyföld fejedelmének. Sir Ofori Atta tekintélyes kísérettel érkezett Londonba és a hét végén kihallgatáson jelentkezett a királynál, aki őt szabályszerűen, a hagyományos törvények szerint, lovaggá üti.

Landau Juliska külföldről visszaérkezett. Tánckursusait július 1-én újból megkezdi.

— Halálozás. Kikindáról jelentik: Dr. Szimics Pál, aki husz éven keresztül volt Kikinda tisztí főorvosa, a múlt héten Bécsben meghalt. A holttestet Kikindára hozták, ahol csütörtökön impozáns részvét mellett temették el.

Modern férfiruhaszabászati tanfolyamra
helybéli jelentkezőket jul. 16-iki, vidékieket aug. 6-iki kezdettel felvesz.
F u t ó T a m á s
szabómester Subotica, T. rezijina ul.
Csehrkepao mellett. Népkörrrel szemben

— Ötvenéves jubileum. Sztaribecsejéről jelentik: M. Bonaventura a sztara-becseji zárdá főnöknője csütörtökön ünnepelte szerzetesi fogadalmának ötvenedik évfordulóját. A jubileum alkalmából a zárdában ünnepélyes istentisztelet volt. M. Bonaventurát számosan keresték fel szerencsekívánataikkal.

— Eljegyzés. Zanin Bözsike és ifj. Wagner Ferenc Subotica, jegyesek.

— Harmincegy halottja van a mexikói robbanási szerencsétlenségnek. Mexikóból jelentik: A város közelében levő fürdőben történt a katasztrófális robbanás. A romok eltakarítása után harmincegy halott került elő. Megállapították, hogy a végzetes szerencsétlenséget a fűtő okozta, aki részegen jött munkába.

Láb- és hónaljizzadást azonnal megszüntet
Antisudorin
kapható a Szent Teréz gyógyszerárban
Mr. J. Richter, Subotica
Jelačićeva ul. 9 10904 Telefon 580

— A Tolnai Világlapja az érdekes képek és olvasnivalók gazdag tárháza. A népszerű hetilap, amely külön regény-mellékletet is ad, a Literária árusítójánál kapható.

Dr. Singer Adolf belgyógyász-specialista június 26-ikán három hétre elutazik.

— Sztaribecsej mellett lezuhant egy noviszadi katonai repülőgép. Sztaribecsejéről jelentik: Pénteken délután a sztaribecseji Gerber-sörgyár melletti térségben egy noviszadi katonai repülőgép motorhiba miatt kényszerleszállást végzett. A hibát csahamar kijavították és a katonai aeroplán ismét fel akart szállni. Ekkor azonban az egyik mozgásban levő szárny beleakadt a földbe és a gép néhány méter magasságból lezuhant. A bennülők szerencsés véletlen folytán csak könnyebb sérüléseket szenvedtek, a repülőgép azonban összetört.

— Megtámasztják a pisai ferdetornyot. Londonból jelentik: A közelmúltban bejárta a világsajtót az a hír, hogy a pisai ferdetorny, a világ egyik legérdekesebb építkezési látványossága veszedelmesen elhajlott és attól félnek, hogy a torony ledől. Pisa városa most egy angol céget bízott meg a torony megerősítésével.

Igmandi
TERMÉSZETES KESERŰVIZ
gyomor- és b. tisztító hatása páratlan!
Ne tévesse azonos más keserűvízzel.
Mindentől kapható.
Vezérképviselője és raktár:
CSELIKOVICS TESTVÉREKNÉL, NOVISAD

— Tízévi fegyház feleseggyilkosságért. Osziyekről jelentik: Az osziyei törvényszéken most tárgyalják Tunukovics Márton tizenkilenc éves vrpoljei földmives bűnügyét. Az ügyészég Tunukovicsot szándékos emberöléssel vádolta, mert egy családi perpatvar alkalmával késsel leszúrta a feleségét. A bíróság Tunukovicsot tíz évi fegyházra ítélte.

Phenix Élethiztosító Társaság múlt vasárnapi hirdetésében a társaság által lekötött életbiztosítások állaga hibásan jelent meg, amennyiben a lekötött életbiztosítások 1924. év végén 3.448.000.000 dinárt és 1925. év végén 5.200.000.000 dinárt tett ki.

— Csalásért letartóztatott kereskedő. Vukovarról jelentik: A rendőrség letartóztatta Lukics Dimitrija vukovári kereskedőt, mert feljelentés érkezett ellene, hogy 1926-ban, a nagy árvíz idején, mikor a tölteké javitására zsákokat rekviráltak, ötezer darabbal több zsákot számított fel és ezáltal az államnak mintegy ötvenezer dinár kárt okozott. Átadták a szombori ügyészégnek.

Megérkezett az ötüléses, hathengeres 520. típusú Fiat-autó. Három éven keresztül dolgozott a mérnökök és szakemberek leghíresebb gárdája ezen a modellen, amely 1927 őszén a párisi Salon kiállításán általános feltűnés mellett nyilvánosságra lépett. Mindaz, amit a mai technika legjobbat és legújabbat nyújthat, egyesült ebben a modellben. A motornak kolosszális elasticitása és húzóereje párosul a kocsi elegáns vonalaival. A motor hathengeres, 40 lóerős, oldalt vezényelt szelepekkel, a főtenge lyétszer van csapágyazva és elől, hátul londkerekekkel ellátva. A szelepemeltyük kis görgőkön gurulnak, a bütykös tengelyen. A motor még a legnagyobb fordulatszám mellett is teljesen rezgés nélkül és abszolote zajtalanul működik. A tökéletes technikai kivitel biztosítja a kocsi hosszú élettartamát és feleslegessé teszi a sürű költséges javításokat. Ne vásároljon azért autót addig, míg az új Fiat-modellen próbautat nem tett. Kivánságára szivesen küld prospektust és árajánlatot *Automobilja Fiatgarage* Subotica, Skadarska ul. 7.

Nászajándékok, legújabb iparművészeti különlegességek Balog Lina cégnél Subotica.

A serdülő ifjuságnak reggel felkeléskor egy-egy kis pohárnyi természetes »Ferenc József« keserűvizet kell adni, mert gyomor-, bél- és vértisztító hatásának fiuknál és leányoknál igen fontos eredményeket köszönhetünk. A gyermekklinikákon a *Ferenc József* vizet már a kicsinyek makacs szorulásakor kütűnő sikerral alkalmazzák. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűbarna sört.

A Friedler-féle szabadalmazott
G A M M A
hajnövesztő
egyszersmind a hajhullás, korpásodás, hajmolyosodás legtökéletesebb gyógyszere
Orvosilag kipróbálva és ajánlva!
Kapható minden gyógyszerárban és drogériában, ahol nem kapható, forduljon az SHS vezérképviselőhöz és főállomáshoz
Drogerija „Nada“
Kollár és Gabrić Subotica
Tele on 637 5305
1/4 literes üveg 65 dinár
1/2 „ „ 85 dinár

A Jadransko Osiguravajuće Društvo veiki-becskereki vezérügynöksége irodahelyiségeit Vojvoda Mišića ul. 4. sz. alá (a Nagy-híd mellett), az első emeletre helyezte át.

Borbélyok és kőművesek. A szubotici borbélyok és kőművesek vasárnap délután 3 órai kezdettel a városligeti pályán futballmérkőzést játszanak.

— Letartóztatott soffőr. Noviszadról jelentik: A noviszadi rendőrség csütörtökön délután letartóztatta Bekšics Vitoimir alekszandrováci (szerbiai) soffőrt, akit tettenértek, amikor Vardar és Zeta cigarettákat a dohánytőzsdei áron alul eladásra kínált. Bekšics több ízben volt zsebmetszésért büntetve és rendőri nyilvántartás alatt áll.

Üveg és márvány

gondozása nem könnyű. Karcolás nélkül ragyogó fényesre csiszolja a

Schicht-féle Ominol

— A Színházi Élet új száma a szokott gazdag tartalommal jelent meg. Érdekcs cikkek, regény és gazdag rovatok teszik változatossá az új számot, amely karabmellékletül »A sánta kutya« című drámát adja. A Színházi Élet a Literária árusítójánál kapható.

Rogaška Slatina. Tempel-forrás. A legjobb szénsavtartalmu asztali víz, elősegíti az emésztést. Styria-forrás gyógyvíz gyomor- és bélhurut ellen, a máj-, vese- és cukorbetegségek legjobb ellenszere. Donat-forrás legerősebb forrásvíz a bél-, epekő, cukorbetegségek és elhízás ellen. Képviselő: Čeliković Testvérek Novisad. Prospektust ingyen küld az igazgatóság.

— Kigyulladt a ház és bennégett a gazdája. Osziyekről jelentik: A baranyai Drázs községben tragikus esemény történt. Éjnek idején kigyulladt Durinik Marinka hetvenéves asszony háza. A tűz rohamosan terjedt és néhány perc múlva csak a falak maradtak meg. Durinik Marinka, akit álmában ért a katasztrófa, bennégett az égő házban.

Rogaška Slatina a legjobb nevű gyógyfürdő a gyomor, bél, hólyag, sziv, vese és gyomor megbetegedéseinek és epeköves bántalmaknál. A mellékszezonban rendkívül mérsékelt árak. Kérjen prospektust!

TŐZSDE

Zürich, június 23. (Zárlat.) Beograd 9.1325, Páris 20.37, London 25.30, New-York 519.70, Brüsszel 72.45, Milanó 27.285, Amszterdam 209.05, Berlin 123.95, Bécs 73.025, Szófia 3.745, Prága 15.37, Varsó 58.175, Budapest 90.45, Bukarest 3.175.

Szentai gabonaárak, június 23. A szombati piacon a következő árak szerepeltek: Buza 330—335 dinár, új buza augusztusi szállításra 235—240 dinár, duplikát kasszával 260 dinár, tengeri morzsolt 285—290 dinár, takarmányárpa 275—280 dinár, zab 260 dinár, rozs 310 dinár, heremag 2000 dinár, repce 320—330 dinár, burgonya 250 dinár, bab 300 dinár, őrlemények: nullás liszt

gg 535 dinár, nullás liszt g 535 dinár, kettős főzöliszt 515 dinár, ötös kenyérliszt 485 dinár, hetes 355 dinár, nyolcas 270 dinár, korpa 260 dinár, konkolydara 280 dinár. Irányzat: lanyha. Kínálat, kereslet; csekély.

Noviszadi terménytőzsde, június 23. Buza: Bácskai 77—78 kilós 2% 350—352.50, bácskai 78—79 kilós 352.50—355, bácskai tiszavidék 352.50—355, delbánati 350—352.50, felsőbánati 347.50—350. Zab: bácskai 255—260, szerémi 255—260. Tengeri: 272.50—277.50, bácskai fehér 295—300, bánati 270—275, szerémi 272.50—277.50. Liszt: Ogg. és Og. bácskai 465—475, 2-es 450—460, 5-ös 440—450, 6-os 420—430, 7-es 350—360, 8-as 240—245. Korpa: bácskai juta zsákokban 210—215, szerémi juta zsákokban 210—215, bánati 200—210. Irányzat: változatlan. Forgalom 58.50 vagon.

Budapesti értéktőzsde, június 23. Magyar Hitel 84.9, Osztrák Hitel 47.76, Kereskedelmi Bank 113.5, Magyar Cukor 167.5, Georgia 15.1, Rimamurányi 106.5, Salgó 68.2, Kőszén 823, Bródi Vagón 39, Nasici 182.5, Ganz—Danubius 161, Ganz Villamos 134.5, Athenaeum 38, Nova 50.9, Levante 22.3, Pesti Hazai 215. Irányzat tartott.

Budapesti gabonatózsde, június 23. A gabonatózsde az irányzat nagy üzletelenség mellett gyengébb, főleg a határidőpiacon. Hivatalos árfolyamok pengőértékben a határidőpiacon: Buza októberre 30.18—30.32, zárlat 30.22—30.24, márciusra 32.24—32.35, zárlat 32.28—32.30, rozs, októberre 25.92—26, zárlat 25.94—25.96, márciusra 27.76—27.84, zárlat 27.80—27.82, tengeri júliusra 29—29.04, zárlat 29.04—29.05, májusra 25.36—25.50, zárlat 25.48—25.50. A készáru-piacon: Buza 33.70—35.40, rozs 30.60—30.80, zab 33.20—34.40, tengeri 29—30.40, árpa 29—30, korpa 24.25—24.50.

PHILIPS
kis akkumulátor-töltőkészülék
59J—dn Egy lámpás
ERICSSON-készülék
550—dn
MALLER BÉLA
ok. gépész-mérnök
Subotica, Petrogradska ul. 8. Tel. 35

KÖZGAZDASÁG

Ingyen kiffi- és kenyérvásárló a szuboticiai kávéházakban és vendéglőkben. Vasárnap délelőtt fél tizenegykor nyitják meg ünnepélyes keretek között a szuboticiai kenyérgyárat. Sihalics Illés a gyár agilis tulajdonosa ezen a napon ezer kilogram kenyéret oszt szét a szegények között, ezenkívül ingyen kóstolót rendez a gyár elsőrendű luxus-péksüteményeiből. Szombaton éjjel ötvenezer kiffi készült el a gyárban. Sihalics Illés a gyár megnyitását azzal is emlékeztetéssel akarja tenni, hogy a vendéglőkben és kávéházakban ingyen ad a vendégeknek kiffit és kenyéret a sör és az uzsonna mellé. A kenyérgyár kitünő készítményeiről a következő helyeken győződhet meg díjtalanul a közönség: Seibold vendéglő, Horváth Lajos vendéglő, Hotel Jagnje, Hotel Beograd, Sztipics Márkó, Hotel National.

A felsőbácskai bortermelők és borkereskedők ülése. A szuboticiai és a felsőbácskai bortermelők és borkereskedők vasárnap, június 24-én délelőtt kilenc órakor a Szádeczky-féle vendéglő nyári helyiségében értekezletet tartanak. Az értekezleten Sneider Sztankó, a vajdasági szőlészeti és borászati felügyelőség vezetője fogja ismertetni az új bortörvénytervezetet és határozati javaslatot hoznak, amelyet megküldenek a földművelésügyi minisztériumnak.

A Sztaribecsei—Vranjevo—petrovoszelói ármentesítő társulat közgyűlése. Sztaribecsejéről jelentik: A sztariibecseji—vranjevói—petrovoszelói ármentesítő társulat a napokban rendkívüli közgyűlést tartott Sztaribecsejen dr. Martinovics Pájó elnöke alatt. A közgyűlésen az illetékes minisztériumot Sztójnics Jovan mérnök, Sztaribecsej községet dr. Martinovics Pájó, Zsikics Mirkó községi elnök és Bozsín Szvetozár főjegyző, Vranjevó községet Letics Milos, Jagedics Bogdan, Perics Joca, Pecarszki Nedeljko és Szekulics Zsiva, Bácsperovoszeló községet pedig Bugarszki Peró és Árpás Mihály képviselték. A társulat részéről Pálfi Dezső főmérnök és Nikolics Bozsídár pénztáros vettek részt. A múlt ülése jegyzőkönyvének hitelesítése után felolvasták a noviszadi hidrotechnikai hivatal leiratát, amelyben jó-

váahagyják a jövő évi költségvetést, majd foglalkoztak a központi választmánynak az alkalmazottak biztosítása érdekében küldött átiratával. A közgyűlés egyhangulag magáévá tette a szociálpolitikai minisztérium ide vonatkozó rendeletét és ennél fogva az alapszabályt egy szakasszal kiegészítették. A társulat eszerint kötelezi magát, hogy alkalmazottait és állandó munkásait baleset és betegség esetén ugyanolyan

elbánásban részesíti, amelyben abban az esetben részesülnének, ha a betegségyélőzőnél lennének biztosítva. Ezután az elnök ismertette az árvízveszedelem ellen fogantatott intézkedéseket, majd a jövő évi rendes közgyűlés anyagának elkészítésére bizottságot választottak, amelynek tagjai: dr. Martinovics Pájó, Vlaskalics Milán, Pálfi Dezső főmérnök, Bozsín Szvetozár főjegyző és Jagedics Bogdan lettek.

SPORT

A palicsi tenniszverseny vasárnapi programja

A palicsi tennispályákon szombaton izgalmas csapatverseny kezdődött, amelynek több száma vasárnap kerül lebonyolításra. A verseny vasárnapi programja a következő:

Délelőtt 10 órakor: Kaciancsics—Crnajarov, 10 óra 45 perckor: Popovics, Gyuricskovic—Balázs, Schröger, 11 óra 20 perckor: Nedics—Flamann.

Délután fél négy órakor Seleketinszki—Radovics, 4 óra 15 perckor: Sztójnicskovic, Gyuricskovic—Bokorné, Schröger, 5 órakor: Popovics—Balázs (a Noviszadon félbeszakadt verseny döntője), 6 órakor: Seleketinszki, Gyuricskovic—Csernojarov, Bokorné, 6 óra 45 perckor: Nedics, Kaciancsics—Radovics, Flamann.

Elmaradnak a vasárnapi mérkőzések

A SzAND és az SzMTC vasárnapra barátságos mérkőzést hirdetett és bajnoki mérkőzést akartak játszani a szuboticiai másodosz-

tályu egyesületek. A rendőrség a pénteken kiadott rendelet alapján a mérkőzéseket nem engedélyezte.

Két csoportba osztották a szuboticiai alszövetség I. osztályu egyesületeit

A szuboticiai csapatok külön bajnokságot játszanak

A szuboticiai alszövetség igazgatótanácsa pénteki ülésén nagyfontosságú határozatot hozott, a jövő évi bajnokság lejárására vonatkozóan. Az alszövetség két részre osztotta a szövetség keretében működő I. osztályu egyesületeket és a határozat értelmében a két csoport külön-külön játszik a bajnokságot, csupán az első helyezettek kerülnek össze a döntőben.

Az egyik csoportba tartoznak a

SzAND, a Bácska, a ZsAK, a Szuboticiai Sport és az SzMTC, a másodikba pedig a Szombori Sport, a Szoko, a Szombori ZsAK, a VSC, a dunai és tiszai II. osztályu bajnokok, a Sztaribecseji Szoko és az Odzsaci SK.

Az igazgatótanács ezenkívül elhatározta, hogy a szövetségtől a Szentai AK törlesztést kéri, mert az egyesület felszólítás ellenére sem rendezte a többi egyesülettel szemben fennálló adósságait.

KINTORNA

— Kit gyászol, Kleptovics ur?
— Az apósomat. Hirtelen meghalt.
— Ne mondja! Természetes halállal?
— Igen.
— Szívzélhűdés?
— Nem. Autógázolás.

Brumzala úrtól megkérdi a barátja:
— Mondd meg, nem angol volt az a nő, akivel délelőtt láttalak.
— Igen, de azt mondd, honnan tudod?
— Mindjárt láttam rajta, hisz olyan misz.

Két szomszédos kereskedő a boltajtóban tárgyalja a mai nehéz viszonyokat. Arra megy az öreg Fuchl s az egyik kereskedőhöz fordulva, azt kérdezi:

— Hogy megy az üzlet, szomszéd ur?
— Ugy megy az üzlet, hogy megáll az eszem.
— És magának?! — fordul a másikhoz.
— Elmegy az eszem, uram, ugy áll az üzlet.

Rémes! Egész éjszaka nem aludtam — mondja az urának az asszony.
— Miért?

— A vihar miatt. Az orkán csak ugy zúgott és a szél tépdeste az ablakokat.
— Ugy? Akkor miért nem költöttél föl? Tudod, hogy nem tudok aludni viharban.

Louis Hémon:

AZ ÖKÖLVIVÓ

Sportregény

(40)

Hallotta a nő bizalmas »Dan« megszólítását; a férfi tüzesen, hévvel beszélt és szemrevetéseket látszott tenni.

Piros arccal, szemelláthatólag haragosan fordult el Lady Hailsham hamarosan a kellemetlenkedő fiatalembertől, ki egyik kezét a nő karjára tette, mintegy visszatartani... Pat három lépést tett feléjük és összeszorította gyógyuló öklét... Egyetlen szóval — egyetlen mozdulattal Lady Hailsham épen a kellő pillanatban állította meg a már-már lendülő ütést:

— Nem, Pat! szólt kurtán.

A gentleman tetőtől-talpig végigmérte Patrick Malonet, megvető tekintettel, néhány pillanatra mozdulatlanul állt, azután sarkonfordult és elment. Ők is folytatták sétájukat.

Rövid idő múlva a Lady a fiura nézett és erőltetett nevetéssel mondta:

— Ugy látszik, hogy maga veszélyeztetni a jó híremet, Pat! Tudja ki volt ez a gentleman?... A sógorom.

— Óh, szólt Pat egyszerűen, azt hittem, a férje.

A Lady — lopva — ránézett, eszébe jutott három gyors lépése, fenyegető mozdulata és ismét — mint már annyiszor — a nyugtalanság és gyönyörből vegyült izgalom remegtette meg idegeit. Homályos sejtelemben meglátta a napot, mikor a fiu tulságosan szívére veszi majd szerepét, ügyetlenül, tulzó felfogással és közönséges melodrává süllyeszti ezt a finom, borsos, kedves komédiát...

De nemsokára Pat Malone keze begyógyult, elég szilárd volt már a tréningezéshez. Andy Clark-

son, a tréner bizalmatlan féltékenységgel fogadta vissza.

— Nagyvilági életet élt, fiam, jól szórakozt — mondta — most bizonyosan erőtlén és puha, mint a tejszínhab. Ne felejtse el, pár hét múlva kiáll a franciával, azt mesélik, hogy vesztettül érti a dolgát az a csigaevő!

Lágy, mint a tejszínhab! Pat tiszta szívből nevetett ezen és félóra múlva már a tréner is elégedetten mosolygott, látva a »nagyvilágban« töltött hetek után is változatlanul óriási méretű, nagyszerű meztelen törzsét.

Néhány nap múlva Sladen Párisból táviratozott:

»Megállapodva husz három perces round tizenegy szton, hat font Jean Serrurierrel, június 17. Paris, tét hetvenötezer frank felosztva hatvan, negyven.«

— Hetvenötezer frank, magyarázta Andy Clarkson — az háromezer font, mi? De már az elosztása nem tetszik nekem, negyven százalék a legyőzött félnek, az sok! Bizonyosan a francia kívánta így, érzi a közelgő verést, az a békafaló nem akarja, hogy ingyen tegyék tönkre!

Pat közömbösen intett, megegyedett a neki kijáró résszel. Ez alkalommal a valódi világbajnokság forog kockán, mert Serrurier télen az amerikai bajnokot is leverte, így egyszerre a régi haza dicsőségét és végleges diadalát jelenti majd Pat győzelme.

Ó, Pat választhat azután: körutazást tesz az Egyesült-Államokban, orfeumhoz szerződik, vagy a kissé megízelt, csodálatos szép életet folytatja, a vele barátként bánó legjobb társasághoz tartozó emberek között, gyönyörű, kissé tündéres báju nők lépkednének mellette!

És mindezt elérheti könnyen, ha leveri a franciát. Egy franciát! Pat megvető szárazközzel mosolygott, ökle öszönösen a levegőbe lendült, kipróbálni azt az egyszerű mozdulatot, mellyel helyreállítja az ősi rendet és örökre megalázza ezeket az arcátlan idegeneket.

És a tréning megkezdődött. Minden gondosan elkészített terv szerint történt: két hét a deptfordi nagyteremben, mindennapos sétával Greenwich és Blackheath felé, azután három hét Eastbournben és végül — hogy Pat megszokhassa az idegen környezetet — az utolsó napokat a Maison-Laffitteben tölti, ahol Sladen már intézkedett.

Steve Wilson és Jack Hoskins vigan kezdték meg munkájukat és pontosan, naponta kétszer, kijelentették: »Hiszen ez az állat most még erősebben üt, mint azelőtt.« — Szántalan híres ökölvívó — műkedvelők, hivatásosak egyaránt — ajánlotta fel szolgálatát, szívesen treniroztak a fiatal bajnokkal, hozzájárulva így egy kissé sikeréhez és a nagy »revanche-hoz«. Most nem titkos, makacs, bukásra elszánt előkészítés folyt, hanem diadalmenet, mert mindenkit magával ragadott az egyetemes bizalom és lelkesedésnek az a hulláma, mely a bukás lehetőségét felőghatatlan, természetellenes gondolatnak minősíti...

Minden vasárnap felhangzott a különböző szekták prédikátorainak ünnepélyes, terjedelmes szónoklata az ökölvívásnak — ennek a keresztény lélekhez méltatlan lealjasító játéknak — szegyenletes dívatja ellen. A sportirányzatoknak kedvező lapok minden héten lángoló, csipős mondatokkal feleltek az elhangzott vádakra, a politikai lapok és nagy példányszámokban megjelenő szemlék hol az egyik, hol a másik párt kedvére nyilatkoztak, felváltva köztölték hasábjaiikon fanatikus munkatársaik leveleit és cikkeit, melyekben — az Apokalipszis idézeteivel tarkítva — siránkoztak az erkölcsrontó előadások miatt — és az angol nemzeti sport szerencsés feltámadását ünneplő dicsőhimuszokat...

Bizonyos állítások azonban sem cáfolatra, sem ellenkezésre nem találtak: azok a csaknem mindenütt felhangzó nyilatkozatok, melyek a francia ökölvívók sikereit muló balesetnek minősítették.

(Folyt. köv.)

KOZMETIKA

Rovatvezető: dr. Vécsel Jenő

Az örök szépség titka

Azt, hogy a szépséget — ha nem is örökre, de — hosszú időn át meg lehessen tartani, nagy befolyással van az életmód.

Csak nagy vonalakban fogok rámutatni egyes bajokra, amiket a helytelen táplálkozás, vagy életmód idéz elő, vagy legalább is elősegít.

A legtöbb panaszt a pattanásos, tisztátalan arcból miatt halljuk. Ha azt a sok pénz, ami évente ezekből — a legtöbb esetben teljesen eredménytelenül — kenőcsökre, szepítőszerekre költenek, ésszerű életmód mellett az egészségüknek ápolására fordítanak, mennyivel több kifogástalanul szép, tiszta arcú nőt láthatnánk magunk körül.

Mennyivel egyszerűbb lenne a pattanásokra hajlamos nőnek tartózkodni minden tulságosan sós, savanyú, vagy fűszeres ételtől, túlzott szeszes italtól, vagy más izgató szertől, de mivel mindez egy bizonyos fokú lemondással és talán egy kissé nehezen keresztül vihető önfegyelméssel is jár, hát inkább folyamodnak kenőcsökhöz, vagy másféle szerekhez, amiknek pedig rendszerint semmi eredményük sincsen.

Tudjuk, hogy a bágyadt tekintet, a fénytelen szem szintén nagy szépségihiba, amelynek az ellensúlyozására a társaságbeli hölgyek nem ritkán az igen ártalmas és egyáltalán nem veszélytelen atropin-dropperszert fordulnak. Igaz, hogy ideig-óráig ez a szemnek valami különös epedő kifejezést kölcsönöz, de azért a szembogár ily módon előidézett merevségében van mindig valami természetellenes, sőt ellenszenves, mert hiszen a szem kifejezésében, mint a lélek tükrében ott keressük és ott kell, hogy megtaláljuk a szépség természetts, hamisítatlan kifejezését, élénkné, melegnek, gyöngédnek kell lenni a szép szem tekintetének, amit pedig a pupilla mesterséges kitérésével el nem lehet émi soha.

A szem szépségét, kifejezésének tisztaságát, ragyogását fokozza a nyugodt életmód, ha a nő lehetőleg minden izgalmától távol tartja magát, ha ki nem merül a fizikai fáradtságban, amely többnyire együtt jár a túlhajtott társadalmi szerepléssel. Ez rombolólag hat nemcsak a kedély nyugalmára, hanem az egész idegrendszerre is, ami azután a szem bágyadtságában és a tekintet nyugtalanságában jut kifejezésre. Ugyanez az ideges kifejezés látható a fáradt, bágyadt arcvonásokon is.

A kozmetikusnak, akihez tanácsért fordulnak, természetesen számolni kell a különféle életkörülményekkel is. Az élet sok nő részére nehéz és küzdelmes. Többé kevésbé mindenkinek meg kell küzdenie az élet súlyával, ha nem is értjük ezalatt a megélhetéssel járó gondokat és így lehetőleg minden egyes nőnek igénybe kell vennie azt a szepítőszert, amely pedig kétségkívül a rendelkezésére áll. *Kellő önfegyelmézettséggel az élet kellemetlenségeinek inkább a letompítására igyekezzék, ne izguljon fel minden csekélységért, vagy olyan dolgok fölött, amiket ugyanis csak nyugodt megfontolással lehet elintézni. Igaz, hogy sokkal egyszerűbb és könnyebb dolog valamely szepítőszert megvásárolni, a mely állítólag elsimítja a sok felesleges izgalom által esetleg előidézett ráncokat, fiatall, üdévé varázsolja az arcot, de ez a varázslat csak ideig-óráig tart, tartós eredménnyel nem jár és csakhamar beáll a könyörtelen visszahatás.*

Ha azt akarjuk, hogy az életmód a szépségre teljes mértékben kihatással legyen, ugy annak minden esetben egyéninek kell lenni. Egészen más életmódot kell folytatni pl. a vérszegény, gyenge nőnek, mint annak aki vérmes és erőteljes. Az előbbinek sok alvas, nyugalom és pihenésre van szüksége, amellet hogy sok fehérnyét és vasat tartalmazó táplálékot kell magához vennie, hogy az arcára varázsolódjék az üdeség és az egészséges rózsás pír — míg az erőteljesebb és hizásra hajló nőnek sportra, sok testmozgásra van szüksége, hogy szépsége teljében pompázhasson.

De mindezek mellett mégis a legfontosabb a lélek harmónidja, amelynek az egyedüli forrása a fegyelmézettség, öntudatos élet, mert a léleknek a mindent megszépítő kisugárzása nélkül igazi szépséget elképzelni nem lehet.

ÜZENETEK:

Kreola, St.-Becsej. A puder még fiatal arcra sem ártalmas, ha csak nem tartalmaz olyan alkatrészeket, amelyek az arcból különben is megáradnának, aminő például az ólom. Kiváló puder a Veloutine, Aya-Pána, Velmetina, Diana stb., amelyek bármelyikének is a használatát ajánlhatom. Ha a pattanásai ellen nem akar kenőcsöt használni, ugy megkísérhelhetné a resorcinos, vagy a Kummerfeld-féle arcvizet, de mindenekelőtt azzal kellene tisztában lenni, hogy mi idézi elő a pattanásokat, mert könnyen lehetséges, hogy bizonyos dietetikai szabályok betartása mellett minden külső szer alkalmazása feleslegessé válik. Hogy hány centiméter különbségnek kell lenni az alsó lábszár és a boka között, azt pontosan megállapítani nem lehet. A szép lábikra mérsékelt kerekülve lefelé keskenyül és a lábszárcsuklóban minél keskenyebb lábikrához arányitva, annál szebb.

K. Lajos, Murska-Sobota. Véleményem szerint a bajon lehet segíteni, de hogy milyen módon, azt csupán megsejtelés után tudnám megmondani. Hogy operatív uton-e, vagy másképen, azt látatlanban

eldönteni nem lehet. Amennyiben eljön, ugy szívesen szolgálok tanáccsal és felvilágosítással.

M. 40., Filopovó. Miután, amint rja, az arc bőre egy kissé fonnyadt, pettyhűdt, de nem nagyon ráncos, ugy esteli rövid forró mosást, reggel pedig hideg mosdást ajánlhatok, melyeket minden alkalommal törülköző kendővel végzett percekig tartó enyhe dörzsölés kövessen.

Ibolya, Bród. Ha szappanos lemosás után a bőre szárazzá és repedezetté válik, ez arcbőrének a rendkívüli finomsága mellett bizonyít, ami szőke nőknél eléggé gyakori jelenség, zsirpótló kozmetikumokat kell használni; ilyenek a faolaj, a mandulaolaj, a kakovaj, spermacet, lanolin, — ezek mind zsiros anyagok. De legelterjedtebb a glicerin, vazelin, paraffin.

Fehér rózsá, Noviszad. Nem kell félnie a napfénytől, mert hiszen ez az életető eleme az egész természetnek. Ha nem rendkívül érzékeny az arcbőre, ugy bátran napfürdőzhetik, de nem azért kell a napra járnia, hogy leburnuljon, hanem hogy az egészségét ápolja vele. A megbarnulásnak csak másodlagos fontossága van és jobb, ha az lassan és fokozatosan következik be.

Renata Bácskapetrovoszeló. Észlelhető ez minden testrészen, amely nincs ruhával fedve, tehát különösen az arcon, homlokon, a nyakon és a tarkón. Néha jól beválik a következő kenőcs: 20 gr. lanolin, 5 gr. glicerin, 3 gr. borax és 1 csepp rózsolaj. Vagy a következő keverék: 100 gr. rózsavíz, 5 gr. borax, 10 gr. benzoe tinktura.

V. Julia 18., Beli Monastir. Megtörténhetik — a tapasztalat mutatja, — hogy amikor az egyik arcfélről a szemölcsöket eltávolítják, a másik feléről maguktól is eltűnnek.

SZINHÁZI KISTÜKÖR

Az Igéret földje — W. S. Maugham darabja — Dráma-írók és színészek titkai — Curel a vig és Feydeau a szomorú — Puccini és a szabója — Szerzők babonái — A tigris — Külföldi futár — Az igazság dobja — Önagysága nem akar gyermeket

Maugham a mai drámaírók közül az, aki a hétköznapi témákat legfordulatósabban, legelméesebben tudja drámaivá, érdekessé varázsolni. Ilyen az Igéret földje is.

Nora tíz esztendeig volt egy agg hölgy mellett, mint társalkodónő, aki gyakran hangoztatta előtte, hogy halála után bőségesen gondoskodni fog róla. De mikor az agg hölgy meghal, Nora megütözéssel látja, hogy a végrendeletében meg sem emlékezett róla. Ez annyival inkább lesújtja, mert ezzel az összeggel akarta megalapozni jövődő életét. A csapás szembé állítja az életküzdelemmel. Új állást nem akar vállalni, inkább elmegy Angliából a bátyjához, aki Kanadába vándorolt ki s ott dolgozik, az arca verejtékével műveli meg a földet, melyet a hiszékeny európaiak az Igéret földjének neveznek.

Itt Norát új csalódás várja. A gyarmatosok élete élénk ellentétben áll az finom, műveit szélemével. Sógornője tartózkodva, majd nyílt ellenségeskedéssel fogadja. Ez a londoni lány nem bírja a fáradtságot, az élet viszontagságait. Kikerülhetetlen az összeütközés. Nora egy jelenet után, mely közte és sógornője között zajlott le, elhatározta, hogy ott hagyja bátyja birtokát. De hová meneküljön. A bátyja házában megismerkedett egy másik telepessel, Taylorral, aki nem messze egy másik birtokot bérel. Ez erős, egészséges, jóra való ember, csak kicsit érdes, szögletes. Nora nem válogathat, hozzá fut, feleségének ajánlkozik, Taylor el is veszi őt.

Vajjon szerelemből vette-e feleségül, vagy számításból? Az ura a maga nyereségében nem habozik kijelenteni, hogy asszonyra van szüksége, aki gondját látja a birtoknak. Ez a házasság nem kezdődik vidáman. Itt künn a szabad természetben csak az erő törvénye az ur. Nora próbál ellene lázadni küzd az urával, de a férfi ereje meghódítja őt. Nora lelké átalakul. A kénytelen házasságból hosszú idő múltán szerelem vá-

lik, a földet is megszereti és amikor elhagyja a gyarmatot s Angliába költözhethetne, ahol nyugodtan élhetne abból az összegből, melyet az öreg hölgy örökössei később rendelkezésére bocsátottak, kitart férje mellett, ott marad vele együtt a szenvedéssel, önfeláldozással meghódított igéret földjén.

*

Mulatságos könyv hagyta el mostan az olasz sajtót, melynek szerzője *Re Riccardi*, aki összegyűjtötte a híres drámaírók és színészek műhelytitkait.

Vannak írók, akik nem szívesen állnak kötélnék, ha valamilyen kíváncsiskodó vallatja őket, de szerencsére nem sokan. Legtöbben közlékenyek, a magánéletükre vonatkozólag is. *Rostand* például annyira közlékeny volt, hogy egy szonettben mondta el, hogy mit csinál a nap huszonegy órájában, reggeltől estig. Sőt azután is.

E sok életrészletből az derül ki, hogy az írók magánéletükben többnyire ellenkezői annak, mint amit irnak. *Curel*, a nemrég elhunyt francia *Ibsen*, aki drámában a legsúlyosabb kérdéseket feszegette, a magánéletében vidám volt, kedélyes, nagyon nyugodt. Annyira, hogy darabjai bemutatására el sem ment, akkor feküdt le, mikor a függöny fölgördült és másnap reggel hidegvérűen olvasta el a kritikát. Ezzel ellentétben *Feydeau*, a bohózatíró, aki oly tragikus halált halt, egész életében egyedül, szótlanul éledgett. Minden vidámságát darabjaiba adta. Neki már nem maradt.

Sardounak az volt a babonája, hogy darabjainak címe lehetőleg ora-val végződjék. Így írta egymásután a *Dorát*, *Theodorát* és *Fedorát*. *Bernsteinnek* viszont a hat betű a babonája. Majdnem minden darabjának címe hat betűből áll (*Detour*, *Voleur*, *Secret*, *Griffe*).

Puccini tudvalevőleg nagyon udvarias volt minden kezdő tenoristával szemben, ha csak tehette meghallgatta őket, hogy a kezdet nehézségein átsegít-

se. Ismerték a mesternek ezt a gyöngéjét és sokan vissza is éltek vele.

Egy napon az inasa azt jelentette, hogy megint egy akar próbát énekelni előtte.

Puccini bement dolgozószobájába, azonnal leült a zongorához, játszani kezdte *Tosca* egyik áriáját, hogy a vendég kimutathassa képességeit. De akkor az állítólagos tenorista töredelmesen bevallotta, hogy ő a — szabó.

Más módon nem juthatott a mester elé.

Guitry-ről is olvasunk egy eddig ismeretlen történetet. *Capus* egyik bohózatában az egyik szereplőnek be kell lépnie, nyitva hagyni az ajtót és megvárni, míg *Guitry*, aki háttal áll feléje, így szól: «csukja be az ajtót.» De a szereplő színész véletlenül becsukta az ajtót s mikor *Guitry* szerepének ezeket a szavait mondotta, a közönség el kezdett nevetni.

Erre a színész hozzátette: — Kulccsal.

Clemenceau szintén a szerzők csarnokában szerepel, mert annak idején ő is írt egy sikeres darabot, a *Boldogság fátyolát*. Számos elméssége közül, melyekkel pazarul dobálózik a magánéletben is ezt jegyezzük föl:

Egy alkalommal megkérdezte tőle egyik képviselő, miért adott becsületrendet a megyéje prefektusának. A tigris kicsit gondolkodott, majd így szólt:

— Azért, mert eddig — nem volt neki. Az utókorról és a jelenkorról szól *Tanzinak* kis komédiája, melyet most mutattak be az *Arcinboldi*-színházban.

A drámaírórt hirtelen kíváncsiság fogja el, szeretné megtudni mit irnak róla majd a halála után. Jó borraalót nyújt át a szerkesztőség szolgájának, hogy szerezzék meg azt a cikket, melyet a szerkesztőségben tudvalevőleg előre megírnak, hogy a nevezetességek halála napján egyszerűen betördeljék a lapba. A szolga föl is turja az irattárat, de semmiféle cikket sem talál róla, ugy látszik a közvélemény sokkal kevésbé híres írónak tartja őt, mint ő magát. Szerencsére ott van a szerkesztőségben egy fiatal munkatárs, aki a szolga kérésére hirtelenben egy tíz soros nekrológot üt össze. Ebből az derül ki, hogy vajmi kevésre becsülték őt, jelentéktelen embernek tartották, elmúlása nem nagy veszteség sem a hazai, sem a külföldi drámaírodalomra.

A tréfát egy színész is látja, akit hasonló kíváncsiság fog el. Ő is szeretné tudni, hogy vélekednek róla igazán a kortársai, mi lesz a része az utókorban. Beküldi a szolgát a nekrológiáért. De az újságíró, aki nesztét veszi a dolognak s tudja, hogy milyen szép hölgy várja a véleményét, másrészt pedig darabja is van, melynek főszerepét neki szánta, rajongó magasztalást ír róla. Ime, mennyire viszonylagos minden dicsőség.

*

P. Weber drámája szigorúan erkölcs alapokon nyugszik, egyenesen iránydráma, a célja az, hogy küzdjön Franciaország szomorú elnéptelenedése ellen. *Paulnak* van egy derék kedvese, aki szívből szereti őt, de miután egy darabig élt vele, a férfi ráun s elérkezettnek látja az időt, hogy annak rendje és módja szerint családi tűzhelyet alapítson. A fürdőhelyen megismerkedik *Eliane*-nal, egy gazdag iparos leányával. Ezt rövidesen feleségül veszi. Az esküvő előtt azonban az anyósa szívére köti a vejenek, hogy semmi esetre sem lehet gyermekük. Leánya fiatal és szép: az anyaság tönkretenné. *Eliane* mulatni óhajt: a gyermekek folyton otthon tartanak.

Paul lenyeli a keserű pilulát. Felesége egyébként szintén az anyja véleményén van. Az élet csak élvezésre való. Ennélfogva az életük valóságos pokol. A modern háztartás folytán minden tótágast áll náluk, minden hamis, minden átmeneti, minden fölületes.

Miután a férj már nem bírja tovább a dolgot, választ el állítja feleségét, hogy vagy lemond erről az életről, vagy pedig ott hagyja őt. *Eliane* az anyja tanácsára futni engedi férjét. *Paul* ekkor régi kedveséhez, *Lujzához* menekül, vele és s nemsokára gyönyörű kis gyermekük születik. Amikor egyszer betoppant hozzájuk anyósa és felesége, a gyermek láttán mindaketten megpuhulnak, föladják a küzdelmet. A gyermek győzött.

Szerkesztői üzenetek

Erna. Minthogy névtelenül ír, a hozzáunk beküldött ügyel nem foglalkozhatunk.

S. R. Bab. A válópert házastársa ellen azon a címen indíthatja meg, hogy az ismeretlen helyen tartózkodik és pedig azon törvényszéknél kell megindítani, ahol az utolsó együttélés történt. Az ügyvédi képviselőt feltétlenül kötelező.

A. E. Novibedej. Ha az illető jugoszláv állampolgár, nem szükséges semmiféle külön irat vagy engedély a más városba való költözéshez. Ha pedig nem állampolgár, akkor rendeznie kell az állampolgárságát és addig is tartózkodási engedélyre van szüksége.

Cukrász. C. Gy. A cukrászoknak tényleg kell fogyasztási adót fizetni, ha mindent nem is tartanak semmiféle italt.

R. M. D. Lendava. A Vatikán, a pápa palotája Rómában, onnan kapta nevét. hogy a Vaticanus nevű hegy északnyugati oldalán épült. Kétszáz esztendeig építettek rajta, huszonhárom pápa uralkodása alatt. Legnevezetesebb részei: a Scala Reggia, a sixtusi kápolna, a stanzák, a foggiák, a képtár, a könyvtár és a leánytár.

Színes üveg. Becskerek. Vörös üveg. Fedél alatt a növények gyorsabban és jobban fejlődnek, míg a kék üvegnek éppen ellenkező hatása van a növényzetre.

D. B. Kula. Illetékes helyről szerzett értesülésünk szerint vegyes- és fűszerkereskedők továbbra is mérhetnek ki italt az arra kapott engedély alapján. Olyan rendeletről itt nem tudnak, amely azt megtiltana.

L. P. Szentá. Csak külföldi munkások alkalmazásához kell külön engedély. Vitéki munkás alkalmazását nem lehet megtiltani. Az a tanácsunk, hogy forduljon az Iparkamarához.

Egy adai előfizető. Az orgona- és jázminbokrok kártevői, a körisbogarak ellen legcélszerűbb az úgynevezett gyomorméreg használata. Igy 1. az arzón. Mészarzenvegyület. 100 liter vízben 40 dkg. veendő belőle. Bármilyen permellébe keverhető. Mész nem kell hozzá, tehát vízzel való elkeverés után azonnal permellébe keverhető. 2. urániazöld. Rézarzenvegyület. Mésszel kell semlegesíteni. A következőképp készítik: 20 deka urániazöldet 50 deka oltott szalonnámésszel péppé keverünk és ezt a keveréket 100 liter vízzel fokozatosan felhígítjuk. Megjegyzendő, hogy az arzénpermetezőszerekkel rendkívül óvatosan kell bánni. Biztos helyen tartandók, ahol élelmiszerekkel nem érintkezhetnek. Zárt pléhdobozban, vagy vastag falu jól lekötött edényben kell tartani s az edényre ragasztott cédulára rá kell írni a mérgező nevét s kitüntetni rendkívül veszélyes voltát. A gazda permetezés előtt köteles a ház lakóinak s a szomszédoknak is tudtára adni, hogy méreggel permetez. Nem szabad a permellevelet fedetlen kádban, edényben kinthagyni. Ha a permelleből valami megmaradt, azt e célra ásvott gödörbe kell önteni. A permetezést megbízható embernek kell végezni, aki teljes tudatában van a mérge veszélyes voltának. Permetezőskor úgy kell állni, hogy a szálló permet a fára hulljon és ne az emberre. Célszerű a permetezőnek a permetezés alatt szájj- és orrvédőt használni. Szél ellenében sohasem szabad permetezni. Az arzénal permetezett fák, bokrok aljában csak olyan kerti veteményeket szabad termesztetni, amelyeknek földfeletti részét csak jól megmosva szokás fogyasztani. Arzentartalmu szerekkel őszi barack- és mandulafát semmiesetre sem szabad permetezni.

110.338. B. K. Az Állami Osztályosorszátnak kért sorsjegyet kihúzták 500 dinár nyereménnyel. Forduljon ahhoz az elárúsítóhoz, akinél a sorsjegyet vette.

Szorgalmas olvasó, Deronje. Siketnéma Intézet Beogradban. Címe: Zavod za Obrazovanje i Vaspitanje Gluvoneme Dece, Beograd, Bogojavljenka ulica 14.

Vrsaci előfizető. Ha kereskedelmi érdekséggel néptanítói oklevelet akar szereztetni, különbözőzeti vizsgát kell tennie a tanítóképezde tananyagából.

F. F. Zavaros vers, minden költői készség nélkül.

Utlevel. A testvéröccse jugoszláv állampolgárnak tekintendő. Forduljon az ottani jugoszláv követséghez. 2. Az uttleve megszerzéséhez kell: állampolgársági bizonyítvány, adóbizonylat és erkölcsi bizonyítvány. 3. Ha az Ön által említett feltevések megvannak, kiadják az állampolgársági bizonyítványt.

Amicia-érdeklődő. Az »Amicia«-rendszer lényege a következő: Már 20 dinár őrtekü bevásárlás után kap az illető egy Amicia-ívet, amelyen 119 Amicia-bélyeg felragasztására van hely. Minden kereskedő, aki az Amicia-nak tagja, köteles minden 20 dinár készpénzvásárlás után Amicia-bélyeg adni. A telegyűjtött Amicia-ívet bármelyik Amicia-kereskedő a Rádió Reklám szubotical hirdető iroda útján a beogradi központba továbbítja, ahol az iv forgalmi számot kap. Ezzel a

számmal játszik a sors húzásokon. Minden iv nyer. Minden hónapban vannak húzások. Aki már a második, harmadik ivet küldi be, magasabb osztályban játszik; itt a nyeremények 5-50.000 dinárt tesznek ki. A mozgalom élén a Jadranska Straža, a legtekintélyesebb társadalmi egyesület áll, a sors húzásokat az állami osztályosorszátkiroda ejti meg. Az első húzások Juliusban lesznek.

S. O. Becskerek. A »Putnik«-on kívül más aligha kap concessziót.

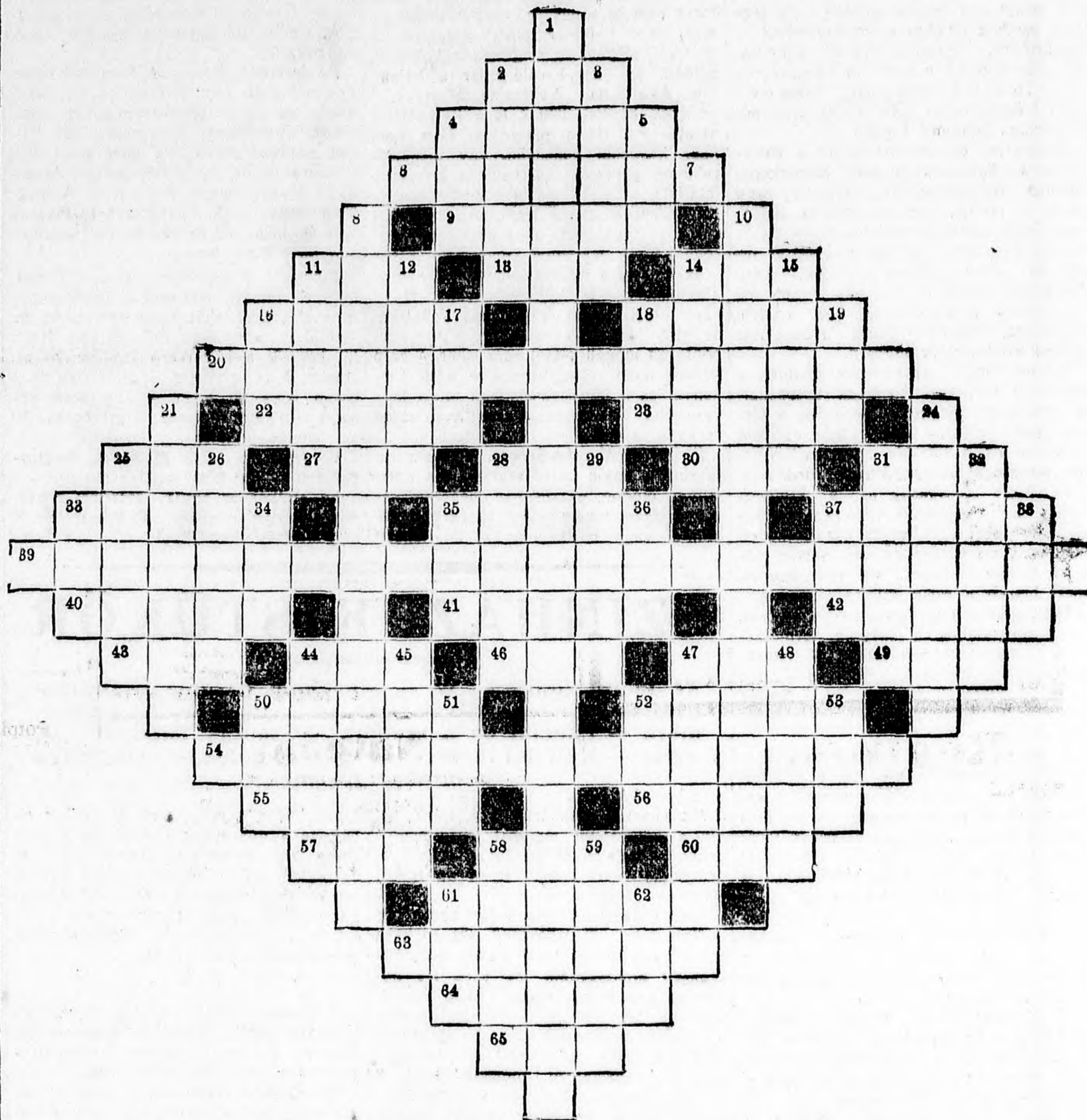
3313. Ha a kérdéses világcikk Jugoszláviában is szabadalmazva van, akkor csak az esetben hozhatja itt forgalomba, hogyh lényeges változásokat eszközöl rajta. Az esetben ajánlatos, hogy Ön is szabadalmaztassa.

Magda, Beograd. Versei még kezdetlegesek, bár néhol felcsillan bennük a készség.

Ösz. Zagrebben van iparművészeti főiskola: Umjetnička Visoka Skola. Ott lehet tanulni szobrázatot is.

Keresztsoros rejtvény

A megfejtők között egy kézfestésű hirdaplartót fogunk kisorsolni

Vízszintes sorok:

- 2. Államunk nevének rövidítése
- 4. Kínai bölcs, a jószág és a szeretet tanának ókori hirdetője
- 6. Az orgazda kereskedik ilyen jószággal
- 9. Annak való, aki a muzsikát szereti
- 11. Más értelmet is ad a szónak
- 13. Magyarul: tanács
- 14. Evőeszköz
- 16. Könnyű kelme (fonetikusán)
- 18. Nemrég jubilált kiváló magyar publicista
- 20. Csodás képességű nő, kiről Dávid egyik világhírű portréját festette
- 22. Borzasztó
- 23. Butordarab
- 25. Olyan tulajdonság, amit önagságának meg lehet bocsájtani
- 27. Rádióvészjel
- 28. Három egymást követő mássalhangzó
- 30. Büszke ember nem szívesen cselekszi
- 31. A gondolat kifejezője
- 33. Ismert magyar plakátrajzoló művész
- 35. Indus fejedelem
- 37. Egy név, amely a kártya egyik lapjáról ismert
- 39. Szólamondás
- 40. Házartási eszköz
- 41. Megtárgyal
- 42. Eger német neve
- 43. Figyelmeztet
- 44. Kérdőnévmás többszámú

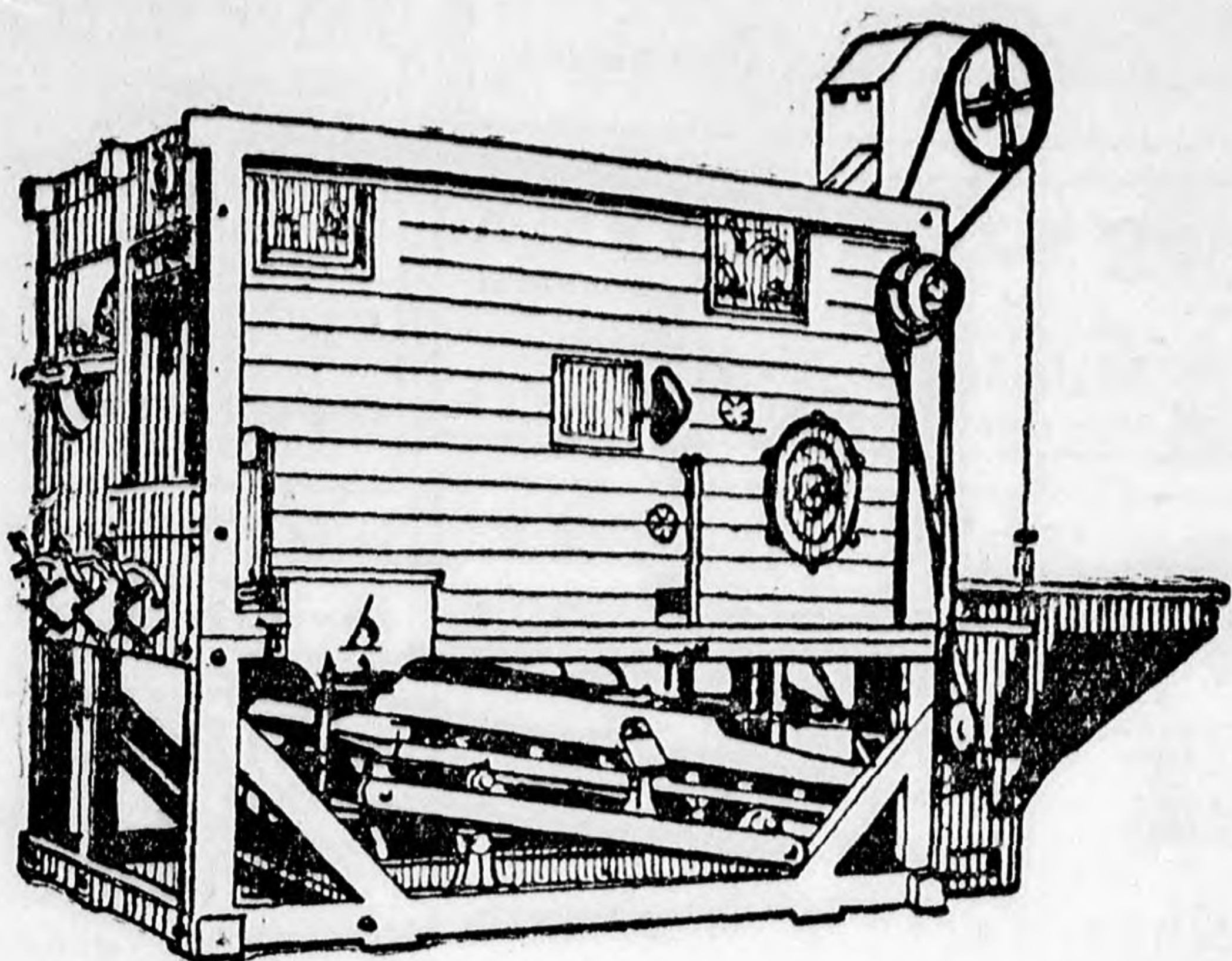
- 46. A függőleges 17. és 18. első, 44. utolsó betűje
- 47. A 63. 41. és 42. vízszintes sorok kezdőbetűi
- 49. »Tiza« angolul
- 50. Befásított térség
- 52. Női név
- 54. Wagner hatalmas tetralógiája
- 55. Kisváros két nagy folyó egybeömlésénél
- 56. Ritka női név
- 57. Tengeri óriás
- 58. Kezdőbetűi egy intézménynek, amelytagjai a sisak és csákány jelvényét viselik
- 61. Így érez, akl megbocsájt, türelmes és őszinte
- 63. Az északamerikai polgárháboru egyik döntő ütközetének színhelye
- 64. Ármeghatározás
- 65. Ezelőtt: Klein

Függőleges sorok:

- 1. Közismert latin közmondás — természetesen magyarul
- 2. A volt horvát tartománygyűlés neve.
- 3. Híres sarkutató
- 4. Házacska
- 5. Női név
- 8. Szigetcsoport a Csendes-oceánban
- 10. A kondoleálás egy módja
- 11. A szitakötő szárnya ilyen
- 12. Ilyen a falusi kut
- 14. A vonat is megteszi néha
- 15. Est franciául (fonetikusán)

- 16. Német névelő
- 17. Város
- 18. A 41., 61. és 16. vízszintes sorok kezdőbetűi
- 19. A Duna egyik mellékfolyója
- 21. Híres norvég zeneszerző (»Heim-fahrt«)
- 24. Sarok
- 25. A maradék-sört hívják így edzett korcsmalátogatók
- 26. Blazirt — magyarul
- 28. Fülke
- 29. Háziflakt
- 31. Sportszó
- 32. Jelző
- 33. Szolgáló teszi
- 34. Névtűtő
- 35. Fordította a német »előtt«
- 36. Számnév
- 37. Lám
- 38. Magyarul: langyos
- 44. Neki szól a 13-ik §
- 45. Égi táj
- 47. Ezt mondja a színház direktora, ha a darabnak sikere van
- 48. Lecsendesedett — más szóval
- 50. A lira olasz rövidítése
- 51. Határozó
- 52. Putty k. a keresztneve
- 53. Híres konstantinápolyi mecset nevének első szava
- 59. »Három« idegen nyelven
- 58. Jó ételről mondjuk
- 61. A 8. függőleges 1., 14. és 3. betűi
- 62. Német igekötő

Többtermelés? — Vetőmagtisztítás! a köz- és mezőgazdaság legégetőbb problémája!

»P E T K U S«

1. Vetőmagmegtakarítás mellett nagyobb terméseredmény!
2. Tisztított vetőmag használata mellett gyakorlatilag cca 6 m.-mázsa termés-többlet kisholdanként!
3. Mindennemű gabona és egyéb vetőmag tisztítására és osztályozására alkalmas!
4. Általában 99,9% a „PETKUS“-sal elérhető tisztasági eredmény!

Üzemben megtekinthető:

a jugoszláviai vezérképviselőnél

Telefon: 22—86. sz. **Bárdos és Brachfeld, Novisad** Željeznička 105—107

NYILT-TÉR

Köszönetnyilvánítás

Ezton mondunk köszönetet mindazoknak, kik felejtetetlen hozzátartozónk

Braun László

apafini kereskedő

elhalálása alkalmából részvénynyilvánításukkal mérhetetlen fájdalomukat enyhíteni igyekeztek.

Novisad—Apatin, 1928 június 23.

6361

A gyászoló család

Regine,

egyetlen igaz szerelemem, új hazába, ismeretlen emberek közé vislek, életed napfény és boldogság lesz.

„Regine, egy asszony tragédiája” hétfőtől szerdáig a **Lifkában**. Harry Liedtke, Vivian Gibson, Lee Pary.

6069

Értesitem a n. é. közönséget, hogy szabóműhelyemet a Huspiacról

Harambašićeva ul. 29. szám alá (pravni fakultet utcája) helyeztem át.

SZÉKELY A.

férfiszabó. - Telefon 820

6244

Mesni šolski odbor u Čantaviru

10-og ove godine održaće se

ofertalna licitacija

za gradnju nove školske zgrade u dobrovoljačkom selu Elizu Čantavira. Interesovani preduzimači za sve uslovi kao za plan, proračun i t. d. neka se obrate pre licitaciji mesnom školskom odboru u Čantaviru.

Mesni školski odbor u Čantaviru

f. évi július hó 10-ikén

nyilvános árlejtést

tart a Csantavir község közelében fekvő dobrovoljac faluban építendő új iskola épület munkálataira. Az érdeklődő vállalkozók az összes feltételeket, valamint tervet, előirányzatot megtekinthetik az árlejtés előtt a čantaviri iskolaszéknél.

6391

Van szerencsém a nagyérdemű vásárlóközönséget tisztelettel értesíteni, hogy a 9-ik éve fennálló eddig **Neuhaus és Kalmár** név alatt vezetett festékárúüzletünk-ből **Neuhaus Arnold** ur barátságos uton kivált.

Az üzletet az eddigi szolid alapon saját nevem alatt tovább fogom vezetni és minden igyekezetem oda fog irányulni, hogy úgy az igen tisztelt iparos urakat, mint a privát közönséget a legjobb minőségű bel- és külföldi festékárúkkal a legolcsóbb árakban szolgálhassam ki.

Amidőn a mélyen tisztelt vásárlóközönség további szíves pártfogását kérem, vagyok

kiváló tisztelettel

Mirko Kalmár

festékkereskedő

6270

a barátok temploma során.

Natečaj

Oblasna Uprava Bolesničkog Fonda pri Direkciji Državnih Železnica u Subotici raspisuje Natečaj za četiri mesta reonskih saobraćajnih lekara sa sedištem u Subotici.

Ovaki reflektant, koji želi biti primljen u službu ove Uprave Bol. Fonda, mora:

1. biti doktor celokupnog lekarstva sa diplomom koja vredi u ovoj zemlji,
2. imati opšte i lokalno pravo prakse,
3. biti državljanin Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca,
4. znati potpuno crpsko-hrvatski ili slovenački jezik,
5. biti zdrav i imati ispravnu moć raspoznavanja boja i ne biti stariji od 60 godina.

Pismene ponude taksirane sa 100 din. u takšenim markama sa gore navedenim uverenjima od 1—5 dostaviti potpisanoj Upravi najdalje do 29. juna t. g.

Iz kancelarije Uprave Bolesničkog Fonda pri Direkciji Držav. Železnica u Subotici.

Akt. br. 1403/28.

6399

Felhívás!

Alulírott Barasics Ferenc és Társa szuboticiai cég megvettem Vojnic Zélics Kálmántól és Fekete Dénesné szül. Horváth Ceciliától a „Pogrebni Zavod Kolo-man Vojnić Z. i drug” név alatt folytatott temetkezési vállalatot, ezért felhívjuk a fenti cég hitelezőit, hogy követeléseiket folyó évi június hó 27-ig Dr. Klein Mátyás szuboticiai ügyvédnél annál is inkább jelentsék be, mert a később bejelentett követeléseket figyelembe nem vesszük.

Kelt Szubotican, 1928. év június hó 20.

Barasics Ferenc és Társa

6391

Meghívó

a kenyérgyár ünnepélyes megnyitására

A n. é. közönséget, füszerkereskedő, kávéház- és étteremtulajdonos urakat tisztelettel meghívom **folyó hó 24-én d. e. 11 órakor** tartandó ünnepélyes megnyitásra, ahol elsőrangú gyártmányaim minőségéről és olcsó áairól személyesen meggyőződhetnek. — Tisztelettel

SIBALIĆ ILLÉS

KENYÉRGYÁRA

Subotica, Petrogradska ul. 12

6139

Objava dražbe

Potpisani kr. javni beležnik na temelju ovlašćenja Jugoslavske Banke D. D. podružnica u Subotici javljam, da će se dne 27. juna godine 1928. u 16 časova u magazinu subotičke firme Halbrohr i Komp. Daničićev put 113. na javnoj dražbi prodavati sledeća roba: 49 vreća kafe, 89 sanduka sultanien, 3 vreće lešnjika, 6 vreća bibera, 4 vreća kolofoniuma, 2 vreće ingvera, 1 vreća gumiarabikuma, 1 sanduk tamjana, 1 bačva vinskog kamena i 1 željezna flaša žive.

Uslovi dražbe mogu se videti kod potpisano, ili kod Jugobanke podružnica u Subotici.

Dr. Stipan Matijević

kr. javni beležnik.

6406

Pravoslavna istočna srp. crkv. opština u Bajši (Baška)

Htk. v. sz. 52/1928.

Árlejtési hirdetmény

Alulírott egyházközség a bács megyei szerb egyházmegyei főhatóság által Sz. A. O. 368.397.721/273—1928. sz. alatt jóváhagyott tervrajz és költségvetés alapján 1928. július 3-án délután 3 órakor a gör. kel. iskola tantermében nyilvános zárt árlejtést tart a Bajsán ujonnan építendő gör. kel. paplakra.

Az árverezni szándékozók kötelesek az árlejtés napján, legkésőbb d. e. 10 óráig a gör. kel. egyház jegyzőjénél 12.000 dinár óvadékot vagy készpénzben vagy értékpapirokban vagy bankgarancia formájában letétbe helyezni.

Ajánlattevők kötelesek ajánlataikat a műszaki kidolgozás alapján legpontosabban kiállítani és azt 100 dináros okmánybélyeggel ellátva és lepecsételve vagy személyesen benyújtani vagy posta útján beküldeni.

Helytelenül kiállított vagy később érkező ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

A tervrajz, a mellékletek, a költségvetés és a feltételek bármikor megtekinthetők a bajsai gör. kel. plébánia hivatalában.

Az előirányzati összeg 115.945.44 dinár.

Bajsán, 1928. június 17-ikén.

A gör. kel. szerb egyházközség elnöksége: **Mladen Šećerov s. k.** **Milan A. Leskovac s. k.** biz. tag. 6408 plébános és elnök.

Minden-épületfa, I-a asztalosáru, tűzifa a legolcsóbb árban kapható Ádám Aladár Sombor-uti fatelepén. Tel. 751

Landau Juliska szünidei diáktánckurzusa július 1.-én kezdődik délután 4—7 és este 8 órától a Pašičeva ulca 10. sz. táncintézetében. Beiratkozás délután 5 óráig

Szeptemberi öszevont magánvizsgára és érettségire teljes garanciával előkészít

Galgóczy
magániskola BUDAPEST, VIII., Mária Terézia tér 3. sz.

Permetezőgép figyelme! Kékkő, montecatini 99% Rézkénpor, 10% és 20% Kénpor, 1-a, „Floristela“ Aloe Schweinfurthi zöld, 100% Quassia-légyförgőcs Klórmész, 115% és Rafia extra mayunga legolcsóbban beszerezhető

KURTES MILOS
fűszer- és csomagolóüzletében Subotica, huspiac. Telef. 483

Billiárd
dákó, golyó, mandinergumi, zöldposztó, Lignum Sanctum tekegolyók és babák a legolcsóbban beszerezhetők

Erich J.
esztorgályosnál, SOMBOR Páriska ulica 1 823

Gyümölcs és főzelék befőzéséhez a jó háziasszony csak eredeti **WECK-féle befőttesüveget** használ

Kapható minden jobb üveg- és vaskereskedésben

Fólerakat: **FRUCTUS - Ljubljana**

Nyarálók figyelme!

Heti 40 pengő előtér díj a következő előkelő pensiókban: London, Venecia-Lido, Abbazia, San-Remo, St. Moritz, Lugano, Menton, Nizza, Cannes, Monte-Carlo, Biarritz, Chamonix, Grenoble, Deauville, Paris, Bad-Ischl, Bad-Aussee. Tanulóknek heti 38 pengő. Szeptembertől heti 30 pengő. Prospektus (válaszbélyeg). Ezen felül referencia. Pestalozzi Iroda Budapest, V., Alkotmány-utca 4. L. I. (Telefon: T. 242-36)

Ferdo Čulinović:
B U R A
című novelláskötete kapható a Minerva rt. könyvostályában

Ara 20 dinár

KUGLI GÖLYÖK
billiárd-dákó, mandinergumi, Lignum sanctum golyók 70 dinártól 150 dinárig

Üzv. Gerber Jakabnénál Subotica B. Sudarevičeva ul. 32

Jégszekrények
mészárosok, hentesek, vendéglősök és magánházastársok részére legolcsóbb forrasa, elsőrendű kivite!

Milošević Veljko
Kérjen árjegyzéket! Sombor, Zlatna greda 2

2 ÉVI HITELE
Mindennem egy és univerzális asztalos- és bogrnárgépek beépített motorral vagy anélkül keretfűrészek

Welker-Werke J. Wachstein
Wien X/4 Laxenburgerstr. 12

Alkalmi vétel: használt, jó karban levő komb. egyengető, csapoló, maró és vastagsági gyalu, marógép furógéppel és körfűrésszel kombinálva.

LEGNAGYOBB **KÁRPITOSÜZLET**
Klubgarnitúrák, patent-fotelek, ottománok, berzserek és szalónok gyártása

Allandó nagy raktár

Dj. Stanković
kárpitós
Beograd, Kralja Milana 77
Telefon 48-46 4481

Jó és olcsó könyvet csak a Minerva könyvostályában vehet!

KÉNYELMESEN
és **ÜDVÖSEN**
tisztáíthat és uszonnázhat

KURTESMILOS
bodegájában
HUSPIAC, Telefon 4-83

MEGÉRKEZTEK A LEGUJABB TIPUSU HATHENGERES AUTÓK

MEGTEKINTHETŐK:

AZ „AUTOMOBILIJA“ GARÁZSBAN
SZUBOTICA, SKADARSKA ULICA 7 SZÁM

Havi részletre

vásárolhat egy komplett hálót, ebédlőt és mindennemű butort. Megnagobbított üzemünkben a legmodernebb butorokat elsőrendűen készítjük. Forduljon hozzánk bizalommal, mielőtt butort vásárol!

Szenti és Virág mübutorgyár
Subotica, Sudarevičeva ul. 54-56. Tel. 383

Málnaszörpöt

narancs- és citromszörpöt

és minden más krakerlgyártáshoz való kivonatot a legfinomabb minőségekben gyárt és mérsékelt áron árul

»**ALKO**«

konyak-, likőr-, rum- és gyümölcseszörpgyár
LJUBLJANA

Gazdák!

Folyó hó 29-én
Péter Pál napján

délelőtt 10 órakor bemutatót rendezünk a szabadalmazott

Szelektor

vetőmagtisztító és osztályozó gépünkkel. **Klekken (Banat) Vasa Gruescu** ur házában, Vel.-Bečkerektől 8 kilométer távolságra, amelyre a t. gazdákat és érdeklődőket tisztelettel meghívja

Hofherr — Schrantz — Clayton — Shuttleworth

Közelebbi felvilágosítást nyújt Clayton-Shuttleworth bánáti reprezentánsa

Vel.-Bečkerek, Aleksandrova ul. 41/I.

„Pirelli“-autógummi

Allandó nagy raktár az összes méretekben! Versenyképes nyári árak Kitűnő új minőség

„VOLTA“ MŰSZAKI ES VILAMOSSÁGI R.-T., VEL.-BEČKEREK

„ALEXA“ nyakkendő olyan közkedvelt már, hogy ott van minden embernek a nyakán! Elegáns és olcsó! Subotica, korzó. Fordítás 10 dinár

AIDA Albina ulica (huspiac mellett)

Damburozás, fehérneművarrás és -himzés, gobelin, rece, reliefhimzés, selyemfestés, stb.

LEVELEZÉS

Mokuc. Kedden vagy szerdán szokott időben ott lesznek. 6367

Mamica szeretlek, irnék is Neked, de nem tudom hova, gyere vissza, boldogok leszünk. Csak a Tied vagyok. Zemun. 6298

Ismeretség hiányában keresem nem kifejezetten vagyonos hölgyek ismeretségét. 40 éves gyárigazgató és földbirtokos özv. ember vagyok. Teljes című leveleket »Gyermektelen vagyok« jelígyére a kiadóba. 6028

FOGLALKOZÁS

Idősebb intelligens urilány társalkodónőnek, házikisasszonynak ajánlkozik. Hasonló minőségben volt már alkalmazva. Sütni, főzni jól tud. Bizonyítványai kitűnők. Ajánlatokat »G. I.« jelígyére Fekete könyvkereskedésbe Senta kér. 6366

Kisegítő keresek július 10-től 3 hétre. Franjo Földes apotekar Ečka (Bánát). 6368

Több bádigos- és lakatossegéd sürgősen felvétetik. Sommer, Bačka Topola. 6373

Főmolnári állást keres szakiskolát végzett nőtlen szakember automatikus malomban. Beszél magyarul, németül és horvátul. Cim a kiadóban. 6376

Intelligens nőt házvezetőnőnek felvesz özv. dr. Heiszlerné. 6378

Intelligentes deutsches Kinderfräulein mit Jahreszeugnissen wird für den 1. Juli gesucht. Adresse in der Novisader Administration des Blattes. 6381

Gabonaszakmabeli tisztviselő horvát, német és magyar nyelvismerttel, azonnali belépésre kerestetik. — Josip Zimmerman, Osijek. 6311

Női kosztümök készítése, javítása és alakítása legjobban kivitelben V. Kunt-scher női szabónál. Zrinjski trg 2. 6384

Irodistanó, agilis, államnyelv tudással kerestetik. Sajátkezűleg írott ajánlatok Orient film részv. társasághoz (Lifka-mozi épület) küldendők. 6383

Assist. pharm. azonnali belépésre állást keres. Utossy János, Cantavir. 6385

Kaucióképes vendéglős, lichenopravoval jóforgalmu vendéglőt bérbe vagy elszámolásra keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6303

Fahivatalnok, 38 éves, a fatermelés minden ágában jártas, mielőbbi belépésre üzemi vezetői, erdőkezelői, pénztárnoki állást keres. Szükség esetén kaucióval is rendelkezik. B. megkereséseket »Szakember« jelígyére a lap kiadóhivatalába kér. 6274

Nevelőnőt keresek szerb-német nyelvismerttel, megfelelő képességgel, elemibe járó három gyermekhez. Bizonyítványmásokkal és fényképpel ellátott ajánlatokat a fizetési igények megjelölésével Kardos hirdetővállalathoz Novisad kérjük. 6317

Szívógáz-motorkezelőt felveszek július 1-re. Zádory-malom, Stara Moravica. 6382

Házmesternek gyermektelen házaspárt felveszek. Cim a kiadóban. 6284

Intelligente Erzieherin kinderliebend, sympathisch mit Jahreszeugnissen, perfekt im Nähen sucht Stelle per sofort. Windt, Novisad, Us-tavska 17. 6357

Budapesti felsőipariscolát végzett gépész 20 éves gyakorlatl állást keres. Márton István gépész, Kničanin (Bánát). 6392

Elhelyező irodámban azonnalra keresek elsőrendű szakácsnőt, főpincért, ét-hordót, pincérleányt, kaszír-nőt. Lang agentur, Paje Kujundžića ul. 4. 6355

Kantinos felvétetik a Pro-kesch téglagyárban. Némi kaució szükséges. Vilsonova ul. 45., d. e. 10—12. 6401

Szorgalmas helvi ügynököt fix fizetés és jutalékra felveszek. Grünwald. 6400

Férfi, női és gyermekcipők, valamint szandálok nagy választékban; kézimunkavarrás, drukkolás olcsón, divatosan Budanovics Teréz-ziánál, Rudics uccai pavilon. Úgyes himzőlány felvétetik. 1483

Nevelőnőket, nyelv- és zenetudással, okl. nép- és középiskolai tanerőket, birod. német Hortnerinnekét, gyermekszobalányokat, játszótársakat, vakáción át fizetésnélküli tanuló- és diák (lányokat) ajánl a leglelkisimere-tesebben: »Pädagogenbund, Wien, IV., Karlspl. 7. Saját tudakozó szolgálat. 429

Képeslapokat fényképkivitelben, az Ön fényképlemezéi után olcsón és gyorsan készít »Rotograph« Novivrbas. (Bačka) 6256

Fodrászt vagy fodrásznőt július 15-ére 2000 dinár fixfizetéssel felveszek. — Csakis elsőrangú munkaerő jelentkezzen. — Ajánlatok »Bega« hirdető, Veliki Beč-kerek küldendők. 6288

Nevelőnő kerestetik egy hat és egy hetéves gyermek mellé puztára. Cim: Bir-kás Istvánné, Subotica, Zrinjski trg 18. 6260

Úgyes negatív és pozitív retouschört azonnal felvesz Reményi fényképész, Subotica. Ugyanott tanoncot fizetéssel felvesznek. 6305

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy sor 1 dinár, vasnapotól és elcsúszó kétszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felblyegzett jelígye leveleket továbbítanak. Kérdésfelkötéses válaszok mellékelendők.

Autógarage, javítóműhely, autó és kerékpárgumi vulkanizáló. Speciális alumínium hegesztés. Bata-garage és Takács vulkanizáló Zrinjski trg 24. Tanoncok felvétetnek. 4289

Jóházból való fiut tanuló-nak felvesz Sipos műbutor-gyár, Senta ut 3. 6120

Tanulót azonnali belépésre felveszek. Ellátást és lakást adok mérsékelt áron Hahn Gyula rőföskereskedése, Osijek, I. Zupanijska ulica 40. 6297

Fogtechnikusnő, aki az összes szakmunkákhoz ért, állást keres azonnalra. Cim. Rosenheck, Banja Luka (Bosna). 6258

Önálló szakember a ször-me és nyersáru branschban, aki egyúttal ügyes eladót is, azonnalra felvétetik. Megkeresések és ajánlatok »Sürgős« jelígyére a novisadi kiadóba küldendők. 6331

Könyvelő többévi gyakorlatl, a gabonaszakmában jártas, azonnali belépésre állást keres. Cim a kiadóhivatalban. 6179

Középiskolai tanulók jutányos áron való tanítását (francia nyelvet is) vállalom. Cim a kiadóban. 6092

Gyermekgondozónő, magyar nyelvtudással, ki a varráshoz és kézimunkához is ért, a háztartásban is segédkezne, 1 éves fiu-hoz kerestetik. Fényképes ajánlatokat a kiadóhivatal-tal továbbít 6255 szám alatt. 6255

Fahivatalnok, fiatal, önálló detailista, szerb, magyar nyelvtudással, állást keres. Cim a kiadóban. 6269

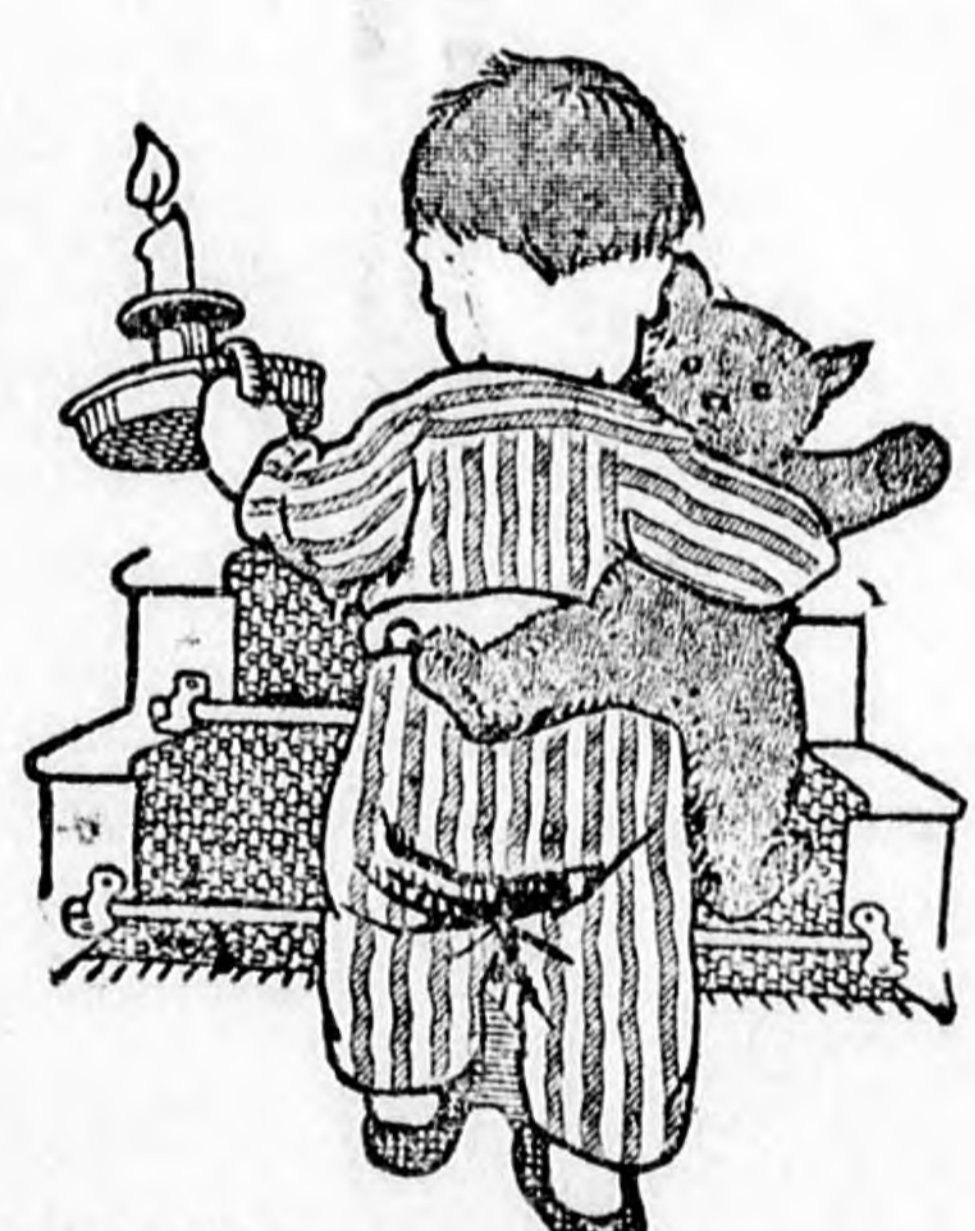
VÉTEL-ELADÁS

Sarokház eladó. Madjarska ul. 29. 6387

8 HP magánjáró lokomobil keresek megvételre, esetleg eladok egy MÁV 8-as cséplőt. Vadócz Károly, B. Topola. 6374

Kosárkötők figyelmébe! Csókai uradalomban 60 mázsa finom, ágmentes amerikai fűzessző, öszi vágású, métermázsánként 180 dinárért megvehető. — Csóka (Bánát). 6327

NESTLE-féle GYERMEK-LISZT

ERŐSITI ÉS EGÉSZSÉGBEN TARTJA A GYERMEKEKET

Papini:
Krisztustörténete
nyolcadik kiadása most hagyta el a sajtót. Mindenkihez szól ez a könyv, mert egyszerű és keresetlen, az evangéliumok ihletéből táplálkozó. Ez a könyv más, mint »Irodalom« — megváltás a szerzője számára s tán mások számára is.
A könyv ára 100 dinár
Kapható a Minerva r.-t. könyvosztályában

Dereglye, jókarban levő, 5 vagonos, felszereléssel eladót. Novisad, Batorijevo ul. 43. 6380

Fiat-autó 503-as, igen jó karban eladó. Klein Ignác cégnél Senta. 6330

Jutányos áron eladó hengerrovátkoló és csiszológép, sódaráló, sótorógép, majdnem új hegesztő és vágókészülék, 4 drb 120 márkás öntőlégyel, 1 garnitúra 6 HP Graepel-rosta, különböző spirálfurók és golyóscsapágyak, továbbá egy 30 mázsa emelő. Érdeklődések »Alkalmi vétel« jelígyére a kiadóba kéretnek. 6332

6 HP Hofherr-Schranz gyártmányu, használt, 25 éves gőzlokomobil, kifogástalan, üzemi állapotban, Fordson-traktor 3 vasu ekével, Hofherr-Schranz gyártmányu 48" cséplőszek-rény, cirka 20 éves, kifogástalan, üzemi állapotban, 60 HP Stock-motor-eké 6 vasu ekével, jó állapotban, jutányos áron eladók, külön-külön is. Bővebb felvilágosítással szolgál: Agrikultura, Sombor. 6264

Üres fa- és vashordó legjutányosabban rajnicfalui börgyárban kapható. 6394

Portál tükörűvegekkel jutányosan eladó. Prix asztalos, Školska ulica 10. 6377

Egy komplett nagy modern fűszer berendezés, teljesen új eladó, Grünwald ügynökségnél.

Különbő butorok és háztartási berendezések eladók. Cim: Pallas reklámiroda. 6306

Prima perzsaszőnyeg 385 x 255, nőiróasztal olcsón eladó. Zmaj Jovina 20. 6245

Megvételre keresek 40—60 lóerős Diesel-motorcsónakot, használtat, áruvontatására. Ugyancsak 4—5 vagon befogadóképességű jókarban levő dereglyéket gabonaszállítására. A dereglyék megrakva legfeljebb 60—70 cm mélyen gázolhatnak. Ajánlatokat »Diesel« jelígye alatt a lap kiadóhivatala továbbít. 6324

Wolner gépszijak minden méretben kaphatók Barzel vasúzet, Subotica. 6299

10 kg régi burgonya 14 dinár, zöld tölteni való és apró paprika, valamint cse-resznye és új burgonya ki csinyben és nagyban na pont a frissen legolcsóbban kapható M. Tučićnál, Zrinjski trg 11. 6276

60 hold prima szántóföld Somborban bezdáni út mellett, gazdasági épületekkel, hízalldával és holt felszereléssel eladó. Bővebb információt dr. Veselovski ügyvéd ad. 6252

Pékiség. Senta, Vojvodina ul. 26. sz. házamban jöme netelű fehér és barna pék ségem kiadó, vagy házzal is eladó. Esetleg szakemberrel társulnék. Novoszel Kálmán. 6326

Eladó Bačko Petrovo-selo-hoz 6 kilométerre sürgősen 23 lánca elsőrendű szántó-föld megfelelő tanyával. — Cim a kiadóban. 6323

Ujjonnan alakított idősebb Clayton-Schutleworth lokomobil, egy Fordson-traktor és fiatal Hofherr elevátor eladó. Bálik Károly Szlara-Moravica. 6396

Magánházat keresek megvételre belterület közelében. Jugotranzit, Vojnovičeva 6. Tel. 801.

Eladó földbirtok. 350 hold prima föld felsőbácskában hozzávaló uri lakással és nagy gazdasági épületekkel akár ez idei terméssel is kedvező fizetési feltételek mellett eladó. több részben is felosztva. Grünwald ügynökség.

Radonavacon 7 lánca prima szántóföld, kettő tanyával akár idei terméssel együtt is eladó. Grünwald ügynökség.

Ház beltérhez közel uri lakással, fürdőszoba vízvezetékekkel, külön 3 szobás lakás szilárd téglá építet 200.000 dinárért eladó Grünwaldnál.

Ház eladó város központjában 4 szoba minden meli lékhelyiséggel 90.000 dinárért, Grünwaldnál.

Ház gazdálkodónak igen alkalmas, közel a beltérhez 5 szobás lakás minden gazdasághoz szükséges helyiséggel 140.000 dinárért eladó Grünwaldnál.

Ház postához közel kis családnak 40.000 dinárért eladó Grünwaldnál.

Eladó kávéház, vendéglő egyedül álló üzlet, jól menő mozival felszerelve, szép uri lakással 10.000 lakosu bácskai városban, teljes új épület a főtéren eladó. Grünwald ügynökségnél.

10 HP nyersolajmotor, jutányosan eladó Grünwald ügynökségnél.

8 HP Reiter-gyártmányu kitűnő állapotban levő dinamó eladó Grünwaldnál.

Kasszaszekrény nagyságú és egy 5-ös kassza jutányosan eladó Grünwaldnál.

Kávéház, vendéglő Bánátban egyedül álló üzlet való-ságos aranybánya, igen jól menő üzlet, nagy új épületekkel, teljes felszereléssel 140.000 dinárért eladó Grünwaldnál.

Bosch mágnes 2 darab, egy nagyobb, jutányos áron, kitűnő állapotban eladó Grünwald ügynökségnél.

Gyümölcszállításra kosarak nagy mennyiségben kaphatók. Grünwald ügynökségnél.

Ha mielőtt bármit venni vagy eladni akarna, keress fel Grünwald ügynökséget.

Házat akar Ön venni nagyon kedvező feltételek mellett, ajánlom Grünwald ügynökséget.

“Dama” Divatszalon Subotica

TOLSTOJEVA ULICA 21. SZ.

LIFKA KERT-MOZI

VASARNAP UTOLJARA

4, 6 és este 8 órai kezdettel

NAPOLEON

ÉS ESKÜVŐI ÜNNEPÉLY

Hétfőtől—csütörtökig, 4 napig

Regine, egy asszony tragédiája

HARRY LIEDTKE, VIVIAN GIBSON.

Üsd, vágd, nem apád!

Levasbravurok, merész kalandok és attrakciók filmje. — Főszereplő: HOOT GIBSON.

APOLLO, NOVISAD

Június 24

Hágár fia

Paul Kellertől dráma 6 felvonásban

Főszereplők:

Mady Christian Verner Fnetterer

Diesél-motor, 33 HP, kifogástalan állapotban, eladó. Cím a kiadóhivatalban. 6328

1 évb 16 éves 6 HP fogaskerekes alakított Hofherr-Schranz gyártmányú gőzmagánjáró garnitúra, kifogástalan üzembékes állapotban eladó, esetleg buzárért is. Bővebb felvilágosítást nyújt, Agrikultura, Sombor. 6319

Strájkos, könnyű rugós, egy ló után való, új, olcsón eladó. Riesz, Miloš Obilić 16. 6344

Klászabarasztás, komplett, eredeti fazonu, építkezés miatt visszamaradt, jutányos áron eladó. Sipoš butorgyár, Senčanski put 3. 6343

Bélyeggyűjtőknek ajánlom hogy szerezzenek be nálam 500 teljesen különböző bélyeget tartalmazó bélyeggyűjteményt 30 dinárért. Európa, Ázsia, Afrika és Ausztrália különböző államainak bélyegeit tartalmazó 1000 darabos gyűjtemény ára 65 dinár. A pénz előzetesen beküldendő és a gyűjteményt ajánlott levélben küldöm a vendelőnek. Minden rendelkezésig ingyen csatolom bélyeggyűjtőkönyvem, amely az egész világ, majdnem 600 államának bélyeggyűjtőkönyvét tartalmazza. Az SHS legrégebbi bélyegkereskedése. Izidor Steiner, Brod na Savi. 718

Kovács Antal-féle téglagyár bérője, Hermann Vilmos Subotica, ajánl mindenfajta építőtéglat, chammotttéglat és lisztet, saját iparvállalatán vagonba rakva, valamint Suboticán az építkezés helyszínére szállítva kedvező fizetési feltételek mellett. Levél és táviratcím: Hermann Vilmos, Subotica, Karadžićeva ul. 12. Telefon 769. 2965

Jugovió-féle Salvator sajtó, amely öt perc alatt édes túrót ad, 6 dinár, vaj és sajtó 5 dinár, vajkészítőpor 5 dinár. — Vízszelvényező kerestetnek. Széthűldi Jugovió gyógyszerár, Novisad. Kérjen mintát és csatoljon a levélhez 10 dinárt. 5596

Eladó jókarban lévő kisebb családi ház. IV., Kosovska ulica 24/b. 6240

Marokrakó aratógépek eladók. Dr. Vojnich gazdasága Bačka Topola, postafiók 24. 6116

Eladók jutányos áron vas-hordók, kazánrostélyok, vasuti sinek, alig használt vízvezető csövek és minden célra használható vasak. Donáth Lipót, Szubotica, Cara Lazara ul. 29. 5718

Eladó egy amerikai és 5 métermázsza latin és ciril betű minden elfogadható árért. Pallas, Subotica. 5554

Műlábak

műkarok, gyógyfűzők, tám-gépek betegelő-kocsik, Schönbrunnál, Szubotica, Paje Kujundžićeva 20. 8756

Eladók vendéglők ház nélkül és házzal; fűszerüzletek házzal és ház nélkül úgy Osijsken, mint a vidéken. Bővebbet Krámerhágyónkségi irodájában, Osijsk, Kapucinska 12. 5979

Eladom Bácska-Topolán lévő kifizető forgalmu beszálló vendéglőmet házzal együtt vagy ház nélkül, de a teljes leltár megvételével 6 éves szerződéssel. Az üzlet azonnal átvehető. Csak komoly vevőkkel tárgyalok. Patócs Bonaventura Bácska-Topola. 6102

Mozsokai Ernemann Saxonia vetítógép, egyéb felszerelések, jó karban, olcsón eladók Kozó-mozi, Subotica. 6211

Csészlőgarantúra, 6-os Máv. új csészlővel, új szijakkal, 20 éves gyári magánjáró, elevátor, bódé, teljes felszereléssel azonnal átvehető. Csak személyesen tárgyalok. Nagy Sándor, Bačka Topola. 6053

Eladó 2 dinamó 220 és 110 voltos 5 és 3 HP erősek. — Megtekinthető Indij Jánosnál, Velikihecskerek, III. Predgradje 282. 6058

Modern berendezésű malom, 3 vagon napi teljesítéssel ményvel Bácska gazdag vidékén, szabadkézből, előnyös feltételek mellett eladó. Érdeklődőknek közeli felvilágosítással szolgál. Jugoslavenska Banka d. d. novisadi fiókja. 6017

Hintó, egy lóra olcsón eladó Dedin fűszeresnél, Szentgyörgyi templom mellett. 6250

2 kirakat, 3 bejárati ajtó, 1 nagykapu használt, teljesen jókarban, tükörüveggel, acél rollóval azonnal eladó. Megtekinthető Szent és Virág cégnél Subotica, Bene Sudarevićeva ulica. 6242

Méhes 26 család felszereléssel, egyben vagy részletekben elköltözés miatt eladó. Lányi Alajos tanító, Saján. 6302

Ötven év óta fennálló kormas, házzal együtt eladó. Subotica, Poštanska ulica 7. 6081

Apróhirdetés a Bácsmegyei Napló részére Suboticán, az Aleksandrova utcában, Pressburger-féle üzletben is feladható.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy sor 1 dinár, vastagabb és olcsóbb feltételekkel. Legkisebb apróhirdetés ára 10 dinár. Csak felvilágosítást jelölve lehet továbbítani. Kérlekoldok az eladóknak a felvilágosítást.

Raktáron lévő nyári kalapkülönlegességem rendkívül olcsó áron kaphatók Pogány kalapszalonn

FOTÉREN

a Kuncz Éveges mellett nagy üzlethelyiség augusztus 1-re kiadó

Bővebbet: Preradovića ul. 18. Telefon 12.

„PLANINKA“

havasi gyógyfűtea

felfrissít és tisztítja a vért, megjavítja a rossz emésztést, a rendszertelen bél-működést és kiváló hatással a testet bántalmaknál, a húgyhólyag, máj, epe megbetegedéseknél és epekövél. A „PLANINKA“ tea étvágygerjesztő, különösen jó hatásúnak bizonyult eredményelmeszedésnél.

A „PLANINKA“ havasi gyógyfűtea csak fenti védjeggyel és leplombált dobozokban valódi, egy doboz ára 20 dinár. Kapható gyógyszerárakban. Készít: Mr. BAHOVEC gyógyszerár LJUBJANA

„Noszti fiu“

MEGJELENT. MOSINGER FILM NOVISAD

MOSINGERFILM NOVISAD

Mért a legkedveltebb moziszíniész HARRY LIEDTKE film pályázatunkra 1171 pályázatot küldött be. Tekintettel a pályázatok óriási számára, kénytelenek voltunk a nyerteseket a következőképpen elosztani:

I. díj: 6359 REITZ ERZSI, NOVISAD
II. díj: FERKAS BLANKA SENTA
III. díj: MENDEL-KAROLYNE, N.-VRBAS

Gyenge férfiak-

nek 20 évb beküldése esetén bérmentve küldöm szabadalmazott szenzációs találmányomat ismertető könyvemet. — Cím: „Patent 608“ Cím (Kolozsvár) 1022 I. sz. postafiókban.

Háromszobás lakás kiadó. Paje Dobanovačkog ul. 28.

Szájról-szájra

megy a hír, hogy sok pénzt megtakarít és árut a legjobb minőségben kap, ha azonnal ír a nagy illusztrált árjegyzékért: ollókról, hajvágógépekről, borotvákrol, borotvakészülékekről, harmonikákról, hegedűkről, tamburákról, fényképezőkészülékekről, órákról, parfümokről, konyhatárgyakról, késekről, kanalakról, hátizsákokról, erszényekről, öngyújtókról, esernyőkről, kendőkről, nadrágtartókról, fehérneműkről, cipőkről, kalapokról, harisnyákról, ruhákról és más hasznos tárgyakra

R. Stermeckl, Celje 27. szám nagyruháznak

Gyári új

Cormick traktor

48-as csészlővel

jutányos áron kapható

Szenes Kálmán cégnél, Suboticán

ÉPÜLET MÉRTLAJOS

BUTOR asztalos

PORTAL műhelyben művészi kivitelben és előnyös feltételek mellett kapható. Subotica, Jugovića ulica 13

VÁROSI MOZI

Péntek—szombat—vasárnap

Két újdonság! Két sláger!

A borzalmak éjszakája

Afrkai farmer-dráma. — Főszereplők: Anna Nielson, Raymond Hatton

Az áruló női harisnyakötő

Fejedelmi vígjáték. — Főszereplők: Viola Dana, Raymond Griffith, William Boyd, Ana May Wong

A terem a legmodernebb hűtőkészülékkel van hűtve. Fűtésebb, mint a szabadban. Tiszta-, por- és szunyogmentes ozonduz levegő.

KOLONFÉLE

Szolid leány lakást, esetleg teljes ellátással kaphat. — Cím: Trumbićeva 26. 6362

Egy udvari szoba, előszobával, mellékhelyiségekkel a centrumban azonnal kiadó. Zmaj Jovina ulica 25. 6363

Külfeljárata uccai szoba kiadó. Sienkiewićeva ul. 11 6366

Zongora bére azonnalra kerestetik. Telefon 551. 6350

Értesítjük a vevőinket, hogy I. é. június 2. kezdettel megtartjuk ingyenes himző és szabászati tanfolyamunkat a National-szálló disztermében. Jelentkezni lehet üzletünkben vagy ügynökeinknél. E tanfolyamon résztvehet bárki, eltekintve attól, hogy mikor vette a gépet. Singer varrógéppoztály. 6358

Csészlőgéptulajdonosok figyelmébe! A csészlés alatt esetleg előforduló károk vagy tengelytörések esetére ajánljuk kitűnően felszerelt műhelyünket, mert a csészlési szezon tartama alatt műhelyünkben szakemberek dolgoznak, akik minden előforduló munkát rövid időn belül elvégeznek. — Szalma- és törékrázó tengelyekben jól szortirozott raktárunk van; a raktáron meg nem lévő tengelyek 12—14 órán belül készülnek el. Sürgős munkáknál éjjelnappal dolgozunk! Reinhardt és Haip Julius mezőgazdasági gépek gyára Crvenka. Ügyeljen a címre! 6318

Üzlethelyiségek kiadók. Eladó 15 ajtó, spanyolfal. Keretek megvételre 4 és 10—30 kapa szőlőt. I. Poštanska ul. 4. 6312

Uccai világos raktárhelyiség a beltérben azonnalra kiadó Cím a kiadóban. 6285

Kiadó augusztus hó 1-re 4 szobás lakás fürdőszobával. Cím Petrogradska ul. 19. 6314

Külfeljárata uccai butorozott szoba előszobával és egy udvari szoba azonnal kiadó. Petrogradska (István) 30. 6354

Lakást keresek augusztus elsejére, lehetőleg Palicsi uton vagy közelébe kétszoba, konyha, esetleg szoba előszobával. Cím: Balaz, Palicsi ut 122. 6352

Lakás két szoba, konyha, mellékhelyiségekkel magányos házban nagy verandával, veteményes kert, gyümölcsfák július 1-ére kiadó. Cím: Paje Dobanovačkog ul. 3. Házmeester. 6393

Keresek háromszobás földszintes lakást mellékhelyiségekkel. Ajánlatok postafiók 104. küldendők. 6342

FORD-autókat

Fordson traktorokat becsérlek, ha Chevrolet autót; vagy Cormick illetve Hofherr traktort vesz. Földvári Béla Stari Bečej

Zongora béreadó Szilvási Ferenc zongorahangolónál. Vilsonova ul. 36. 6395

4 lánc föld szállással a város alatt kiadó. Zmaj Jovina 2. 6396

Csinosan butorozott szoba kiadó. Usporedna ul. 1. Gőzfürdő mellett. 6352

Izletes házi kosztot olcsón és jól csakis lenti étteremben kapható. Ebéd étlap szerint 4 tál étel és kenyér 10 dinár. Vacsora étlap szerinti 3 tál étel és kenyér 8 dinár. Reggeli kávé, vajkenyérrel 4 dinár. Havi abona ebéd és vacsora 500 dinár. Heti abona 120 dinár. Elfizelőket elhagadnak uccára is. Reitz Gáspár (alkoholmentes) étterem, Sokolska ulica 13.

Lakások nagyobb vagy kisebb, kaphatók állandóan Grünwald ügynökségnél.

A dohányzás teljes vagy részleges leszokására orvosok által ajánlott Afuma pasztillák a legjobban beváltak. Dóbozonként 30 dinár. Készíti Blum gyógyszerár, Subotica, főpostával szemben. 5190

Sorsjegyet az új sorsjátékra, amely július 9-én kezdődik. Commerce-nél Somborban vegye. 5625

Tisza folyó és vasuti állomás mentén lévő városban, nagy buzatermő vidéken 2 1/2 vagon kapacitású, modern berendezésű malom hajtóerővel együtt béreadó. — Cím a kiadóban. 5934

Kiadó július elsejére egy lakás, mely áll: 2 szoba, 1 konyha és 1 éléskamrából. VII., Usporedna 4. 6313

Bérebudom Veliki Kaptok kávéházam és éttermem Sisakon szakembernek megfelelő biztosítékkal. Előnyben gyermektelen házaspár. Felvilágosítással szolgál a tulajdonos Leo Fuchs Sisak. 6300

Lakás új házban, 3 szoba és mellékhelyiségek (fürdőszoba, vízvezeték) augusztus 1-re kiadó. Bővebbet Novisad, Petra Zrinjskog ul. 3., az üzletben. 6287

A főtér egy nagyobb és egy kisebb butorozott szoba egy vagy két személy részére azonnal kiadó. Esetleg butor nélkül is. — Cím: Dunav biztosító, Vilsonova ul. 11. 6281

Elsőemeleti irodahelyiségek a főtér november 1-re kiadók. Labor d. d. Preradovića ul. 18. Telefon 12. 6164

Nacionalizmus és imperializmus

Amlóta Spengler megírta híres poszszimista munkáját a nyugati kultúra hanyatlásáról, kevés politikai teória kellett oly általános feltűnést, mint a múlt hónapokban Heinrich Schnee német birodalmi gyűlési képviselő és író könyve, a »Nacionalizmus és Imperializmus«.

Heinrich Schnee mindenképp a címfogalmakat tisztázza igen élesen.

— Mi a nacionalizmus?

— Saját nemzetünk céljainak elősegítésére irányuló törekvéseink.

— Mi az imperializmus?

— A nagyobb hatalmak politikai és gazdasági céljainak kiterjesztésére irányuló törekvés más országok és népek fölül.

Ebből a megállapításból kiindulva látja nemcsak Európa, de az egész emberiség jövőjét teljesen vigasztalannak. Ugy az imperializmus, mint a nacionalizmus törekvése, ugyanis oly magától értetődő, belülről kisugárzó jelenségei az emberi társadalomnak, amivel szemben teljesen hiábavaló és céltalan minden ellenállás. Mint ahogyan a malomkövek közé került gombaszem nem állíthatja meg két ellenkező irányban működő henger körforgását, azoképpen semmi szörv, semmi egyéni zsenialitás nem képes a nacionalizmus és imperializmus ellentétes törekvéseit egyirányú teremtményükévé transzmisszionálni.

A könyv eme megállapítás után különbözők foglalkozik a világpolitika vezető törekvéseivel. Konkrétan mutat rá azokra a nagyhatalmi és nemzeti összeütközésekre, amik természetesen következnek be az imperializmus és nacionalizmus fenti formában fellelhető lényegéből. Ez a konkrét terepismertetés annyira igaz és elevenbevivő, hogy Heinrich Schnee könyvében, hogy számunkra alig nyílnék lehetőség bennünket közvetlenebbül érintő szemelvények közlésére.

Beszélnünk tehát: — Japánról.

Schnee maga is elsőrendű kérdésnek tartja a világpolitika szempontjából a japán imperializmus problémáját. Japán soha nem állott közelebb ama régi tervek megvalósításához, mint ma, hogy hatalmát az ázsiai szárazföldre kiterjessze. Emé törekvésének legelevenebb mozgatóereje az, hogy Japán népessége elképesztő arányban sűrűsödik. A népsűrűsödés már évekkal ezelőtt arra ösztönözte a japán nemzetgazdászokat, hogy a legkomolyabb formában fölvesse a javaslatot: a szaporodás korlátozásával kell a nemzeti jólétet helyreállítani a fölkelő nap országában!

Ez a javaslat azonban érzelmi ellentétbe került Japán nacionalizmusával. Hogyan? — kérdezték a nacionalisták — Ha mi anélkül állítunk mesterséges korlátokat népünk számszerű elhatalmasodása elé, hogy ugyanezt cselekedjék más, reánk veszedelmes hatalmak is, ki biztosít bennünket arról, hogy föl nem fálnak a többiek?

S Japánnak alighanem igaza volt. Tisztán a nacionalizmus önvédekezéséből tért át a második ut követésére. Industrializálódásának megszállásosított útját, amivel viszont velejár a külföldi nyeresztermékek iránti kereslete s a feldolgozott iparcikkek külföldi piacának megteremtése. E lépésben már benne volt a legkorlátlanabb imperializmus.

Japán mellett az orosz és angol imperializmus és nacionalizmus pusztító szembekerülése egymással csupán ideig-óráig elodázható, de végeredményben civilizációnk, társadalmi berendezkedésünk mai alapján állva, soha a jövőben nem lesznek elháríthatók.

Az elhárító szerepre vállalkozott Népszövetség sorsát Schnee a rövides felmérésoldásban látja. Igen érdekes el- lenben az a megállapítása, hogy ha nem is a végleges elhárítás, de legalább az összeütközések megírításának szerepe az egyes hatalmak keretel között élő kisebbségek hivatottak. Schnee ezt így fejezte ki:

»Legalább is két egymással szemben haladó nacionalizmus összeütközése elkerülhető akkor, ha az államokon belül élő más néptörödelmeket az uralkodó hatalom kulturautonomiákkal megadásával megkíméli attól a kényszerűtől, hogy a

nekik idegen nemzetbe térszövődjanak.

Nagy kár, hogy az olyan világosan látó szellemektől, mint Schnee, a gyakorlati politika nagymestereit mitsem tanulnak, sőt alkalmasint tudomást sem vesznek megnyitkozásáról. Ha nem is minden baj és nyomorúság lenne elkerülhető, ha a politikusok Schnee szellemében kormányoznák országaikat, mindenesetre igen sok konfliktusból származó szenvedést lehetne elkerülni.

Igy azonban a jövőnek bizony

csak az a sötét perspektívája long élénk, amit Bismarck találóan jellemzett alábbi hasonlatával:

»Két ország politikája azonos a két utazó helyzetével, kik egymással csak az uton ismerkedtek meg. Egyik sem bízik a másikban egyideig, mégis összetartanak, ha mindkettejük számára ismeretlen öserdők közepén haladnak. De ha kettejük közül az egyik zsebébe nyúl, a másik már revolveréhez kap. És ha valamelyik olyan zajt vél hallani, ami a fegyver ravaszának felhuzására emlékezteti, már bele is lött utitársába, nehogy a másik megelőzze«.

Régi ujságírók

Iria: Baedeker

— Csernátóny Lajos —

Utóbbi emlékezésemet azzal végeztem, miként kötekedett, mily tréfás enyelgással incselkedett lapjárásával az ujság, amely végelegyengülésben szenvedett (a Reform), s a másik, amely még gyermekcipőben tipegett (a Kelet Népe), — a szép-multu s a biztatójövőjü. A mai közönség számára már mind a kettő rég elfeledett vagy nem is ismert halott, — csak a történetírők kutatásai részére él egyik is, másik is a Nemzeti Múzeum Hirlapkönyvtárában s néhány öreg érdeklődőnek az emlékezetében. Ugyanez a sorsa majdnem mindannyinak, amelyekről ez igénytelen írásokban szó lesz. A magyarnyelvű ujságok közül, amelyek ötven év előtt lepték el a kaszínók és kávéházak asztalait, már csak az egyetlen Pesti Napló van meg, — a többi mind a makulaturatemetőben nyugszik. Legyen könnyű nekik a por, amely beletpi a talán egyetlen példányt, amelyet megőrzött belőlük a história számára a muzeumi gondosság!

A kedvesen enyelgő és tréfásan évődő hang persze, amelynek egy példáját regisztráltam a mult héten, nem vonulhatott végig az egész hirlapkoncerten, — nem mindegyiknek volt oly előkelő s oly finomtollu vezére, mint a Reformnak s a Kelet Népeinek. Akadtak bizony abban az időben is ujságírók, akik durvább hangon, s ahogy az Ellenőr szerkesztőjének, Csernátóny Lajosnak a modorát jellemezték, »pecérstilus«-ban, s még az övénel is nyersebb hangnemen vitatkoztak. A Csernátóny érdességében, angolos vaskosságában (amely néha, sajnos, inkább emlékeztetett egy temzeparti matrőzcsapszéknek a stilusgyakorlataira, mint a Carlton-klubban divatos társalgásra) volt valamelyes rendszer. Nem lehet tagadni, hogy legmesszebb kilengéseit is a »jó ügy«, pártjának s a pártja »jól felfogott« érdekeinek az önzetlen szolgálati vágya, s így (szubjektíve legalább) megokolt és morális szempont diktálta. Ez a hang és modor nem volt kívánatos elem a magyar zsurnalisztikában, amely azelőtt angol import nélkül is elboldogult a maga aránylag kicsiny betűvilágában, de mert az rutinos, az angol parlamentarizmus történetében és szokásaiban jártas, egyéni, meggyőződéses és nemeladótollu ujságíróknak a napról-napra való őszinte megnyilatkozása volt, sokan érdekesnek, sőt jogosultnak találták, s voltak, akik egyenesen szükségességnek vélték. Maga a pártvezére és lelkesen kiszolgált kisistene: Tisza Kálmán, ha néha saját párthívei is »gyöngélték« az »erős« kirohanásait, mindig készen állott megvédelmezni a lajbszurnalisztáját:

— A politika berkeiben nemcsak szonetteket énekelnek, ott bizony riadókat is fujnak. És aztán: minden madár a maga hangján fütyül, s boldog, aki a verébtől azt kívánja, hogy fülemüle módjára daloljon.

A példa, amellyel Tisza az Ellenőr szerkesztőjének az írásmódorát magyarázta, hasonlatnak jobban vált be, mint argumentumnak. Csernátóny nagy barátja volt a madaraknak, jobban szerette őket, mint az embereket, egy vénszűz nemesen-kómikus vonzalmával zárta a szívébe őket. Szerény lakása — sose több két szobánál — tele volt apró szárnyasokkal, amelyeket ő széchenyieskedő képzéssel »röpdé«-nek nevezett el, s ennek lakóiról (Röpdém cím alatt időnként közölt cseveiseiben) épp oly szeretettel s melegséggel tudott írni, mint egyik kedvelt francia írója: Karr Alfonz a normandiai kertjéről s annak tollas-tarajos hangos népségéről. Ugy tudom, a »Darazsak« híres írója személyes barátja is volt Csernátónynak, aki előszeretettel fordította le szellemes francia kollégájának a »bourdonnerie«-jait és egyéb csevegeéseit az »Ellenőr« részére. Talán a darazscsipés kedvét is tőle sajátította el, bár az Alphonse Karr »Guépes«-jei nem voltak oly éles fullánkuak, mint Cs. »Rovás«-ának az ékhegyei. Mindegy! — aki ennyire szerette a madarakat, az nem lehetett rossz ember, s talán inkább azok voltak rosszak s legalább is szivtelenek, akikről röpdéjéhez menekedett a sokat szenvedett, a sokaságtól elfordult nagy »magányos«, a monoklis külön, a kockásruhájú, pepitadrágos »ánglius«, aki társ nélkül sétált a városban, szomszédságot kerülve üldögélt klubban s vendéglőben, magában kóborolt nyári hetekben belföldön-külföldön, s nem barátok kedélyesen és nem pajtáskodott léhán, mint ahogy akkor divat volt. Maga is, ahogy egy régebbi tárcairó elnevezte: magányos veréb, passer solitarius... A balközép vezérének s a későbbi »szünni nem akaró«-kormányelnöknek a védelmezését elfogadták a kortársak, nem a benne rejtett igazságért (ez ritkán elég, hogy elismerjék annak), hanem azért, mert Tisza olyan megdöntetlen tekintélyre tudott szert tenni másféltizedes kormányelnöksége alatt, amelyhez hasonlóval nemcsak Taaffe, de Disraéli vagy Gladstone se dicsekedhetett. Így hát, amit ő mondott, az jól volt mondva...

A keserű magányost bizony kevesen szerették, — még akik méltányolták is a jobb tulajdonságait s a pártnak tett értékes szolgálatait, közönnel nézték az elkülönülését, s nem érezték kedvet, hogy közel férközzenek a rejtélyhez, amely az emberektől távol tartotta őt s hogy kíváncsiak legyenek a motivumokra, amelyek ez érdekes közéleti alakot magányosságra kényszerítették. Ahogy én gondolom, a legbüszkébb lélek volt, amely valaha földön járt és kockás ruhába öltözött, s bár büszkeségből élt társtalanul, mégis fájón kellett éreznie az elhagyatottságot, melyet a Goethe hárfása oly meghatón esetelt, s akinek mélabus versorai (Wer sich der Einsamkeit ergibt, Ach Der ist bald allein, stb.) mindig eszembe jutottak, valahányszor ezt az érdekes, nekem legalább nagyon érdekes férfiut egyedül, mindig egyedül bolyongani láttam. Csak kevesen, a »jobban informáltak«, akik nemcsak kifogásolható multját,

de kifogástalan jelenét is ismerték, s néhányan, akiket nagy barátja Tisza befolyásolt ily irányban, csak azok sejtették, mily szomorú sors jutott osztályrészül s meg nem érdemelt büntetésül a jobb és szebb életre érdemes embernek, aki a szenvedéseit — Hamlet mondja így: — »mind a rugást, mellyel méltatlanok bántalmazzák a tüdő érdemet«, krisztusi türelemmel, sóhajtás nélküli megadással viselte...

Neki hát volt mentése, ha a tolla kiméletlenül szántott a kéziratpárrósan, a szenvedései megokolták s a céljai megnevesítették a stilusa szertelenségeit, de már Csávolszky Lajos, akit Csernátóny nemzett (az »Ellenőr«-nél mellette »tanult ki« az Egyetértés későbbi lapvezére) és Verhovay Gyula, akit meg Csávolszky szült (az ő oldalán az Egyetértésnél csöpörödött föl a Függetlenség majdani szerkesztője), olyan tulzásba vitték a pecérstilust, a »nem-restellemkimondanie«-t, hogy a mester elborzadt a tanítványtól, Csernátóny Csávolszkytól, ez meg Verhovaytól, — egyik-másik elszólásuk a botránytokokozókat is megbotrántkozattatta, s épp Csávolszky volt az (aki időközben betyárból zsendár lett), aki úgy nyilatkozott egy ily mosdatlantollu zsurnalisztáról, alighanem épp volt tanítványáról: Verhovayról, hogy »az ilyen embernek nem toll való a kezébe, hanem járom a nyakába.« Később persze, amikor jobban industrializálódott a sajtó és kereskedelmi jelleget kezdett öltetni az ujságírás, a lapok sem nem enyelgtek, sem nem gorombáskodtak egymással, — üzleti versenytársak lettek, akár két egyenmű áruval kereskedő bolt s ki se írták a konkurensük nevét, nehogy ezzel nolle-velle reklámot csináljanak neki. Ekkor jött divatba, ami még ma is szokás, hogyha idézték egymást, ezt ilyformán cselekedték: »Egy lap-társunk írja«, »egy estilapban olvasuk«, »egyik reggeli ujság szerin«-stb. Azt a szolgálatot nem tette meg egy lap se a másiknak, hogy a címét kiírja, — ugy tekintették egymást, mintha nem is léteznének. Legfeljebb az ellenpárt korifeusain verték úgy el a port, hogy annak az ujságja is belebödült...

Már ami az Ellenőrt illeti, itt a tárgyalás módja, bár a lap komoly volt és szigoruan morális alapon állott, kezdettől fogva nem volt oly distingvál mint az említett kettő vagy a Hon-é s a Pesti Napló-é, ameket a pozíciójuk fontossága s a multjuk emléke előkelőbb magatartásra és konciliánsabb hangra köteleztek. Maga Csernátóny, alapos műveltségű, de elkeseredett, epéstermesztől ember és »harapós« író, aki lapját Tisza Kálmánnak és a balközép politikájának az érdekében alapította, (1869-ben), nem kímélte azokat, akik e politikának utjában állottak s néha meg nem okolható brutalitással ment nekik. Az emigrációból sok tudást, de még sokkal több keserű tapasztalást hozott magával és igen sok szenvedésnek a szomorú emléket, amelyek egész életére a vigasztalanság örök bélyegét nyomták. Bizonyos dolgokat, kapcsolatosakat egy ifjúkori vétségével, sohase tudott megbocsájtani magának s az ezzel járó meghasonlottság robbant ki belőle föltartóztathatlanul oly módon, hogy az ellenszenvet keltett még legjobb tulajdonságai és szándékaival szemben is. A súlyosan megbántottak büntető circulus vito-susa volt ez, — bántott, mert bántották s ezzel megint csak bántalomnak tette ki magát. A tragikuma az volt, hogy bár ő maga vétett (egyszer!) a becsület ellen, mégis mert (és tudott!) bárkinél becsülete-sebb lenni. Innen az egyedülállása, a szomoruu magányossága. Ez az ibsen-i alak, akiről a norvég Shakespeare nem tudott ugyan semmit, de bátran mintázhatta volna le róla s Stockmannját, ez az izoláltan élő ember polgári tragédiának a hőse is lehetne, ha nem volna oly rejtély, amellyel ő maga, a nagy önboncoló

se lehetett soha egészen tisztában. Ő is »népgyűlölet« mint az Ibsen doktora, de annak vigasztaló és lélek-erősítő axiomája nélkül, — ő nem mondhatta, hogy »az az igazán erős, aki egyedül áll.«

Ezt nem engedte a multja. Óh, mily igazságtalanság!

Életének két igazán fontos állomása volt csak, — az egyik rövid és semeddigse tartó, de egész pályájára árnyékot borító, a másik igen hosszú, évtizedekig húzódo. Ami között esett, hanyórád és hanyattatás az emigráció nyomorúságában, esztendőnél továbbtartó szenvedés egy skóciai ispotályban, félszeme világának az elvesztése, amelynek folytán — hogy leplezze annak a hiányát — fölvilágot az első történelmi monokli a magyar közéletben (az Ur-ményi Miksaé, gr. Péchy Manóé, Asbóth Jánosné és Vojnits Pistáé mind későbbben kezdtek az arisztokratikus arcukon csillámlani) és sok egyéb balszerencse, ami más tíz tűrőnek-szenvedőnek is sok lett volna, egyenként és együtt csak másodrendű jelenség, élmény és sorsrendelkezés a két főállomás — az ifjúkori bűn és a puritán közéleti szereplés — közt. Az egyik stáció, hogy husz éves fiatal könnyelműségében bankót hamisított (amit másnál bolond eltevődésnek néztek volna s neki bűnül tudtak be) s a másik, hogy az emigrációból való hazaérkezéstől hosszú életének a végéig, amely hetvenhét esztendeig tartott, oly tisztán élt s oly puritán becsületességgel szolgált a közügyeket, a pártját és hazáját, hogy se Deák Ferenc, se a Nemzeti Kaszinó legkényesebb becsületbirája, se Washington nem lehetett makulátlanabb.

S most jön a tragikum. E példásan puritán életvitel ellenére sose felejtették el és sose bocsájtották meg neki az ifjúkori botlását, amelynél már súlyosabbakat is elnéztek szerencsésebb — vagy mondjuk: szeretetreméltóbb — bűnösöknek. Hogy oly kméletlenül itéltek fölötté és bántak el vele, annak nem pusztán a vele szembenállók voltak az oka, hanem — a tragikum törvénye ez — ő maga is. Bármily zsenge korban követte el a bűnét, tudnia kellett volna később, hogy az emberek jobban szoktak emlékezni szomszédáiknak a hibáira, mint az erényes cselekedeteire, hogy nemcsak a gerendát de a szálkát is meglátják annak a szemében; akivel egyasztalnál ülnek (s az ő szemében jó vastag szálka akadt meg) s tudhatta volna, hogy csendes embereknek könnyebben bocsájtják meg az apagyilkosságot, mint lármasaknak a legkisebb vétséget. Óh, tudta ő ezt, — mindezt tudta, világos ítélete és finom intellektusa tudta, hogy mi vár rá s mégis elkövette azt a hibát (végzetesebbet a fiatakori bűnénél), amitől sok kevésbé eszes és kevésbé karakteres ember óvakodott volna (mert nem mindig az eszes emberek az okosak), elkövette azt a hibát, hogy — *zajt ütött*. Az Ellenőrnek egy hasábjára, amelyet állandóan ő tartott szóval, amelyben kitombolta egész embermegvetését és »always displeased« lelkületének összes mondanivalóját, a *Rovás* című faltörő rovat volt ez a lárma és pedig, ahogy akkor föllopták, zavaró, zakatoló, kellemetlen lárma, amely minduntalan fölhevítette a figyelmet erre a nyughatatlan, militáns szellemre, amely nem tudott a bőrben megélni. Ez a majd mindennap zugó, oktató- és nevelő, korholó és pofozógó nemcsak azoknak volt terhükre, akiknek egyik-másik közleménye a tyukszemükre taposott, de azoknak is, akik megszokták a Hon-nak, a Jókai szolidabb lapjának, ártatlanabb ellenzékiességét. Nem csoda, hogy akit kiserkesztettek s rovással jegyezték meg benne, hogy az aztán — esetleg nem is védekezve előbb — maga is támadó lett s szemére lobbantotta az erkölcsbíráskodónak a rég elévült vétket s fölidézte előtte a kísértetként föltámadó multat.

Történelem apró történetekben

Eugène Labiche
(1815—1888)

Mikor a híres vigjátékirót az akadémia tagjává megválasztották, a jóismerősei, különösen muzsájának a hölgyimádóit vetélkedtek az ünneplésében, s egyik a másik után adott tiszteletére ünneplő ebédet. Egy ily alkalommal a ház urnöje azzal a kérdéssel fordult a kitűnő íróhoz, vajjon »hoz-e valamit« az akadémiai tagság? Mire Labiche azt felelte:

— Pénzt, asszonyom, vajmi keveset hoz, de amint a mai ebéd is bizonyítja, amely már talán a tizedik, amelyre a megválasztásom óta meghívtak, az embernek megvan mellette a kosztja.

Tisza Kálmán
1830—1902

1875-ben lett miniszterelnök s 1880-ban még nem volt rendjele. Valószínűleg nem is bánta. Ha törődött volna vele, könnyen kaphatott volna. (Hiszen annyi más embernek szerzett!) De egyszer kénytelen volt szóvá tenni az ügyet. A dolog úgy lett aktuális, hogy a mondott esztendőben, (1880), Károly román király látogatóban volt Budapesten, ez alkalommal Tiszánál is vizitelt s a legmagasabb román rendjelet nyújtotta át neki.

— Köszönettel fogadom el, Felség, — mondotta Tisza, — s csak azt nem ígérhetem, hogy viselni is fogom.

— Miért? — kérdezte meghökkenve a király.

— Mert magyar rendjelem még nincs, — felelte a miniszterelnök, — s így feltűnő volna, ha egyedül a Felséged által adományozott ordoval jelennék valamely ünnepségen.

Valószínűleg értesült, talán éppen román kollégája útján, a beszélgetésről I. Ferenc József, mert igen rövid időre rá Tisza Kálmán megkapta tőle a Szent István-rend nagykeresztjét.

W. E. Gladstone
(1809—1898)

a nagy angol államférfi, Disraelinek méltó ellenfele, igen sokáig maradt hatalmas szellemi erejének a birtokában, s ennek a kiváló és ritka tehetségének köszönhető, hogy számos egyéb kitűnőségén kívül a *great old man* (nagy öreg) megtisztelő címevel is fölrüházták. Nem is tudott soha megbarátkozni azzal a hazájában is szokásos fölfogással, hogy bizonyos korban a tisztviselőnek okvetlenül nyugdíjba kell menni. Bizonyítja ezt a következő eset is.

A kereskedelmi tengerészet egy magasabb állású főtisztviselője, amikor hetvenéves elmúlt, felszólítást kapott a tengerészeti minisztérium elnöki osztályától, hogy magas korára való tekintettel okosan fog cselekedni, ha benyújtja lemondását s a nyugdíjaztatását kéri.

Ez az uriember egyelőre nem sietett a meghagyásnak eleget tenni, hanem Gladstone-hez, aki akkoriban kormányelnöke volt a brit birodalomnak, levelet írt, amely így szólt:

Miniszterelnök ur,

hetven éves vagyok s a tengerészeti minisztérium úgy találja, hogy elérkezett az idő, amelyben nyugdíjba illeik mennem. Én azonban még nem vagyok olyan vén, aminőnek a felebbvalóm tart, s szeretnék tovább szolgálni. Az a véleményem, hogy ha Ön, miniszterelnök ur, nyolcvanéves korban elláthatja egy nagy világhatalom ügyeit, én az én hetven esztendőmmel még csak megbirkózhatok egy kikötőváros tengerészétének a teendőivel. Mit gondol Excellenciád? Gladston rögtön válaszolt az instanciára:

Felügyelő ur,

érdeklődtem az ön egyénisége és hivatali tevékenysége iránt, s a kapott jelentésekből arról győződtem meg, hogy önnek még *jövője van*. Ne hagyja magát félrevezetni. Én se hagyom magam. Maradjon nyugodtan a helyén és ne mondjon le. Természetes, hogy amikor az illeté-

kes minisztériumnak fölmutatta e levelet, nem kívánták többé tőle, hogy nyugdíjaztassa magát.

Ki a jó diplomata?

Talleyrand-Périgord gróf, a diplomaták diplomatája, nemcsak rendkívül alkalmazkodó képességéről s mindig ügyes pártelhelyezkedéséről volt híres, de szellemes mondásairól és frapáns feleleteiről is, amelyekkel mindig fején találta a szöveget.

Nagyobb társaságban arról vitatkoztak, kit lehet jó diplomatanak nevezni? Talleyrand sokáig hallgatott, s végre egy hölgy, valamelyik nagykövet felesége, érdeklődéssel fordult hozzá:

— Kiváncsi vagyok, hogy ön, kedves gróf, aki a diplomácia tanára lehetne, hogyan felelne erre a kérdésre?

Talleyrand mosolyogva válaszolta: — Az a jó diplomata, aki megjegyzi magának a nőismerőssel születésnapját, de elfelejti a születési évét.

Petőfi Sándor
(1823—1849)

abból a szempontból is nagyszerűen írt, hogy gyönyörű volt a kézírása, amelylyel, ha jókedvében volt, szeretett zsonglőrösködni. Bárkinek az írását s különösen az aláírását oly mesteri módon tudta utánozni, hogy az illető maga se volt képes a saját manupropriáját a Petőfi utánzatától megkülönböztetni.

Azt mondta egyszer neki Jókai:

— Te Sándor, veszedelmes tulajdonság ez! Még szerencse, hogy nem élsz vele vissza, ugyancsak megkárosíthatnád vele valamelyik felebarátodat.

Nevetve felelte a különben ritkán nevető költő:

— Bizony, *tiszteletes ember*, ha ilyen szép tehetséggel ruházza föl a Gondviselés, szépen meggazdagszik tőle. De én, én nem veszem semmi hasznát.

Aristippos
(495—355 Kr e.)

Szokratesz tanítványa, maga is híres filozófus, a hedonisztikus iskola alapítója, Laís-nak egyik barátja, szerette a nőket, s mint mindazok, akik kedvelik őket, sok rosszat mondott róluk. Egy tanítványa házasodni készült, s azt kérdezte tőle, mily fajta feleséget vegyen, ha nem akar rosszul választani? Aristippos válasza lesújtó volt:

— Legjobb, ha nem veszel el senkit.

— Mért, óh Mester?

— Mert ha szép, — argumentált a mester, — akkor megcsal; ha rut, akkor te hagyod őt el; ha szegény, tönkremegy mellette; ha gazdag, a rabszolgája leszel; ha szellemes, szánandó szerepet játszol a társaságában; ha buta, akkor bosszankodnod és szégyenkezned kell miatta; ha rosszindulatú, poklot csinál a házadból; s ha tudatlan, akkor az otthonod az umalom elviselhetetlen fészke.

— Ilyenformán bolond mindenki, — busult elkeseredetten a tanítvány, — aki nősül.

— Azt nem mondtam, — felelte mosolyogva Aristippos. — Én csak azt állítottam, hogy okos, aki nem házasodik meg.

Deák Ferenc és Pulszky Ágost

Pulszky Ágost (1846—1901), ez a tudós, kiváló jellemű, de nem tulságosan kellemes ember szeretett sokat beszél-
ni, ahogy egy más-párton lévő kritikusa jellemezte: zakatolni. Az igaz, volt is sok mondanivalója, s a logikája kifogástalan volt. De a parlamentarizmus kezdetein még nem becsülték annyira a tudományt, mint a szónoklás művészetét. (Svarcz Gyula és Pulszky Gusztó épp ezért nem tudtak ott soha igazi tekintélyek lenni, pedig többet tudtak egyenként, mint a fél képviselőház együttvéve.) Pulszky inkább is volt érvelő, disputáló és bizonygató szellem, semmint szónok... A régi képviselőház folyosóin kevés embernek a hangját lehetett annyiszor hallani, mint az övét. Egyszer olyan hangosan vitatkozott egy csoport képviselővel, hogy behallatszott az ülésterembe is, s Deák Ferenc (1803—1876), mikor ezt észre-

vette, így szólt Csengery Antalhoz (1822—1880):

— Kérlek, Tóni, menj be az ülésbe és kérd meg az elnököt, függessze fel egy időre a tanácskozást, amely zavarja Uulsky Gusztó a perolálásban.

Erre persze elhallgatott a nagy »zakatoló«, mert Deák tekintélye előtt az ő szuverén elméje is szívesen meghajolt.

Li Hung Csang
(1823—1901)

nagynevű kínai hadvezér, államférfi, alkirály és császári urának a kiskorúsága alatt (1872—1889) a nagy birodalom valóságos ura, nemcsak államférfi erényeiről (elsősorban rendkívüli ravaszságáról) volt híres, de félelmetes kapzsiságáról és leleményes zsarolóképeségéről is. Az európai vállalkozóktól, akik közlekedési reformokat hoztak be Kinába (vasut, táviró, stb.) óriási aján-
dékot csikart ki s ebben a tekintetben túltett minden európai illetőségű panamistán, francia chéquad-on s bármind nemzetbeli harácsolón. Amikor Európába utazott (1889), a lapok a következő történetet jegyezték föl róla, mint a rendszerére legjellemzőbbet. A többire következtethet az olvasó.

Li ur nagy barátja volt az uti emlékeknek, de csak úgy szerette, ha aján-
dékul kapta őket, s kevesebb súlyt vett azoknak művészi kivételére, mint az anyagi értékére, amelyből készültek. A »kedélyessége«, a »nyájassága« s a »közvetlensége« annyira ment, hogy ha valami megtetszett neki s nem ajánlották föl részére, akkor azt minden szégyenlősség nélkül elkérte, sőt szonika zsebreavágta.

Egy alkalommal Párisban a Crédit Lyonnais-nak, e nagyszerű banknak a berendezését tekintette meg, s leghosszabb ideig annak földalatti pánccélhelyiségeiben időzött, ahol az értékpapirokat őrizték s nem győzte nézni a szép cifra papirosokat. Megmutatták neki a Páris város kölcsönéről szóló kötvényeket is, s nagy csomó 500 és ezerfrankos ily obligációt tettek eléje. Kérdésére, nincsenek-e nagyobb címletek is, az igazgatók, akik valószínűleg nem ismerték a nagy státusférfi annektáló természetét, igen-nel válaszoltak s egy köteg 5000 frankos kötvényt is föl-vonultattak előtte. Az alkirály kihuzott belőle egyet s azután még egyet, érdeklődéssel szemlélgette őket, s végül nyájas mosollyal a maga fogyatékos franciaságával így szólt:

— *Joli! Souvenir de Paris!* (Csinos! Párisi emlék!)

A kötvényeket a zsebébe mélyesztette, az igazgatók pedig mukkanni se mertek, mert nem óhajtották megzavarni a francia köztársaság s a kínai császárság közti jó viszonyt.

A bank egyébaránt nem károsodott, — a francia külügyminisztérium, amint értesült az esetről, a tizezer frankot megtérítette a banknak.

A Li Hung Csang három francia szava sokáig maradt szállóige a párisi boulevardokon, s még ma is, ha valaki »elemel« valamit Párisban, a károsultat tréfásan így szokták vigasztalni: »*Joli! Souvenir de Paris!*«

Lady Byron és Chopin

A Byron-házaspár tudvalevőleg rövid együttélés és egyetlen leánya világrahozatala után elvált. A nagy költő (1788—1824) egyáltalában nem volt férjnek való. Sok kiváló tehetsége mellett hiányzott belőle a képesség, amely ahhoz szükséges, hogy a szuperiőr férfi el tudja viselni az inferiőr nő gyarlóságait. A felesége egyébaránt elég jóeszü nő volt, de kevésbé szellemes s így nem annyira mulatságos, hogy az állhatatlan lordot sokáig lekösse.

Frédéric Chopin-t (1809—1849) londoni tartózkodása idejében bemutatták az elvált asszonynak (a már negyedszázados özvegynek), aki épp oly keveset tudott franciául, mint a kitűnő muzsikusként angolul. A társalgás hát kettejük közt nem lehetett valami szerföltött élénk, s annak befejeztével Chopin így szólt Erskine asszonyhoz, aki bemutat-
ta őt a nagy költő volt élettársának:

— Nem csodálom, hogy Byron unatkozott mellette,

Cugszfiren ur őfelsége

Ahmed Bég Zogu élete — Közös hadseregbeli szakaszvezetőből albán királyjelölt — Hullákon keresztül a trónra

A »Republika Skypetaré« fiatal elnöke, Ahmed Bég Zogu — aki, noha még négy esztendő sem telt le abból a hét évből, amelyre az albán parlament megválasztotta államfőnek, miniszterelnöknek és hadseregfőparancsnoknak, beleunt az alkotmányosdiba és király akar lenni — a legelőkelőbb és legbefolyásosabb albán családok egyikéből, a Zogolli-házból származik. Ez a család, amely a »Paresé i Matlle« címet viseli annak az emlékeztetőre, hogy a Matia-vidék tizenhárom törzsfőnökét vazallusává tette, Albánia északi részébe való, amelyet a harcias, civilizálatlan, félnomád geg-ek laknak. Valamikor keresztények voltak, világosszókék és kékszeműek; külsejük és a közöttük még mindig divatozó német keresztnevek — Walter, Aleman — germán vérkeveredése vallanak, azoknak a német harcosoknak a leszármazottai, akik a tizenötödik században a legendás híri Szkander bégét támogatták a törökök elleni harcokban. A muzulmánverő germán vitézek ivadékai ma már tisztára mohamjánok és a Zogolli-család legidősebb tagja emberemlékezet óta viseli a *pasa* címet, amit a magas porta mindenkor elismert.

Ahmed Bég Zogu a családi fészeken, Burgajet-ben nőtt fel. Apja korán meghalt, édesanyja nevelte, egy okos, energikus és meglehetősen nagy politikai érzékkel rendelkező szkipetar nagyszony. Iskolákat nemigen végeztetett fiával, Ahmed Zogu azt a primitív műveltséget, amellyel rendelkezik, nagyjából magánúton szerezte: járt ugyan három esztendőt a konstantinápolyi *Galata Serail Lice*-be, de ez nem ártott meg neki. Leginkább a történelemhez konyit valamit Ahmed Zogu, aki azonban iskolázatlansága mellett nem ostoba ember, megvan a természetes esze, ami igazi keleti ravaszsággal, könyörtelenséggel és semmitől vissza nem riadó alattomosággal párosul.

A háboruban az osztrák-magyar hadsereghen szolgált, salát állítása szerint, mint tiszt, a valóságban azonban szakaszvezető volt

és hét hónapig a fronton harcolt. A közös hadsereghen tett szert valami katonai slifre, arra a határozott fellépésre, fölényre és önbizalomra, amely oly előnyösen jellemezte az osztrák-magyar cugszfireket s amely Albániában, ugy látszik, egyenesen a trónra predesztinálja az embert.

A háboru után két évet Bécsben töltött Ahmed Zogu, währingerstrassei kávéházakban tökéletesítette a bosnyák gyalogezredben szerzett német tudását; az albán és törökön kívül a német az egyetlen nyelv, amelyet beszél, ezen érintkezik a külföldi diplomatákkal.

Hét évvel ezelőtt tért haza Ahmed Zogu és nyomban élére állt annak a mozgalomnak, amely Albániának függetlenítését tűzte ki céljául. Gyorsan csinált politikai karriert. Huszonnyolc éves korában, 1922-ben már belügyminiszter lett, majd hamarosan miniszterelnök. Két év múlva megbukott és elmenekült, de még ugyanabban az esztendőben visszatért, elűzte Fan Nolit és ismét átvette a hatalmat. 1925-ben megválasztotta magát a parlamenttel államfőnek és miután Itáliával megegyezett, az olasz szuronyok támogatásával keményen tartja a hatalmat azóta is.

Zogu bég hatalmas természetű, imponáló megjelenésű, igazi férfiszépség, veleszületett fenség és előkelő nyugalom ömlik el rajta. Egész lényé megnyerő és lenyűgöző, alig lehet elhinni róla, hogy mennyi galadság, kegyetlenség, rossz-hiszeműség párosul kitűnő tulajdonságaival. A szakaszvezető urból vérengző zsarnok lett, aki borzalmas egykedűséggel tette el láb alól mindazokat, akik politikai terveit valamiképpen keresztették.

A politikai gyilkosságoknak a száma, amelyek Ahmed Bég Zogu nevéhez fűződnek, felülmúlja a százat

és adott esetben válogatás nélkül végeztetett, ha utjába álltak, barátjaival és rokonaival is. Amikor tizenkét eszten-

dős volt, azt mondotta róla nagybátyja, Esszad pasa, hogy ő az egyetlen teremtmény a földön, akitől fél. Ez az előérzet nem esalt.

Alig került hatalomra Ahmed Zogu, azonnal eltétette Párisban orgyilkosaival nagybátyját láb alól.

Az albán köztársaságnak teljesen modern és demokratikus alkotmánya van — papíron. A valóságban Zogu abszolút uralkodó kezdettől fogva, aki a hatalmat a kétkamarás parlament meghallgatása nélkül a négytagú kormány — belügyi, külügyi, igazságügyi és köznevelési miniszterei — útján maga gyakorolta. Eleinte roppant népszerű volt, de ezt a népszerűséget gyorsan felőrlötte az a körülmény, hogy az országot teljesen kiszolgáltatta az olasz, német és angol-perzsa nagytőkének, amely azt csinálja Albániában, amit akar. A fakitermelési és petróleum-koncesszióért, a szénbányák német kézre jártásáért

óriási províziókat kapott az államfő, aki emellett az elszegényedett lakosság adóilléréiből tízezer font sterlinges fizetést húz.

A tiranai udvar fényűzése szintén nem járul túlságosan hozzá az államfő népszerűségének növeléséhez. Az elégedetlenség egyre nő, főként az északi törzsek között, akik pedig kezdetben —

szemben a délfelekkel — legmegbízhatóbb hívei voltak a közülük való és a törzsfőnökök nagyrészevel rokonságban álló Ahmed Bég Zogunak. A kormányzat a nyugtalan és folyton lázongó északiakkal szemben éppen ezért a déli fosz-okra támaszkodik, amelyek ugyan szintén nem rajonganak Ahmed Zogu-ért, de, mint hogy viszonylag nagyobb jólétben élnek, el akarják kerülni azokat az újabb megrázkódtatásokat, amelyek egy újabb kormányválság jelentene. Az elégedetlenség leszerelését Ahmed Bég Zogu eleinte az internálás, száműzetés és politikai gyilkosságok hevesítésével kísérte meg, de amikor erőszakos cselekedetei csak méginkább növelték ellene az elkeseredést, taktikát változtatott: körülbelül kétszáz elégedetlen északi és keleti törzsfőnököt magas katonai méltóságokká nevezett ki és félzsoldot adat nekik, ugyanígy kenyerezett le a déli törzsfőnökök közül is negyvenet. Az llymódon szervezett milícia, amely a hadsereg mellett — és szükség esetén annak ellenére — legfőbb támasztéka a Zogu-uralomnak, természetesen rengeteg pénzt emészt fel és a közterhek emelkedésének előidézésével végeredményben szintén csak az elégedetlenség növekedésére vezet.

Nem nagy jóstehetség kell annak a megővendőséhez, hogy Ahmed Bég Zogu nem fog visszintesen meghalni. Mindenesetre tíz esztendő leforgása alatt elég nagy karriert csinált Albánia újkori történetének Esszad pasa. Preuk Bib Doda és Ismael Kemal bég óta legkiemelkedőbb alakja.

s. k.

MESTORINO

Egy szenzáció-per titkaiból

Beszélgetés a „causes célèbres“-ek nagy ügyvédjével

Arról a szenzációs pörrel, amelynek Mestorino volt a vádlottja, közölt már tudósítást a *Bácsmegyei Napló*. Mestorino előre megfontolt szándékkal meggyilkolta hitelezőjét, Truphémét, holttestét zsákba varrta, autón elhurcolta és elrejtette. Rendkívül izgalmas esküdtzéki főtárgyalás után életfogytiglan tartó fegyházra ítélték a gyilkost.

Rég látott Páris ennél izgalmasabb tárgyalást. A jótársaság hölgyei úgy teleülték és állták a szajnai esküdtzék nevezetes termét s olyannyira színházi-publikumnak érezték magukat, hogy a tárgyalásvezető bíró is elvesztette edzett türelmét: »Nem tingli-tangli ezt!« fakadt ki. »Nem urnök mulatságára védi itt egy ember az életét! Maradjanak ott-hon az asszonyok!« — és hogy pontje is legyen e fellépésnek, — másnap ugyanez a taláros bíró feljelentést tett hogy ismeretlen tettesek a tárgyalási terem roppant tolongásában ellopták *neje és ifju leánya reticulléit!*

Egy oszlop mellett húzódtam meg, egy már ott kuporgó szánalmas alakhoz szorítva. »Irtózatos a meleg!« — mondtam neki »szonmájában — hiszen dél óta szorongok már itt!« — »Mi az!« — felelte a másik — »én hajnali három óra óta állok itt! Kilencen jöttünk ekkor, hogy eladjuk a helyünket az urihölgyeknek a tárgyalás kezdetén. Az első 500 frankot kapott a helyért, a nyolcadik már csak százat. Engem közben úgy beszorítottak az oszlop mögé, hogy már nincs vevőm. Hát legalább végighallgatom magam a tárgyalást a drága pénzért!...«

De még ez az önkéntelen jogkedvelő is felzudult az »enyhítő körülmények« hallatára, mikre hivatkozva az ítélet »csak« életfogytiglani kényszermunkára szőtt. Halált líhegett itt minden izzadt arc, minden kifeszett női ajk. »A *felét akarom*« üvöltötte Madame Truphème, az áldozat özvegye és ez a szörnyű követelés futott végig az egész tömegben. A fogat fogórt lynchszellem árasztotta el az egész terem és egész Páris e lázas napokon, ez az őtestamentumi szellem harsogott ki minden napilap hasábjából, megfogta magát a »parti civil-«-t, a hírneves ügyvéd Maurice Garçon-t is, ki már egyáltalán nem az áldozat becsületét védte, hanem a véres megöleté-

harag az ön legigazibb dicsérete. De valóban szörnyű elképzelnem is védencét, ahogy megdölgöt, mindent kiszámítva várja a hitelezőjét, amint rajta térdel az ártán, ahogy a halálhőrgését hallgatja, ahogy kifosztja a még ki sem hullt tetemet, a zsákba varrt hullát viszi autóján, elégeti; még alibiről is gondoskodik. Hogy plauzibilissé tegye Truphème vesztét, holtában megrágalmazza még áldozatát, ki sosem vétett neki s végül hided vérről mondja, biztonságban érvén magát, hogy e szörnyű gaztett s kibüntetés érdemli meg! És ez a minden gyilkosok leggazabbika, — tiszta multu szelíd ember, a legjobb férj, a legszeretőbb sógor, barátja alkalmazottainak, híve barátainak: minden ismerője csak jót tud róla mondani, még az esküdték korlátja előtt is! Sógornője rajong érte, felesége utána hal, konkurrensai kezeséget vállalnak érte, alkalmazottai közösséget vallanak vele bajában... Emberi ész meg nem értheti ezt... Valóságos megőrült mindenki, mikor *Mlle Charnaux hamis vallomása* azt a magyarázatot adta, hogy Mestorinónak viszonya volt vele s tetteire féltékenység indította. »Cherchez la femme!« mondtuk akkor megértően. De hamar kiderült, hogy ez sem igaz... Kell, okvetlenül kell itt dolgoznak lennie, amiket ön el nem mondhatott a tárgyalási teremben, de most az ítélet után elmondhat nekem.

Amit (tegyük fel) elhallgattam a törvény nyilvánossága előtt, azt nem kívánhatja, hogy egy napilap nyilvánosságának tudtára adjam — felelte a nagynevű ügyvéd. De ha a szerelemre gondol ön, a minden rejtély kulcsára: miért kell ahhoz a sógnőt állítania be? Mestorino egyetlen nagy szerelme: Madame Mestorino...

Az én védencem alulról küzdötte fel magát a polgári jómódba. Egyszerű nő pedig 15 éves párisi munkásnő egy nagyüzemben. A mesterlegény és a minőt csak a való élet produkál. A Moulin de la Galette-ben ismerkedtek meg. Aztán tavasz lett, fojtó párisi május. Vasárnap esőkolóztak a vincennesi pázsiton, a hattyukat etették és pros bort ittak a sátor alatt. Egy százéves hotel mocskos hónaposszobájában esküdtek örök hűséget egymásnak... Aztán háboru lett, Mestorino olasz bevonult hazájába és — elesett Karfreitnél az osztrákok előtt.

— Páris többől felkavarta a háboru. Semleges milliomosok liztak a szörnyű birkozáson. Dollárok és pezók gurultak a kis párisi lánykák lábai elé. A midinettenek egy dús gazdag brazilai üftetvényes udvarol. Házasságot ígér a szeretője clesztét siratónak. A lány igent mond és Bellevilleből egy napról a másikra a Champs Elyséere, munkástanyáról fényes palotába költözik. Aztán, évek és háboru multán, kegyelethől — (hisz nincs sirdomb, melyen elsirathatná a késő könnyeit) — a Moulin de la Galettebe megy megint — most férje karján. Mert egész Páris megváltoztathatta a háboru: a Moulin de la Galette talán Musset és Murer óta sem változott. Ugyanúgy keringenek midinettek és mesterlegények a gépzongora és a csimpolya hangjainál. Elvélve akad közöttük egy-egy gazdag urinő, mint a brazilai felesége és egy-egy busuló uriember, mint ezen az éjszakán maga Mestorino, ki nem esett el a harcon, visszatért Párisba, hiába kereste elvesztett kedvesét, a gyémántfüzletre vetette magát — és meggazdagodott.

— Megint együtt táncolták át az éjszakát. És megint egymás karján tértek haza. Az egykori midinette egyik palotából a másikba költözhetett. Rövid válóper után boldog házasság. És Mestorino örült a maga erejének, hogy a »másiknál« neki sem kell az imádott nőnek kevesebbet nyújtania.

— Nemzetek sorsa és az egyeseké. szánálás kimaradhatatlan krízisei. Mestorino csikarított foggal küzd és a jólét, amit neijének tálcán nyujthattott, mint tavaszi jég olvad szét kezében. Az utolsó ugródeszka, melyen talán még visszalendítheti magát az összeomló jólétbe: a pénz, amit Truphème adott... és amit most visszakövetel. — Szadizmus szenvedély, törvény, társadalmi megtorlás... szavak, szavak. Én minden szenvedő emberrel együttérzek...

Benedek Károly.

Szinészek

Irta: Szász Márton

Betelt a mérték, tovább ezt tenni nem lehetett.

Immár harmadszor történt meg rövid időn belül, hogy az Állami Színház előadását, Ráskai, a híres drámai színész miatt, késéssel kellett megkezdeni.

Ömlött a borszag a nagyszerű öreg színészből s ilyenkor, kezdetben a szerepét sem tudta pontosan, — amelyet pedig már annyiszor alakított, — de később mindinkább lendületbe jött, hogy aztán egyikét adja a legpompásabb alakításainak. A közönség tombolva ünnepelte.

— Nem bírom ki tovább idegekkel — jelentette ki az igazgató — ez ellen tenni kell valamit. Most még csak öt, vagy tíz perccel késik, de már látom a jövőt, amikor majd félórát is fog késni, sőt az is előfordulhat, hogy egyáltalában el sem jön, hanem ott felejtli magát valamelyik kocsmában. Ez anarchia, aláírása a fegyvereknek. Precedensek, amelyek nem tűrhetők. A színház tekintélye forog kockán. Nyugdíjazni kell a vén korhelyt.

— Nincs aki pótolni tudná az öreget, — mondta határozott hangon a titkár.

— Öcsém — vágott vissza élénken az igazgató. — a te számodra, úgy látszik, új az az igazság, hogy senki sem pótolhatatlan. Itt van mindjárt az öreg Ráskai fia. Apjának minden erényét és tehetségét teljes mértékben örökölte ez a fiu.

— Fia! még — vetette ellene a titkár

— Legalább be fogjuk vele a sajtó száját, ugyanis eleget vetik a szememre, hogy elnyomom a fiatalokat. Rendeld be holnap az öreget délután három órára, beszélj vele.

Ráskai: (markáns arcu, dus őszhajú ember. A szeméről, erről a fekete, mélyről lobogó mécsesről, külön lehetne írni.) Hivatott igazgató ur. Itt vagyok.

Igazgató: (kissé idegessé teszi a kellemetlen feladat.) Parancsolj kérlek helyet foglalni.

Ráskai: (a tréfa minden szándéka nélkül.) Köszönöm. Jót állok.

Igazgató: Nézd kérlek. Erről a tegnapi késéséről akarok szólni. És a multkor kettőről. Belátod, úgy-e, hogy ez nincs rendjén így. (Ránéz.)

Ráskai: (minthogy az igazgató nem kérdő, hanem megállapító hangsúllyal mondta ezt, feleslegesnek tartja a választ.)

Igazgató: Lekésél. Mint valami kényes operettprimadonna. Vagy mint egy álomszuszek diák az iskolából. És.... (megakad.)

Ráskai: Iszom. Megmondhatod bátran.

Igazgató: Igen. Iszol. Sokat. Mérték-telenül. Utolsó, piszkos pincékbe jársz.

Ráskai: (kis mosollyal.) A fő, hogy a bor tiszta.

Igazgató: Sokkal súlyosabb ez a vád, semhogy egy szellemességgel el lehessen ütni. Sokszor részegen visznek haza. Nemrégiben, hogy razzia volt, a rendőrségre vittek. Züllött egyének, betörők között voltál egy napig. Szégyen!

Ráskai: Sohase szégyeltem az igazgató ur. Azok is emberek. Legalább megismertem őket. Micsoda felséges tanulmány volt! Minden színészt be kellene hoznájuk zárni egy pár napra. Hadd ismerkedjenek meg a szerepeikkel.

Igazgató: (lemondással.) Javíthatatlan vagy. Nem érzed a kiáltó kontrasztot? közönséges hünyösök között.

Ráskai: Királyok is voltak már lefogva.

Igazgató: (feladja a harcot.) Hát igen. Ez vagy te. Csak még azt akarom mondani, hogy a szerepeidet sem tudod már. Elfelejtetted őket.

Ráskai: (vészesen villan a szeme. Ez a vád az elevenjébe vágott.) Nem igaz!

Igazgató: Hogy van az, hogyha borgőzös vagy, kezdetben mindig akadozol?

Ráskai: Mindig ilyen voltam. Csak-hogy azelőtt nem vették észre, mert nem bontottak fel úgy atomokra, mint most teszik. Nálam a színészet nem mesterség, hanem hivatottság! Én még ma is reszketek, ha a lámpák elé lépek. Lámpaláz, vagy ihlet, nevezted, ahogy jól esik. De nem alkohol!

Igazgató: (Meggvőzni úgy sem tudja. A tárgyra tér.) Nézd kérlek, én már beszéltem a miniszterrel, Ökegyelmessége

egy véleményen van velem. Elhatároztuk...

Ráskai: (türelmetlenül.) Fegyverrel elé állítsz?

Igazgató: (halkan, határozottan.) Nem. Mi téged az Állami Színház kötelékéből elbocsájtunk.

Ráskai: (alig észrevehetően megtáncoglik, inkább csak belül, magában. Elsápad. De csak egy másodpercre. Aztán ismét a régi. Elismeréssel bólint.) Ezt aztán kurtán elintéztétek.

Igazgató: (jóságos ember. Nem csoda színészgenerációk nőttek fel a keze alatt. Észrevette az öreg színész lelkében dúló vihart. Gyorsan módosítja kijelentését.) Bocsáss meg kérlek, rosszul fejeztem ki magam. Mi téged nyugdíjazunk.

Ráskai: Soh' se finomkodj. Egy kutya az.

Igazgató: Természetesen: teljes nyugdíjjal. És megkapod a legnagyobb civil kitüntetést, a polgári érdemkereszt legmagasabb osztályát.

Ráskai: Köszönöm. Elve eltemetnek... egy ereje teljében levő színészt és keresztet tűznek a mellére. Hát csak tűzd direktorkám. Azt hiszed akkor nem fog fájni?

Igazgató: (őszintén.) Sajnálak, György. Meg kellett tenni, úgy a te, mint a színház érdekében.

Ráskai: (keserűen.) Soh se sajnálj. Most majd ráérek én is magamat sajnálni. Ha szabad tudnom, mikortól kezdve?

Igazgató: Azonnali hatállyal nyugdíjazunk.

Ráskai: Postamunka. (A szeme lobog. Közelebb hajol. Szuggesztív hangon.) A halálaitéltének az utolsó kérését teljesíteni szokták. A színház műsorából látom, hogy mához négy hétre lesz a »Lear Király« 150-ik jubileumi előadása. Tudod jól, szívemhez nőtt szerepem. Engedd meg, hogy abban bucsuzhassak a közönségtől.

Berényi János:

HARC UTÁN

*Ez a győzelem!
seb júliusa, ünnep kalácsa,
kanyargó folyók sós torku, haldios tengere
puszták pünkösdjé, mezők mezője
sok-sok villogó piros virágkörömmel
és a vércsöppek le nem hunyható ezernyi cserépszemével.
Szerte a holtak szájával vihognak az üszkös gerendák
ázott selyemzsló a mozdulatlan levegő,
fekete rózsák szagában merev esernyő a kormos virradat,
a szörnyű szomorúság csupa harmat,
a harmat csupa vér,
a vér csupa csillag,
a csillag csupa dér,
beteg szelek vörös árvalányhajából habokat gyűr a borzongás,
rózsaszínű galambok ejtik le szárnyukat a még párolgó tájdalomra,
fiástól a tenger!
ég a szó!
alszik az ember!
löicsuklik a föld!
a hullámos vetés kövér papírján megdermed egy véres veressor
az átlótt könyökről lehull a jobbkez karója: a mult,
az ég vállról lekapcsolódik a balkar: a jövő,
a lábról leolvad a támasztó térdkalács: a most
és a mell muzsikás ablakán
benéz és bevilágít a lámpájával valami furcsa vād,
vastag fekete száján mosoly-darabka csúg: ez kellett?
szeméből két fényes magot köp ki a csodálkozás: így akartad?
arcán a bőr alá mosódik a sziürke szájalom-iszap: érdemes volt?*

*A vesztes fél már elmasirozott az égi tábornok előtt,
hamvadó muzsikájuk egybeszűrült az elégett messzeséggel,
hullák itt fölvettek a legszánivalóbb pózukat,
irgalmas nemtörődömségük husos sebbel tagyott bele
az örökkévalóságba,
a holnap gyászba emelkedett, mint a józanodó Kain-arc,
az élet undort dobol, mint valami vad arkangyal túlizmos combja
egy sápadt hajnalon,
a jókedv tiszta borát undok serlegbe öntötte át a csönd
az érett vágyak trágyalébe hullottak, akár az első heves bűn után
a remület csupasz árboca sikoltva fölsoványodott az égre
a roncs torony dobpergős, térdelő törmelék lett
valaki megáll rajta: harás, kamzsás alak,
bőre sárgatöld,
karja görcsös gyökér,
nézése üres szakadék,
kitárja a kezét,
szétfeszíti a palástját,
összeszorítja az ajkát,
megáldja a gögös halottakat
és eltakarja a homlokát.*

Igazgató: Sajnálom, már késő. A délutáni könyvomatot már hozta is a hírt. Itt van, olvasd.

Ráskai: (olvassa. Gúnyos hahotával.) Saját kérelmére... Szépbé akartátok tenni a halálot? Tudod-e te, hogy szép halált csak játszani lehet, de szép halált szenvedni nem? Egészségi okokból... Minden izmom a pattanásig feszül, azt hiszed, nem tudja ezt az én közönségem? Haha, nem olyan kokottja voltam én a színpadnak, hogy könnyen lemondjak! Kivel fogsz helyettesíteni? (Öntelten.) Van-e, aki engem helyettesíthet?

Igazgató: (várta ezt a kérdést. Azt hiszi most játszva ki a legerősebb ütőkártyát, Mosolyog.) Van. A fiad.

Ráskai: (némán, szívűtötten rámered.)

Igazgató: Igen, János fiad. Apjának tethetségével megáldott színész. Látszik, hogy a te fiad, a te nevelésed. Méltó helyettesed máris. És még mi lehet belőle! Fiatal, most fog csak igazán fejlődni.

Ráskai: (tekintő felindultságát. A hangja azonban elárulja. Rekedten.) Elve eltemetitek a királyt és a még megleg trónra a fiát ültetitek? (kitörve.) A fiamat játszatok ki ellenem? (vad erővel üt az asztalra.) Hát ebből nem lesz semmi! Érted? A fiamat én magamnak és nem magam ellen neveltem! Hahá, a fiam szolidaris lesz velem! Még ma fel fogja mondani a szerződést!

Igazgató: (Nyugodtan.) Tévedsz, György. Én már beszéltem vele. (meghatva.) Derék fiu. Nem akarta semmi áron. Könyvezett. Ne vedd rossz néven, azt mondtam, a te egyenes kívánságod, hogy ő lépjen az öröködbe. Nagyon kérelek, György, nyugodj bele. Ne állj utjába a fiu kariérjének. Temesd el magadban a színészt, meglásd, az apa öröme és büszkesége mindent feledtetni fog veled! Nincs annál hatalmasabb érzés, csak engedd felszínre jönni.

Ráskai: (hallgat. Az apa harcol belül a színésszel. Aztán fájdalmas pátosszal kitör belőle a színész.) Hát nincs a teremtsében vesztes, csak én? (elrohan.)

Ráskai tévedett. A közönség, kinek harminc esztendeig komédiázott, hamar napirendre tért az eset felett. Észre sem vette a különbséget a fiu és az apa között.

Pedig nagy volt a különbség. Az öreg robusztus óserő, predesztinált művész, aki a szívén szűrte át a szerepet, a fiu képzett színész, akinek az agya irányította minden szavát és mozdulatát. Nem fogott hamis hangokat soha, de míg az öreg még a legnehezebb szerepet is a legnagyobb könnyedséggel varázsolta élővé, addig a fiatal Ráskai az előadás után fáradtan roskadt össze az öltözőben. Ezt az árnyalati különbséget, hogy az egyik csak játszott, a másik pedig dolgozott a színpadon, az igazgatón kívül néhány kritikus vette észre. Ezek között volt Rozsnyai is, a legnagyobb napilap híres kritikusa, aki, nem egyszer, legélesebb hangon vonta kétségbe, hogy az öreg Ráskai szerepköre méltó kezébe került volna. A tömeg azonban elölgadta a fiut, sőt, tombolva ünnepelte.

Ráskai céltalanul bolyongott a városban. A színháznál nem mutatkozott többé magába zárkozott. Jánossal minden esélyesen összekulombözött. Gyűlölte a fiát és egy hét múlva külön költözött tőle.

És még jobban rászokott az italra.

Dohos pincékben, piszkos lebujookban, kültelki kocsmákban akadt rá sokszor János, ahol a bámuló, egyszerű embereknek, a bor mámorában Lear királyt, Hamletet, Bánk hánt játszotta el. Taposolták, ünnepeleék, nevettek rajta s ő köszönte meg az óvációt.

Folyton lelebb zűmött. Borotválatlannal, gyűrött ruhában, piszkos gallérral, félre-csapott kalappal dülöngött végig minden hajnaltájban az uccákon. Ekkor már ébredezett a város, koránkelő emberek siettek a munkába. Rövid idő múlva már mindenki ismerte. Sajnálkoztak rajta és majdnem mindig akadt valaki, aki karonfogta és hazavezette.

(Egy félórával a jubileumi előadás előtt. Ha háromszor nagyobb lett volna a nézőtér, akkor is megtelt volna. Elegáns autók végeláthatatlan sorai öntöttek a közönséget. Mindenki ott lesz, aki számít. Ünnepe van.)

János: (az öltözőben, mely még nem régen az apja öltözője volt. Ma korábban jött be a rendesnél. Még egyszer átveszi a szerepet. Most játszva majd először Lear királyt. Nyugodt, fölényesen biztos a dolgában. Felfigyel. Vataki le nyomta a bezárt ajtó kilincsét.)

Ráskai: (halkan kopog.) János...

János: (felugrik, ajtót nyit) Apám! Te itt?

Ráskai: (lehajtott fejjel belép.) Igen, én. Itt. Beszélj szeretnék veled.

János: (végignézi. Kétségbeesve.) Hogy nézel ki apám!

Ráskai: (felneéz. A szeme: egy tüdőzött állat szomorú nézése. Arcán: átvirrasztott éjszakák sorvasztó nyoma. A szíve: lázas nyugtalansággal zakatol. Ruhája: gyűrött, piszkos, doh és füstszagú. A hangja: a régi, bársonyos, puha hang.) Tudom, fiam. Utszéli ember vagyok én. Nem érdemlem meg, hogy szóba állj velem. Mégis eljöttem. Kérni akarok tőled valamit.

János: Pénz kell apám?

Ráskai: (halvány mosollyal.) Nem. Én kevés pénzért sok italt kapok. Amerre én járok, ott olcsón osztják a mámor. Mászt akarok.

János: (bezárja az ajtót.) Új le. Parancsolj velem.

Ráskai: (nem ill le. A szeme megváltozott: tűz ömlik belőle, térdre hull a fiu előtt, a hangja bug, mint az orgona.) Fiam, könyörgöm hallgass meg. Ne tagadd meg tőlem, az én nagy kérésemet.

János: (Megrendülve hajol le és felémeli.) Nem értelek. Beszélj!

Ráskai: Add át nekem ma a szereplést. Engedd, hogy még egyszer én játszassam el Lear királyt!

János: (megdöbbenve.) Azt nem lehet apám!

Ráskai: Lehet, ha te is akarsz. Senki sem fogja tudni, csak te, meg én.

János: Minek ez a játék apám?

Ráskai: Fiam, én úgy érzem, hogy erőm teljében ütök ki a paradicsomból. Soha így még nem rugtak ember lelkébe, mint ahogyan, itt, engem elintézték. Elvesztettem önmagam, vulkánként háborgo a lelkem, kitör belőlem a láva:

az akarat, játszani, játszani hagyjatok! Talán, lehet, hogyha ellátaszom ezt a szerepet, meg fogok nyugodni. Ha még egyszer megjelenhettek itt, a színpadon, annyi sikerem színhelyén, meglásd, meg fogok nyugodni. Érzem, hogy vissza tudnék térni a helyes utra, hogy csak így tudja lelkeim elvesztett egyensúlyát visszaszerezni.

János: (nagy belső küzködéssel.) Apám, ne kívánd ezt tőlem!

Ráskai: (összekulcsolja kezét.) Könyörgöm, egyezz bele! Én nem tudok élni a színpad nélkül, én meg fogok halni, ma vagy holnap, engedj meg, hogy így szépen haljak meg.

János: A bor beszél helyed logikátlan víziókat. Nem lehet abba belehalni!

Ráskai: (halkan.) Én már 24 órája nem ittam. Ha látnád, János, hogy a lelkem már felvette a halletti fógát, ha látnád, hogy a szívem mennyire össze van zúzva, hinni tudnál nekem.

János: (mélyen meghatva küzd magával.) Apám, nekem szükségem van erre a szerepre. Nekem játszanom kell ma! Nekem elégtételt kell vennem Rozsnyain és azon az egy-két hitetlen kritikuson, akik nem hisznek bennem.

Ráskai: Ne törődj velük, reám nézz, szegény, meggyalázott apádra! Engedd, hogy felemeljem fejem a porból. Ki kell a lelkemet elégitenem, mert beleőrülök!

János: (a harc már elült benne. Már józan, nyugodt, okos. Csak a célt látja: önmagát, aki egypár hitetlenkedőn győzelmi tört akar ülni. Nyomatékkal.) Nem adhatom!

Ráskai: Fiam, gyermekem...

János (elfordul). Hasztalan apám a könny. (Kibál.) Nem adhatom! Nem adom! Nekem ma győzni kell, nekem ma győzni muszáj! Nemcsak fölöttük, hanem fölötted is apám! Én ma be fogom bizonyítani, hogy méltó vagyok erre a helyre! Én be akarom bizonyítani, hogy még nálad is jobb leszek!

Ráskai: János, egyetlen fiam...

János: (extázisban.) Én ma győzök, vagy elbukom. Ne rimázkodj. Hiába minden, ez az este, az én estém!

Ráskai: (megfogja a fiu kezét, nyugodtan mosolyog.) Hiszen én is azt akarom. János, okos fiam, te ma győzni fogsz. Senki sem fogja tudni, hogy Lear király maszkja alatt az én szívem sirja hatyudalát. Te, fiu, hogy fogok én ma játszani! A holnapi kritika a lábod elé fog borulni és azentúl azt tehetsz vele, amit akarsz. (Szorongva.) Akarod?

János: (egy pillanatra meghökken. Méreleg. Aztán kitor belőle a dac.) Nem! Nem akarom! Én bizonyosságot akarok szerezni az értékemről, magam akarom őket térdre kényszeríteni! Nem tudnék többet soha bízni magamban, ha a te virágaiddal ékesíteném fel magamat! (durván.) És te már nem tudsz, nem tudsz már régen, különben nem rugtak volna ki, mint egy rühes kutyát!

Ráskai: (a szeme villámokat szór, egy tigris mozdulatával pattan a fiu elé. Belenéz a szemébe és az arcába sziszegi.) Hitvány fattyu! Hálátlan ripacs! Ezért tápláltalak a szívem vérével, hogy most ellenem fordulj? Egy fél életet át azért voltam melletted éjjel-nappal és öntöttem beléd a lelkemet, hogy most célul tűzted az én nimbuszom megtépázását?!

János: (borzadva lép vissza.) Apám!

Ráskai: Megtiltom, hogy így szólíts! Nem vagyok apád! Egy ilyen senkinek én nem lehetek az apja! Te akarsz engem felülmúlni, akibe csak tudást tudtam belenevelni, de szívet, mely érez, mint a szeizmograf tüje, szívet, mely sir, mint a borús ég, szívet, mely vonaglik, mint a kigyó, szívet, azt nem örököltél tőlem! Hahá, szív nélkül kontár dilletáns maradsz csupán.

János: (dühvel). Megtiltom, hogy így beszélj rólam!

Ráskai: Ki vagy te nekem. Parancsohatsz te nekem? (megragadja.) Megtiltod?? Fattyu! (megrázza.) Térdre előttem, térdre, mert eltiporlak, mint egy hitvány férget!

János: (rémülten hátrál.) Apám, mit csinálsz velem?

Ráskai: (a földre rántja.) Térdre! A lábam nyomát, a cipőm porát kell megcsókolnod, hitvány, áruló fajzat!

János: (rémüléssel a szemében felnéz. Felugrik s teljes erejéből ellöki magát. Ráskait.) Részeg disznó!

Ráskai: (az asztalra zuhan.)

(Pár pillanatig csend, csak a két ember lihegése hallatszik.)

Ráskai: (a fogai között sziszegve.) Ugy! Kezet mertél rám emelni? Megütni azt, aki az életet adta? (Hirtelen megfordul az asztal felé. Keres valamit. Megtalálja. Felkapja a papírvágó kést és a fiának rohan.) Meghalsz!

János: Apám! (Védekezően csap felé a kezével, miközben megszurja magát a kés hegyével. Vér önti el a kezét.) Apám!

Ráskai: (aki az utolsó mozdulatot már lefékezve tette és nem vette észre, hogy a fia megszurta magát, az ott álló mély börszékbe veti magát és hangosan teli tüdővel kacag.)

János: (dermedten nézi). Megörült!

Ráskai: (nem-et int a fejével, Harogva bugyog belőle a nevetés.)

János: (értelmetlenül). Apám, mi volt ez?

Ráskai: (abbahagyja a nevetést). Nyugodt fölényel.) Játék. Komédia. Azt állítottad önhietségedben, hogy én nem tudok már semmit. Most bebizonyítottam! (Észreveszi János véréző kezét, ijedten felugrik.) János, te vérzel!

János: (kiáltva). Ne törődj velem! (Extázisban letérdel apja előtt és átöleli a lábát). Apám! Legyőztél! Igazad van, a lábad nyomáig, a cipőd poráig sem érek fel! (sir.)

Ráskai: (meghatva felemeli. Megcsókolja a véréző kezét és forrón átöleli a ftut.) Tulzol, jó fiam!

János: (egy kendővel bekötli a sebet.) Gyorsan apám, már csak egy negyed-óránk van. Hamar maszkirozd magad, én majd segítek.

Soha még európai színpad ilyen sikert nem látott. De ilyen alakítást sem. Ott vonaglott ebben az alakításban az öreg Ráskai véréző szívének minden fájdalma. Viharzott a taps, mint a fergeg, vége-hossza sem volt a kihívásoknak.

És ekkor megint kitor az öreg Ráskaihoz az örök színész. Huszszor ellent tudott állni a kitoró vágyának, hogy megmutassa magát a tomboló tömegnek, de amikor még egyszer kihívták, a mámor meggondolatlanságában pár gyors moz-

dulattal demaszkirozta magát. Ez ő volt: nem bírta elviselni a gondolatot, hogy az általa kivívott siker másnak szóljon.

A meglepett közönség előtt ott állt hatalmas tekintettel a színpad kitagadott szerelmese, az öreg Ráskai.

A csodálkozás moraja zugott fel, hogy aztán még dörgőbb tapsra verődjenek össze a tenyerek. Ezer torok kiáltotta a nevé.

Magához tért. Rémülten tekintett fel. Az intendáns páholyában felállt az igazgató és meglepetten hajolt előre.

Kirohant. Odabent a taps tovább viharzott.

János (aki közben unalmában szintén maszkot vett fel, megdöbbenve nézi a maszk nélkül belépő Ráskait.) Mit csináltál?

Ráskai: (sápadtan). Meg voltam örülve! Tönkretettelek! (ránéz Jánosra, felkiált örömeiben.) Rajtad maszk van? Óriási! Minden meg van mentve. Zárd be az ajtót. Vízet hamar. Így, le a festékek. Hamar, le a ruhával. Jöjj ide. Vedd le a szakált és a bajuszt az arcodról. Ugy. Nézz a tükörbe. Itt van egy ősz paróka, éppen, mint én őn hajam. Csináld az arcodat az én arcomhoz hasonlóvá. Még egy kis festék ide a szem alá. Ugy. Hogy hasonlítasz rám! Most már jöhetnek. Te nem szólsz semmit, csak én beszélek. (Fehér port önt a pohárba. Kiszsz.)

János: Mi az, mit iszol?

Ráskai: Egy kis idegcsillapító.

(Pár pillanatnyi csend. Távolról még dühbörög a taps. Kopognak az ajtón.)

Ráskai: (kinyitja.) Ah, a direktor ur. Parancsoljon.

(Az igazgató és egy csomó újságíró, köztük Rozsnyai is, belépnek.)

Igazgató: (vörösén az izgalomtól és a dühtől). Mi volt ez? Micsoda család játszódtott itt le?

Ráskai: (gunyosan, fenéig szürcsölve a fölényt.) Milyen család?

Igazgató: Hogy mertek ebbe a cserébe belemenni? Hogy merted eljátszani a szerepet? Ki mer a színház tekintélyével így játszani?

Ráskai: (hangosan hahotázva). Hát én

játszóttam? Örült! Nézzetek rá! Hol az a híres szem igazgató ur? És Önök főszakértő urak? Rozsnyai ur, ön sem vette észre? Hogy lehet ennyire tévedni? A fiam játszott nagy, jó uraim, csak-hogy kettős maszokban! Nézzetek rá! Tökéletes, ugy-e uraim? Az én fiam, az én vérem volt a színpadon! Hogy az én érzéseim és felfogásom szerint játszotta el a szerepet? Halljátok, odakint még dühbörög a taps! Az én szívem vonaglott félték az ő játékában s ha már engem kitagadtatok a deszkákról, a fiam az megmutatott nektek! (elsápad, megtántorog.) Az én fiam, az én János fiam (hálás szemmel elrogtatja Jánost) akinél jobb színész és jobb fiu (akadozva) nincs a földön. Direktor... főokos direktor... te engem... élve... akartál eltemetni... de lásd... én... szebb halált választottam... Direktor ur... én... tovább élek... a fiamban... (elcsik.)

Igazgató: Még most is részeg!

Egy kritikus: aki orvos is, föléje-hajol. Vizsgálja. Halkan.) Meghalt.

János: Apám!

A késő hold kibukkant a felhők közül. Egy vékony sugár utat talált magának az ablakon át és végigsimogatja a sápadt, megdicsőült arcot.

Fák beszéde

TÖLGY:

— A hős vagyok, minden disztójelező nélkül. Terebélyem alatt forró délben is fűzöl, Wagneri operák viharzanak át zord lombjaimon, csatákról, népek és istenek alkonyáról. Amikor a téli és a koratavaszi erdőn még csupaszok a fák, én még viselem tavalyi sárga és barna leveleimet, mint arany és bronz hadi-érmeket, melyek elmúlt vitézi tetteimről regélnek. Egyébként hősiességemnek nem magam veszem hasznát. A disznók híznak meg rajtam.

PÁLMA:

Versben beszélek és verssel köszöntök Nagy, mozdulatlan legyezőimet S nagy csöndemet is. Én vagyok a Fön- [ség.]

CSERESZNYEPA:

— Kissé régiek lehetek, amint minden áprilisban divatjammal fehér krinolinommal illegek, a mult századokat idézve, a pástorjátékokat, a szalagos főrangú dámákat meg a báránycákat a zöld pázson. Egyesek édeskésnek is tartanak, unalmaskának. Valóban, majdnem a g'cces határát surolom. De én nem nektek óhajtok tetszeni. Menyasszony vagyok. A tavasz vesz el.

SZOMORUFÜZ:

— Hogy miért szomorkodom? Először is láttam az Avon partján meghalni Oféliát, ágaimba kapaszkodott, dalolt — dalolt, míg a síró folyóban el nem merült »eszölös füzereivel«. Aztán gyászolom a költők költőjét is. Musset Alfrédot, aki hozzám ama híres versét írta. Kétségbeesetten borultam síriára, mint egy zokogó özvegy. Azóta azonban anynyi költő nyivákolt körül a kisebb fajtából, akiket rólam füzéparóáknak neveznek, hogy a kin megdermedt bennem. Elfelejtettem azt, ami haidan fájt. Közönyös lettem. Ma a szószeres értelmében el vagyok fásulva.

BABÉR:

— Phoibos Apollo homlokát koszoruztam. Pythia rágta keserű leveleimet jó dühében, költők, hadvezérek versengtek érettem. Most mitűn nincs méltó fő reám, szarvasmarhákat gyógyítanak, legyeket irtanak velem s a szakácsné belefőz a krumplifőzelékbe. Mégis arra kérlek, hogy ha néha megtalálsz tányérodon, ne nagyon ítélj el. Megváltoztak az idők, a gazdasági viszonyok is egyre nehezebbek, tudod. Végre nekem is csak élnem kell valamiből.

HÁRS:

Szülőházadban, a vén udvaron Hová gurultak labdáid, szegény? Hová röpült a sárkányod vajon S kedved, hited az életed felén? És merre szálltak, merre tüntek el Viháncoló, vig gyermektársaid? Ezt kérdezed, de senki sem felel. Csupán mi zugunk, régi hársak itt.

Kosztolányi Dezső

Csuka Zoltán:

Északi szélesség 80° 30'

Lila haladt elmodnak a hómezők,
tűn szűl még tépelt testtel valahol a léghajó,
a csend tagyos óceánjában szikrányi üzenet.

Élnék még ők is a jégmezők felett,
köröttük perceként mélyülő holdszemű
fekete tavak bugyborékolnak elő,
üzennek nekünk, a halál minden Idzisdrol
rádiójelet adnak,
jó nyugodt ebédek mellett
rádiókészülekeink sóhajdba tán az ő panaszuk sir.

Északi szélesség 80°30'

üzennek még ma
de, nem tudjuk, hogy az Emberi Kitartás és Hősiesség
fiktív terében már merre rohannak.
Mélyülő sirjuk körül milliók figyelnek
és látjuk, ahogy fekete ködök mélyén,
hogy csap az égre a hunyó élet vérvörös pardzsa.
Vajjon ki nem érzi most, hogy
ott fenn a pólusok közelében
uj hősök tisztultabb romantikája bontja szárnyát
és az emberi szolidaritás int buesut feléjük.

Uj szikrák üzennek a jéghegyek közül a világnak
többé már nem a háborus tömeggyilkosságok
hanem a tudás és a munka hőszói ldklyáznak
példát elébünk
hunyó lépteik mögött felszakadnak az északi ködök
sarkuk alá nemzetek helyett a sötétség hajtják
és ha hullanak a harcban
tépelt léghajók sikoltanak értük utolsó az ürbe,
robbanó lombkok jajgatnak,
gépek kereke zeng gyászindulót fölöttük
mind, mind, akik égbeszűllnek, vagy tengerek mélyére vannak
egyként hősei az emberiségnek
és ahogy sorsuk vaskapcsa egymásbakapcsolódik
milliók lelkét forrasztja uj nagy egységbe
tragikus pusztulásuk.

Ágról-ágra

Irta: Govorkovich János

Vilma az unokanővére haláláról beszélt. Fehér gyöngyosorral bélelt szálcakája köré keserű mosolyt festett a melankólia, hosszan árnyékolt szemében tulvilági vágyakozás lángolt. A fiu félreértette ezt a mosolyt, ezt a nézést — komédiának tartotta a drámát és ő is végig akarta játszani. A fiatal állat sóvárgásával temette tekintetét az éjtüzi szemekbe, olyan érzéseket, vágyakat olvasott ki belőlük, amelyeket ott nem voltak megírva.

— Mariska szépen halt meg. Mikor édes apámat hazahozták a vadászatról piszkosan, sárosan, átlőtt halántékkal — az borzasztó volt. Mindenki azt hitte, hogy szerencsétlenség áldozata lett, de anyám megmondta nekem a halálos ágyán, hogy bucsulevelet hagyott hátra. Még visszatartóbb volt Odón nagybátyám, mikor a gőzfürdőben átmetszette a torkát. Fehér ingén darabokban feküdt a vér, szemét kidüllesztette és rémesen hörgött, míg ki nem lehelte lelkét... akkor félttem a haláltól. Leánya, Márta unokanővérem csendesebben végzett, ott találtuk fehéren, hidegen a kis leánya hőlcsoje mellett. Szép fehér keble alatt egy pici piros lyuk... semmi egyéb. Akkor már nem irtóztam úgy, de most, hogy Mariskát láttam, fehér háli ruhájában, boldog mosollyal az ajkán, összekulcsolt kézzel, behunyott szemmel, amint a kötést levették az álláról... én is így szeretnék meghalni. Csak kis cédulát írt mellettem a morfiomot bevetté... sötét volt a jövőm... egyből semmi.

— Látja Gyula maga orvosnövendék, szerezhetne nekem morfiomot.

— Ne beszéljen a halálról Vilma. Az élet szép, csak ki kell élvezni. Csak egyszerű!... amire olyan régen kérem. Fiatalok vagyunk, a testünkben forró vér kering, minek hiába epekedni? Csak egyszerű!... és aztán szépen látja majd az életet... boldogok leszünk mind a ketten.

— Maga nekem nem hisz, de nem bánom. Engem az élethez nem kötnek vágyak. Elmulni, megszűnni, szenvedni... ez minden. Követni a többiek példáját. Én az öngyilkosok családjában csak egy levél vagyok: ennek is le kell hullania. Nem bírom tovább a nagyanyám kínzásait, elég volt, nyugalomra vágyom.

Nem vette észre, hogy a fiu megragadta, forró csókokkal hintette be fehér kezét, gömbölyű kariat, gondolatai elkalandoztak, agyában megrögzött a folyton üldöző eszme.

— Értsen meg Vilma. Szeretem, örült vágyat érzek utána. Lehetetlen, hogy ne érezze ugyanazt. A maga lelkében is él ez a kívánság, csak nem tudja. Engem lépten-nyomon üldöz... Ha nem teszi meg a kedvemért, én halok belé... Nézze, eddig nem mondtam, de ha nem hallgat meg, én válok meg az élettől.

És elefántcsontnyelű kis forgó pisztolyt tartott elé.

Vilma egykedvűen nézte a fiatal embert. Vajon tudta-e, hogy mindez csak színészkedés, képmutatás, az üzekedő him hódító, csunya játéka? De amikor a pisztolyt meglátta, megvillámolt szemében a fekete tűz.

— De szép kis revolver, adja nekem!

Gyula megdöbbenve nézett rá. Mi ez? Guny, kicsufolás? és hideg számítógépes gondolat keletkezett.

— Magának adom, ha becegezik.

— Akkor igazán nekem adja?

— Igazán.

A fiu keze reszketett, ajka forró volt, mikor a lány ajkára tapasztotta, arc-kifejezése vad, undorító, amint szemébe kiült a szerelmi hev...

Vilma egykedvűen helyezte tarsolyába a kis pisztolyt.

— Isten vele, engem többé nem lát.

— Isten vele, szól a fiu csendesen, lecsillapodva, holnap ugyanitt találkozunk.

És diadalmas mosollyal nézett a lány után.

*

Vilmát nagyanyja szidalmakkal fogadta. Saiát multjából merített következtetéssel szórta reá megszokott vadjait — ezáltal nem alaptalanul. Ilyenkor, ha a lány késő este tért haza, megismétlöd-

tek ezek a jelenetek, az ocsmány vadak — az ütlegek. A leány ma nyugodtan hallgatta, nem felelt, nem védekezett mint máskor. Egész valóját zsibbadt egykedvűség, közömbös nemtörődés járta át, a szenvedéseit, a multját elhomályosította a rögeszméje...

Mikor a ház lecsendesült, kiment az udvarba, leült a kut mellett padra. Az orgonavirágok illatfelhőbe burkolták, a holdsugár halavány színt permetezett az arcára. Ez az arc nyugodt volt most, szentviten, átélte lelki viharok nyomai nélkül. De amint szőni kezdte gondolatainak színes fátyolát, lassan elváltozott. A szőke hajkoronázta homlok alatt ismét felcsillámolt tévetegek tekintetében a beteges vágy, a leküzdhetetlen, nyugalomért esdeklő kívánság...

A revolver csöve felfénylett a holdsugárban, mikor a szivére helyezte. Egy nyomás — és a fegyver nem sült el. Megvizsgálta: nem volt benne töltés.

Felszisszent fájdalmában. Hát megcsalták! rutul, hűtlenül megcsalták! Hiába volt az áldozat. És fiatal lelkének, hosszú mártírságának egész keserűsége előntötte a szívet. Arcára a harag, a szegény hibor fátyolt terített: csak most eszmélt fel, csak most érezte át teljes gyalázatát. Ebben a pillanatban képes lett volna ölni. Ha most itt volna az árulója, egész biztosan megfojtaná.

Felzaklatott idegei a fejébe hajtották a vért, halántéka lüktetett. Két kezével belemarkolt gazdag szőke hajzatába és zokogva, dühtől reszketve tépte. Azután kétségbeesett mozdulattal kapta fel a leejtett pisztolyt, görcsösen szorította a markába, keserű gyűlölettel szemlélte, vad haraggal hajította el magától.

Az elefántcsont még egyszer felvillant a holdfényben és hosszú ivben zuhant a kut mélyébe. Megloccsant a víz és felületén párhuzamos körök keletkeztek. Vilma utána nézett feleszmélve, megrettenve.

— Mit tettem? Eldobtam magamtól egyetlen barátomat.

Kétségbeesetten borult a kut kávjára és hasztalan visszakívánással bámult vélt megmentője után. Sokáig nézte az egymásba olvadó körhullámokat, a víz felszíne már régen elsimult és ő még mindig a mélybe bámult. Mindig mélyebben hajolt át a korlátom, a nézése most már nyugodtabb volt, a szenvedelem lángja kialudt benne...

...És ismét megloccsant a mély víz, ezuttal zajosabban, ellenséges, tompa dübörgéssel. A hullámok felcsaptak a kiépitett verem közepéig... És ismét elsimultak a vizkarikák, lassan egymásba futva, összeölelkezve a megnyugvó víz színével — szemfedeleit borítva egy élet fölé.

Streitman Antal a meandroszokkal

Irta: Sz. Szigethy Vilmos

Ifjabb kollégáim azzal tréfálkoznak a rovásomra, hogy én vagyok a funerátor, aki szeretek elhalt emberekkel foglalkozni, szívesebben tartózkodom a multban, mint a jelenben.

Vizsgálok én ilyenformán felelek nekik: — Most még boldogok vagytok, mert az ifjúság önzése elhitheti veletek, hogy az élet csak ott kezdődik, ahol kinyitottátok a szemeket s ami volt, az semmi. De eljön az idő, hogy ti is emlékeztök a mult időkire, mert beleszomóroztok a jelenbe. A különbség pedig mindössze annyi lesz, hogy ti sívár, kellemetlen időkire emlékeztök, nem úgy, mint mi, akiket jótékony derűvel áraszt el a multunk.

Csak egyet kérdezek most: Volt-e nektek diákkorotok? Hány tanárra emlékeztek szívesen? Az én professzoraim közül már csak *Burget József* van életben, akinek időnkint olyan áhitattal szoritom meg a kezét, mint ahogy a Sibyllák könyvét szerették és becsülték. Hetven éves korában is olyan egészséges életfajú, amilyenek mi harminc évvel sem voltunk. Fáradhatatlan és rajongó s minden valószínűség szerint ő parentál el engem, nem én őt.

A többi javarészt a becskeréki temetőben várja az utolsó konferenciát, amelynek adatait a másvilágon gyűjtik. — Na, gyerekek, hogy viseltétek magatokat azóta? — kérdezik majd egyszer.

Me'lyiknek a kezét cirógassam meg hamarabb? — ezen tűnődöm már előre.

Kiöltöztetett iskolagyerekekkel találkozom naponta, nem is az ő izgalma a nagyobb, hanem a mamáké, akik elkísérik apróságukat a vizsgára és a dadogó feleletekből megállapítják, hogy a fiuk nagy ember lesz. Ott járok már megint a régi uccákon, a régi gimnázium tájékán, tele vagyok aggodalommal, éjszaka arra riadok fel, hogy vizsgáznom kell, itt van június vége, holnap-holnapután Te Deum és bizonyítványkiosztás, történelmi-e csoda körülöttem, vagy sem? — aztán szellő rezegtet meg a hideg nyári éjszakában az ablakomat s elébem libben Streitman Antal finom kis alakja, a ragyogó tiszta. Az ilyenre szokás azt mondani, hogy olyan, mintha skatulyából vették volna ki.

Művészlelek volt, valamikor ő is színesebb pályáról álmódott, aztán el kellett temetni az álmokat a kenyérért. Így lett Streitman Antalból festőművész helyett rajztanár, aki azonfelül számtanra és szépírára is oktatja az alsóbb gimnazistákat.

Magyarország mindig nagy temetője volt a tehetségeknek, itt vetélt el idő előtt a legtöbb művész, író, költő, mert nem gondoskodott róluk senki, ők maguk pedig nem voltak olyan erősek, hogy felruzva minden kicsinyesnek tetsző aka-

dályt, csak a hivatásukat nézzék, annak az utjain haladjanak. Ugyan, mire mentek volna akkor is, ha rugdalóznak és haladnak! Hány ember takargatja szemérmesen az élettől kapott sebeit!

Kézdi-Kovács Lászlóban volt annyira erő, hogy egyszer ráunjon a vármegyei árvapénztárra s családostul nekivágjon annak az életnek, amelyben nincs fizetési osztály, havonként biztos fix és nyugdíj, — de Streitman nem tartozott a harcos kedélyek közé. Az esztendő tíz hónapjában ismételte évről-évre — jaj, de hosszú időközön keresztül! — ugyanazokat a mondanivalókat, magyarázta kemény kis koponyáknak a sokszor megmagyarázhatatlant, miközben elhalkult a szava, el is akadt, csupán a keze járt a levegőben érthetetlen, ismeretlen vonalakat írván.

Néhány pillanat volt az egész, hamar visszatért hozzánk abból a birodalomból, amelyben valami alkotás álma tartotta lekötve.

— A tizes számrendszer pedig...

Ezek a tizes számrendszerek, az élet kényszerű tizesei, ritka százasai öleltek meg mindent.

A torontáli tyilim mindig híres volt, háziipara érdekes és értékes, bár sokban csak ösztönzerű. Szerb-Elemér községre emlékszem, mint amely központnak nevezhető, itt szótték a legszebb szönyegeket. A nagyobb szabásúakra gondolok, nem a rongy-pokrócokra. Ez az utóbbi általánosan elterjedt háziipar volt, majdnem minden szegényebb ház foglalkozott vele. Valóságos kéregető módon szedték össze az emberek magánházakban, kereskedésekben, sőt szemétdombokon is a szöveghulladékokat, volt ott bársonytól kezdve a kartonig, a sifonig minden, annyira szin, amennyi a szivárványban sincs s ezeket fűzték össze zsinórvázra, aztán házaltak vele. Néhol lábtörlőnek használták, de a szerényebb igényű háztartásban szönyegként szerepelt a szobában, védve a fehérre surolt deszkaplót. Diszt adott, olyat amilyent, s szívta magába továbbra is a port és a bacillust, amit az ellenőrizhetetlen sok helyről már előbb is összegyűjtött.

Ez volt a tyilim kezdete, a primitív elődje, — magát a tyilimet Streitman Antal tökéletesítette, mikor Arany Jánosuccal lakásán szövegépeket állított fel s ugyanazt a népet foglalkoztatta művészi vezetés mellett, amely eddig otthon a maga esze, izlése után indult.

Távrolról sem akarta ő a népművészetet megölni, hiszen éppen a hozzá hasonló kulturált lélek látta a legjobban, mi abban az érték s hogy a gyári üzem megöli a nép művészetét. Az ebből az időből való torontáli szönyegek a legszebbek, a legértékesebbek. Akinek ilyen darabja van, az nem tud tőle megválni. Az idők folyamán sok mindenről le kel-

lett magamnak is mondani, apróbb-nagyobb dolgokról, emlékekről, — a Streitman-tyilimemen alszom azonban ma is a legédesebb délutáni álmomat.

Később jött egy Hadzsits-éra, lehet, hogy nagy koncepciójú, de már nem volt az, ami a régi. Legkevésbé pedig a nagyüzemi gyár, amely dolgozhatott szenzációs meglepetésekre arányokban és árakban, még értékekben is, — de hol maradt mindez a Streitman Antal meandroszaitól! Hiszen csupa meandroszt kellett rajzolni, festgetnünk nekünk is az alsó országekban.

Később, mikor a görögpiótlóban már komplikáltabb tudományt kívántak, végképpen kitént, hogy nem hajlok a rajzra. Az egészen egyszerű árnyékolás is olyan feladatnak tetszett, amellyel én képtelen vagyok megbirkózni. Streitman feladta a témát, aztán megfogta a kezemet, vitt a legutolsó padba, ahol senki sem ült és mellémtelepedett. Ott mutatott nekem képeket, beszélt a firenzeiekéről, a világ sok más csodájáról, felingerelte az érdeklődésemet, a kíváncsiságomat s ma is bolondja vagyok a vonalaknak, amelyek tikkát ő fedte föl előttem, holt-tárgyban épp úgy, mint élők mozdulataiban, plasztikájában.

— Jaj, ha ezt Streitman látná! — sőt hajtok fel akárhányszor, mikor valaki széles mozdulatokkal, nem csuklóból, nem is könyökből, hanem valósággal vállból és feloldalból hadonász.

Néha azt mondta.

— Legyen olyan szíves, menjen el ezzel a váltóval a Népbankba és rendezze.

Leginkább csak a kamatokat fizettük lejáratkor, későbbi három hónapra ígérvén, hogy a tőkét se mellőzzük, azonban volt úgy is, hogy a bicegő, kifogyhatatlan kedvű Tolveth igazgató ámulására telttél őt forint a törlesztésre. Szép, nagy földszini bankó, amitől olyan nehezen vált meg az ember, feláldozván ilyen improduktív célokra.

— Hát a Juiska kisasszony hol van és mit csinál? — kérdezte máskor.

Juliska kisasszony a nagynéném volt és Streitman még abból az időből ismerete, amikor Lippán tanárkodott s szüretre kirándultak hozzánk Arad-hegylárára.

— Szép vonalú lány volt, különösen a válla, meg a szája metszése, — de furcsa természetű. Azt is mondhatnám, hogy férfikerülő. Egyszer megöklött egy fiatalembert, aki husvét locsoláskor szívesen hozzáütötte a rózsavízes füvet. Látta, ez is vonal kérdése, figyeltlenség.

Az ő rábeszélésére tanultam vívni könyvial Kyss Albert vívótermében. (A sokféle Kisseknek olyan ágából származott a mester, amelyik a neve közepén használta az y-t. Ámbátor mit csodálkozunk rajta, ha MacDonald ur viszont a nagy D betűvel bánik ilyen önkényesen.)

Rendes vívópartnerek is voltunk, ő kardban jobb, én törben, de akárhányszor megállított.

— Ez rossz mozdulat volt, csunya vonal. A vivás épp ennek a csiszolására való.

Irodalmi működésemet nem nagy elragadtatással fogadták az iskolában, határozottan ellenszenveztek vele. Streitman volt az egyetlen, aki érdeklődött a dolgaim után s rajzórakon — a hátulsó padban rákezdte:

— Semmitől sem szabad visszariadni. Csak írjon minél többet, írja azt, amit érez és ne kopirozzon, utánozzon. Azaz se törődjön, hogy a pályát a mi korunk nem tekintí uri foglalkozásnak. Ennek a kornak csak az az ur, aki nem dolgozik. Ki kell fejteni mindent, ami bennünk lappang.

Elhallgatott, később mondta csendesen. — Én elkéstem, lemaradtam, de te még fiatal vagy, nekivághatsz. Csak be-hunyni a szemet és előre.

Aztán multak az évek, rohantak egymás után s egy pillanatra sem szakadt meg sok idők elteltével sem a lánc, amely tanár és diák között fonódott.

— Ott érzem magam a Plank-kertben, minden hangulat finom és tiszta, — írta egyik-másik novellám megjelenésekor, nyaralásában, vagy ahol volt.

Nekem pedig eszembe jut néha valami, beszélgetésben, máskor.

— Ejnye, honnan tudom én ezt? Mikor tanultam?

Valami nyomban megdöbben a szívetem.

— Honnan? Elfelejtetted volna a hatodik osztályt, rajzórán, az utolsó padban?

SZERB IRÓK

A hamis eskü

Írta: Veszeinovics Janko

„Az elnök elrendelte, hogy gyűjtsék meg a gyertyákat, vegyék elő a feszületet és az evangéliumot. Azután így szólt: Nyissatok ki az ajtó!”

A bírák felálltak. Néma csend lett. A csendességet csak a gyertyák serege zavarja, amelynek lángja nagyobbra és nagyobbra nőtt.

— Állj elő Mojsziló! — szólt komolyan az elnök, kezébe véve egy papírlapot az asztalról.

Abból a tömegből, amely az ajtó közelében állt, kivált egy ember és az asztalhoz közeledett. Erős, egészséges mintegy ötvenévi körüli és mogorva tekintetű paraszt volt az. A haja már deresedett.

— Gyere ide te is, Mladen! — szól az elnök.

Az embercsoportból kilép egy 22–23 éves fiatal ember és Mojsziló mellé áll.

— Ki tudtok-e egyezni?

— Nem hánom, ha ő is úgy akarja — mondta Mladen.

— Nem tudunk! Nem tudunk — felelt Mojsziló. Talán neked adjak annyi birtokot?

— Jól van, jól, Mojsziló bácsi. Vedd a lelkedre, esküdj meg és legyen a tied.

— Megteszem, ne gondold, hogy nem teszem meg!

— Jó — jó!

— Az eskü nagy dolog Mojsziló — mondta az elnök. Ha nem fizetted meg, ne vedd a lelkedre. Neked ivadékaid vannak!

— Meg akarok esküdni — felelte Mojsziló szikrázó szemmel.

— Jó!... Vess keresztet! Csókold meg a feszületet és az evangéliumot és mondd utánam...

„En, Poznanovics Mojsziló, esküszöm a mindenható Istenre és mindenre, ami nekem legkedvesebb és legszentebb ezen a világon...”

— Itt megremegett a hangja... hogy az elhunyt Szretenovics Ivántól megvettem az Ocsaga nevű földet százötven dukátért és hogy becsületesen ki is fizettem azt. Ahogy én itt igazat mondok, úgy segítsen meg az Isten úgy ezen, mint a másvilágon. Amen.

Mojsziló keresztet vetett, újra megcsókolta a feszületet és az evangéliumot.

— Mojsziló bácsi, Isten neki... legyen a tied — mondta Mladen.

A gyertyákat eloltották. Mojsziló elfakult mint a rongy, de egy szót sem szólt.

— Most menjete! A föld a tied és az Istené — mondta az elnök.

A faluban megeredt a szobeszed: Mégis megesküdt!!! Éj-ej!

De ki tudja azt! Lehet, hogy tényleg meg is vette! Ki ismerte az ő számadásait?

Prodanovics Mojsziló gazduram az első gazdák közé tartozott falujában. Szép gazdasága és erős házközössége volt. De elérheti a rettentő sors-keze...

Magában véve jó ember volt és jószívű, csak az volt a hibája, hogy kapzsí volt. Megenné az idegen falatját, kiinná az idegen poharát (s azt jobban szerette az egészségénél.) De mert nincs ember hiába nélkül, úgy az ő hibáját is elnézték a faluban, sőt némelyek mentegették is.

Ha nem úgy csinálna semmije sem volna — vélték ezek.

Nem is ritka dolog, hogy a falu legtehetősebb gazdájának van a legtöbb adóssága. Így van ez itt is. Első szomszédja megholdogult Szretenovics Iván, a Mladen apja volt, aki egykor volt vele, vigkedélyű és tréfás ember. Gyermekekortól kezdve kedvelték egymást. Mojszilónak mennyi és mennyi tréfáját, mennyi és mennyi bűnét takarta el az Iván sirja! Senki élő meg nem tudta ezt és nem is fogja megtudni s olyan jóban és rosszban, vigasságban és bánatban részese volt az Iván, jobban mondva, Iván volt mindenben a lélek, az irányító, Mojsziló pedig a test. Hányszor térítette el Mojszilót ettől vagy attól a rossz cselekedetétől, amiért az hállás is volt, mert ha jól meggondolta a dolgot, belátta, hogy rettentő helyzetbe

kerülhetett volna, amelyből birtoka és becsülete árán evickélhetett volna csak ki.

Iván halála után Mojszilónak nem maradt barátja, akihez bizalma lehetett volna, akivel tanácskozhatott volna. És ép emiatt csunya fogvatkozása, rettentő hibája a kapzsizság mindinkább növekedett s rávette arra is, hogy legjobb barátja fiát megfossa a darab földtől, amely bekelekedett az ő birtokába s hogy elrabolja az Ocsagát.

Elég kibuvót talált, hogy mentegesse magát:

— Nekem jussom van arra a földre Iván halálától a mai napig — ennek pedig már kerek tizenkét esztendeje van — én viseltem a Mladen gondját. Az anyja mindjárt elhagyta. Én tartottam el, én ruháztam, én viseltem gondját, én erősítettem meg és alapítottam meg a tüzhelyt. Mindz csak megér 200 aranyat?

És meggyőzvé magát, hogy övé az igazság, felkiáltott:

— Igen! Ugy van! Két százast köl-töttem rá és ezután is gondját viseltem Nem engedem, hogy tönkre menjen!

Lelkiismerete teljesen megnyugodott. Még álmában sem gondolt a rablásra. Az igaz, hogy nem járt el becsületesen, de nem lenne igazság elveszíteni azt, ami Mladenre költött. És végül is, Mladen rossz társaságba keveredhetett volna, mint amilyen a községi innoké, aki fel is hívta a figyelmét arra, hogy követelje az Ocsagát, csak azért, hogy el szedhesse azt tőle. Jobb, jobb így!

Így gondolkodott és így is cselekedett. Mint láttuk, meg is esküdött rá.

Mikor a bíróságtól kijöttek, azt mondta Mladennek:

— Látod öcskös, lelkekre vettem, megesküdtem.

— Nem baj bátyám! Mondtam már, Isten neki...

A fiatal ember nyílt, derült tekintettel nézte, mintha nem is perlekedtek volna. Valami rossz kedv nehezedett Mojsziló lelkére. Kelletlen és hágyadt lett. Sértette Mladen nyílt és nyugodt tekintete.

— Hallod-e, Mojsziló bácsi — mondta Mladen — ráadásul fizetek még egy pint bort is!

— Egy pint bort — felelte mérgesen — és miből fizeted, te istenadta?

Somlyó Zoltán:

A részegekhez!...

En régi ember vagyok még: a taja romantikára hajló férfitélek. Ki egy régi emlékezést szívemben átöleléssel sosem cserélek.

A karsu lány hiába száll a gépbe, haja bármilyen észveszejtő lenszin: suárségának édes illatába keserű ízt áhóg belé a benzín...

En így vagyok a hetyke rádióval, amely világokon dalol keresztül: egy citra közelebb áll szívemhez, mely élő kéz nyomába lájva rezdül...

Biz így van ez... Az expressz bárhogy szdguld, szikrát röpítve a vad éccakába: a multam nem rabolhatja el tőlem, mely én vagyok, mely beburkolt magdba...

Csak részegedjete a gépek zúgó, gomolygóan lojtó, keserű gőzén! Majd bosszút áll a vad elektromosság s a föld beleiből kizsarolt közsén!

A friss vérrel beszennyezett mezőkön haláljajok sikongnak, suta-tompák S felépülnek mézárás démonától meg újra majd a hulla-hekatombák!...

S megint a régiek leszünk: a taja romantikára hajló férfitélek, kik egy drága sirdombot régi könnvel és régi szívvel iajgatva ölelnek...

— Megkeresem én azt bátyám! Amíg két kezem van, dolgozom! Neked is szükséged van napszámásra.

Mojsziló szívesen befogta volna a Mladen száját, de elnyomta a bosszúságát, mert attól félt, hogy odavágják neki: „Minek esküdtél hamisan! Ugy tünt fel neki, mintha mindenki tudná, hogy hamisan esküdtél.”

— Jól van fiam! Gyere igyunk egyet. Amint beléptek a koresmába, Mladen megrendelte a pint bort és Mojszilónak nyujtotta:

— Nem haragszom, Isten ments! Tovább is emberek maradunk.

Mladen felkelt és dolga után ment a városba. Mojsziló egyedül maradt.

Előtte állt az üveg és ő elgondolkodott:

— Itt van, még meg is vendégelt Mintha azt akarná mondani: nesze, teljél meg! Ördögiesen nézett ráam mikor azt mondta: Isten neki fakeszt. Tudom, hogy így gondolta: elraboltad te rabló, de amit rablás utján szereztél, nem lesz azon áldás!

Ez dühbe hozta. A vér csak úgy pezsgett ereiben. Maga sem tudta, mit csinál! Töltött a poharába és fenékiig ürítette. A gyomrában mintha forrna a bor, úgy marta. Egy ütős hang ezeket zúgta fülsébe:

— Még van képed mérgeledni te harom! Elraboltad mindenét! Koldusbotra juttattad és elvárod, hogy meg is vendégelen ére?

A haja égnék meredt. Kalapjához nyúlt s odakiáltott a koresmárosnak:

— Vezesd ki a lovatam!

Ahogy a városból kiért, vágatott mint az örült. Az emberek mellett úgy haladt tova, mint török temető mellett, senki-nek sem köszönt. A lelkét rettenetesen égette valami s már azt hitte, hogy lázas. Eddig még sohasem beszélt így magában és cselekedetei sohasem voltak ilyen visszatetszők. A világot sem esküdött volna, ha ez a belső hang hamarabb szólalt volna meg.

Rohant, állati rohanással, tajtékozva. Mind nagyobb és nagyobb lett belül a tűz. Egy koresma előtt megállt s leszállt a lováról.

— Iszól-e valamit Mojsziló gazda?

— Adj egy fityók pálinkát — felelte alamuszi hangon, maga sem tudva, mit beszél.

Felhőrpintette. A pálinka meglevenítette, mint valami orvosság.

— Adj még egy fityókkal!

Megitta azt is. A pálinka mind jobban felvilányozta. Ujra meg ujra kért.

— Jó pálinkád van. Hol vetted?

— Ott a Cér vidékén!

— Jó. No adj még egyet.

A koresmáros csodálkozott. Mojsziló

gazda eddig sohasem szokott többet inni egy fityóknál. Szemei elborultak már az italtól, de még ivott. Minden korty üdítette. Végül elfelejtett mindent. A nyelve is felmondta az engedelmességet.

Alig tudott lóra ülni.

Holtrészegen érkezett haza. Senki élő nem látta még ilyen állapotban. Alig tértferget be a szobába és azonnálód ruhástól lefeküdt.

Másnap, mintha semmi sem történt volna. Nyugodtan osztozta ki a házimunkákat s közömbösen nézte a Mladen udvarát és még közömbösebben hallgatta, amikor Mladen így szólt a feleségéhez, Jelenához:

— Jelena! Ma a Pavics hívott bennünket kapálásra. A napszám két cvancig kettőnk számára. Gyere, vedd a kapádat!

Mintha elaludt volna benne a lelkiismeret... Nyugodtan nézett Mladenék után, míg be nem fordult egy kanyarulatnál.

Mladen és Jelena elsőnek érkeztek a mezőre. Majd megérkeztek a többi kapások is.

... És megszólalt a kapák zenéje.

— Szentedre, Mladen, mi történt? — kérdezte Pavics.

— Mi volna? Akinek az Isten, annak az emberek is!

— És meg is esküdött?

— Megesküdött.

— Ó, az Isten szerelmére! Mi lesz a lelkével?

— Törődik is ő a lelkével — szólt Cukusics. Ő is úgy vélekedik, mint a mi Relyo gazdánk: „Milyen az a lélek, amely nem tudja táplálni a testet? Az nem is lélek!”

— És mit csinálsz most?

— Hát Rájó gazda, talán kevés a munkakalkom? — felelte Mladen.

— És semmi sincs azon a telken kívül?

— Nincs!

— Mehetsz akkor az anád sirjára... — Rajó gazda! — szakítja meg Mladen. — Ne bántsd az apámat! Hadd porladozzon békében és ne háborgasd porladó csontjait!

— Hát úgy bánt el veled?

— Nem baj! Van két kezem és fejem is van a fejem fölött. Nem vagyok én koldus... Minek nekem a föld? Ha meghalok elegendő lesz egy öl hosszúságú és fél öl szélességű, többre meg a Mojszilónak sem lesz szüksége.

Pavics elhallgatott.

Egész nap dolgoztak. Este pedig, mikor Pavics gazda kifizette a két cvancigot, Mladen Jelenájával hazafelé indult.

Utközben elbeszélgettek.

— Látod, ma megkerestük ezeket a cvancigokat. Holnap is keressük kettőt. Kaszáláskor is keressük. A jó kaszást tiz garasával és három cvancigjával is fizetik. Több nem is kell! Ne félj, csak egészségesek legyünk és éljünk. Az este utáni föld után. Hallod-e, egy könny-cseppet sem hullatnék érte, még ha cárság is lenne! Minek a bitang jószág! Hisz az hetvenhét Radován kezében volt. Jól jegyezd meg csak: a Radovánoké!

— Tudom, tudom, de ha az embernek sajátja van...

— Majd szerzünk! És akkor tudni fogjuk, hogy a miénk.

A házuk elé értek. Mladen szólt:

— Jelo, Jelena, élesd fel a tüzet. Tudod, hogy nem szeretem az elaludt hideg hamut a tüzhelyen.

Jelena felélesztette a tüzet, mert maradt még némi parázs.

— Gyere huzd le a lábellenet!

— Mosol lábat? — kérdezte Jelena.

— Hát jó volna!

Megmosta az ura lábát, utána a magáét. Aztán leült melléje a tüzhelyhez.

— És meddig fogunk így szegénykedni és idegeneknek dolgozni — kérdezte tőle.

— Amig nem szerzünk magunknak.

— És mikor lesz az?

— Jó az Isten! Ha ő ad, két kézzel adja. Alighogy körül nézel, hát a tehenünk megellett, a göbénk nyolcat malacozott. A kanca is ellett. Mindez pénz. Eiadom hol ezt, hol azt és egyszer csak azt mondom: nézd csak Jelica, mi megvehetjük a mellettünk levő telket. Épen én veszem meg.

A Jelena szemei felragyogtak.

— Talán nem történhetik ez meg?

— Meg-meg!
— És megint csip-csup módra, apránként megveszem a másik földet, aztán kerítést emelek és azt a darabot is bekerítem.

— Jaj de jó volna az!
— Minden lesz! Csak imádkozunk a jó Istenhez és dolgozunk. Ő ad mindent: birtokot, gyereket, mindent.

— Igen — mondta Jelena és pírulva nézett fel rá.

Felnevetett Mladen is és megveregette Jelena vállát.

— Hát mit is akarsz te? Hanem gyereknk aludni! Holnap dolgoznunk kell!

Szelid, csendes szólnélkül éjszaka volt. A csillagok pislákolnak és Mladen kéményéből egyenesen égnek szállt a füst.

Eltelt három esztendő. Mladen háza gyarapodott. Jelica egy fiút szült, a másik meg utban volt. Szávicstól megvetették azt a darab földet és egyesítették a magukéval. A jószágban szerencsése volt. Van már két ökre, kocsija, jó lova, öt vemhes göbje, néhány ártánya, birkája és mindene. Az egészség is jól szolgálta őket, azért vigak is. Mladen szünet nélkül dolgozik. Semmitől sem riad vissza. Nyáron végzi a mezei munkákat, télen, amint ellátja a jószágot, leül és naphosszat farag. Megtanult székeket készíteni, szövöskéket, kocsikat és mindenfélét, mert amit a szeme meglátott, két keze azt meg is teremtette.

Mojsziló gazda nézte mint gyarapodik és örült ennek. Csak az esett neheze, hogy Mladen olykor, ha elmegy mellette, ördögiesen tekint rá, mintha ezt mondaná:

— Te tolvaj!

Ez a fiatalember örök tiltakozás volt a számára. Valahányszor látja, megszólal benne egy és ugyanaz a hang és elfogja az a láz, amelyet pálinkával kellett lecsillapítani.

Ezen a tavaszon szerette volna minél előbb lekaszálni a rétet, mert erős tavasz volt. Kiadta Pálnak, testvéreinek a rendeletet, hogy hívja meg kaszálásra Mladent is.

Mladen el is ment.

De mit kaszálának először? Az Ocsagát?

Amikor Mojsziló meglátta ott Mladent majdnem kővé meredt. Hideg borzadály járta át egész testét.

— Ott jön a Mojsziló gazda, neki van dohányja — szölt Mladen és rátekintett azzal a titokzatos nézésével.

Mojsziló egy szót sem tudott szólni, csak a dohányzacskót nyujtotta.

— Kösönöm, Mojsziló gazda.

A gazda szót hangsúllyal mondta.

Mojsziló nem tudta már tovább kiállni a tekintetét. Egyenesen elszőkött a rétről. Gazdának hív! Tudja ő, tudnia kell, hogy hamisan esküdtem és csak boszszantani akar ezzel.

Mojsziló mind nyugtalanabb lett. A szive hevesen dobogott, vére perzselte. Homlokán borsónagyságu hideg verejtékcseppek gyöngyöztek. Hazasietett.

Amint hazaért, kereste az orvoságot, kereste a pálinkát... De most ez az orvoságot sem használt. Az az arc, az a tekintet sehogy sem tűnt el szeméi elől. Egy belső hang pedig mennydörögte:

— Hát még ez is? Hát te vagy a gazda az ő földjén? Ő gazdának hív és te hallgatsz!... És te ráadásul, mint valami koldusnak egy pipa dohányt nyujtasz! Tudod-e, hogy elraboltad tőle!... Elraboltad tőle!...

Megint pálinkát kért.

— Nem segít! Nem segít! Elraboltad, elraboltad!...

Az udvaron ide-oda barangolt. Felesége hozzálépett.

— Mi van veled?

Semmit sem tudott felelni.

Kiterített az asszony a hüvösbe egy farka szőnyeget, kihozott egy párnát és Mojsziló lefeküdt.

Szemhéjai ráneheztek és elaludt.

Rettentő álmot álmódott.

Mintha valami sötétség, valami köd ragy mi ereszkedne. És ő mintha egyedül volna, de egyszerre csak valami hideget érez és rázni kezdi a hideg. Remegett és remegett, de nem tudott megmozogni sem a kezével, sem a lábával. Egyszerre csak torkon ragadta két hideg kéz és földre teperte. Nem tud lélegzeni! Már megszűnt a lélegzete és egyszerre csak valami fényesség villám-

lik, mint valami kígyó, farkával a fejére suhintott és meggyújtotta a haját. Előtte áll valami szarvas szörnyű, jaj, hogy az Isten óvjon tőle! Még egy olyan szörny, épen olyan! A harmadik! A negyedik!... Sok, sok!

— Mit akartok velem?

— Te a miénk vagy!

— Ki?

— Te! A lelketek nekünk adtad az Ocsagáért. Mi a gyermekeidet akartuk elragadni, de nem engedte Szretenovics Iván. De read azt mondta: Ott van nektek ő. Ingyen adom.

— Jajj... kigyulladt a szemem!

— Oltsátok el — mondta az, aki vele beszélt.

És eloltották.

— Mi lesz velem?

— Nem csinálunk semmit. De hadd okuljon a világ rajta! Törjük össze lábait, kezeit és tépjük ki a nyelvét.

Nekirontottak. Rettentő fájdalmak voltak.

Amikor felébredt, ágyán feküdt a szobájában. Kezét, lábát nem tudta megmozdítani és egy szót sem tudott kiejteni.

*

Öt esztendő mult el azóta. Mojsziló elvitték az összes kolostorokba, ahol a legvénebb barátok imádkoztak érte. Elhívták hozzá a legjobb orvosokat, de nem tudtak segíteni semmit.

Elaszott mint a kóró, az órra kihegyesedett, hogy tübe huzhatták volna.

Neheze esett, mint mondani szokták még a fekete földnek is, a házbéliek is megunták.

Egy este mindnyájukat meglepte. Öt év multán megszólalt:

— Menjen egy közületek Mladenért.

Majdnem megkövültek mindnyájan.

— Rajta, gyorsan! — türelmetlenkedett Mojsziló.

A fehérrép közlül elszaladt valaki. Kisvártatva eljött Mladen.

— Gyere ide! Közelebb! Közelebb!

Mladen odament.

— Én elraboltam a te Ocsagádat. Hamisan esküdtem! Bocsáss meg!

Néma csend lett.

— Pál!

Pál odament hozzá.

— Add vissza neki a földet!

— Megteszem testvérem!

— Bocsáss meg Mladen. Nem tudok meghalni, amíg meg nem bocsájtasz!

— Az Isten is bocsásson meg Mojsziló bácsi — felelte Mladen.

Valami meglegedés sugározta be arcát, amikor bácsinak nevezte Mladen.

— Jöjjetek közelebb mindnyájan!

Valamennyien az ágyhoz közeledtek. Mojsziló elbeszélte azt a borzalmas álmot. És így fejezte be:

— Átkozott az, aki a másét bántja!

Átkozott, aki hamisan esküszik! Isten azt az ördögnek adja.

A szó elnémult ajkán.

— Hála Istennek — mondta Pál — hogy ő is megpihent egyszer.

— Hála Istennek — felelték a házbéliek.

Pozsarevac.

Fordította: Mandics M. Marintanító.

Bródy László:

Vadrózsa

*Vadrózsák közt jutottál eszembe,
ki vadrózsa voltál életembe.
Bus, bozotos, gazos életembe
ifjuságom harmatos szerelme.*

*Szubotica... kilencszázhuszonnégy.
Utrakelsz s a nagyvilágba elmégy...
Arva voltál ezen a világon
beteglelkű, szomorú virágom.*

*Rózsa, rózsza, fehérrózsa, drága,
elhervadtál e hideg világba,
Pestre mentél elmúlni a szélben
s újra nyilni az Isten szívében.*

*Halott rózsza, kit szívből szerettem,
muzsikál az emléked felettem.
Késő versem elszáll az időbe,
vadrózsa lesz sírodon belőle.*

BERLINI ANZIX

1. A hoteltolvajok királyát, a kis Kassnert megcsipte a rendőrség. Megint megcsipte. Ez a nagystilű gonosztevő ugyanis gyakran kézre szokott kerülni. Nem csinál nagy dolgot belőle, ha letartóztatják. Csak rögtön megszökök.

A német rendőrséget már évek óta foglalkoztatják Kassner Pali ügyei. Utolsó nagy turnéját mult év márciusában rendezte. Betört egymásután két berlini hotelbe, egyik helyen harmincezer, a másik helyen negyvennyolcezer márkát emelt el a gyanútlanul szendergő vendég nachtkasznijáról. Kézpénzben. Mind a két alkalommal az ablakon keresztül jutott be a szobába, a ház homlokzatán mászott fel az egyik hotelben a másodikk, a másik hotelben a negyedik emeletre. Direkt a nyakát reszkírozta a zsákmányért. A berlini sikerek után Düsseldorfba utazott és egy ottani szállodában féltucat amerikai Traveller-cekket sajátított ki átutazó newyorki gyárosoktól. A Traveller-cek époly jó, mint a kézpénz. Ékszer már nem szívesen lop Kassner, mert annak mindig veszélyes az értékesítése, de azért egy wiesbadeni szanatóriumban beérte egy öreg hölgy smukkjaival is, amikor egyebet nem talált nála. Ha már felmászott a harmadik emeletre, nem akart üres kézzel elmenni. A károsult, egy szivbajos asszony, felriadt a betörő érkezésének zajára és behalt az ijedségbe. Megjegyzem, ezt Kassner maga sajnálta a legjobban. Pár vacak brossért nem szívesen vesz az ember ilyesmit a lelkére.

A körút befejeztével visszatért Berlinbe és eljegyezte egy orvosnak a lányát. Itt mint gazdag kereskedő szerepelt és a wiesbadeni ékszerket nászájándék gyanánt menyasszonyának ajándékozta. A kis berlini lány roppantul örült völegénye figyelmisségének, pedig nem is sejtette, hogy Pali milyen

veszélynek és kellemetlenségeknek tette ki magát, amikor a drágaságokat megszerezte. A parti elég szokatlan körülmények közt ment vissza, egy családi ünnepe alkalmával a völegény ugyanis pár üveggel többet ivott a kelleténél és megverte az összes vendégeket. Sőt leendő apósát is. Emiatt, ugylátszik, annyira szégyelte magát, amikor kijózanodott, hogy nem merete többé a ház küszöbét átlépni. Ez is arra mutat, hogy a jobberzés nem halt ki egészen belőle.

Két hónappal ezelőtt, április 18-ikán véletlenül kézrekerült, a rendőr részegen találta a járdán, a Friedrichstrasse sarkán, reggel háromkor. Bevitte az őrszobára, ahol kiderült, hogy a körözött Kassnert fogták el, aki akkor már másfél évre el volt ítélve betöréses lopásért és hat hónapra, mert erőszakosan kitört egyszer a plötzenseei fogházból.

Amikor Kassner részegségéből felébredt, a zöld autóban találta magát, amely a fogház felé robogott édes terhével. A hatalmas erejű ifjú kitördöste a szellőztető-ablak rácsát és a nyíláson keresztül eltűnt.

Hogy azóta hol járt, mit csinált, senki sem tudja. Állítólag külföldön vendégszerepelt.

Most megint az alkohol játszott a rendőrség kezére. Részegen beült hajnalban egy taxiba és a softört revolverrel kényszerítette, hogy sorba élüsse a poszton álló rendőröket. A harmadik gázolás nem sikerült, a rendőr üldözöbe vette a taxit és lefűlelte Kassnert.

A betörőkirály most megint a rendőrségen ül. Szökése holnapra esedékes.

Egyébként a huszonnyolc éves Kassner Pali testvéröccse a híres Kassner Willynek, akit két évvel ezelőtt a Hotel Kaiserhof egyik harmadik emeleti lakából kidobott egy soromba svájci

vendég, amikor épen be akart mászni a szobába.

Nehéz kenyér.

*

2. A berlini Norden utcáin hétfőn délután nagyszabású tüntetés zajlott le. A tüntetők körülbelül negyvenen lehettek, a legidősebb tizenéves esztendő volt köztük, a legfiatalabb nyolc. Kettős sorokban meneteltek, fiúk, lányok vegyesen; vezetőjük egy póznára erősített táblát cipelt a menet élén ezzel a felirattal:

»Los von Muttern!«

Ami körülbelül annyit tesz, hogy le az anyákkal.

Az ifju tüntetők szabadságharcot indítottak a szülők ellen. Függetlenségi mozgalmat szerveznek. A gyerekek önmegrendelkezési jogáért küzdenek.

Vezetőjük egy Herz Gyuri nevű tizenhároméves gimnazista, aki a felvétel közben szíves készséggel állt rendelkezésünkre és részletesen ismertette a mozgalom célját.

Arról van szó, mondotta, hogy Németországban a gyereknevelés még mindig a legelavultabb pedagógiai elvek alapján történik. A forradalom után alakult diáktanácsokat, amelyek — Herz ur szavaival élve — egy jobb jövő zálogát képezték, rendre visszacsinálták. A parlamentben még mindig csak vitatkoznak arról, hogy meg kell-e szüntetni azt a törvényt, amely az iskolában megengedi a testi lenyűgítést. A szülői pofozási joga ezzel szemben érintetlen és még csak nem is vitatható. A gyerekeket nem nevelik önállóságra, ki van szolgáltatva a felnőtteknek, akik beleoltják a maguk ostoba előítéleteit. A »Los von Muttern!«-mozgalom önállóságot követel a nyolcadik évüket betöltött gyerekeknek amerikai mintára. Tehát elsősorban gyermekbíráskodást.

— Ha egy felnőtt bünteti meg a gyereket — mondta a kis Herz — az kérem nem diffamáló, annak semmi hatása sincs a gyerekre, mert a gyerek elenséget lát a felnőttben. Egész más, ha a bíró egy másik gyerek és az itéli el. Tessék elhinni, hogy Amerikában nagyszerűen bevált ez az intézmény.

Mért ne hinném el? A kiskoru agitátor lelkesen folytatta:

— Kint, kérem, egészen más a gyerekek szociális helyzete, mint itt. New Yorkban van egy ifjusági lap, amit gyerekek írnak, gyerekek szerkesztenek, gyerekek adminisztrálnak. Több mint negyvenezer példányban jelenik meg. A főszerkesztő tizenéves, ő válogatja össze a kéziratokat. A kiadóhivatali igazgató egy kilencéves kisleány, aki egyben hirdetési ügynök is. Nagyon érthet hozzá, mert a lap tele van hirdetésekkel. A legnépszerűbb gyerekiró egy David Binney Putnam nevű tizenkétéves fiú, akinek a kalandorregénye idáig öt kiadásban jelent meg. Nagyon híres egy Elisabeth Benson nevű szerkesztő is, aki nyolc éves. De nemcsak Amerikában van az így, hanem közelebb is. Most járt nemrégiben Berlinben az a tizenöt éves fiú, akit egy dán újság világszerte küldött. Tessék ezt összehasonlítani a mi helyzetünkkel. Itt szó sincs felelősségre való nevelésről, nálunk egy gyerek el van nyomva.

Félbeszakítottam Gyurkát és megkérdeztem, honnan veszi mindazt, amit itt összehordott. Azt felelte, hogy tud angolul és olvassa az amerikai gyereklapokat, amelyek tele vannak ilyen hírekkel. Erre adtam neki egy tabla csokoládét, aminek nagyon örült.

(d. t.)

Móricz Zsigmond:

Uri Muri

Duhaj tréfái, sorsokba gázoló murijai mögött emberi lelkek mélységes tragikuma vergődik; az író páratlan művészetével a magyar vidéki társadalom nagy éposza bontakozik ki.

A regény ára 84.— dinár.

Kapható

a Minerva r. t. könyvosztályában

VÉNASSZONYOK PADJA

Irtá: Kövesi Elek

Baj az bizony nagyon, mikor a falut csupa okos ember lakja. Mind tul akar jární a másik eszén, aztán a legnagyobb bolondságok keverednek a dolgokból. Hát most is itt van megint a rátótiak esete. Oh, nem a létrával, azt a hebeburgya históriát feledjük már el, épp itt az ideje, hanem más körül történt a bibi és hiába no, tudom, hogy haragudni fognak rám nagyon, bizisten, piszkálja az oldalamat.

Végtére, hogy őszinte legyek, ők nem is tehetnek róla, hanem az a ravasz Legéndi, aki azt a bolondos létrát is összeácsolta, amit keresztbe akartak által vinni az erdőn.

De éppen, mert a szomszédok vörösre nevétték magukat rajtuk, most, hogy elkészült az új templom, az egyetlen pad ácsolásánál megint csak a Legéndire gondoltak.

— Csak nem menünk a szomszédba ácsért — köpött ki a pipája mellől Pondró Matuz, mikor itt van a Legéndi.

— Hát csak kezdjenek megint vele — ellenkezett Makra Mihály. — Majd röhögnek a kókaiak, meg a többi szomszédok. Mer' hogy igenesen nem kerülünk ki a dologból, ugy igaz, mint hogy Makra Mihály a nevem. Csakis.

— Eh, kend ebbe ne szóljon — rándította fel a vállát Nagy Hedre Péter. — A maga Zsuzsija, meg a Legéndi fia, a Pista, szerelemben vannak, ami kendnek nem igen tetszetős, mert az öreg Legéndi nem akarja a dolgot sehogyse'. Már pedig a szerelmet ne kerjük a község dolgaihoz. Én igenis azt mondom, hogy nem mehetünk a szomszédba ácsért, mert akkor saját magunkat pöllengézzük ki. Majd vigyázzunk, hogy ne legyen hiba, hiszen mi sem estünk tán a fejünk lágvára, igaz-e Matuz komám?

— No bizony!

Makra Mihály eres arcát vörösre fűtötte a sűrű vére, de fojtotta az indulatát és most ő rándította hetykére a két vállát.

— Tüllem? Rendelhetik ahun akarják. A lányom pedig azt szereti, aki neki tetszik, nem kérdi sem kendet, sem a kend kacsaszájú asszonyát. Csakis.

Keményen döngött a község háza padozatja, mikor dühösen átbikázott rajta sustergő haragiában.

— No, no, — legyintett Hedre Péter, — forró leves, majd kihül. Láttam én már éjjeli baktert nappal meghalni, vélem, hogy táncol még Makra Mihály az én dudám után...

Elég az hozzá, hogy Nagy Hedre Péter beállított még a délután Legéndihez. Legéndi az udvaron valami ölfélélt ösztökélt lábra éppen, mikor Hedre Péter beleszólt a gyalu vonításába.

— Ej no, kend is csak szorgalmas mindég. Még hozzá ebbe a fertelmes melegbe.

— Majd lóbálom a lábam télidőben: de kerüljön heljebb — és félreállította a gyalult léceket az utból. — Bizony fűt az Uristen alaposan — szólt, meg örülve kockás kendőjével barázdás homlokát.

— Elkelve az eső, mint szerelmesnek a holdvilág — véleményezte Hedre Péter.

— Majd ad az Isten, ha leimádkozzák. Kivált most, hogy olyan szép új templomban dicsérik.

— Szép a templom, nem mondom, csak ne volna vele annyi költség, meg vesződsége a községi embereknek. Teszem azt, még hiányzik a vénasszonyok padja.

— De nagy baj! Meg köll rendelni, aztán lesz.

— Hát mi is ugy gondoltuk. Aztán kendet emlegettük, ha vállalná.

— No csak majd valahogy.

— Kéne pedig valami jófajta fából, nehogy szálla menjen a vénasszonyok szoknyájába. Őt ülőhely legyik benne, kényelmes lábtartóval, elől még hely az imakönyveknek. Aztán — és oldalvást rápislogott Legéndire — pácolja kend szép sárgára, mint a Makra Mihály Zsuzsanna lánya.

Legéndi felfigyelt a Makra névre.

— Hogy mondja? Olyan pápista szín-

re mázolja, mint a Makra Zsuzsi?

— No, no. Hát beteges a lányka, de mit lehessen tenni, ha a maga Pistája olyan nagyon habarodik utána. Oszti a Makra Mihály mégse' adja hozzá!

— Ki nem adja? a Makra Mihály? Hogy a radai... Én nem adom, én, én, ütötte döngve, nekivörösödve öklével a mellét.

— Nohát — csodálkozott szélesen Hedre — akkor már értem valahogy a dolgot. Mer', hogy előbb nagyon berzenkedett, mikor kendet ajánltam a padcsináláshoz.

— Jaj, az apád! Még ő mer berzenkedni? Le is ütöm a Pista derekát, csak

háborogjon még a Makra Mihály portáján. A pad pedig nem sárga, de barna lesz, mint a kend Juli-lánya!

...A napok pedig tolták egymást, mint a patak vizén a hullámgyűrűk. A kis csontos lovak behúzták a termést a földékről, az udvarokon aranyszínű szalma-hegyek kedélykedtek, de lassan a meleg, gözölgő trágyadomb köré húzódtak a tyukok, meg a kései csibék, a mikor az első, őszi eső uncttan csapdosta a zsendelytetőt.

Akkor kezdtek birizgatni a dolgot, hogy a Legéndi-fiu átpártolt a Makra Zsuzsától a Hedre Julihoz. Pedig ép akkor jött hírül, hogy a Makra lánynak valami távoli nénye halálán van és szóval ugy rendelkezett, hogy a Zsuzsi örökölt. Még hozzá takarosan. De alighogy a Pista ennek okán kezdett kimaradozni a Hedréktől, oszi a kertek alatt megint a Zsuzsit habarította, csak mesélték itt is, ott is, hogy a Hedre Juli, ha kimén a háztól, velejár a felsőhegyi tag, meg a belső ház, egészen a nagy diófaig.

Pista megvakarta a füle táját és este a Julihoz is beszólt, de hazamenet megcsiklandozta a Makra Zsuzsit is.

Az öreg Legéndi pedig, mialatt a pad csapjait eresztette össze, ravaszul mosolygott deres bajusza alatt.

— Kapós a gyerek, itt már nekem kell igazságot cselekednem, mer' maholnap a csillagokat igéri az egyik, a másik meg az öregholdat.

A pad pedig ott állt szépen a félszer alatt. Aki ránézett, szinte mindjárt imádkozhatnékja kerekedett. Hiába a sok falubeli etye-petye-lefetye. Legéndi bácsi értette a mesterséget. Csak azt nem tudta még sehogysem, hogy milyenre pácolja: sárgára vagy barnára. Vagy a hogy ő mondogatta, mikor tépelődve állott előtte alkonyatkor.

— Ej, ej, hogy a radai! Zsuzsi legyike, vagy Juli!

Aztán egy ködös, már télre hajló napon mégis a barna pácot kenegette fel a nyers deszkára. És ettől a naptól kezdve Pista csak a Hedre Juli fülébe sugdosott és messze elkerülte a Makra Mihály portáját.

— Ez már tiszta dolog, mondogatták

a faluban és számítgatták, mikorra tervehetik a lakodalmat.

Már szent karácsony felé karikázott az idő, mikor beállította a padot Legéndi a templomba.

A községi emberek álmosra kicsinyedett szemüket megdörzsölgették, beletaposták magukat a rámás csizmába, felvették a báránypör-bekecsét és elindultak a templomba hivatalosan átvenni a »kegyes butodarabot«. Mert így szólt a megrendelés is.

Még a csipős hideg széljárásán is — mely messze hullott hópelyhek édeskés illatát hozta, — átértett a frissen mázolt pad fojtó olajszága.

Leültek. Makra Mihály kevélyen fordította el a fejét Legéndi felől.

— Ej, csak ne volna olyan kevés legény a faluban, fűtyülne a Pistára; igaz hogy a Zsuzsi bomlik utána, de az volna még a legkevesebb. Most a vesztett csata szégyene sápitotta nagyon, még hozzá, hogy a győztes Hedrével kell egy padba tuszkolnia magát.

— No, huzódkodjanak jobban kendek mert már én kimaradok a sorból, szuszogott Pondró Matuz.

— Kend meg ne taszigáljon Juhász uram, mert a földre selejtez, tóditotta Harangozó.

Makra most dölyfösen ütött a homlokára.

— Hopp! Ugy-e megmondtam! Csak jó, hogy van kendtek közt olyik, akinek helyen van az esze. Ugy-e hogy olyan padot rendeltünk, akibe öten férünk szelítibe'. Hát most ide nézzenek kendtek. A negyediknek Hedre Péter uramnak kilóg már a szebbik orcája la'. De csak helyesen is van, ő rendelte, ő intézkedett felőle, mondtam pedig untig, ne kezdjünk a faluban, mert csuful járunk. Csakis.

— Ajnye, motyogta Pondró Matuz, — bizony ugy van.

Hát itt hiba van, tagadhatatlanul hiba van, négyen se férünk, nem hogy öten, — szólt csöndesen a szikár Harangozó Benedek.

Legéndi eltátotta kissé a száját.

— No de, hogy a radai! Nem lehessen az!

Aztán hirtelen mosolygásra szélesedett borívós képe és szeliden szólt Makra Mihály felé.

— Bizony okos ember kend, Makra uram.

Makra elégedetten nézett szét.

— Hát adott az Uristen eleget...

— Adott! csattant bele megint Legéndi szava, adott, de nekem is! Fogják meg csak kendtek azt a padot. Jól fogják marokra. Aztán huzzák. Ejnye, ez semmi!

Pondró Matuz elengedte az oldaldeszkát.

— Ledobom ezt a bekecsét, mert a guta kerülget a melegtől.

Legéndi is lekapta magáról a báránypörsubát és szaporán vezényelt.

— Nocsak, kendtek is. Még elotvadnak alatta. Hogy a radai! Dobják kendtek is, de csak ide a gyöpre és nagy ivben lehajította a templom padozatára. A vastag, kétszeresre hizlalt subák egymásután repültek a sarokba.

— No most, ne sajnálják, huzzák csak alaposan.

Pirosra kényszeredtek az arcom, a nagy erőlködéstől, mikor végre Legéndi elengedte a padot.

— Hát most üljenek bele! Görény legyek, ha nem férnek el szép sorjában. Ilyen pad sincsen sok a világon, mert ezt gummifából ácsoltam. Most szóljon kend, Makra uram, hogy az a radai!

A községiek szép sorjában, komótosan letelepedtek.

Az öt ember csodálkozva pislogott egymásra.

A téli napsugár vörösön lepirkadt a templomablakon és hékésre szelidítette őket, elhangzott zsolttárok még ott bujkáló zengése.

Hedre Péter belecsapott Legéndi tenyerébe.

— Hát ez teszi! ez má' pad. Erre megiszunk egy kis áldomást, igaz-e?

— Mán aki iszik, — szólt Makra Mihály. — Teszem azt, én nem ihatnék, mert át kell mennem Kókára torra. Meghalt a Zsuzsa módos nényje. A jegyzővel menek, mert alapos végrendekezés vagyon. Csakis.

És a szeme sarkából rápillogott Legéndire.

Hedre Péter felállt a padból.

— Hát ha maga nem is jön, azért mi átmenekszünk ide, a Vájsz kocsmájába. No gyűjjenek.

Legéndi megtorpant a barnára füstött pad előtt és megvakargatta hátul a tarkóját.

— Ei, ej, — mondotta épen mikor Hedre a templom küszöbéről nevetve visszaszólt.

Hallja kend, nem tud megválni a padjától? Igyekezzen, mert kifogy az ital.

Legéndi dühösen mordult vissza.

— Eh, hagyjon békében. Iszik a radai rosszab!

Aztán hirtelen, kemény léptekkel a torra igyekvő Makra Mihály után balagott...

Nyári divatlevél Párisból

(A Bácsmegyei Napló párisi tudósítójától)

A divat a nyár tartamára is a legnagyobb egyszerűséget írja elő. Mivel a csipke, a szabók minden igyekezete ellenére sem tud népszerűsége vergődni, legalább az uccai viseletre nem, szükség volt egy új díszítési módról gondoskodni, amely frisebbé, változatosabbá teszi a már nagyon is sablonos egyenesvonalúságot. S mert ennek a díszítésnek módján egyszerűség szempontjából harmóniába kell, hogy álljon a ruhák szabásának egyszerűségével, a választás az azsurra esett, mint a legszebb, legfinomabb s amellet mégis egyik legdekoratívabb díszítési módra. Az azsur sem szépség, sem praktikuság szempontjából nem ismeretlen a hölgyközönség előtt. Annál is inkább, mert bár a felső ruhákról évekre számüzve volt, a könnyű színes fehérneműek mindig az azsur volt a legkedveltebb, legnépszerűbb, legpraktikusabb díszje.

Természetesen nem a gép, hanem a művészi kéziasszurról van szó, mert gép-azsur soha, semmiféle formában nem szerepelhet az elegáns, disztigvált hölgy ruhatárában.

Az azurnak, a különféle szálhúzáson és áttörésen kívül, nagyon kedvelt és praktikus fajtája még az ugynevezett pálcikaazsur, amely különösen a szögletek, minták és sarkok formájában szabott ruháreszkek összedolgozására való. Ugyancsak a pálcikaazsur fogja össze a most annyira divatos két szinből összeállított ruhák részeit is, amelyeknél nagyon szép és nagyon dekoratív hatások ad. Sőt hogy a divattervező valami egészen újat és eredetit adjon, a világos anyagot nem ritkán sötétebb azszurral dolgozza össze, ami szerencsés színválasztás esetén, nagyon szép, ellenkező esetben azonban tönkreteszli az egész ruha, s így a megjelenés harmóniáját is.

A különböző, de rokonszinek összedolgozásánál nagyon szép hatás érhető el heigének — rózsaszínnel kéknek — fehérrel, világos mandulazöldnek — fűzölddel, pasztelkéknek — tengerészkekkel és a feketének — fehérrel való összedolgozásával. Páris nagy divatszalonja és a külföld divatos fürdőhelyei tele vannak ezekkel a különféle színű, azszurral díszített, lenge ruhakölteményekkel, s mindenütt osztatlan elismeréssel és dicsérettel találkoznak.

A nyári köpenyek nem igényelnek sem olyan drága anyagot, sem olyan díszes kiállítás, mint a téliek.

Anyaguk, hogy minden ruhához megfelelő legyenek, legnagyobb részét valami tompa középzin, hasonló béléssel. Szabásuk egyszerű és sokkal inkább köpenyszerű, mint a télieké, amelyeknek szabása a pongyolára emlékeztet.

A francia versírás fejedelméről, a modern líra úttörőjéről,

Baudelaire-ről

most jelent meg **Csányi Endre** pompás tanulmánya:

Baudelaire élete és költészete címmel.

A kitűnő tanulmányban a szerző nagy hozzáértéssel boncolja Baudelaire rejtelmesebb lelkiéletét és költészetét.

A könyv ára 50 dinár. Megrendelhető a Minerva r.-t. könyvosztályában

A hü barát

Irta: Orbók Atlla

Csanak Tamás fogvacogva ébredt fel fületlen udvari hónaposszobájában, a melynek bejárata a konyhára nyílt. Nem a hideg miatt remegett, hanem arra gondolt, hogy ma reggelre ígerte háziasszonyának a szörnyű Haringásnének, a lakbért, amivel már három hete adós volt. Haringásné urának, a jószívű és részeges gépmesternek köszönhetette, hogy háziasszonya még nem tette az uccára. Ellenben minden áldott reggel, mikor átment a konyhán, eléje állott az asszony és kiméltelen prédikációt tartott, hogy »nem tisztességes ember, aki még a lakását sem tudja rendszeresen fizetni és jó lenne, ha a rendőség már megpucolná a fővárost a léhűtő, semmirekellő alakoktól.

Szegény Tamás szívdobogva hallotta, hogy az asszony már motoskál odakönn. Dédig nem is fog kimozdulni a konyhából...

— Legjobb lesz, ha ágyban maradok — gondolta Csanak — és ny teszek mintha beteg lennék... — Fülére huzta a paplant és a fal felé fordult.

Aztán végiggondolta az életét és azon tündődött, melyik ponton is hibázta el.

Özvegy édesanyja mellett éledgett kis vidéki városban és érettségi után írrok lett. Az anyjának is volt valami kis nyugdíja, szerényen és megelégedetten teltek a napok és nőttek a reménysek. Kinevezték tisztviselőnek a városnál három esztendei gyakorlat után. Csinos fiú volt, jó táncos. Az anyja rajongva nézett rá s nem egyszer mondta:

— Olyan pártit csinálhatsz, amilyent akarsz...

Rebesgették is akkoriban, hogy a dugzagdó Bélteki Eszti, a postógyáros kisebbik lánya fülig szerelmes a Csanak fiuba. Volt is valami a dologban, mert a fiatal ember nagy terveket szőtt, hogy méltó lehessen a szép Esztire s a gazdag Bélteki jobb szemmel nézze majd udvarlását.

Csanak egyszer Pesten járt hivatalos ügyben és találkozott volt osztálytársával, Gajdos Jóskaival, akinek az apja gazdag gőzmalmos volt s nemrégiben halt meg. Gajdos meghívta régi pajtását a Pannoniába pompás ebédre és a feketénél meglepő ajánlatot tett neki.

— Te én most egész vagyonommal nagyszabású vállalkozásba kezdek. Nem akarok vidéken élni és malmokkal kinlódni; eladom valamennyit... Kereskedelmit végeztem, bankirodát nyitok... Gyere el hozzám irodaigazgatónak...

Elmondotta részletesen terveit. Szédtően nagyszabásúak voltak. Mindennel akart foglalkozni, ami csak jövedelmező. Export-import osztály... Kölcsönök ingó fedezetre... Gabona- és állatvásárlás... Becslő osztály... Házbirtokok kezelése...

Tamás lelki szemel előtt már látta, hogy a kis magánbank hogyan növekszik napról-napra, hogyan költözik fényes belvárosi palotába.

Gajdos pompás fizetést kínált osztálytársának s azzal váltak el, hogyha meglesz a bank, írni fog neki és írásban megismélti ajánlatát.

Csanak boldogan ment haza s egyre arra gondolt, hogy az öreg Bélteki mégis csak neki fogja adni leányát, ha majd meg lesz a fényes állás. Az édesanyja szomorúan hallgatta fia nagy reménysegit és végül azt mondta:

— Ne hagyj el a biztos kenyeret a bizonytalanságért... Inkább mondj le a Bélteki lányról, de ne kockáztasd azt, ami megvan, azért, ami lesz... Nem neked való a nagyvárosi élet...

Tamás azonban azt válaszolta anyjának:

— Aki nem próbálkozik, nem sokra viheti... És makacsul kitért tervet mellett.

Néhány hónap múlva megjött Gajdos várvavárt levele. Csanak érzékeny bucsut vett az édesanyjától és Bélteki Esztitől (aki végre eljött nagy titokban hozzájuk). Megbeszéltek, hogy Tamás egy esztendeig szorgalmasan dolgozik s amikor a bank már kinötte magát, akkor megkéri az Eszti kezét.

Csanak reménykedett — persze ti-

tokban — hogy Eszti hozományával Gajdos majd beveszi társnak a nagy üzletbe...

Hat hónapig dolgozott Tamás a Gajdos bankházában, amely valóban hatalmas arányokban fejlődött. Csanak nagy ur volt. Ő felügyelt a hivatalnokokra, a szolgákra, az egész üzlet rendjére, igazgató urnak szólították és Gajdos nem egy kényes természetű üzleti tárgyalásba belevonta. Jól betanult Csanak a mesterségbe és pompásan érezte magát. Fizetéséből nem csak jó ruhákra, finom vacsorákra tellett, hanem még arra is, hogy Esztinek minden héten expressz-csomagban csokrot küldjön s édesanyjának pedig egész csinos összegeket.

Titokban levelezett is Esztivel.

Egyszer aztán olyasmi történt, amire szerelmes emberek nem szoktak számítani. Gajdos társaságában Csanak összekapott egy fiatal és rendkívül szép táncosnővel, akibe egyik napról a másikkra beleszeretett. A gyönyörű Lucy okos teremtés volt, aki apja házmesterlakásából a lokál parkettjére is magával vitte a kispolgári józanságot. És három hét alatt elvettette magát Csanakkal.

Életének legholdogabb hat hónapja következett. Lucy hübajos, elragadó volt. A bank már építette az új palotát, amely nagyra növekedett üzleti tervei-nek megfelelő majd.

Tamás is autón járt.

Egy napon aztán minden összeomlott. Gajdos megszédült sikereitől és hallatlan merész tőzsdei játékokba kezdett. Őh az a fekete péntek szörnyű volt. Egyik bankár a tőzsde palota harmadik emeletéről dobta magát az ucca kövezetére. A másik megőrült. A harmadik agyonlőtte magát. Egy tucat megszokott. Gajdos három nap múlva eltűnt, kiemelve a kasszából minden idegen valutát. És vele együtt tűnt el Tamás felesége, a szép Lucy.

Csanak Tamás akkor jött csak reá, hogy a felesége már régóta nem szerette...

Csanak Tamás fél év alatt felélte mindenét. Haza akart menni az édesanyjához, de a holdogtalan, elárvult özvegyasszony váratlanul meghalt.

A Bélteki kisasszony... Férjhezment egy pesti dugzagdó vállalkozóhoz. És ő, aki félig-meddig vőlegénye volt a gazdag és szép lánynak, állás, kenyér, lakás nélkül állott az uccán...

Végül nagynehezen mégis sikerült egy külbelki kis moziban foglalkozást találnia — zongorista lett. Szerencsére értett annyit a muzsikához, amennyi a külvárosi közönség igényeit kielégíthette.

Akkoriban költözött ide a rettenetes Haringásné udvari szobájába...

Végiggondolta szörnyű csalódásait. Eszébe jutott, hogy barátai hogyan fordultak el tőle, a Gajdos bankház gyalázatos bukása után.

Vidéki pajtásai, osztálytársai a köszönését sem fogadták, mert a lapok annak idején Gajdos sikasztásával kapcsolatban az ő becsületes nevét is emlegették. De mindennél rettenetesebb volt, hogy az ő feleségével együtt szökött meg az a gazember!...

És még ki sem rohanhat ebből a dohos, füledt levegőjű kis szobából, mert ott van a konyhában az a borzalmas háziasszony, aki úgy lehordja, mint va-

Blazsek Ferenc:

Egy kisleány emlékkönyvébe

Szeresd a rózsákat, mert szépek,
Ha meg is szur egy-egy tövis;
Szeresd az életet, mert szép az,
Ha néha-néha gyötör is

Ha az eget felhők borítják,
Mögöttük mégis süt a Nap;
Ha szivedben a tűz kialszik,
Ne csüggedj: ugra lángkap.

lami tolakodó koldust, őt az uriembert...

Hirtelen elhatározással mégis fölgrótt, felöltözködött és dobogó szívvel kinyitotta a konyhaajtót. Haringásné rögtön feléje fordult csipőre tett kézzel, Csanak azonban hősi elhatározással elébe vágott a szidalmaknak és hazudott:

— Ma este feltétlenül fizetek... Egy nagybátyám érkezett Budapestre és rendezel az adósságaimat.

Gyorsan kiment a konyhából és hallotta, ahogy az asszony utána mordult:

— Hallottuk már!... Megint egy mese... Maga szélhámos...

Céltalanul holgongott az uccákon a fagyasztó hidegben és vékony kabátját dideregve szoritotta testére. Észre sem vette, eltelt a nap és este lett. És ő még mindig csak ment, ment, pedig alig bírták lábai... Az egyik csöndes kis belvárosi uccában fényesen kivilágított autóbil robogott el mellette, majdnem elgázolta. A sófőr dühösen rákiabált. Ahogy félreugrott és hátranézett, az autó helsejében egy ur társaságában megpillantotta Bélteki Esztit pompás csincsilla-bundájában, ajkán boldog mosollyal.

Csanak Tamás pillanatig megdermedve állott a járda szélén, aztán hirtelen, megmásíthatatlan vad elhatározás született meg lelkében.

— Öngyilkos leszek... most rögtön... És elindult kemény léptekkel a Ferenc József-híd felé.

Késő este volt. Az uccák elnéptelenedtek. A hó sűrű pelyhekben hullani kezdett. Csanak pedig majdnem szaladva ment a biztos halálba; elmúlt szívéből minden keserűség és szinte ujjongva, kábultan és elbutultan ismételtette: — Meg fogok halni... Most rögtön meg fogok halni...

Amikor a hidfőhöz ért s a puha hó elnyelte lépteit zaját, valami lihegő hangot hallott a háta mögött. Hátra nézett. Megállt — a kutya is megállt. Nagy, hatalmas fekete kutya cammogott a nyomába. És szeliden, kíváncsian belenézett okos szemével Tamás sápadt arcába.

Csanak Tamás bosszusan rákiáltott a kutyára:

— Mars!

Aztán elindult a hidon. De a kutya ment utána. Meg kellett fordulnia.

— Mars... te buta.

A kutya a farkát csóválta és nézte a haragos embert.

Tamás szívét valami melegség öntötte el.

— Hát nem mész te... te... kivasz...

A kutya félénken hozzácammogott és nagy, bizontos fejét a térdéhez surolta hízkelkedően, alázatosan.

Tamás megcirógatta a lompos óriási kutyát és ellágyulva mondta neki:

— Te... te Burkus... Fázol te is. Hát gyere velem haza!

És hazament a kutyával a rettenetes Haringásné lakására.

Szombat éjjel volt. Ezen a napon éjfél-táján Haringásné mindig elment a Práter-uccai kocsmába, ahol a részeges gépmester mulatni szokott a hetibér örömeire.

Csanak Tamás éhes volt. A kutya is. És Csanak Tamás azt mondta magában:

— Ugyis minden mindegy. Holnap meghalok.

Aztán benyitott Haringásné kamrájába, ahol talált egy nagy tál hideg töltött káposztát. Megmelegítette. Először adott a kutyának. Aztán ő is nekilátott... Jól laktak mind a ketten. A szobájába

befűtött a borzalmas háziasszony fájával.

Hazajött a gépmester az asszonnyal. Haringásné mikor meglátta a piszkos tányérokat, a szobaur kályhájában vörslő tüzet, dagadt nyakkal és kipirosodott ábrázattal ugrott neki Tamásnak, hogy a szemét kaparja ki.

A kutya felugrott és rambordult az asszonnyra. A pityókás ember pedig szó nélkül hatalmas pofont adott házsártos feleségének.

— Már megint bántod a lakót? Mintha egy Haringás, egy szervezett gépmester nem várhaina arra a rongyos lakbérre...! Jöjjon, Csanak ur... igyunk egyet. Hoztam két liter bieskanyitogató karcost...

Haringásné rémülten húzódt meg a konyha sarkában, a kutya morgott, a két férfi pedig vidáman poharazgatót a hajnali órákig. Közben össze is tegeződtek.

Haringásné belebetegedett az esethe. Két hétig nyomta az ágyat. Eperohantai voltak.

Csanak Tamásnak sikerült kikutatnia két nap alatt egyik volt osztálytársának címét, akiben nagyon bízott. Ebben az emberben nem is csalódott... Titkár volt a minisztériumban és szerencsésen barátját huszonnégy óra alatt elhelyezte egy sorsjegyirodában hivatalnoknak. Tamás pompásan bevált. A sorsjegyirodából nagy bankba került s három év alatt vezértitkár lett. Öt év alatt pedig igazgató.

A pénzemberek klubjában egy napon azt rebesgették, hogy az ismert elsőkelő nagyvállalkozó gyönyörű felesége intím barátságban van Csanak Tamással. El is fog válni az urától és a fiatal bankigazgatóhoz megy feleségül. Ez azonban nem volt igaz. Csanak Tamás nem nősült meg soha. Élte boldogan, megelégedetten agglégény életét. Mert igazi bogaras agglégény lett... Egy tucat kutyát tartott, Burkust, leghűbb barátját és összes leszármazottait...

Ráchel

Irta: Schneider Lulu

Garizim hegyét pirosra festette a nap. A város, az olajfák is szelid, pirosas fényben várták az estét. Ráchel szorosabba huzta myrhallatos fátylót viláin és palotája tetőzetéről nézte az utat, amely viszen Bethaniába. Arra ment el örökre Simon, Arán fia a Táré nemzet-ségből, hogy megtalálja boldogságát a Galileinél...

Arán fia, aki szép volt és erős, mint Libanon cédrusai... Ráchel az asszony pedig minden este nézte az utat, az utat, amely a Mesterhez vezetett a szelid Rábbihoz, akinél meg lehet találni a boldogságot...

Kinos sóhaj szakadt ki kebléből és alkai, amelyek szépek és pirosak voltak, mint ingaddi illatos rózsái, kinosan vonaglottak: »Jöjj vissza Simon, Arán fia, ah! jöjj vissza! Rád öntöm korsóm nárduszt és hajad telehintem jóillatú fűszerekkel. Jöjj vissza, míg tündeznek az árnyak...»

De az uton, amelynek szélén sokáig terpetnik állottak, csak a vízholdó lányok jöttek korszókkal és a város tetőitől már tündezni kezdenek az árnyak...

Zsibongó, távoli zsongás hallatszott a városból és a kuttól, a lányok éneke. Meszraim leánya Ráchel mélytűz, csillógó szemét a kaktuszvirág, nagy égő-piros keilyébe mélyszetette sokáig, míg a pásztorok esti litóra nem hajták nyájukat...

A Galilei bánatos, nyugodt szemel néztek vissza rá a virágból telve szelidséggel és nagy szeretettel...

»Simon, Arán fia, te megtaláltad a boldogságot... nem várlak többé az uton, amely Bethaniába vezet...»

Es Ráchel, Simonnak, Arán fiának asszonya szent megnyugvással és szelidséggel, amelyet a Galileitől kapott be-méne házába.

Azóta myrhabokrétás és drága fűszerektől illatos palotájának termeit nem veré fel zokogása.

A város falai pedig sötéten meredeznek és az uton nem járt már senki, amely Bethaniába vezet...

AZ ELLOPOTT ÁGY

KIS DETEKTIVREGÉNY

Irta MAURICE LEBLANC

1.

Béchoud detektívfelügyelő egészen magánkülvül volt. Az eset olyan hallatlanul titokzatosnak látszott, hogy egyetlen pillanatig sem kételkedett benne, saját erejéből soha rá nem fog jönni a nyitjára. De különben is: mire valók az ember barátai a jeles magádetektívek között? Ezek mégis csak közelebb állnak, hogy úgy mondjuk *emberileg*, a csirkefogókhoz, mint a magas rendőrség. És ha a szóbanforgó magádetektívet ráadásul még Barnettnek hívják, akkor a legfinomabb szimatu hekus is csak boldog lehet, ha alkalmaadtán igénybeveheti a segítségét, elvégre minden iskolágyerek tudja, hogy a Barnett név mögött maga a világ-hírű *Arsène Lupin* rejtőzik, a gentlemann-betörő...

A Barnett és Társa irodájának csengőjét egy energikus kéz nyomta meg. Béchoud detektív felügyelő. Az ajtó egy borotváltarcu férfi nyitotta ki, akinek az öltözéke a legkisebb engedelményt sem tette az eleganciának.

— Ez aztán szép tőled, öreg Béchoud! Azokután, hogy a multkor egy kissé hidegen váltunk el egymástól, nem is reméltem, hogy hamarosan viszontlássalak. Szükség van rám, mi?

— Ugy van, Barnett.

A magádetektív barátságosan rázogatta a feléje nyújtott kezét.

— Annál jobb. De mi van veled? A tenyered egészen izzadt. Csak nem vörheny?

— Hagyjunk a tréfát, Barnett! Az ügy, ami idehozott, sokkal bonyolultabb, semhogy kedvem lenne viccelődni. Azonkívül ezuttal szeretnék babérokat aratni többféle viszonylatban is.

— Hát rajta!

— A feleségem...

— A feleséged? Te nő vagy?

— Hat évvel ezelőtt elváltunk.

— Engesztelhetetlen gyűlölet?

— Nem, csak szíve másfelé vonzotta.

— El tőled, mi?

— A színpadra. Beláthatod, egy detektívfelügyelő felesége nem lehet...

— Színpadi csillag.

— Igen. Énekesnő.

— Az operában?

— A Folies Bergére-ben.

— Hogy hívják?

— Vaubant Olgának.

— Á, az akrobata-énekesnő!

— Igen, az.

Barnett oda volt az elragadtatástól.

— Fogadd legmelegebb szerencsekívánataimat. Béchoud! Vaubant Olga istenáldotta művésznő, aki »a kifincamított dalok«-kal vadonatúj lehetőségeket teremtett az előadóművészetben. Az utolsó száma, amit a fejetején állva énekel: »Mabüz, ó, Mabüz — Honnan jön, honnan jön ez a büz? — Fel a fejjel, bátran előre, — Nézz a kicsi nőre, — Te dőre — Mitől oly jószagu a bőre!« — ahogy ezt éneklé, az a művészet teteje.

— Köszönöm. De nézz csak jde. Ezt a ceruzával firkált levelezőlapot most kaptam tőle csőpostával:

»Ellopták a hálószobámat. Szegény mamám majdnem meggyilkolták. Gyere!

Olga.

Barnett elolvasta a levelezőlapot és visszaadta. — Azonnal felhívtam a prefekturát, — folytatta Béchoud — ahol már tudtak a betörésről, és kicsináltam, hogy beosztottak a nyomozással megbízott kollégák közé.

— És mitől félsz? — kérdezte Barnett jámbor arccal.

— Attól, hogy találkozom veled.

— Még mindig szeretsz?

— Ha látom, még mindig felizgatom magam. A torkom elszorul, rögtön elkezdek dadogni. Képzeld el, hogy néz ki ilyen körülmények között egy helyszíni szemle. Biztos, blamálni fogom magam.

— Pedig szeretnék magad kitüntetni, ugye? Milyen életmódot folytat a feleséged?

— Kifogástalant. Csak a foglalkozása az akadály, hogy akár ma megint Béchoudné legyen.

— Örök kára lenne a művészetnek, — szólt Jim Barnett komoly képpel.

És már vette a kabátját meg a kalapiját.

Pár perc múlva már a Luxemburg-park környékének egyik legszöndesebb és legelhagyottabb utcájában álltak egy öreg ház előtt, amelynek harmadik és egyben legfelső emeletén lakott Vaubant Olga.

— Egy pillanatra, — szólt a kapuban Béchoud — csak arra szeretnék megkérni, hogy legalább most az egyszer ne csórj el semmit... ez a szégyenfeltű a mi közös akciónknak.

— Becsületesemre...

— Hagyjuk azt, ami elmúlt. Gondolj inkább az én becsületesemre, amit ilyenkor beszennyezel.

— Csak nem tartasz képesnek arra, hogy Vaubant Olgától csórjnak?

— Szeretném, ha senkitől sem csórnál.

— Attól se, aki rászolgált?

— Bizd rá az igazságszolgáltatást a bíróságokra. Barnett mélyet sóhajtott.

2.

A kaput egy rendőr őrizte, a másik rendőrt az öreg, izgatott házmester fülkéjében találták. Béchoud megtudta tőlük, hogy a kerületi kapitány két másik rendőrtiszttel együtt éppen most hagyta el a házat és a vizsgálóbíró is az imént fejezte be felületes gyorsasággal a vizsgálatot.

Rákacsintott Barnette. Szerencséjük volt, a hatóságok távozása után zavartalanul keresztül-kasul kutathatták legalább az egész házat. Miközben felfelé haladtak a lépcsőn, kijelentette Béchoud:

— Ez egy öreg ház, ahol a régi szokásokat ma is változatlanul betartják. Így például a kapu mindig zárva van, aki be akar jutni, annak csöngetni kell, egyik lakónak sincs kapukulcsa. Az első emeleten egy pap lakik, a másodikon egy városi hivatalnok, aki agglény, mindkettőjük háztartását a kapus felesége vezeti. Olga maga a lehető legszolidabban él anyja mellett: két öreg cselédjük van, akik születése óta náluk szolgálnak.

Becsöngettek a lakásb. Miközben az egyik vén szolgálo bevezette őket a lakásba, Béchoud gyorsan ismertette a terepet. A jobboldali folyosó vezet Olga hálószobájába, amely egyúttal budoir is. Balra van anyjának és a két háztartási alkalmazottnak a szobája. A folyosó végén egy festő-műterem nyílik, amely most tornateremmé degredálódott és nyújtókkal, trapézokkal, gyűrűhintákkal van felszerelve, amelyek közt káotikus rendtelenségben székek és kanapék viritanak.

A két férfi belépett a tornaterembe. Jóformán még csak körül sem nézhettek, amikor a magasból lepotytyant valami a lábuk elé. Ez a valami egy kisfiú volt, édes pofa, vörösös szőke haja csillogott az üvegajtón keresztül behatoló napfényben. Szeme közé nevetett a látogatóknak. Most ismerték csak meg: Olga Vaubant volt — pizsamában.

A művésznő nagyot rikoltott abban a sötét színezetű zsargonban, amelyet Francis Carco, a kabaréköltő irt elő kötelező nyelvvül a színpadi apacsányoknak:

— Szevasz, Béchoud! Pszt, csönd, a zanyám jobblétre szenderült. Durmol a másik szobában, né ébrésszéték fel. Náhát, micsoda mázlija volt... és mély, Mistinguette-et utánzó, megható alt-hangján elkezdte énekelni:

— Mabüz, ó, Mabüz,

Honnan jön, honnan jön ez a büz?

Fel a fejjel, bátran előre,

Nézz a kicsi nőre,

Te dőre!

Mitől oly jószagu a bőre?

Befejzte a dalt és talpra ugrott:

— Ugy, derék Béchoud! Nézz a kicsi nőre! Szép tőled, hogy idetoltad a pofád.

A detektívfelügyelő bemutatva Lupint:

— Jim Barnett, kollegám!

Emberföltű erőfeszítéssel igyekezett hivatalos méltóságát megőrizni, de gyanusan izzó szemei és ideges reszkéte elárulták belső felindulását.

— Ragyogó! — szólt Olga. — Kettesben majdnem megfejtitek valahogy ezt a zavaros históriát és előkerítitek az én hálószobámat. Hát csak rajta! Ha megengeditek azonban, bemutatom Del Prego, a tornatanáromat, masszörömet, színpadi fodrászomat és pomádészállítómát egy személyben. Nagy donzsuan az öreg, a *music hall*-ban elcsavarja az összes macskák-nak a fejét. Senki úgy nem tudja az embert kifincamítani és megfiatalítani, mint ő. Üdvözlöd az urakat, Del Prego!

Del Prego meghajtotta magát. Szélesvállú férfi volt, rézbőrű, fogai villogtak állandó mosolygása közben és egy volt clown benyomását keltette. Világos szürke ruha volt rajta, cipőjén fehér kamásnikat viselt és világos filckalapot tartott a kezében. Széles gesztusokkal és keverék nyelven, amelyben a spanyolon kívül az angol és az orosz is képviselve volt, rögtön elkezdte magyarázni saját külön ficamítási eljárását. Olga azonban félbeszakította:

— Ne vesztegessük az időt. Milyen felvilágosításokra van szükséged, Béchoud?

— Mindenekelőtt a szobádat szeretnék látni!

— Hopp, gyérünk!

Egyetlen ugrással a trapézra termett, amelynek a lendületével átvette magát a gyűrűkre, a következő pillanatban már az egyik ajtó előtt bukfenezett:

— Tessék, erre!

A szoba a szó legszorosabb értelmében üres volt. Ágy és szekrény, tükör és szőnyeg, függönyök és képek egyformán hiányoztak belőle. Sehol semmi. Az abszolút vákuum.

Olga hangos kacagásba tört ki.

— Ezt nevezik alapos munkának. Még az elefántcsont fogkefém is elvitték. Egy porszemem nem hagyta itt. Amellett csupa óriási darab állt itt, tiszta Louis

XV... minden egyes butort régiségkereskedésekben vásároltam fel. Az ágy, amiben annakidején a *Pompadour aludt*. Négy rézkarc *Boucher*-től. Egy valódi Boule-szekrény. Igazi kincsek, mi? Az egész pénz ráment, amit egy amerikai turnén összeszedtem.

Nagyot ugrott, mint egy bakkecske; megrázta a sörényét és nagyot kiabált:

— Egye fene! Majd szerzek egy másikat. Mire való a gummi muszklim és a Mistinguette-hangom? De mit kacsintatsz rám folyton, Béchoud? Az ember azt hiszi, hogy minden pillanatban ájultan a lábam elé akarsz borúni. Gyere, kapsz egy pusztit... aztán gyérünk a kérdésekkel, hogy készen legyünk, mielőtt a vizsgálóbíró visszajön.

Béchoud dadogott:

— M... m... meséld el, hogy m... m... mi történt!

— Kérlek. Tehát: tegnap este, amikor az órák éppen fél tizenegyet ütöttek... Várj, előbb még meg kell mondanom, hogy nyolckor elmentem a Folies Bergére-be. Del Prého kísért el a mamám helyett. Az anyám itthon horgolt. Az óra éppen felet ütött, egyszerre csak valami lármát hallott a szobámból. Berohant oda. A villanyos lámpa fényében, amit különben azonnal eloltottak, egy férfit látott, aki éppen az ágyat montirozta le. Egy másik férfi ebben a pillanatban nekironított a mutternak és lekent neki egyet, amitől felfordult és belevágta fejét a szőnyegbe. Roppant egyszerű, mi? Akkor aztán kifosztották a szobát, egyik butordarabot a másik után cipelték le a lépcsőn. A mama mozdulni se mert, úgy meg volt ijedve. Azt még hallotta, amikor a stráfkocsi elindult a ház előtt. Aztán elájult.

— Amikor te hazaértél...

— ... nyitva találtam a kaput és a lakásajtót, a mamát pedig ájultan. Képzelheted, hogy be voltam gyulladva.

— A portásék?

— Hiszen ismered őket. Két derék öreg ember, akik harminc esztendeje laknak ott lent abban a lyukban és egy földregés se ébresztené fel őket. Arra be vannak dreszirozva, hogy csengetésre felkeljenek, viszont esküsznek rá mindakettén, hogy este tíz és reggel nyolc közt egy lélek se csengetett a kapun.

— Szóval egész éjszaka egyszer sem nyitottak ajtót?

— Természetesen nem.

— És a többi lakó?

— Nem láttak és nem hallottak semmit.

— Na és végül...

— Végül?

— Mi a te nézeted, Olga?

A fiatal asszony felfortyant:

— Micsoda butaságokat dumálsz! Mi vagyok én, hogy nézetem legyen erről az izéről. Te éppen olyan mamlasz vagy, mint a vizsgálóbíró.

Béchoud egészen kicsi lett.

— De kérlek, a nyomozás még meg se...

— Nem volt elég, amit elmesélttem? Ha a te Barnett barátodnak is olyan nehéz feje van, mint neked, akkor keresztet vehetek a hálószobámra.

Barnett szerényen megkérdezte:

— Szabad kérdeznem, nagyságos asszonyom, melyik napra parancsolja visszakapni a Pompadour-ágyat?

Olga csodálkozva bámult a jelentéktelennek látszó férfira.

Barnett megismételte a kérdést:

— Szeretném tudni, hogy melyik nap és milyen időpont lenne a legalkalmasabb a Pompadour-ágy hazaszállítására?

— De...

— Tessék talán egy fix napot kitűzni. Ma kedd van, mondjuk a jövő keddre. Megfelel?

Olga tágranyított szemmel bámult rá; a szó, amely különben elég szaporán ömlött belőle, most a torkán akadt. Mit jelent Barnettnek ez a különös ajánlata? Tréfa ez, vagy nagyképszerűség? Amikor magához tért meghökkenéséből, hangosan felkiáltott:

— Ilyen egy szájhósti! Hol szédted fel ezt az alakot, Béchoud? Nézz csak meg apám, hátha van magánál egy Pompadour-ágy véletlenül a mellényzsebében? Az hiszitek, hogy nekem sok kedvem van ilyen szószátyár fickókkal vesződni.

Gorombán kitaszigálta a két férfit a folyosóra.

(Folyt. köv.)

**Az új adótörvény
német fordítása megjelent!
Ara 20 dinár**

Megrendelhető a **Minerva r. t.** könyvostályánál
Vidéki megrendelésnél 5 dinár portóköltség

3571

Butort
izléses és jó minőségben, méltányos áron, részlete is
Nagy Varjas Rókus
asztalos mesternél
VI. kör, Vukovljeva ul. 38 (Csirkepiac)

Gróf Normann Rezső valpovói uradalma
elad két
komplett gőzszántógépet
amely két gőzgépből és a hozzátartozó ekéből áll
Érdeklődőknek részletes felvilágosítással szolgál a
Gróf Normann uradalom igazgatósága
Valpovó

6372

Vrnjačka Banja

Villa Koče, Pensio Grossmann

★
Elsőrangú dietikus
magyar kóser konyha
Tiszta szobák! Olcsó árak!
Pontos kiszolgálás!

6061

A VASUTAS SZÖVETSEG
A VASUTÁLLOMÁS KÖZELÉBÉ
egy jókarban levő **HÁZAT**
keres **MEGVÉTELRE**
készpénzfizetés mellett
Akinek ilyen háza van eladó, forduljon **bővebb**
felvilágosításért az állomás vagy raktár főnökhöz,
vagy **Szele Mihály** államvasuti igazgatósági
tisztviselőhöz.

6351

A város központjában
modern 5 szobás lakás
fürdőszobával és a szükséges mellékhelyiségekkel
azonnalra kiadó
Cím a kiadóhivatalban

6256

6 személyes a rozsz **6**
szalvétával, fehér
finom lenvászonból
izlésesen előrajzolva **csak 160 din.** Utóvét
bérmentve szállítja:
Leopold Sámuel, Senta
Modern előnyomda-berendezési gyára

946

Mielőtt

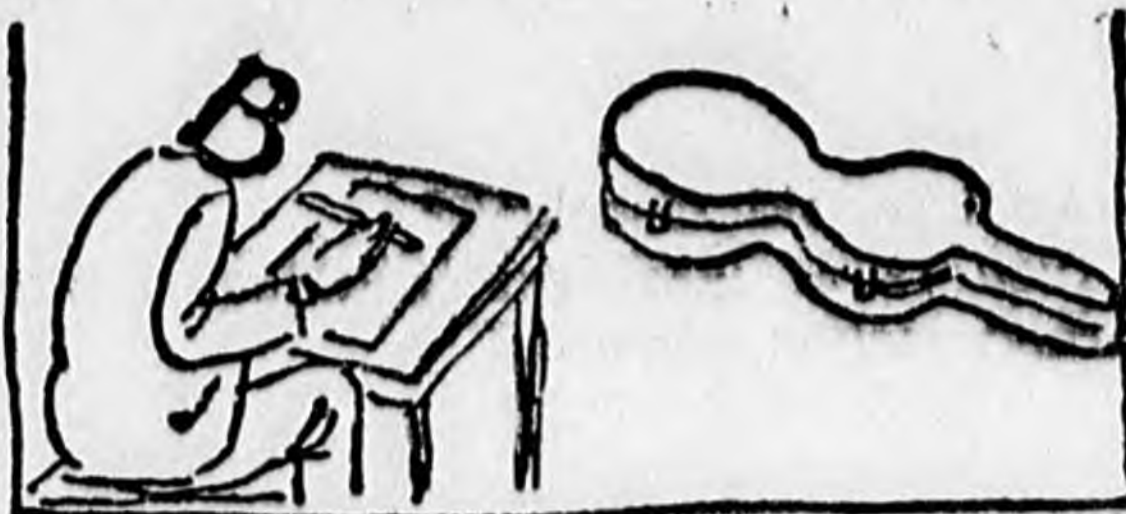

BÖRÖND - 87
vásárolna,
tekintse meg saját készítményű
bőröndeinket és bőrtáskáinkat
amelyek garantált jó minőségűek és olcsók
Andrássy és Fazekas Subotica
Trumbićeva ul. 11, Csirkepiac

3280

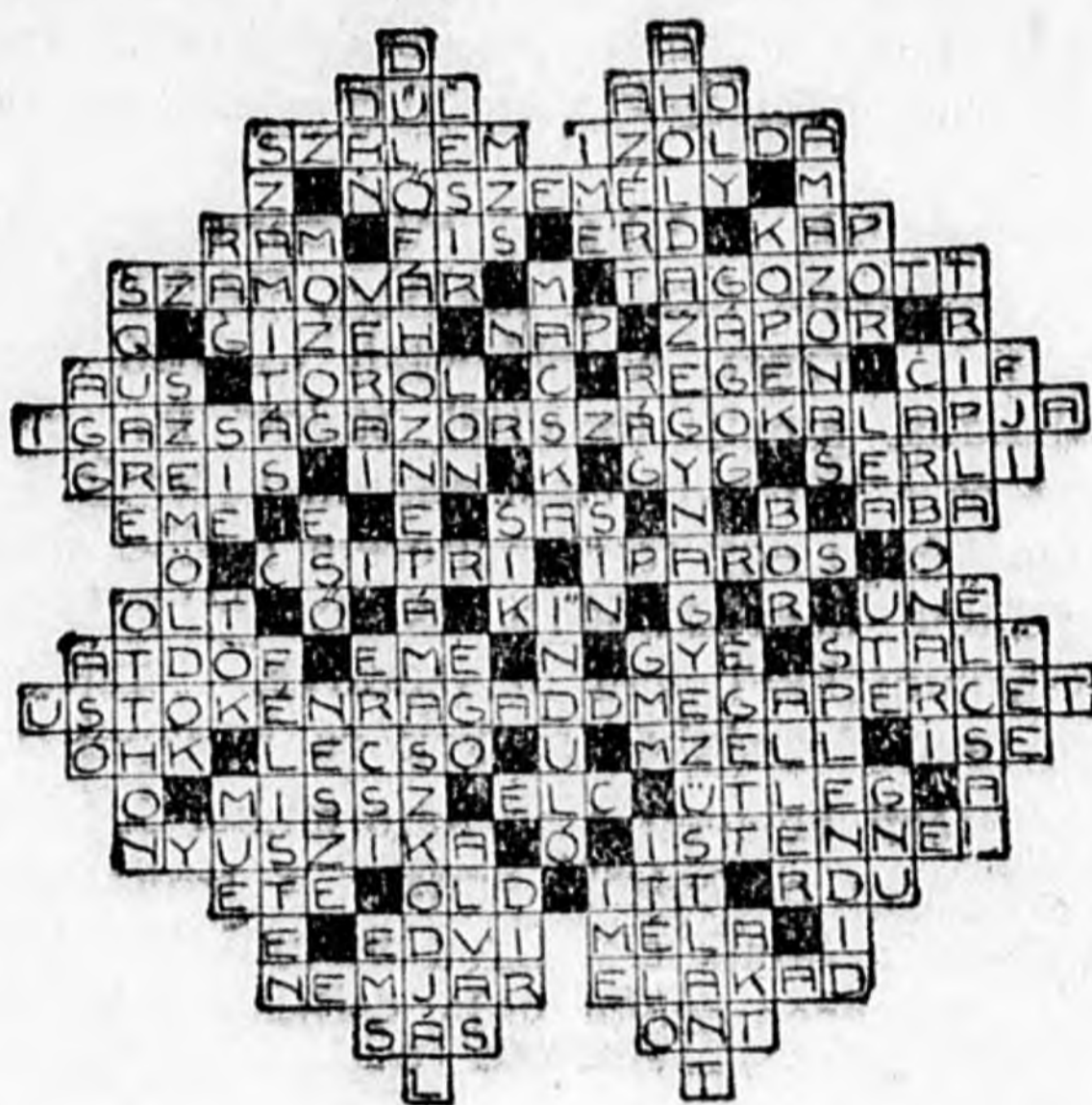
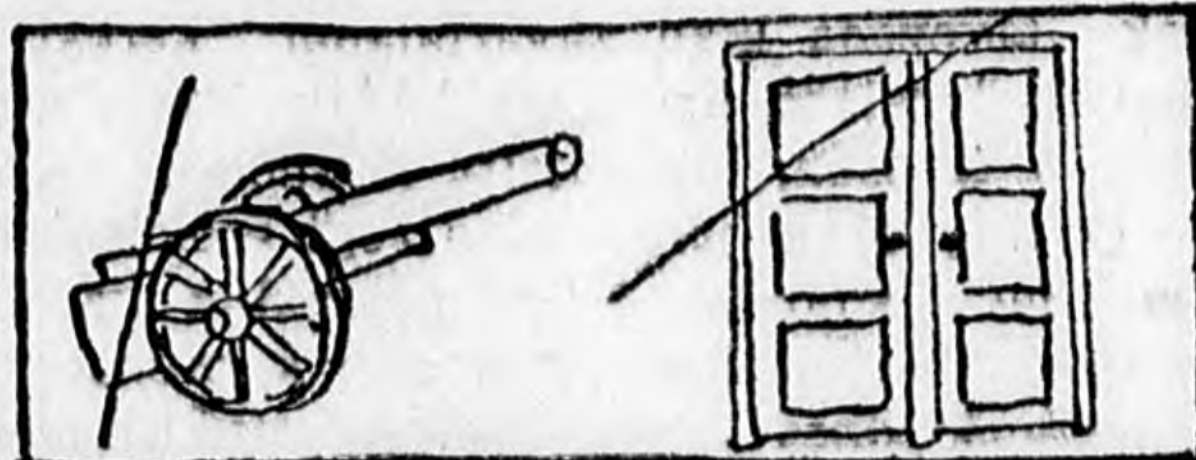
REJTVÉNY

Múlt vasárnapi számunkban közölt rejtvény:

Ennek helyes megfejtése:
Birtok

Mai rejtvényünk:

A múlt vasárnapi keresztsoros rejtvényünket helyesen 74-en fejtették meg. A kézfestésű hírlaptátrót (sorsolás után Csepeli Angela Maribor) nyerte meg, akit arra kérünk, hogy portoköltségre sziveskedjen beküldeni 5 dinárt bélyegben.

Junius 24-én, délelőtt 11 órakor
Sibalić-téle

6139

kenyérgyár

ünnepélyes megnyitása, ahol ingyenes süteménykiosztás lesz és a szegények részére **ingylen kenyérkiosztás**
SZUBOTICA, Petrogradska ulica 12

Olcsó árak Olcsó árak
Divatos Izléses
Tartós Elegáns

2655

Pressburger
DIVATCIRO KÖLÖNLEGESSEGET

Allandó nagy raktár a legmodernebb saját készítésű cipőkből
Külön mértékosztály

Subotica,
Aleksandrova ulica 5. — Bárány-szálló mellett

Ha **KÖNYVSZAKERTŐRE** lesz szüksége írjon **Borbély L.** Novisad, postafiók 75 címre

3935

Dungyerszky Lázár
beeskereki sörgyára

árusít jeget

privát fogyasztóknak is.
12 1/2 kgr.-os tábla jég ára 7 dinár
Kapható mindennap reggel 6—8-ig és d. u. 5—6-ig

Keresünk
agilis ügynököket (képviselőket)
Állami értékpapírok részleteire való eladására az egész SHS királyság területére. Legkedvezőbb feltételeket nyújtjuk. Ezenben részesülnek akik már ebben a szakmában műödtek. Ajánlatok „Agraria” Banka Beograd, Knez Mihajlova ulica 41. címre küldendők

6050

Nagy angol, a biztosítás minden ágát üző biztosító-társaság agilis és szolvens

képviselőt keres

Bácska területére Szubotica székhellyel fixum és jutalék ellenében. — Részletes ajánlatok „Vertreter Bácska” jelige a att a Jugomosse Zagreb, Zrinjevac 20 címre küldendők

6156

Mi az előnye

a sebészeti műtétnek

?

A választott forduljon a „Száva” Általános Biztosító R-T. fiókgazgatóságához, Novisad, Miletićeva ul. 19

6390

Üzembeszűntetés miatt eladó:

1 drb esztergapad vezérsoróval, hossz- és síkesz-torgályozás automatikus előtérással, 2000 mm. csatlávo-ság, 250 mm. csuc magasság, teljes felszereléssel, továbbá

1 drb Shaping univerzálisan állítható munkapaddal, 400 mm. maximális készletmagasság.

Mindkét géphez előkészítő, továbbá transzmisszió 7 méter csapágyakkal és szíj ársákkal, még jáshoz 3, 5 HP 1.0 voltos villanymotor.

Érdeklődők forduljanak „Jókarban” jeligére Schmolka hirdetőiroda Novisad

6121

Valódi

amerikai manilla,

valamint kenderkéveköttő-, továbbá gabonás-, lisztes- és korpászsák-, vízmentes ponyva-, kerti- és tüzelőtöltő- és zsinegáru-szükségletét legolcsóbban

Weitzenfeld és Társa

cégnél Subotica, I., Cara Dušana ulica 1 fedezheti.

Interurban telefon 192
Kérjen árajánlatot! Kérjen árajánlatot!

J. Andriska

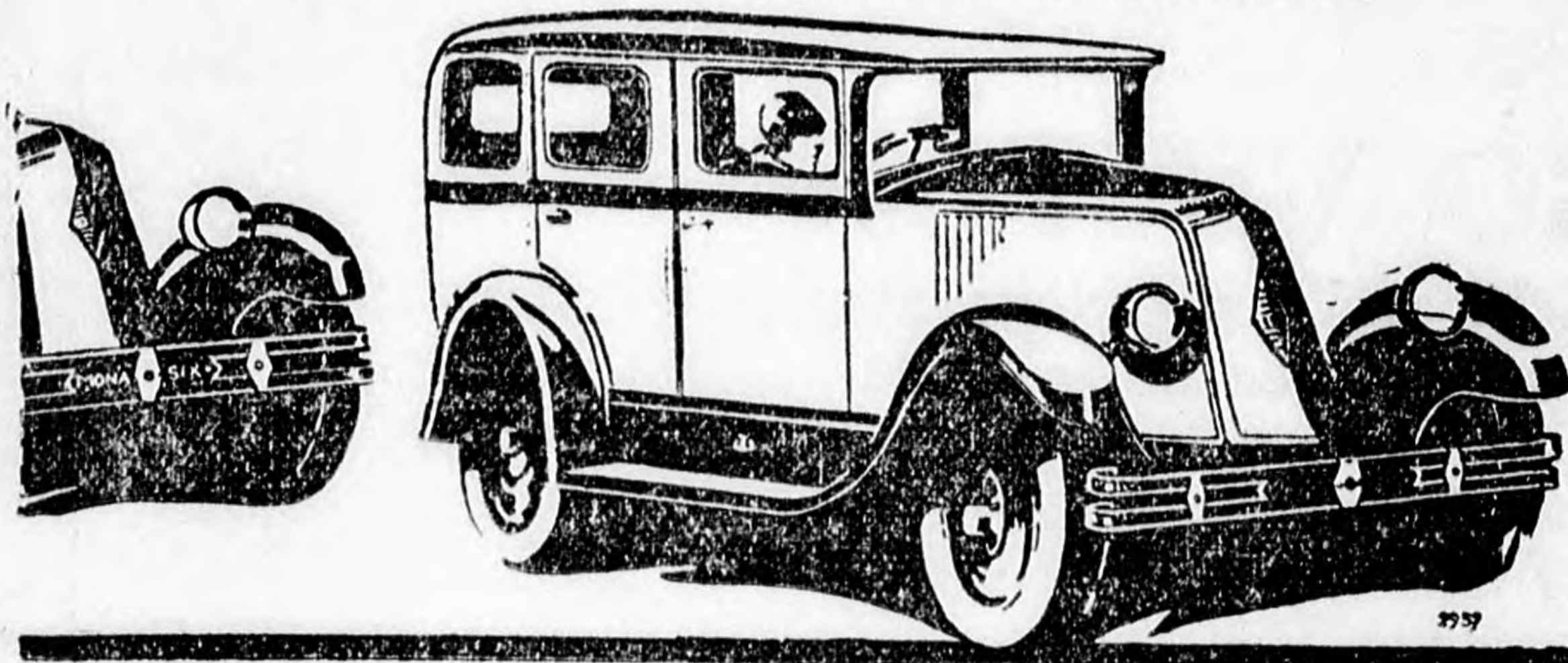
műszaki üzlete, SUBOTICA, Jelečićeva ul. 9. Allandó raktár elsőrendű gyártmányú kerék-párokból, kedvező fizetési feltételek. Egyedüli lerakat „PIRELLI” olaszgumó gumikból Minden e szakmába vágó javításokat szakszerűen végez

RENAULT MONASIX

a **6** hengeres autók királya **6** kg
benzint fogyaszt 100 km.-ként

Minőség
Kivitel
Rugózás
Kényelem
tekintetében felülmulhatatlan

Vezérképvisező:

KRAUSZ EDE, NOVISAD

Teherkocsik, omnibuszok, tűzoltókocsik,
villanytelepek, traktorok

6360

A legjobb és legpontosabb zsebóra a „ZENIT“

Nikkelóra, egyfedelő 480 dinár

A newchateai (Sváje) nemzetközi kiállításon 26 első díjat nyert!

A „ZENIT“ zsebrák technikai kidolgozása a legtökéletesebb, megbízhatóságuk a legnagyobb, pontosságuk felülmulhatatlan, mert 24 óra alatt az éj hajlati és légnyomási viszonyok folytán mindössze a másodperc egy ezredrészével térnek el a pontos időtől

Párisban 1900-as kiállításon és 1896-i genai kiállításon aranyéremmel kitüntetve

A „ZENIT“ órák különböző fajai: férfi aranyóra, egyfedelő 2400, 2600, 3000, 3600, 4100 dináros áron kétfedelő 3300, 3600, 4000, 4500, 5000, 5600 dináros áron

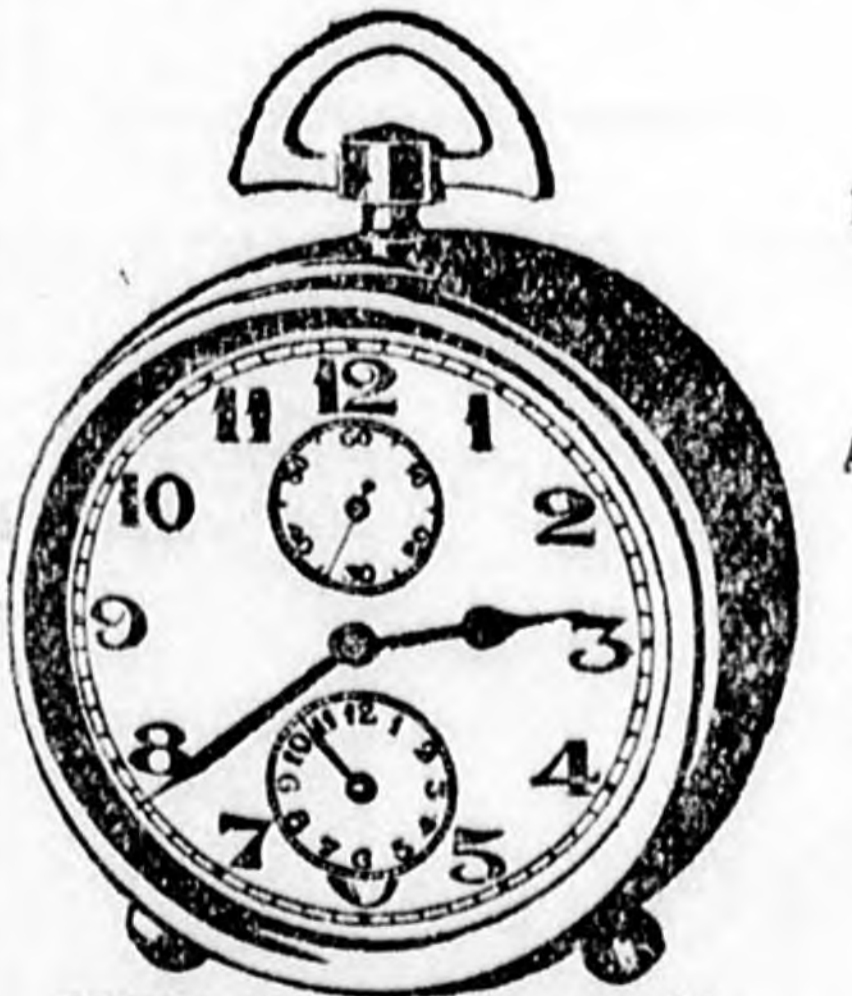
Női arany karkötőóra 2000, 2200, 2400, 2600, 2800, 3000, 3200 dináros áron

Női ezüst karkötőóra 1000, 1360, 1500 dinár

Tuła előst, emaillezve, egyfedelő 1000 és 1200 dinár, kétfedelő 1200, 1300 és 1800 dinár

Valódi vasutas szolgálati óra ZENIT S. D. Z., egyfedelő 520 dinár

ZENIT ébresztőóra, világító rádium óralappal és mutatókkal 350 dinár

Ezüstóra vésettél, egyfedelő 800 dinár

Acélóra, egyfedelő 480 dinár

Nikkelóra, egyfedelő 480, 650, 700 dinár

Egyfedelő nikkel vasutas szolgálati óra ZENIT SHS. 600 dinár

Valódi vasutas szolgálati óra „Zenit“ S. H. S. 600 dinár D. D. Z. 520 dinár

Minden óráért írásbeli garanciát vállalunk!

SHS. királyságbeli vezérképviselet

Mih. P. Petković i Komp.

kir. udvari órák és ékszerészek

Terazije 38

Beograd

Telefon 21

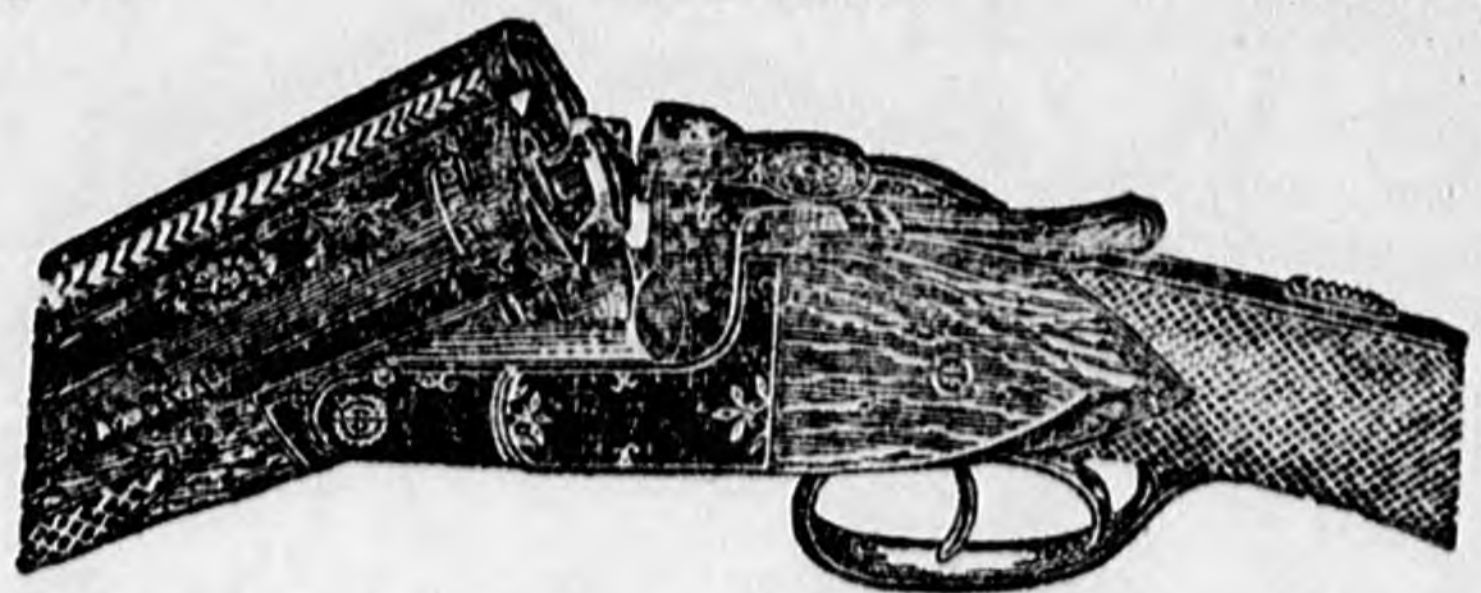
60 49

S. KOČONDA

ZAGREB,
Ilica broj 40

Alapítva
1877-ben

BEOGRAD,
Balkanska 8

fegyver-, lőszer- és vadász-szükségletek nagykereskedése

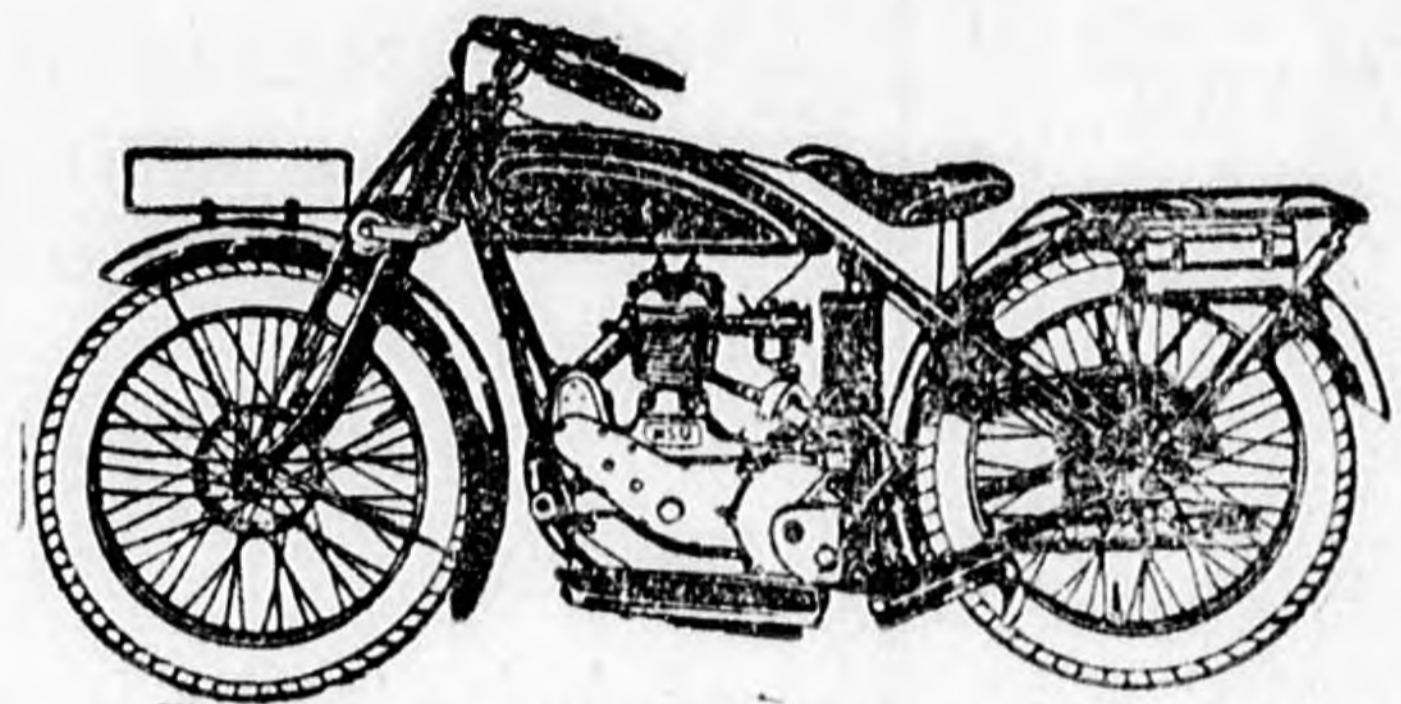
A leghíresebb gyárak vezérképviselete:

Anclens Etablissements Pieper, Herstal
Berlin-Karlsruher Ind. Werke A. G., Karlsruhe
Carl Walther, Zella-Mehlis, stb.

AUTOMOBILOK, MOTOR- és KERÉKPÁROK

A világhírű NSU

6210

gyártmányok minden vevőt teljesen kielégítenek, mert ezek szolidak, elegánsak, nagyon kényelmesek, gazdaságosak és olcsók

Nagyon kedvező fizetési feltételek

Kérje összes prospektusainkat és nézze azokat figyelmesen át

Kiállítási helyiség: SHS Királyság vezérképviselet

BEOGRAD, Kralja Petra 18
(a Nemzeti Bankkal szemben)

Generalna Banka za Trgovinu i Industriju, Beograd,
Jakšičeva ul. 5-7

EAU de BOTOT

az egyedüli szájviz, amelyet a párisi orvosi akadémia elismert

Hygienikus
fertőtlenítő
BOTOT-SZÁJVIZ

a száj legkiválóbb
üdítőszere

Nyáron különösen
kellemes

ÁRA OLCSÓBB LETT

Kéjen egyuttal Botot-fogszappant és fogpépet!

5575

Csak jó könyvet vegyen!

Csak a jó könyv olcsó!

Csak jó könyvet szállítunk!

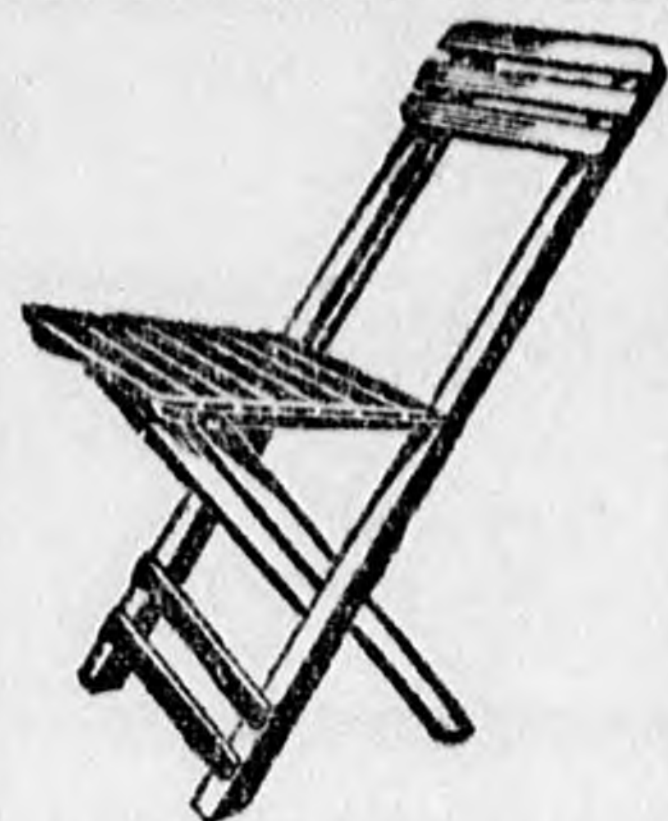
Bácsmegeyi Napló könyvosztálya

Új műszaki üzlet!

RAKTÁRON TART: saját készítményű kézi és erőhajtásos szivattyukat, kerékpárokat, fürdőberendezéseket, villanyfelszerelési cikkeket stb. Saját telephelyen olcsón kaphatók használt autók, u. m. Fiat, Essex, Citroen, Poegot, Puch. **JAVIT:** szivattyukat, ipari és gazdasági motorokat és gépeket. **FIRESTON** autógummi lerakata, modern autogarázs és javítóműhely

Suboticán a Husplacon

NAGY GÉZA műszerész, műszaki üzlete

42 din.

**B. SPITZER
FAIPAR**

Subotica, Badalićeva ul. 5

INGYEN

HUGO VIKTOR

összes regényei és elbeszélései, illusztrált kiadásban.

A bel- és külföldi remekírók magyar kiadásai sorozatának legújabb műveként rövidesen megjelenik

Hugo Viktor összes regényei és elbeszéléseinek nagy kiadása
teljes fordításban, gyönyörűen illusztrálva.

Elhatároztuk, hogy ezeknek a szép és világhírű regényeknek nagy részét

INGYEN

adjuk, így tehát e lapnak azon olvasói, akik az alanti szelvényt 10 napon belül a lent feltüntetett címre küldik, ingyen kaphatják a kiadásunkban megjelenő

HUGO VIKTOR MŰVEIT

teljes 24 kötetben körülbelül 4000—5000 oldal terjedelemben. Könyvkiadóvállalatunk szerkesztő-, bíráló- és fordítóbizottságának névsora a következő: Balla Mihály, Bánóczy László dr., Csillag Kálmán, Endrődi Béla dr., Forró Pál dr., Fülöp Zsigmond dr., Gull Erzsébet, Havas András Károly, Karinthy Emilia, Karinthy Frigyes, Kelen Ferenc dr., Lándor Tivadar, Margittai Szaniszlóné, Németh Andor, Dobosi Pécsi Mária, Porzolt Kálmán, Pünköszt Andor, Sebestyén Károly dr., Somlyó Zoltán, Schöpflin Aladár, Sziklai János dr., Szini Gyula, Szirmai Józsefné, Szirákay Kálmán, Telekes Béla, Várkonyi Tivadar, Vécsey Leó, Zoltán Vilmos.

E kiadásunk illusztrációit Prihoda István címlaptervezetét pedig Végh Gusztáv iparművész és festőművész urak készítették. A franciák legnagyobb költője, egyúttal a legvárásosabb elbeszélők közé tartozik. Romantikus cselekményű történetei feledhetetlen hatással voltak Jókaira, aki mesterének vallotta Hugó Viktort. A Notre Dame toronyőre, a Nyomorultak roppant figuraszorozata a világirodalom örök értékei közé tartozik. A világ minden nyelvén olvassák Hugó Viktort a az emberek milliói gyönyörködnek ma is halhatatlan alkotásaiban. Hugó Viktor összes regényei és elbeszélései szép nyomásban, kitűnő fordításban jelennek meg és csak a hirdetés és csomagolás költségeiért kérünk kötetenként 25 filléres megtérítést. — A szétküldés négykötetes sorozatonként a tényleges portóköltség megtérítése ellenében történik, avagy portómentesen vehető át kiadóhivatalunkban, abban a sorrendben, ahogy a megrendelések beérkeznek. Kiadásunk a következő műveket foglalja magában:

A nyomorultak 8 kötet, **A párisi Notre Dame** 3 kötet, **A nevető ember** 3 kötet, **A tenger munkásai** 3 kötet, **1793** 2 kötet, **Izlandi Han** 3 kötet. **Bug. Jargal**, — **Egy halálraítélt utolsó napja**, **Claude Gueaux**.

Mindennemű pénzküldemény egyelőre mellőzendő.

Jelen ajánlatunk csak azokra a szelvényekre vonatkozik, amelyek 10 napon belül beküldetnek:

CHRISTENSEN ÉS TÁRSA

GUTENBERG

könyvkiadóvállalat fiókja

Budapest, IV., Váci-u. 17

SZELVÉNY

Alulírott Hugo Viktor összes regényeit és elbeszéléseit illusztrált kiadásban a fenti feltételek szerint ingyen kívánja.

Átvételi elismerést és szállítási értesítést kérünk.

M. H. 107

Név:

Lakhely (ucca): Posta:

külföldi címek az illető állam nyelvén közzendők.

Feltétlenül jól olvasható adatait kérünk

Eladó

- 1 drb. rézagy réz éjjeli szekrényvel
- 1 drb. színes vasagy éjjeli szekrényvel és mosdóval
- 1 drb. háromajtós szekrény tükörrel
- 1 otomán és
- 1 mángorló

A butorok tisztaságáért szavatolok.

Érdeklődni lehet

B. Sudarevićeva ul. 6.
a fűszerüzletben

Hirdetéseket

Sentán a Bácsme gyei Napló részére

Molnár Sz. Vince

könyvkereskedése veszi fel.

Ne engedje el a szerencsésjét!

Vegyen Gyetvay Lajosnál Bácska-Topolán nyerő sorsjegyet, mellyel szerencsés esetben

4,200.000 dinárt nyerhet!

Huzások 1928 július 9.-én kezdődnek. Minden második sorsjegy nyer!

Sorsjegyeket 25, 50, 100 din. árban küld.

Nyeremények 4,200.000, 1,200.000, 800.000, 500.000 stb. — Megrendelhető

Gyetvay Lajosnál, Bácska-Topolán

Telefon: 26 — Postaüök 55

100 dináros rendelésnél lista- és portóköltséget nem számítok

Damburozást, plissirozást készít: **Baschné Révész Anna**

Rudíceva ulica 3

6233

Engl varrógépüzlet

Eladó malomgépek

1 drb 21-es „Ganz” hengerek
2 drb 5a „Ganz” hengerek
1 drb négyrészes „Seck” sikszita, mankós
1 drb kétrészes „Seck” sikszita, mankós
1 drb álló kefégep
4 drb triór

Szakács M. és Társai
Stara Moravica
6178

Trbovljei (Trifall) portlandcement és építési mész

saját égetésű mész
oltott mész
kátránypapír
elszigetelő, parafás
Alabaster gipsz
kőpor
dunai homok

Sipos Sándor
SUBOTICA,
I., Sokolska 6. Telefon 868

Nyarálásra PENSION BÜTTNER Sv. Lovrenc na Pohorju (Bachernhegység)

közvetlen gyönyörű fenyves alján. Teljes panzió (szoba és négyeszi kiadás étkezés, villamos világítás) személyenként és naponként 52 dinár. Nagy uszoda ingyenes használata. Ismertetés díjmentes. Német levelezés
6 57

Befőttes üvegek

ugyszintén az összes üveg- és porcellánárak

Csak viszonteladóknak!
Kereskedők legjobb bevásárlási forrása

KARLO KOPP
V. Becskerek
Raktár: II. külkerület 3. d) a Geyer-vendéglő közelében

Sertés-hizlalók

lásák el kellő időben magukat

Pestin-nel
PESTIN a sertésvesz ellen a legbiztosabb szer. PESTIN megemlíti a sertést a legteljesebben védő készítmény. Pestin széküldő.
D. Vukašinović
Stari Šove (Bácska)
Egy doboz ára, amely 4-5 sertésnek elég 40 dinár, 3 doboz rendelésénél portómentes széküldés. Viszonteladóknak a legnagyobb engedmény. 6119

99%
Montecatini olasz kékkő
I-a Majunga rafia
Zöldpor
Légyirtógács
Aloe
a legolcsóbban kapható nagyban is Nojcek Gáza cégénél, Szubotícán. 4413

Komlótermelők!

Peronoszpóra ellen
TUTOKIL

kombinált fecskendezőszer, amely rezet, arzént és kén tartalmaz. 100 liter vízre 1 kgr. Tutokil és 1/2 liter mész kell.

Ára 36 dinár kgr.-ként

Vértetű ellen
DUBISAN

nikotint és piretrint tartalmazó fecskendezőszer. — 100 liter oldathoz 1 kgr. Dubisan szükséges.

Ára 40 dinár kgr.-ként

Kapható:

„KASTEL” tvornica kemijsko-farmac. proizvoda d. d. Zagreb, 3. pretinac
„KAŠTEL” A. D. Depo Beograd, Kralja Milutina 44
Gazdasági Egyesület Subotica, Knjaza Mihajla 2
Vojvodinai Komlótermelők Szövetkezete, Novisad
Komlós Rudolf Novisad, Vilsonov trg 6
és minden szakmabeli üzletben

5692

PHÖNIX

Életbiztosító Társaság Wien

SHS Királyságbeli Igazgatóság BEOGRAD, Kn. Ljubice 15/II
Aplaitva 1882 — Táviratcím: Lelenix — Telefon 32-45

Működése az SHS Királyság területén a kereskedelmi és iparügyi miniszterium által VI-4625-1922 szám alatt engedélyezve

A társaság garanciaeszközei átszámítva
1.520.000.000 dinárt tesznek ki

A megkötött és érvényben levő életbiztosítások állaga:

1924. év végén 3.448.000.000 din.	1926. év végén 8.637.000.000 din.
1925. „ „ 5.200.000.000 „	1927. „ „ 10.400.000.000 „
	1928. februárban 12.400.000.000 „

A kereskedelmi és iparügyi miniszterium VI-4625/1922. és VI-2191/1924. sz. rendelete értelmében a „PHÖNIX” biztosító társaság a következő életbiztosító társaságok:

„Guardian” — „Star” — „Francia-Magyar” — „Magyar-Holland” — „Alliance” — „Atalas” — „Janus” — „Universale” — „Bécsi Élet- és Járadék” — „Magyar Élet- és Járadék” — „I. Katonai Szolgálat” — „Beamteneverein” — „Union” — „Hungaria” — „Morbit” — „Gazdák” — „Nemzeti Baleset” — „Bécs Városi” — „Hazai” tárcaállományát átvette azzal a kötelezettséggel, hogy az osztrák-magyar koronaértékre szóló biztosításokat 4:1 arányban dinárban és minden más biztosítást eredeti valutában köteles likvidálni.

A társulat átvesz élet-, tőke-, hozomány-, járadék-, baleset- és szavatossági biztosításokat rendkívül kedvező feltételek mellett.

Fiókok: Zagreb, Ljubljana, Sarajevo, Osljek.

Képviseltek az ország minden nagyobb helységében.

A társulatnak fiókjai és képviseltek vannak minden európai államban.

5835

Akar Ön jó és olcsó könyvet?

Akkor járadjon be a „Bács megyei Napló” könyv-osztályába, ahol a legmagasabb igényeket is kielégítik

Permetezők Pálifafűzőkazának Rézüstök Rézedények és Rézárak

készítése és szakszertű javítása

Hován László
rézművesnél
Subotica, Zrinjski trg 24

Nea.Crem

legmegbízhatóbb arc- és kézapoló

KORONA GYÓGYSZERTÁR
VÁROSHÁZA
SUBOTICA

Cipő-divatkülönlegességeket

mérték után, jutányos áron és a legszebb kivitelben készít

Petró

Sokolska ul. 1

Fiu tanoncnak felvételt
Ugyanott egy használt női varrógép eladó

Paszományt

butorra, függönyre, draperiára, rojtokat, zsinórokat bojtokat olcsón vállal

Nagy Lajos
paszományos, Jugovica - M. Meghívásra miritáimmal béhoz megyek

Szlovéniai fürdőátutatók!

Bléd
Rogaška Slatina
Rimsko Toplice

fürdőhelyekre legelőnyösebb feltételek mellett kapnak hitelleveleket és meghitelezéseket a **Zadržna Gospodarska Banka** sombori fiókjánál 5885

ABLAKÜVEGET

tükrözüveget, esztétikus üveget, saját gyártmányt ajánl

Drag. Obradović, Beograd
Kr. Milana 81 (Uroševa Pivnica)
Telefon 31-06 4588

Szereti a salátát?

Ugy csak **KEMÉNY-féle** esszencet használjon hozzá! ezt kérje a fűszerüzletekben

Uborka és paprika
állandóan kapható

Kemény Dezső
ecet és konzervgyárában
I., Vojnovičeva ul. 5 5416

Minden nap garantált friss

I-a teavaj

kapható

Trišić Todor
tejsarnokában
Strossmajerova ulica 22.
(Halpiac) 4440

Ertesitem a t. vevőközön- séget, hogy

uj szabóüzletemet

julius 1-től
B. Sudarević ul. 1. sz. alá helyeztem át

Divatöltényökön kívül papi reverendákat, címádkat is a leg- szebb kivitelben készítek.

Petz György
szabómester 5883

Nyári uri divat különlegességek

Vukovics Gerő Subotica

Habig, Borsalino és Panizza-kalapok. L. B. O. uri és női harisnyák egyedüli lerakata. Férfi fehérneműek mérték szerint is. Fürdőkosztümök, nyakkendők dus választékban. — Szolid árak!

Nyolc napig tartó olcsóság!

Olcsósági napjaim mindenkinek fontosak, mert a százalékos engedményt szigorúan szabott és versenyképes áraimból adom. Ezt igazolhatják mindazok, akik ezeken a napokon nálam már vásároltak.

Vidékre is

ki akarom ezt az akciót terjeszteni, mert célom, hogy cégem minél nagyobb rétegekben népszerűsítsem, még áldozatok árán is

Június 26-tól július hó 5-ig készpénzvásárlásnál

férfi és női szövetekből		a raktáron levő összes árukból	
június 26.-án	25%	június 26.-án	20%
" 27.-én	22%	" 27.-én	18%
" 28.-án	ünnep, zárva	" 28.-án	ünnep, zárva
" 29.-én	20%	" 29.-én	16%
" 30.-án	18%	" 30.-án	14%
július 1.-én	ünnep, zárva	július 1.-én	ünnep, zárva
" 2.-én	16%	" 2.-én	12%
" 3.-án	14%	" 3.-án	10%
" 4.-én	12%	" 4.-én	10%
" 5.-én	10%	" 5.-én	10%

engedmény

engedmény

Pero Vujković divatáruháza, Subotica

Szabadalmazott jégszekrényeket

40% jégmegtakarítással gyárt

Braća Goldner többszörösen kitüntetett jégszekrénygyára **Szobotica**, Jugovića ulica 20
Kérjen árjegyzéket!

**Nem kiárusítás,
hanem
árleszállítás!**

Az összes cipők

kivétel nélkül

meglepő olcsó

árban kaphatók

Chick de Paris

gyári lerakatalban

Beograd, Knez Mihajlova 15

Pančevo, Vojvode Putnika 1

Veliki Bečkerek, Palata Bukovac

Kovin, Glavna pijaca

Subotica, Aleksandrova ulica 6

KÖNYV · FILM · RÁDIÓ

Ki a bűnös?

Széljegyzetek a bécsi ujságíró-tragédiához

A tárgyaló teremben történt megrendítő tragédiáról beszámoló cikkek tanulmányos része már kimondotta az elítélő verdiktet Pöfl Oszkár, a »Neues Wiener Journal« volt nagyhatalmu és nagytekintélyű közgazdasági szerkesztője felett, aki öt lövéssel kioltotta perbeli ellenfelének és volt szerkesztőségi kollégájának, Wolf Brunonak, a »Neues Wiener Journal« munkatársának életét.

Pöfl Oszkár bűnössége vitán felül áll: őlt és ezért bűnhődni kell és bűnhődni is fog. A büntetőtörvénykönyv paragrafusai szerint egyedül fog ülni a vádlottak padján, ami azonban már súlyos igazságtalanság a gyilkossal szemben. Aki ugyanis ismeri az osztrák sajtóviszonyokat, az ép úgy nem tagadhatja meg részvételét Pöfllel szemben, mint áldozatától, aki mártír-halált halt abban a harcban, amelyet minden mellétekintet nélkül vívott az ujságírás parázisai ellen. A szerencsétlen Wolf a moesárból kiválasztotta magának Pöflt, éveken át rajta lovagolt, teljesen tönkretette és nem akarta belátni, hogy Pöfl, ha nem is jobb, de nem is rosszabb a többi moesárlakóknál.

Mi volt a bűne tulajdonképpen Pöflnek? Elfogadta a nagyteknélyű »Neues Wiener Journal« kiadójának, a nagyteknélyű Lippowitz főszerkesztőjének meghívását és néhány év előtt átvette a lap közgazdasági rovatának szerkesztését. Lippowitz főszerkesztő és laptulajdonos nemcsak fix fizetést biztosított Pöflnek, de egyúttal részesedést adott neki a lap közgazdasági jövedelméből.

Ez nem szokatlan dolog, így van ez az összes bécsi lapoknál. A közgazdasági rovatvezető azért kap részesedést, hogy ambícióval dolgozzék és a közgazdasági rovat bevételei emelkedjenek. Pöfl valóban értékes szolgálatokat végzett Lippowitz laptulajdonos számára. Természetes, magától értetődő, hogy csakhamar ő maga is szép vagyonhoz jutott, automobilt vásárolt és társadalmi helyzetének megfelelő életmódot folytatott. A puritán Wolf Brunonak, aki Pöfllel egy szerkesztőségben dolgozott, tehát ugyanannak a Lippowitznak alkalmazottja volt, szemet szurt Pöfl megtollasodása és egy szép napon szerkesztőségi konferenciát hívott össze, a melyen leleplezte Pöfl »zsarolásait«. Ezen a konferencián váratlan dolog történt. Lippowitz laptulajdonos adta a tájékoztatót és meglepettet és Pöflt elbocsátotta a lap kötelékéből. Az ügy azonban nem nyert evvel befejezést. Wolf Bruno a különböző ujságíró szervezeteknél is feljelentette Pöflt és sikerült is mindenünnen kizáratnia. Pöfl azonban végre megszokta az üldözést és főként azt nem tudta megérteni, hogy olyan ujságírótestületek monójkák ki reá a bojkottot, amelyeknek soraiban számos olyan egyén foglal helyet, akik semmivel sem különbek nála.

A bojkott következtében Pöfl nem tudott sehohsem elhelyezkedni, teljesen elszegényedett és az utóbbi időben gyermekei gyakran éheztek. Elhatározta tehát, hogy felveszi a harcot üldözőivel. Becsületsértés és rágalmozás címén pert indított Wolf Bruno ellen. Az egyik másik év előtt megtartott tárgyaláson a bíró, tekintettel arra, hogy Wolf Pöflt zsarolással vádolta, az aktákat áttette az államügyészséghez, hogy az indítson vizsgálatot Pöfl ellen. Az államügyészség a vizsgálatot megindította, azonban csakhamar megszüntette bűncselekmény hiányában.

Az ügyészség megszüntető végzése tulajdonképpen Pöfl rehabilitását jelentette, azonban Wolf nem akart elégtételt adni és Pöfl ezért tovább perelt. A keddi folytatólages tárgyaláson a felek részéről újból kölcsönös sértések hangzottak el, majd eldőlt a revolver. Pöfl, aki néhány nap előtt elvesztette anyját, akit rajongásig szeretett, ugylátszik, belsőleg annyira összeomlott, hogy nem tudta bevárni az emelvényen ülő pártatlan bíró ítéletét.

Pöfl gyilkolt és ezért bűnhődni kell. Alapjában véve azonban ő is ép úgy áldozata az osztrák sajtóviszonyoknak, mint a szerencsétlen Wolf Bruno. Bármerre nézzünk: mindenütt képmutatás és álszenteskedés! A tehetséges és szá-

mos kartársánál semmivel sem rosszabb Békessy Imrénének menekülnie kellett, nem azért, mert bűncselekményeket követett el, hanem azért, mert tehetségesebb volt, mint társai. Békessyvel szemben sokkal nagyobb bűnököt követtek el, mint amivel őt vádolják. Avagy az utóbbi évek másik nagy sajtóbojtránya: a Weisz-ügy. Weisz Sándort, a kommunista »Der Abend« főszerkesztőjét elítélik, mert zsarolt. Ez rendben van. Bebizonyítást nyert azonban, hogy a »Der Abend« egy másik vezére, Colbert Ernő még sem került a vádlottak padjára, ma is egyik főszerkesztője a »Der Abend«-nak, amely ép úgy »purifikál«, ép úgy mond ítéletet élők és holtak felett, mint azelőtt.

Ha majd az esküdtek felelősségre fogják vonni Pöflt, úgy a gyilkos mellett a vádlottak padján fel kell majd ismerniük a főbűnöst, a láthatatlan vádlottat, a bécsi sajtó dzsungelt.

merült az a terv, hogy egy új állást kreálnak az akadémián Balogh Jenő főtítkárral mellett az öreg poéta-pap számára. De Szabolcska Mihálynak nehéz döntenie. Elhagyja hiveit és adja át végleg fiatalabbik fiának az ekléziát? Nagyon derék állás, nyugdíjas öreg embernek való szép állás volna a budapesti állás, de a mult, az eklézia, a hivek. Temesvár...

De a munkakedve, a lelkesedése most is még a régi. Pesti tartózkodása alatt két könyvét is kiadta most. Az egyiket az »Öseim nyomán« címűt, a legnemesebb magyar márká alatt, a tekintetes Akadémia eresze alá húzódva.

Erről a könyvről azt mondja:

— A könyv címéről mindenekelőtt annyit, hogy ez egy versen címén valami mást is akar jelenteni. Azokat az őseimet, akik Lehel óta a Tinódy Sebestyénéken, a lantos diákokon a kisebb-nagyobb poétákon át magyarul verseltek, énekeltek és dalolgattak.

A kötet elején Az öreg hegedős című vers.

*Az öreg hegedős, hajh beletáradt,
Nem igen tanul már új nótákat.
A hegedője, a szive is ódon,
Muzsikál még, de csak a régi módon.*

*Ki is nevetik nem egyszer érte,
Mindegy: ő huzza a maga kedvére.
Bolond világ van... ő nem keserüli,
De az új nótát kevésre becsüli.*

*At átrecseg hozzá a kocsmaházból
Egy-egy sor, e másveretű nótákból.
Ő alig érti csak hallgatja bután:
»Unciú, smunciú, drága kis kutyám.«*

— Pestmegyei kunsági ember vagyok én. Itt születtem Kecskén, rigmusos, nótás, keveset szomorkodó emberek voltak az őseim. Aztán kikerültem Genfba a teológiára, majd onnan Párisba a Sorbonnera. Aztán hazajöttem Erdélybe.

Gróf Bethlen István édesatyja volt a felfalvi eklézia főgondnoka. Azóta ismerem Bethlen Istvánt, aki ott a szomszédságomban kezdte politikai pályafutását, néhai Déry Zoltán és Bedőházy János vásárhelyi képviselő mellett. Mi már akkor nagy jóvendőt jósoltunk a fiatal Bethlennek, aki odahaza a falukodással foglalkozott, de már bejárt a megyegyűlésekre. És az 1905—906-os darabontorkorokban már ott láttuk büszkeséggel az alkotmányos ellenállás vezéremberei között.

Milyen jól esett nekünk, amikor láttuk, hallottuk, hogy Tisza István a mi fiatal ellenzéki képviselőnkkel mennyire kezyüesebb kézzel bánik, mint másokkal. Az alkotmányos ellenállás idején, mint poéta, én is fegyvertársává szegődtem a fiatal Bethlen Istvánnak. Borzasztó dühös verseket irtam a darabontok ellen, azóta sem politizáltam, pedig Temesvárott két esztendeig a magyar párt elnöke voltam, három év óta pedig diszelnöke vagyok.

Szabolcska Mihály tüzes barna szemé elborul, amikor elmondja, hogy hűségese életpárja, a főtiszteletű asszony betegen fekszik a szomszédos szobájában. Nincs, aki esténként ki-ki kísérgesse a közeli Duna akáclombos partjára...

Elcsöndesedik a beszélgetésünk. Oda-künn az uccán már a villanyt gyujtogatják. Pirosfejű gyufa villan a szoba sötétjében, a tajtékpipa ezüstkupakjánál. Száll-száll az idő, hegedős arca elárulja, hogy most megint odahaza jár. Odahaza az öreg hegedős, aki annyi nótát huzott a magyaroknak. Nótát, amely tele van virággal, szerelemmel, bánattal, vadgalamb szavával, kesergéssel, jóvendő fényességével. Egyazon ágon rózsaszírommal és rózsalevéllal...

(ésdr.)

AZ IRÓ IS EMBER

Beszélgetés Szabolcska Mihállyal, az »öreg hegedőssel«

Szives istenhozott az ajtóküszöbön, meleg kézszoritás Szabolcska Mihály főtiszteletű főesperes uram kézszoritása. A régi szép szál ember, a régimódi fehér lepkecsokor az álla alatt, csak a bajusza, jól álló, szép barna bajusza deresedett meg erősen a kézszoritásából valahogyan kireszket a hatvanhat esztendő. A Zoltán-ucca egyik bérháza lételemeleti uri lakásának vendége a temesvári poéta-pap. A nappali szoba egyik almáriumán itt vannak Szabolcska

Mihály hires, öreg pirosra szítt szép tajtékpipái, melyek füstjében annyi álmodást látott, annyi rimet talált.

Csodálkozik, hogy honnét is tudtuk meg, hogy pár hete budapesti vendég. És mintha odahaza lenne a temesvári parókián, vendégmarasztaló kedve csak olyan. Félesztendő szabadságidőt kért Szabolcska Mihály odahaza egyházközségétől és a félesztendőt most itt tölti Budapesten.

A szebeni ut

Egyszeriben észreveszi, hogy kun koponyájának boltozatos homlokán észrevettünk valamit.

— Igen, ez a hires bánáti leventepör emléke. Amikor huszonnyolcunkat ösztétfogdostak és vittek be Szebenbe a hadbírószálg elé, két éjszaka, két nap tartott december felében a keserves ut, nyitott marhavagonban. És én akkor nagyon ritka betegséget kaptam halálrafezasomban. Homlokmedence-csonthártyagyulladás. Ezzel a lékezéssel azután itt Budapesten a koporsóból huztak vissza a doktorok

És a leventepörrel beszélgetvén, a

Fővadtottból tanu

Megint csak a leventepör. A hadbírószálg főtárgyalás nyolcadik napján Szabolcska Mihályból, a per fővadtottjából egyszerű tanu lett. Kiderült a tárgyalás során, hogy merő hazugság volt az ellene emelt vád. És kiengedték a fogságból, szabadon lakhatott az egyik szebeni szállodában. Egy este a szállodás fiatal leánya az emlékkönyvét tette eléje. És Szabolcska Mihály az emlékkönyvbe a következő sorokat írta:

*Szebent egyszer bevette Bem apó
Az én dalom ma erről ennyi:
Bem apónak jó gyomra lehetett,
Én nem tudom bevenni...*

A cenzura tudomást szerzett az emlékkönyvről és a nagyszebeni cenzor borzasztó dühbe gurult.

— Persze, hogy nem tudja bevenni Szebent a főtiszteletű ur — dühösködött nagyon félreértve a verset a cen-

amely azzanprovokatórök munkája volt, sok minden szóbakerült. Szóba az is, hogy Maniu Gyula, aki valamikor a zilahi református kollégiumnak volt a növendéke, maga jelentette ki, egyszer Szabolcska Mihály előtt, hogy az volt a cél, minél jobban megfélemlíteni az erdélyi magyarságot.

Öszintén megmondja Szabolcska Mihály, hogy tiz esztendeig állt keményen, rendületlenül a poszton. Nagyon szívesen adtak volna neki ekléziát Magyarországon, de ő úgy érezte, hogy lent kell maradnia, helyén kell maradnia.

zor — hiszen a magyarok most oly kevesen vannak.

Az összeomlásig anyagilag is boldog ember volt Szabolcska Mihály. Papi élete első stációján Marosfialun hatvan hold földje volt, hat hold belsősége és szép háza. A románok elvették mindenét, a háboru pedig elvitte az erdélyi református papok minden nyugdíját. Az övét is.

— Már esztendők óta hívogatnak ide jóbarátaim, jóakaróim — mondja a főtiszteletű ur — azzal, hogy csak jöjjenek, jöjjenek, kapok én állást, ekléziát ideát. Állást, amire talán más pályázik? Aminek az elvétele másnak fáj? Olyan állást én nem fogadhatok el — volt a válaszom — amire más valaki vár. Nem az én lelkeletemnek való cselekedet volna ez.

Szabolcska Mihály nem tudja, mit csináljon. Felmenjen-e végleg Budapestre, vagy lent maradjon ekléziájában? Fel-

Hogy kezdődött?

— Huszonöt esztendő —

Irta: Lehár Ferenc

Bécs, június közepén.

Az osztrák főváros díszes külsőségei középette ünnepelte meg a napokban Lehár Ferencnek, a világhírű magyar zeneszerzőnek 25 esztendősi jubileumát. A köztársaság elnöke a legnagyobb kitüntetéssel adományozta Lehárnak, a színész pedig díszelőadást rendeztek tiszteletére, amelyen többek között Jeritza Mária is közreműködött. A jubiláns magyar mester a következő érdekes cikket bocsátotta rendelkezésünkre dícsőséges pályafutásának kezdetéről:

Anyám gyakran mesélte, hogy úgynevezett csodagyerek voltam. Már négy éves koromban minden melódiához megtaláltam a zongorán a kíséretet, még a legnehezebb hangnemekben is. Elfedett billentyűkön és sötét szobában is játszottam és minden feladott témát variálni tudtam. Szüleim igen örvendtek és látogatók előtt gyakran produkáltam magamat. Ajánlatokat, hogy nyilvánosan fellépjek, apám erélyesen visszautasította. Szerencsére távol állott tőle sok szülőnek hamis becsüvége: gyerekek tehetségének kihasználása. Így neki köszönhetem, hogy megmenekültem a legtöbb csodagyerek sorsától. Első dalomat hat éves koromban komponáltam titokban és anyámnak ajánlottam.

A budapesti piarista gimnázium tanárai nem voltak megelégedve szorgalmammal és rosszul jártam volna tanulmányaim során, ha egy izben az énekóra alatt nem vettem volna át a harmónium-játszást. Tizenkét éves koromban már a prágai konzervatórium növendéke voltam. A pénzt, amit szüleim küldöttek, csak igen kis részben fordítottam élelmézesemre úgy, hogy egy izben az uccán elaludtam az éhségtől. Amikor azonban anyám Prágában meglátogatót, összeszedtem magamat, összeszeszorítottam ajkaimat és nem panaszkodtam. Csak amikor elutazott és a vonat megindult, tört ki belőlem a visszafojtott fájdalom.

— Anyám! Anyám! — kiáltottam és a vonat után futottam. A többi utasok csak nehezen tudták anyámat megakadályozni, hogy leugorjon a vonatról. Elaludt és az utasok sokáig fáradoztak, hogy életre keltsék.

A prágai konzervatóriumban Fibich volt a tanárom és saját elhatározásából beavatott a zeneszerzésbe. A konzervatórium igazgatója azonban észrevette, hogy a hegedűt elhanyagolom és alternatíva elé állított, hogy vagy a konzervatóriumból távozzom, vagy Fibich magánóráit adom fel.

Dworaknak abban az időben az volt a szokása, hogy legújabb kamarazeneszerzeményeit először a konzervatórium növendékei által játszatta el. Ez mindig nagy élmény volt számunkra. 1887-ben Dworaknak két kompozíciót vittem az »A I. Antique« szonátát G-durban és egy szonátát d-mollban. Dworak megnézte a munkákat és így szólt:

— Akassza szegre a hegedűt és inkább komponáljon!

Nyomban távozni akartam a konzervatóriumból és csupán Fibichnél akartam tanulni. Apám azonban azt kívánta, hogy végezzem el a konzervatóriumot és szerezzek oklevelet. A konzervatóriumból való távozásom után 1881-ben 150 márká havi fizetéssel hangversenymestere lettem a Barmen-Elberfeldi egyesült városi színházaknak. Amikor a szerződést aláírtam, még csak nem is sejtettem, hogy ezért a pénzért mennyit kell majd dolgoznom. Egész nap próbák, este, sőt délután is operák és operette-előadások, valamint szimfónikus hangversenyek. Végre meguntam az örökös hajsztát és »meglógtam« Elberfeldből. Apám akkor Bécsben volt katonakapitány és esténként a Kursalonban hangversenyezett. Beléptem zenekarába, mint első hegedűs. Szomszédom a zenekarban Fall Leó volt. Néhány év

mulva a losonci házlezred karmestere lettem, majd Pólába kerültem, mint a tengerészeti zenekar karnagya, ahol nyomban megérkezésem után az első este a német császár előtt játszottam. Pólában komponáltam második operámat, a »Kukuskát.« (Az elsőt, a »Rodrigót« már előbb elkészítettem.) A szövegkönyvet Falsarin Félix korvettkapitány írta. A »Kukuska« először 1896-ban a lipcei Stadttheaterben került színre.

Ekkor már minden igyekezetem arra irányult, hogy szabad legyek és kizárólag a zeneszerzésnek szentelhessem időmet. Bécsben mint a 26. gyalogezred karmestere meglehetősen népszerűsége tettem szert »Jetzt geht s los!« című indulómmal és így végre nagy nehézségek és sok megalázás után megtaláltam az utat a színházhoz. Első operettem, »A bécsi asszonyok« a Theater

an der Wienben került színre és sikert aratott. Huszonöt nap mulva a Carltheater színre hozta második operettemet, »A dródotót«-ot és így egyszerre Bécs két vezető színháza játszotta munkáimat. 1905-ben született meg »A vig özvegy«, amely körül Párisban nyomban per keletkezett a bemutató előadás jogáért. Ügyvédem Poincaré volt, akinek segítségével a pert megnyertem. Öt esztendő mulva, 1910-ben »A vig özvegy« már 18.000 előadásra tekinthetett vissza.

Gyakran kérdezik tőlem, hogy miként komponálok. Nos mindig egyszerre több operetten dolgozom. Egyszer ez a téma, vagy alak, máskor egy másik cselekmény érdek. Ez mindig a hangulattól függ. Ha pillanatnyilag egy szövegkönyv, vagy cselekmény nem érdekel, úgy átmenetileg félre teszem, mert csak akkor tudok dolgozni, ha a témát egytuttal átérzem.

A könyv szentsége

Nagy örömmel olvastam Kemény dr. cikkét a könyv szeretetéről s azzal egészen ki tudtam érteni, hogy nem is szereti a könyvet, aki kölcsönadja másnak. Összeszeszorul a szívem, ha arra gondolok, hogy hova lett az én első könyvtáram! A mi időnkben nem rendelkezett a diákok annyira zsebpénzzel, mint mostanában, egy-két forint hatalmas összeg volt. Lemondtam mégis minden szórakozásról, hogy garasaimat összegyűjtve megvásárolhassak egy-egy új könyvet. A Mangold-féle becskeréki könyvkereskedés hűvös homályában feküdtek a pulton a csodálatos szépségek, amik fejembe kergették a vért s amikben Duka László táblabíró ur fölényesen piszkálgatott. Csak piszkálgatott, de nem vásárolt. Viszont én soha az életben nem tudtam olyan égő fájdalommal megkivánni bármit, mint a könyvet.

A Magyar Szalon egy-egy füzeté ma is a tökéletességet jelenti az emlékemben. Friss nyomásának illata körülleg, amig ezeket a sorokat írom és látom Abonyi Árpád boszniai novellájának illusztrációját, mint fagy bele a hófúvásba a katonai partul.

Soha szebbet, mint *Heltal* Jenő Katója, *Ignotus* versei, *Kozma* Andor két kis könyve, *Rudnyánszky* Gyula Mária-daljai, *Szerelém*-könyve, *Agai* Bélának egy kis regénye, finom, miniatűr kiadásban valamennyit. Hozzá ösztönszerűleg érzetem, hogy az editő princeps a legértékesebb szinte forradalmat jelentett, aztán a könyvtelénél terén a Gyurkovics lányok, meg a fiúk könyvének első kiállítása, belehaltam volna, ha nem tudom megvenni.

Hová lettek, ki vitte el, ki nem adta vissza? De száz, még száz pusztult így el. Valósággal köz-kézen forogtak s ez a baj.

A könyvkölcsönző ugyanis mindig félteties és könnyelmű volt, hiszen nem a magát kellett féltetnie. Meglátta nála valaki a könyvet, elkérte, megkapta, vagy tudta, hogy az enyém, vagy sem, minden esetre azonban ő is tovább adta. Egyszerre csak akkora körforgalma támadt, hogy már senki sem volt tisztában vele, voltaképpen hoza tartozik.

Számontartani? Visszakérni? A világ legnehezebb dolga. Ebből harag lesz. Tetszik érteni? Megharagszanak rám, amiért ragaszkodom a tulajdonomhoz.

Adtam én már kölcsön a könyveimről színházaknak, amely sugópéldány hiányában nem tudta volna a Wilde-darabot színrehozni. Hol keressem. A csödtömegben?

Egy kritikus-barátom elkérte az Ördög frissen megjelent példányát, az előadást akarja ellenőrizni. Szó sincs róla, eltelt néhány év, amikor figyelmeztettem, hogy adja vissza. Hogy rámtámadt!

— Egy példányom van, azt is magam vettem.

— De nézd, úgy emlékszem rá, mint-ha ma volna. Sajnos, tudok emlékezni.

— Ha mondom...

Mit csináljak, elrejtettem. Én rejtettem el.

— Végére, ha a te memóriád jobb... de azt hittem...

A magamét tudtam mindig a legkevesébe kérni.

Nagybeteg volt egy asszonyismerősöm, mikor jobban lett, sokáig szobájához kötötte még a baja.

— Küldjön néhány könyvet, jót tesz velem.

Küldtem, kivételesen, pedig akkor már megfogadtam, hogy az anyámnak sem. Hónapok mulva találkozunk, már felgyógyult.

— Ejnye, kérem, talán már nem keltenek azok a könyvek.

— Mitféle könyvek?

— Méltóztatik talán emlékezni, mikor betegem feküdt.

Mondom a címeteket is.

— Érdekes? A magái voltak? Valahol elkallódtak, azt hiszem az ápolónóm cipelte el.

Hogy megvegye, az eszébe nem jutott volna. Hiszen csak könyv volt!

A nagyon finom és nagyon előkelő néni szinte rimáncodott:

— Hangversenyen lép föl a lányom, válasszon ki neki valami alkalmas verset.

Elküldtem az akkor aktuális irodalom remekét. Vagy öt könyvet. Sose láttam viszont. A levelemre se válaszoltak.

Van egy huszónégy hónapos keresztfiam; ha újját szopó gyereket lát, megáll előtte és rákiált:

— Pfüj!

Én még ezt se mondhatom, neki több szabad. De könyv, az nincs senkinek. Tessék megvenni. Azt a szerencsétlen író, aki idáig jutott, én nem fogom meglopni azzal, hogy elvonok tőle egy vásárlót. Azt tetszik mondani, hogy ugyanis ott áll a szekrényemben, nem használja senki? Inkább álljon, legalább megmarad.

Mellékesen említve, ami könyvet tévedésből visszakaptam, az is össze volt számfűlézve, a fűzött példány ivekre szedve, aláhuzva az, ami az illetőnek megragadta a lelkét.

Gyűjtök újságokat is évfolyamba kötve. Ezt pláne nem adom kölcsön, mert kitépik azt a lapot, amire szükségük van s akkor a legszivesebben elhajítanám az egész kötetet. Fenét ér így csonkán. Ez egyébként általános »uri« szokás, nézzék meg, a kávéházakban hogy össze-vissza van szabdálva sok szép irodalmi folyóirat. Akinek valami megtetszik, azt kivágja. A legtöbbször bicskával, hogy belehasítanak a másik oldalba is.

Ábrányi Emil, a híres költő, valamikor ki volt tiltva minden budapesti könyvtárból. Verseskötetét akart kiadni, a megjelent költeményeit megjelenésükkor nem tette félre, — kivágta hát a könyvtárak bekötött évfolyamaiból. Mindenképpen oktalanság, hiszen maga alatt fűrészelte a fát. Aki utána Ábrányi-verseket keresett, nem talált semmit. De nem ő az egyetlen ebben a szokásban, elkövették ezt a perverz bűnt más intellektuellek is. Bocsássa meg nekik az Isten.

Épp azért száz szónak is egy a vége: *Ne adj kölcsön könyvet, ha nem akarod, hogy haragosad legyenek, főleg ha nem akarsz megpukkadni az emberi — mondjuk — könnyűvérűség miatt.*

(— tvt —)

Tíz esztendő irodalma Szovjet-országokban

Az orosz irodalom képe az utolsó tíz esztendő alatt teljesen megváltozott. A politikai átalakulás rányomta bélyegét az élet minden megnyilvánulására és átalakította a művészetet is. Új írók jöttek, a régiéket egyrésze alkalmazkodott a megváltozott körülményekhez és »átképezte« magát az új ízlés követelményeinek kielégítésére, más részük elhallgatott. Sok neves író meg is halt, így Leonid Andrejev, Korolenko, Blok, Arkadij Avercsenko, Gumilev, Brjusszov és Jesszemin, a parasztlirikus, aki moszkvai lebujsokban dorbézolja írta csodálatosan finom falusi idilljeit. A régiéket közül, akik nem tudtak megalkudni, kivándoroltak, emigráltak, mint Mereskovszki. A szovjet első éveiben az irodalmi produkció csaknem teljesen megszűnt, 1920-ban például csak 3260 kötet jelent meg Oroszországban összesen, tizszer kevesebb, mint az utolsó békeévben. A könyvkiadás azonban a szovjet megerősödésével párhuzamosan egyre erősbödő tendenciát mutat és ma már körülbelül ismét eléri a háború előtti méreteket.

A forradalom kitöréséig a szimbolizmus volt az uralkodó irányzat a modern orosz irodalomban, ennek a képviselőit azonban a nagy megrázkódtatás teljesen elhallgattatta, csak az egyetlen W. Ivanov adott ki »A viharos idők dalai« címen egy szimbolikus verskötetet. A régi lírikusok közül tovább alkotnak F. Sologut, Kusmin és Anna Ahmatova, aki még ma is a boldogtalan szerelemről és a nő tragédiájáról pengeti kobzát. Egészen magányos és elszigetelt jelenség a nagy szerző O. Mandelstamm, aki — forradalom ide, bolsevizmus oda — változatlanul klasszikus formájú versekre önti lírai megnyilatkozásait.

A szovjet kultur-szervei mindent elkövetnek, hogy megteremtsék az igazi, hamisíthatatlan, kilencpróbás »proletáriródmalt«. Az irodalmi dumping eredményeképpen a fiatal kommunista költők szorgalmasan alkotnak. Gastov áll az élükön, a »Munkásversek« szerzője, a munka és a gyár poétája. A fiatalon elhunyt Furmanov érdekes regényeket írt a turkesztáni és urali polgárháborúkról. Szerafimovics a kommunizmust dicsőíti ódaiban, Malaskin a polgárháború hőstetteit énekli meg, legkiemelkedőbb alakja azonban ennek a történelmi-költő-csoportnak Gladkov, a »Cement« írója, méltó utódja a régi, nagy orosz regényíróknak.

Az irodalmi ifjumenek már 1921-ben úgy találták, hogy a proletárkultura kifejlődése nem történik eléggé gyors tempóban, viszont egy »poeta laureatus«-ra szükségük volt, kikiáltották tehát Majakovszkit a szovjet legnagyobb írójának. Majakovszki kezdettől fogva tagja a kommunista pártnak és az irodalom tradícióit, mint elavult burzsoa rekvizitumokat rég a sarokba hajította. A költeményei: »Buff-misztérium« és a »150.000.000« tiszta politikai irányversék, utilitarista művészet, ha ugyan művészetnek lehet nevezni ezeket a prózai repszódiákat, amelyekbe diadalmasan vonult be az utca zsargonja és az újságok tolvajnyelve. Majakovszki nagy vetélytársra Demjan Bjedny, akit a szélső politikai irányzatok favorizálnak. Az ezerevű futurizmus legextravagánsabb képviselői Marienhof és Sersenevics, akik már olyan kitűnő verseket írnak, hogy egy szót sem lehet belőlük megérteni.

A széppróza már sokkal értékesebb. Isaak Babel a jelenkor legtehetségesebb novellistái közé tartozik, Leonid Leonov a kritikusok szerint a legszebb orosz prózát írja, Veszelij hatalmas regényeket ad ki, amelyeknek nem egyes emberek a hősei, hanem mindig a tömeg.

Érdekes, hogy a szovjet alatt támadt fel újból az orosz irodalomban a romantikus regény, amelynek legjelentősebb képviselője A. N. Tolsztoj. A romantikusok erősen Gorkij befolyása alatt állnak és a romantizmust pszichológiai megalapozással akarják ismét életképesé tenni.

(Folyt. lóv.)

— A bolondok itt hagyták a csónakjukat, hogy bárki elvihesse. Nos, mi el is visszük. Ezzel elzárjuk előlük a visszavonulást utját. Ketten a csónakba szállunk, egy darabig a part mentén evezünk vele, aztán elfutjuk valahol alkalmasság helyen. Itt többiek mentek csak és kutaszások tovább a rablók nyomát. Allahpodjünk meg abban, hogy három óra múlva találkozzunk a barlangban.

— A bolondok itt hagyták a csónakjukat, hogy bárki elvihesse. Nos, mi el is visszük. Ezzel elzárjuk előlük a visszavonulást utját. Ketten a csónakba szállunk, egy darabig a part mentén evezünk vele, aztán elfutjuk valahol alkalmasság helyen. Itt többiek mentek csak és kutaszások tovább a rablók nyomát. Allahpodjünk meg abban, hogy három óra múlva találkozzunk a barlangban.

Hol van a gazda felesége?

REJTETTKÉP

GYEREKEK

A legjobb mesekönyvek és ifjúsági regények kaphatók.

TARASCONI TARTARIN
rendkívüli kalandjai.

Ifjúsági regény, Bloch Nelly kitűnő rajzaival. A 144 oldalas könyv ára, díszes keménykötésben

30 dinár.

*

Ki szereti a szép mesekönyvet? Aki szereti, az kérje meg apukáját, hogy rendelje meg a Habostorta szerkesztőségében.

EGY SZEGÉNY IFJU TÖRTÉNETE.

Ifjúsági regény képekkel. A 141 oldalas könyv ára csinos keménykötésben 30 dinár.

*

DON QUICHOTE KALANDJAI.

Rendkívül mulatságos olvasmány, az ifjúság számára, 144 oldalon, sok képpel

díszes keménykötésben 30 dinár.

*

A KISKATÓ.

Elbeszélés, jó kislánykák részére. Irta: Giese Márta. A 95 oldalas könyv, szép képekkel tarkítva, csinos keménykötésben

13 dinár.

A pénz előzetes beküldése ellenében, postafordultával szállítjuk.

— De hogyan csináljuk?
— Feküdjünk le — szól Pali — pihenjünk ki magunkat és akkor reggel pihentéssel gondolkodjunk.
Pali és a matrózok a barlangban puhra mohára fekdtek és csakhamar elnyomta őket az álom.
Mélyen és sokáig aludtak és mikor reggel felébredtek, oda- kint már süttött a nap.
Pali indítványára elhatározták, hogy kémszemlére indul- nak. Meg akartak győződni arról, vajjon a hat tengeri rabló mibőlben csatangol-e még valahol. Ovatosan minden zajt

— Töltsen le kell mondanunk a reményről, hogy segít- sünk rajtuk. Nem marad más hátra, minthogy keressünk va- lamit emberlaktá vidéket, ahol a magunk részére segítséget kérjünk és elmondjuk mi történt a hajóval és Astor urékkal. — A tengeri rablókól hallottam — mondotta Pali — hogy innen nem messze angol gyarmat van. Azonban ne men- jünk oda, bárha ott kézséggel segítenének rajtunk, de meg- történhetik, hogy a rablók közben az Astoriával messzire mennek és akkor nem akadunk nyomukra. Eszeljünk ki ma- gunk valamit.

— A matróz elhallgatott, aztán hosszu szünet után újból mint vártuk, hanem a tengeren tutajon, ahogy te mondod. Sajnos, tőled megindtam, hogy Astor urék jöveletét nem vet- ma északra örséget, mikor te, Pali, a kárjaim közé rohantál. nek a hajóra, mert veszítükbe rohannak. Eppen én tartottam utóbb visszatérnek és figyelmeztetjük őket, hogy ne menje- lessük Astor urát és kíséretét, akikről tudtuk, hogy előbb- tengeri rablók meghallják. Az volt a szándékunk, hogy meg- ta kézzel sikerül elfogni, mert löni nem merünk, nehogy a- sunk erdei gyümölcs s néha-néha egy-egy nyul, melyet pusz- láni, mely alkalmass buvóhely. Azóta itt élünk, táplálkozva- utánuk jöttünk. Szerencsére sikerült ezt a barlangot megta- idéjött. Hogy miért tették ezt a kalózosok, nem tudom, de mi tuk, hogy a hajó a régi helyet, ahol horgonyzott, elhagyja és figyelm akartuk, hogy mi történik a hajón. Másnap aztán lát- nekülm, azonban nem mentünk nagyon messzire, mert azért vagy harminc rabló csoportosult a parton. Mi siettünk elme- nem sokára más fűtőkkel válasszoltak az erdőből. Csakhamar a partra ér, ott a kalózosok rövid fűtőket hallattak, mire alvókat pedig bezárták a kabinjaikba. A parton mi hatan el-

A BÁCSMEGYEI NAPLO vasárnapi ingyen melléklete
Subot.ca, 1926. június 24. 26

Ez a két ifju
Ugy látom
bátor legény,
Jaj ki utjukba
kerül, az
mehet szegény.

Ott tanydznak ők
hol legsü-
rűbb a berek
kerülje tehát
e helyet
minden gyerek.

hoz ezettek, felkuszak a fedélzetre, az örököt jelölték, az settenkedtek, látva tíres csónakunkat, abba beleültek, a hajó-történi, hogy a tengert rablók, akik fejevencék lehetnek, erre este az erdőből, nem találtuk a csónakokat. Bizonyára nagy az erdőbe mehessünk vadászni. Hát amit visszafelé jöttünk nyozunk, amikor hatan engedélyt kértünk, hogy egy kicsit dolog egy történi, hogy a hajóval a rendes helyen horgo- — Ezt elmondhatom neked — felelte az öreg Joe — a a kalózik a hajót hataimukba kerítették?

— Csak szeretném tudni, hogyan volt lehetséges, hogy dott egyedül megmenekülni. Elbeszélést ezzel végezte:

pedicó, hogyan fogták el őket a tengert rablók és hogyan tu- éhséget, akkor elmonda, hogy és mint járt Astor és az eksz- valamit emlívalójuk. Mikor erdei gyümölcsökkel csillapította elárulják magukat. Pali legezősör is megkérdézte, hogy van-e got a Pali-val jött matróz tanácsára nem csináltak, nehogy tágas barlangban volt, ahol puha mohára ültek le. Világossá- Nem telt bele sok idő és Pali a matrózzal együtt egy még más öt matrózt is talált.

— Gyere velem, nem messze innen van egy barlang, ott monda:

A matróz erre csendesebbre fogta a hangját és suttogva tók vannak a közelben, akik engem keresnek.

— Pszt, ne beszéljen olyan hangosan, mert tengert rab- Palkó intette az öreg Joe matrózt:

Zával találkoztok.

Kérdésére, hogy az öserdő e részén az Astoria egyik matró- Ez a hang ismerős volt Palinak. Csakhamar megstudta Kihűs Palt fogtam meg!

— Ne élvezhessék soha több bagót életemben, ha nem két kar tulajdonosa örömmel jelentette ki:

Abban a pillanatban azonban nem várt dolog történt. A — Végem van!

két erős kar fonódott köréje. Pali ijedtebben felkiáltott:

amikor egyszerűen váratlan esemény történt. Pali éppen egy sebbedett ránkérve a vesszély. Már hajnal fele járhatott az idő, től távolabbra kerüljön a tengeparttól, mert így egyre me- döben egyik fától a másikig. Csak arra törekedett, hogy men- Először körültekintett, aztán óvatosan haladt előre az er- vízben.

tot ért. Itt már nagyobb biztonságban érezte magát, mint a

Muncurkó diákévei

Egy medvebocs naplója I. ta K ó r ó P á l

— Csend legyen — integettem rendre a hallgatóságot — fogjátok be a mézlesötöket! Itt én vagyok a bíró és én határo- rozok. Az igazság az volna, hogy a második pofont is ők ad- ják egymásnak, hogy kvittek legyenek. Azonban ez talán mégsem volna teljesen igazságos, mert hátha a két pofon nem volt egészen egyforma. Azért szükséges, hogy azt olyan valakitől kapiják, aki igazságosan mendkettőnek egyformán adja ki a pofonporciót. Ez pedig én vagyok, a bíró. Így van-e, Bocsok?

— Ugy van — zugta rá az egész osztály.

Erre én körbe állítottam az egész osztályt, a Nyafogó Nándinak és a Diótörő Dolfinak pedig a közepére kellett áll- ni. Aztán odaléptem hozzájuk, felemeltem a karomat és mind- egyiknek lekentem egy-egy pofont. De nagyon vigyáztam, hogy a pofonok teljesen egyformák legyenek. Mikor a két po- font kiosztotta, így szóltam a két bocsához:

— Most aztán, hogy igazán kvittek vagytok, nyujtsátok szépen egymásnak a mancsotokat.

Ez megtörtént és a két bocs szépen kibékült egymással.

Az osztály azután szedelőzködni kezdett hazafelé. Én még utánakiáltottam a bocsoknak:

— Bocsok, aztán a mai napot szépen mindenki töltsé ta- nulással, nehogy holnap szégyenben maradjunk a tanfelügyelő előtt.

Ezzel széjjeloszoltunk.

A délelőttöt játékkal töltöttem. Ugy gondoltam, hogy elég időm lesz a tanulásra délután. Ebédre jól belaktam, aztán elő- vettem az iskolai könyvemet, hogy tanuljak. Azonban tele hassal bent a szobában nem esett valami jól a tanulás. Gon- doltam magamban, hogy kimegyek a friss levegőre és ott fo- gok tanulni. Kisértáltam hát az erdei tisztásra, ahol rendszer- sen szoktam tanulni. Legnagyobb meglepetésmre, amikor oda- érkeztem, már ott találtam egy csomó bocsot. Kérdeztem tő- lük, hogy miért jöttek ki az erdőre. Mind azt felelték, hogy jobb a szabad levegőn tanulni, mint odabent a fülledt levegőjű szobában. Később még egymásután jöttek oda a különböző medvebocsok és nemsokára már ott volt majdnem az egész

S em is akar nyilván,
Nem tud róla lemondani
De a Gabi azért Gabi,
Az igazt hiáján!
Be kel érn a falóval,
Hogy megabrahakolhassák?
Homan vennénk zabot most,
Drága egy mulatság,
Igazi jó, bizony az ma
... Most már arra vágyik.
Igazi jó kell énekeim!
— A falóval nem szeretem,
Nem tartott sokáig.
De az öröm, a nagy öröm
Pirosnyergű tálost.
Kerekken szaladgáló
— No boldog lesz már most!
Vettem is hat lovat neki,
S felhőn nyargalászni!
Aranyzabot abrahakóha
— Héj, ha neki lova volna,
Csak egy loban látna.
O a földi boldogságot
Határt nem ösmernék.
De vágyai, mint a nagyvak,
Kicsi még embernek,
Az én kicsi Gábor hám
Almunkba hogy szőlje,
S elénk testt vágyainkat,
Aranyhíttán el-éltíngat,
Csodás jölevője,
Alomúndr a sok gyerekek
Meghozza az álom.
Amiért az ember vágyik,
E földi határon:
Régi, régi nagy igazság,
Látta, hogy a testvérkéje
— A kertben megleszte —
Reggelt, délen, este.
S látta, hogy biz napról napra
Nő, nő a palánta.
— A nagy, buzgó öntözéstől
Falóva is hátha megnő,
Hátha megnő, hátha?

S ettől kezdve reggel, este
Még ma este, vagy holnapra,
Még ma este, vagy holnapra,
Határt nem ösmernék.
De vágyai, mint a nagyvak,
Kicsi még embernek,
Az én kicsi Gábor hám
Almunkba hogy szőlje,
S elénk testt vágyainkat,
Aranyhíttán el-éltíngat,
Csodás jölevője,
Alomúndr a sok gyerekek
Meghozza az álom.
Amiért az ember vágyik,
E földi határon:
Régi, régi nagy igazság,
Látta, hogy a testvérkéje
— A kertben megleszte —
Reggelt, délen, este.
S látta, hogy biz napról napra
Nő, nő a palánta.
— A nagy, buzgó öntözéstől
Falóva is hátha megnő,
Hátha megnő, hátha?

Héj, hába, az apasziv,
Még sincsen az kőből,
Meggajálám Gabi hám,
Hogy lova nem nő föl,
Nosza rajta, bevágattam
A játékos botba.
— No Gabikám, még ma este
Megnő a lovacskaadd teste
S nézed csodálkozva!

S este, ahogy locsolgattott
S kuthoz ment a szentem,
Gyorsan a faló helyére
Himalóval esentem,
Hogy megálta, fölborított
Locsolót és teknőt!
Lev esett meg a nagy csoda,
Hogy a Gabi kis falóva
Himalóvá megnőtt...

GABI LOVA

A Habostorta legutóbbi számában közölt rejtvény helyes megfejtése: 1. Szobor. 2. Térkép. 3. Tanuló. 4. Lekvár. 5. Híntó.

Helyesen megfejtették: Haupt Józsika, Vadócz Ilike, Galambos Dezső, Schmidt Klári, Kovács Sándor, Diósi Dituka, Szommer József, Berky Ili, Szabó Ferenc, Jakli Kami, Hanák Tónika, Cziegler Bandi, Kálmán Vera, Vida Katica, Goezer Titi, Goll Mancsi, Karrch Anna, Trenka Gizike, Kuluncsics Józsika, Hoen Lili, Mutsch Mancsi és Janika, Schmitudz Teruska, Szabó Margit, Treuer Irénke.

A jutalmat Schmidt Klári nyerte meg.

ÜZENETEK:

Hanák Tónika: A legnagyobb örömmel. Csak szorgalmasan fejsd a rejtvényeket, mert a jutalom nem marad el. Berky Ili: A Kilics Pali regényének nemsokára vége lesz. Utána a Rin Tin Tin meséje következik, sok képpel.

XX sült liba

szülött ai

Beküldte: Goll Mancsi.

Beküldte: Karrch Anna.

elazgott szüleit gyámoltsa.
Nagyon messze utat tett meg, míg gyalogszerele hazatért. Többé aztán nem is járt iskolába. Beállt munkába, hogy

ottthon van a legnagyobb szűkség.
s nyomában utra kelt, mert a szíve hallotta. Apja, anyja előregedtek, betegek. Megdobbant a szíve életet és az embereket. No meg hazulról is szomorú híreket dicőséget nem aratott. Kinyíl a szem, jobban megismere az tott a gyönyörűsége. Eléget éhezett, fázott, dolgozott, de sok szépnek gondolta el s ezért adta rá a fejét. Nem sokáig tar- legdicőségesebb pálya a világon a színeszi pálya. Nagyon felcsapott vándorszínészek. Úgy gondolta el, hogy a legszebb recent diák egy szép napon mit gondolt, mit nem gondolt, Hanem mi történt? Az történt, hogy Arany János a deb-

visszament Debrecenbe, hogy tovább tanuljon.
emberiségéből. No hát megtudta keresni s egy év múlva ismét vajon meg tudná-e szerezni a mindennapi kenyeret a maga kenyeret. Megkötötte Arany János is. Hadd tegye próbára tónak. A többi debreceni szegény diák is megkötötte ezt a ujra vándorbotot vett a kezébe, elment egy esztendőre tan- Evekig tanult Debrecenben s egyszer csak kapta magát, ték, miért ne tudná ő is megtenni.

kivánsága. Nem íjedt meg a nehézségtől. Ha mások megé- nak. Debrecenbe ment, a híres iskolába. Vite őt a tanulásnak. Összekötötte a cökmököt s gyalogszerele vágott neki az ut- indult nagyobb városba, hogy nagyobb iskolát is végigjárjon. Végigjárta a szalontai iskolát. Jó eszű fiú volt s ezért el- telt az olvasásban.

port minden nyomtatott könyv után s nagy gyönyörűsége első tantömeget. Hogy aztán megtanult olvasni, mohon ka- történeteket. Imi is, olvasni is hamar megtanult. Apja volt az Már kisgyermek korában figyelmesen elhallgatta a szép nézett, apja meséje után a harcos idők jutottak eszébe.

Arany János is. Ha a gyermek erre a régi, csönka toronyra duk idejéből való. Ezeknek a vitéz hajdúknak az ivadéka volt szalontán volt egy csönka torony, meg van ma is, a vitéz haj- da volt; derek, istenfélő, szorgalmas, irástudó ember. Nagy- bogárhátú kis házban, melynek gazdája Arany György gaz- Nagyszalontán született Arany János. Nem palotában, hanem Fzelőt száz esztendővel egy biharmegyei városkában,

Arany János

dik, majd ha Klárka az élete tavaszát éli, az ő fejeckéjéről eltűnnek ezek a fehér szálaeszkák és a helyükön szép szöke, vagy fekete haj nő ki, amint a jó Istenke akarja. Hanem az én fejemről már sohasem olvad le többé ez a hó, amely most rajta van és amelytől én is olyan fehér vagyok, mint volt karácsony táján az egész világ!

Piroska csodálkozva hallgatta nagyapóka meséjét, sokáig elgondolkozott azon, amit hallott, majd hirtelen azt kérdezte:

— Mondd csak, nagyapó, ugy-e a melegségtől elolvad a hó... Láttam tavaly, hogy a hóember, amikor a nap melegen rásütött, úgy elolvadt szegény, hogy a helyén csak egy kis pocsólya maradt!

— Ugy van, kisleányom, — mondta a nagyapó, — bizony a hó a melegségtől elolvad!... De mondd csak, miért kérdezted ezt tőlem?

Piroska megint elgondolkozott, azután úgy sugta a nagyapó fülébe:

— Hát tudod, nagyapó, én kigondoltam valmit!... Majd átölelem a nyakadat és megcsókolom a hajadat, attól majd elolvad a fejedben a hó és neked is olyan szöke hajad lesz, mint nekem.

— Piroska kis csacsika! — nevetett nagyapó, megsimogatva a leányka arcát, — az a hó, amitől az én hajam ilyen fehér, nem olvad már többé el semmitől!...

— Óh, én tudom, — mondta Piroska, — az ajkát sírásra görbitve, — hogy amikor a mama engem átölel, az olyan jó meleg!... Hát mi lesz akkor azzal a meleggel, ha én átölelem a nyakadat?

— Hiszen azért a melegség nem vész kárba, — mondta a nagyapó. — Az a melegség belopózik az én szívembe és ott olyan pompás tavasz lesz tőle, amilyent te itt a földön még nem is láttál!... Olyan lesz tőle a szívem, mint a legpompásabb virágoskert, amelyben écskes-madarak dalolnak a lombok között, ezer meg ezer virág nyílik a színes pázsiton és az illatos levegőben olyan pompás, tarka pillangók röpködnek, mint amilyen a papuscomon van!... Nézd csak meg Piroska!

Piroska sokáig nézte a nagyapó papucsára himzett tarka pillangót, nem szólt semmit, hanem sokáig, nagyon sokig el-tűnődött azon, amit nagyapótól hallott.

A tavaszi napsugár hirtelen előtört az ólomszínű felhők mögül és az elkésett hópelyhek pajkos táncának olyan hirtelen vége lett, mintha valami szigorú rendőr ugrasztotta volna szét őket.

Pall ezt a beszédet mind hallotta. Nem sokára hallotta azt is, hogy a csónak evezői miüködnek. Aztán nem hallott semmit. Biztosan megérkeztek a partra.
A nap lassan telt el. A hajó fedélzetéről néha hallatszott egy-egy hang, ámde Pall nem tudott semmi beszédet kivenni. A part felől pedig a csónak még mindig nem jött vissza a hajóhoz. Végre aztán bekövetkezett az éjszaka és olyan sötét lett, hogy Pall még az orra hegyét sem láthatta. Akkor óvatosan elérkezett a két láncot, hogy ne csapjanak zajt és nesztelenül uszot a hajó másik oldalára, hogy szemben legyen a parttal. Sokáig figyelt, de a part felől csakugyan nem hallott semmit. Erre bátorságot vett magának és a part felé uszott. Vagy negyed óráig uszhatott, amikor végre part-

Egy bácskai fiú viszontagságos utazásai az egész világon át Ira Kubán Endre

osztály, csak azok hiányoztak, akik mindig a legnagyobb magolók voltak az osztályban.

Leheveredtünk a földre és tanulni kezdtünk. Azonban az nem ment ám olyan egyszerűen, mint gondoltuk. Mert egyszer az egyik bocs mondott valamit, másszor a másik bocs szólalt meg és olyankor rendszeren egy kis beszélgetés fejlődött ki, amely után újból előlről kellett kezdeni a tanulást.

Lassankint érkezett az uzsonna ideje, amit onnan tudtunk meg, hogy a gyomrunk korogni kezdett. Egymásután szedtük elő a zsebünkben a papirosba csomagolt elemőzsiát és falatozni kezdtünk. Általános uzsonnázás következett be és közbe persze mindenféléről beszélgettünk, csak éppen a leckéről nem. Mikor vége volt az uzsonnának, kiadtam a jelzőt:

— Hanem hát, bocsok, most már aztán komolyan lássunk ám neki a tanulásnak, mert ránkestedik és nem tanultunk semmit sem.

Bömbölő Behemót felnyújtotta a mancsát a levegőbe annak jeléül, hogy szólni akar. Intettem neki, hogy beszélhet:

— Kedves bocsok — mondta Behemót — azt hiszem, hogy a vigyázónak, Muncurkónak, sem lesz kifogása az ellen, ha indítványozom, hogy uzsonna után ne tanuljunk mindjárt, hanem játszunk vagy egy negyed órát, hogy az uzsonnát jobban lerázzuk a gyomrunkba és utána a tanulás is jobban esik majd.

— Helyes, helyes! — kiabálták az összes bocsok.

Megvallva az igazat, az indítvány nekem is tetszett és azért kijelentettem, hogy nem bánom, játszunk egy kicsit a tanulás előtt.

— Mit játszunk? — kérdeztem.

Voltak, akik azt ajánlották, hogy játszunk futbalt, de azt nem lehetett játszani, mert egyikünk sem hozott magával futballabdát. Erre aztán Bömbölő Behemót azt indítványozta, hogy játszunk rablót és zsandárt. Ez az indítvány mindenkinek nagyon tetszett, mert ezt a játékot mindenki igen szereti. Ugy szoktuk azt játszani, hogy a játékosok egyik fele rabló, a másik fele meg zsandár. A rablók elbujnak az erdőben, a zsandárok pedig igyekeznek őket elfogni. De a rablók nem hagyják magukat egykönnyen és bizony előfordul, hogy ők fogják el a zsandárokat.

Megolvastuk, hogy hányan vagyunk. Voltunk huszonketten. Erre én huszonkét gyufaszál nagyságu vesszőcskét téptem egy mogyoróbokorról. Ezek közül kiszedtem tizenegyet

Lette előbb segédantató Nagyszalontán, aztán megválaszolták a leveleket. Volt tehát hivatala, szűkössé kis fizetése. Mára is megélt belőle, szülőit is segítette. Nem gondolt arra, hogy művészt legyen. Pompásan elvégezte mindennapi munkáját a hivatalban. Szigorú pontossággal, nagy komolysággal. Ilyen volt ő mindig. Amit elvállalt, annak egészen megfelelt. Egész munká végeztet, tökéletes, derek munkát. Hanem azért tovább tanult. Nem lehetett el tanulni nélküli. Ez volt az ő mindennapi kenyeré. Olvasott, idegen nyelveket tanult, s aztán kezdett írni. Bejött a lelkében a sok megírni való. Az első, amit csodálatos szépen elmesélt, a »Toldi Miklós« története. Arról a Toldi Miklósról mesélt, akit a bátyja parasztsorban nevelt, a bérések között hagyott. De hiszen tudjátok ti ezt a történetet ugy-e? Mikor ez a verses történet megjelent Petőfi Sándor nyomában verset írt Arany Jánoshoz, a szalontai jegyzőhöz. Egitig magasztalja, édes barátjának nevezi. Bizony mindjárt híres költő lett Arany Jánosból. És ettől az időtől kezdve minden esztendőben szebbnél-szebb történeteket írt Arany János. Az öreg Toldiról, Attila királyról, Széchy Mártáról, Mátyás királyról. Rövidebb-hosszabb történetek ezek; egyik szomorú, másik vig, egyik szebb mint a másik.

A nagyszalontai jegyzőről mindenütt nagy tisztelettel és szeretettel meséltek. A nagyszalontai jegyzőhöz, aki feleségével és kis gyermekével boldog egyszerűségben éldégett, ellátogatót Petőfi Sándor is.

A kis Arany Lacirol verset is írt. Kimondhatatlan boldog napokat töltött együtt a két nagy költő. Arany János nem marad mindvégig Szalontán. Bartai addig unszolták, amíg elköltözött onnan. Főbb Nagykörösre ment, meghívták oda tanárnak. Újságot szerkesztett s később a Magyar Tudós Társaságnak lett főtitkára.

És mindig visszavágyott a falusi életbe, amelyet olyan nagyon szeretett. Arról álmodozott, hogy legyen egy kis háza. Szép virágos kertje, ő pedig fákát oltson, fákát ültessen. Így felt le élete. Hatvanöt esztendő korában hunyt el szemét örök álmora.

Legelőbb segédantató Nagyszalontán, aztán megválaszolták a leveleket. Volt tehát hivatala, szűkössé kis fizetése. Mára is megélt belőle, szülőit is segítette. Nem gondolt arra, hogy művészt legyen. Pompásan elvégezte mindennapi munkáját a hivatalban. Szigorú pontossággal, nagy komolysággal. Ilyen volt ő mindig. Amit elvállalt, annak egészen megfelelt. Egész munká végeztet, tökéletes, derek munkát. Hanem azért tovább tanult. Nem lehetett el tanulni nélküli. Ez volt az ő mindennapi kenyeré. Olvasott, idegen nyelveket tanult, s aztán kezdett írni. Bejött a lelkében a sok megírni való. Az első, amit csodálatos szépen elmesélt, a »Toldi Miklós« története. Arról a Toldi Miklósról mesélt, akit a bátyja parasztsorban nevelt, a bérések között hagyott. De hiszen tudjátok ti ezt a történetet ugy-e? Mikor ez a verses történet megjelent Petőfi Sándor nyomában verset írt Arany Jánoshoz, a szalontai jegyzőhöz. Egitig magasztalja, édes barátjának nevezi. Bizony mindjárt híres költő lett Arany Jánosból. És ettől az időtől kezdve minden esztendőben szebbnél-szebb történeteket írt Arany János. Az öreg Toldiról, Attila királyról, Széchy Mártáról, Mátyás királyról. Rövidebb-hosszabb történetek ezek; egyik szomorú, másik vig, egyik szebb mint a másik.

A nagyszalontai jegyzőről mindenütt nagy tisztelettel és szeretettel meséltek. A nagyszalontai jegyzőhöz, aki feleségével és kis gyermekével boldog egyszerűségben éldégett, ellátogatót Petőfi Sándor is.

A kis Arany Lacirol verset is írt. Kimondhatatlan boldog napokat töltött együtt a két nagy költő. Arany János nem marad mindvégig Szalontán. Bartai addig unszolták, amíg elköltözött onnan. Főbb Nagykörösre ment, meghívták oda tanárnak. Újságot szerkesztett s később a Magyar Tudós Társaságnak lett főtitkára.

És mindig visszavágyott a falusi életbe, amelyet olyan nagyon szeretett. Arról álmodozott, hogy legyen egy kis háza. Szép virágos kertje, ő pedig fákát oltson, fákát ültessen. Így felt le élete. Hatvanöt esztendő korában hunyt el szemét örök álmora.

es azelőtt megint tetörttem egy-egy darabkát. A huszonkét különböző vesszőt aztán összekevertem, valamennyit összefogtam az öklömbe és a bocsoknak sorban huzni kellett egy-egy vesszőt. Aki hosszabbat huzott, az volt zsandár, akinek rövidebb jutott az rabló volt. Mikor már mindenki huzott, még egy vessző volt a markomban. Az volt az enyém. Megnéztem. Hosszu vessző volt. Tehát zsandár voltam.

Külön állottak fel a rablók és külön a zsandárok és mind-egyik csapat megválasztotta a maga vezérét. A rablók vezére lett Bömbölő Behemót, a zsandároké pedig én lettem. A díztás szélén kijelöltünk két helyet, egyiket az elfogandó rablók részére, a másikat pedig a zsandárok részére, akik a rablók fogságába kerülnek majd.

Pintyi és a Méhecske

Égy gyönyörű virágoskertben ismerkedett meg Pintyi veréb és egy kis Méhecske. Pintyi itt fészkelte, a Méhecske meg ott szedte a méznek való virágport. Így gyakran találkoztak s igen jó barátok lettek. Mi tagadás, Pintyi a Méhecske szorgalmát bámulta s mondta is neki egy pihenő kis rózságon.

— Pihenj már Méhecske pajtás egy kicsit és gyere el hozzám, szívesen látlak egy kis uzsonnára, jó meleg haboskávára.

— Köszönöm Pintyi pajtás meghívásodat, de majd csak az ősszel teszem tiszteletemet nálad, mert most nincs időm. Látod most nyílnak a virágok, most szedhetem róluk a méznek való virágport. Erer már hirtelen el is szállt vidáman, oly lengén, pedig a két kis szárnya alatt vitte a virágporral megtömött sárga színű kis zsákokkákat is.

Pintyi veréb pedig ott maradt a tovább himbálódzott a rózságon és gondolkodott mint egy tudós. Csak hogy ez nehezen ment, mert Pintyit, az igazat megvallva, nem bántotta az okosság. Pedig csak azon törte azt a kis koponyáját, mi különbség van közte és a Méhecske között. Nagynehezen rájött — pirult volna, ha tud — hogy a Méhecske szorgalmas kis jószág, míg ő naplopó, ingyenélő teremtes. Nos, hát ez nem is lehet így, hajtogatta bölcsen a fejét. Valamit csinálni

Pillangók

Nagyapó papucsára, amit a legidősebb unokájától kapott a névnapijára, pompás tarka pillangó volt limezve ragyogó kék meg piros selyemmel, a szeme pedig üveggyöngyből volt odaillesztve, de olyan ügyesen, mintha valóságos szem lett volna.

Nagyapó addig nézte a pompás papucsot, addig gyönyörködött benne, amíg szép csendesen elszundikált.

Ebéd után volt; nagyapó az ősi karosszékben szendergett, a legkisebb unoka, a hároméves Klárka a pamlagon aludt, ezüstszőke, lágy haja szétfolyt a vánkoston, furcsa kis karikákba göndörödve. Piroska, az okos, nyolcesztendő lányka egy kis számonlyon állt az ablak mellett és piszeorcskáját az üveghez szoritva, tünődve nézte a hulló hópelyhek különös nyugtalan táncát. Nevetni, tapsolni szeretett volna örömeiben, de mert látta, hogy nagyapó alszik, csendesen maradt, nehogy felverje. Pedig már alig várta, hogy felébredjen, mert sok mindent szeretett volna megtudni tőle a szállingózó, fehér menyeci pelyhecskékről, amelyek néha, a tél kellős közepén olyan vastagon beterítik az uccát, hogy alig lehet járni tőlük.

Amikor aztán a nagyapó felébredt és csodálkozva körülhordta tekintetét a szobában, mintha akkor lett volna ott legelőször, Piroska odaszaladt hozzá, átölelte a nyakát és hizelegve azt mondta neki:

— Nagyapóka, mesélj nekem a hóról! Mondd csak, hogyan lehet az, hogy az elmúlt év végén is esett a hó és most amikor még nincs is tavasz, megint esik?... Holnap talán már nagyon szépen süt majd a nap, akkor azután ezek a szép, fehér kis pillangók elszállnak valahová, de mire újra karacsony lesz, visszatérnek megint... Hogyan van az, hogy az egész évben szép zöld, meg tarka az egész világ, csak az év elején, meg a végén ilyen fehér minden?

Nagyapó átölelte Piroska nyakát, megsimogatta a a háját és mosolyogva mondta:

— Látod, kislányom, ez úgy van, mint nálunk emberek-nél!... Nézd csak a kis Klárkát, ő még egészen apró kis gyerek, ő még az élet legelejét éli és milyen szép, ezüstös a haja!... Amikor aztán majd olyan öreg lesz, mint én vagyok és ő is az élete végéhez ér, mint én, megint olyan hófehér lesz a haja, mint az enyém!... Csakhogy majd ha kitavasz-

KÖNYVEK

Heimatbuch

(Veti-Hubert, Charlevil, Soltur)

Három bánáti község monografiája ez a könyv, amelyet német nyelven Hesz Miklós szerkesztett és állított össze nagy gondnal és hozzáértéssel.

Sveti-Hubert, Charlevil és Soltur multjáról és jelenlegi helyzetéről érdekes adatokat találunk benne. Ezt a három bánáti német községet Mária Terézia idejében lotharingiai telepesek alapították, akiknek száma kezdetben nem haladta meg a százat. Ezek a telepesek urbáriumot kaptak Mária Teréziától, amelyben a királyné pontosan megállapította, hogy minden egyes telepes mennyi földet kap és mik azok a szolgáltatások, amelyeket a kincstár vár tőlük. Hesz Miklós évekig tartó kutatás után összeállította azoknak a névsorát, akik a három község »honalapítói« voltak és közli azokat a történelmi aktákat és adatokat, amelyek a település első évtizedére vonatkoznak. Nagyon érdekes a »honalapítók« életéről, erkölcséről, szokásairól és nyelvéről írott cikk, melyből kiderül, hogy ezek a lotharingiai telepesek a német és francia nyelv egy különös keverékét beszélték. Rendkívül figyelemreméltók azok az adatok is, amelyek a három bánáti német község jelenlegi gazdasági, kulturális és vallási helyzetéről gyűjtött össze a könyv szerkesztője.

A *Heimatbuchot* közel száz fotográfia díszíti, amelyek egyrészt a település éveléből valók, másrészt a községek mai életéről adnak tanulságos képet.

*

Arnold Bennett neve, egyénisége egyre imponálóbban bontakozik ki az új angol irodalomban. Amilyen nagy a termékenysége, olyan nemes és finom ennek a vérbeli angol, érett és friss elemének minden egyes alkotása. Most magyarul is egymásután jelennek meg regényei, Lord Raingo nagyszerű és odavázolt politikai portréi megjelenítik a brit világpolitika néhány vezető alakját, köztük Lloyd Georget, világot vetnek szereplésük egyéni rugóira, magánéletükre. Mr. Prohack most egészen más oldalról ragyogtatja Bennett gazdag, izmos talentumát. Mr. Prohackra is jellemző a könnyű humornak és a pszichológiai mélységnek az a keveréke, amely talán a legmarkánsabb vonás Arnold Bennett művészetében. De itt a váratlanul meggazdagodott miniszteriumi tisztviselő fordulatot történetében humorra, finom szatírára még szuverénnebbül érvényesül. Öröm elkísérni Mr. Prohack-et aranyfolyóktól megtermékenyített életének felburjánzó problémái közé. S közben megismerjük az angol társaságot jó és rossz oldaláról és egy sereg olyan ember és asszony körében forgunk, akikkel szívesen találkozna az élet valóságában is. (Pantheon kiadás).

*

Alapvető kisebbségi politika. (Külön lenyomat a *Nation und Staat* című folyóiratról. Irta Török Árpád.) A probléma magváig hatoló tudományos elemzéssel veszi Török Árpád vizsgálat alá a kisebbségi kérdést, amelyet a gyakorlati politika esetlegességei közül kiragadván boncolgat. Megállapítja, hogy a realpolitika a kisebbségi kérdés megoldásának záróköve, de a zárókövetélt szeliskörü szellemi előkészítésnek kell megelőznie. Ha a gyakorlati megoldást elméletileg ki nem érlelik, az a veszély fenyeget, hogy a megoldás történelmi pillanatát a realpolitika elszalasztja. A magas színvonalu fejtegetéseket tartalmazó németnyelvű füzet részlegesen mindenkinek a figyelmére, aki a kisebbségi kérdés iránt érdeklődik.

*

A NYUGAT június 16-i számának ki magasló érdekességű közleménye Lechner Ödönnek, a magyar építőművészetnek kiadatlan ifjúkori leveleit menyasszonyához. A levelet Vámos Ferenc kommentárjával bocsátja a nyilvánosság elé a Nyugat. A szám kritikai részéből

ki kell emelni *Ignotus* vitacikkét Ary körül, Szegi Pál tanulmányát Terstyan-szky J. Jenőről, Nagy Endre Szini Gyula-portréját. A gazdag szépirodalmi részben Dallos Sándor, Kürti Pál és Szirdky Judit novelláit, Berda József, Gellért Oszkár, Illyés Gyula és Missik Endre verselt találjuk. A szám folytatja *Sergejev-Censzkij* a »Színváltás« című

mű hatalmas regényét. A Figyelő-rovatokba Laczkó Géza, Francois Gachot, Schöpflin Aladár, M. Pogány Béla, Szegi Pál, Illyés Gyula, József Attila és Reichard Pirocska írtak. A szám ára 20 dinár, negyedévi előfizetés 100 dinár. Kapható minden könyvkereskedésben. Főbizományos: Literária, Subotica, Karadjordje trg 12.

Hogyan fedezett föl a kiadó a Bécsben olvasott berlini folyóirat révén egy új magyar tehetséget

A véletlen mennyi szerencsének volt már a kovácsa és mennyi katasztrófa szakadt ki méhéből! A véletlen ma a legfelsőbb régiókba emelheti a földön csuszó-mászó emberbogarat és holnap visszalökheti a feneketlen mélységbe. Ki tudná felsorolni, hány nagy tehetség köszönheti a véletlennek, hogy egyik napról a másikra, mint új csoda bontakozhatott ki az ismeretlenség lenyűgöző takarójából.

Talán félve lehet, hogy a Dante könyvkiadó egyik főnöke Budapestről Bécsbe utazott. Dolga végeztével este betért a Herrengassen levő Herrenhof-kávéházba. Tipikus irodalmi kávéház ez. A magyar könyvkiadó betelepült az egyik sarokba és belemélyedt a lapok olvasásába. Így kerül kezébe a berlini »Garten der Literatur« egyik — amint a későbbiek során kitűnik, utolsó — száma.

A tipográfiai is föltűnően elegáns kiállítású lapban Thomas Mann mellett ott szerepeltek a fiatal német irodalom reprezentánsai. Ebben a sorozatban tűnt a bécsi Herrenhof-ban a berlini folyóiratot olvasgató magyar könyvkiadó szemébe egy cím és egy név. Pontosabban a »Die verräterischen Füsse« című novella és mellette a szerző neve Alexander Sasdi. A szerző mellett ott szerepelt: »Aus Ungarn von Grete Bauer.« A novella frenetikus hatással volt a kiadóra. Még ott a Herrenhof márványasztalán levelet írt a »Garten der Literatur« címére, hogy Berlinben megtudakolja a magyar szerző kilétét. A válasz már Pestre érkezett. A folyóirat helyett egy ingatlanforgalmi iroda vezetője írta, hogy a megszűnt lap redakciójában ő települt le. Németes pontossággal még azt is megírta, hogy amennyiben a lap volt szerkesztőjének címét megtudja, továbbítani fogja a levelet.

Ismét eltelt pár hónap. Ezalatt a berlini ingatlanforgalmista becsülettel beváltotta szavát, mert a Dante levelére Fritz Zistler Schriftsteller, a megszűnt lap szerkesztője, feleletet küldött. »Von der Kollege Alexander Sasdi...« csak annyit tudott, hogy Magyarországon ujságíró és az »ausgezeichneten, schö-

nen« novellát is onnan kapta.

Erre a Dante könyvkiadó megindította Budapesten a hajsztát Sasdi Sándor ujságíró kézrekerítése érdekében. Az Ujságírók Egyesületében a kiadó azt a fővilágosítást kapta, hogy van hasonló nevű tagjuk, aki Pécsen lakik. Így került el a Dante levele berlini és budapesti nyomozás után Sasdi Sándorhoz, Pécsre. Ebben a levélben háromsoros üzenetet kapott a fiatal író. »Amennyiben kész regénye van, azonnal jelentkezzen Dante könyvkiadónál, Ó-ucca 27 alatt.«

Három nap múlva bekopogott Sasdi Sándor a Dante könyvkiadóhoz és elfogulatlan tette le az íróasztalára regényét, a »Vadludak«-at.

A »Die verräterischen Füsse« című novella szerzőjében nem csalódott a kiadó. A »Vadludak« egy nagytehetségű, friss hangu, elhivatott magyar író revalált. Vidéki emberek élnek ebben a regényben. Élnek a maguk szomorú és szürke életét. Sárban és köznapi gondok közt. De jön valaki, egy ismeretlen, idegen férfi, aki behasít ebbe a szürkeségbe és új színek szenzációját keveri a novemberi sárba. Sorsok teljesednek be, elnyomott sóhajok fakadnak kiáltásává, titkolt vágyak ébrednek tette. Aztán újra vonatra ül az idegen férfi. Egy kétségbeesett szerelem sebét cipeli magával.

Erről a regényről sokat fognak beszélni. Ez a regény érdekelni fog mindenkit. Az erőnek, a termékeny átéltségnek rianása a »Vadludak«. Sasdi Sándor tollának biztos, elevenítő ereje van és ezt az erőt becsületes, irói célok szolgálatába állítja. A »Vadludak« ez utóbbi évek legérdekesebb regénye és a Dante könyvkiadó a magyar irodalomnak, a magyar olvasóközönségnek nagy szolgálatot tett, amikor a bécsi Herrenhof márványasztalánál fölfedezte a berlini folyóirat Alexander Sasdi-ját.

*

Sasdi Sándor könyve a napokban hagyja el a sajtót és a Minerva könyvosztályában előjegyezhető.

Technika és irodalom

Sokszor eszembe jut: milyen könnyű dolga lesz a jövőben a történetírójának, ha meg akarja tudni, milyenek voltak azok a vezető eszmék és gondolatok, amelyek elmúlt századok embereit foglalkoztatták. Nem lesz egyébre szükség, mint elővenni egy könyvjegyzéket. Az irodalmi termés kereszttetszete pontos fotográfiát ad a kortársak egész szellemi és lelki világáról.

*

Az írók mindig visszatükrözték többé-kevésbé a kort, amelyben éltek. Ez természetes is. Általános romantikus hajlandóság nélkül soha sem születtek volna meg Victor Hugo regényei. Eötvös József sem írhatta volna meg »A falu jegyzőjét« ötven évvel előbb, vagy utóbb. A taine-i milliölmélet lényegét minden nemzet irodalmának története igazolja. Mégis úgy érzem: sohasem függött annyira az irodalom az életviszonyoktól, mint éppen ma.

*

Talán kissé drasztikusan hangzik, de alighanem mégis itt van a dolog magva: régen midőn munkához látott az író

vagy a költő, akkor már nagyjából kialakult gondolatában az, amit írni fog. Külső körülmények legfeljebb abban befolyásolták, ahogyan tárgyát feldolgozza.

Manapság igen gyakran más a helyzet. Az általános viszonyok, a közönség széles rétegeinek érdeklődése szinte utmutatásszerűen kijelölik: milyen könyvek iránt volna kereslet. Mikor azután a jó kiadó, aki állandóan a nagyközönség szellemi ütőerén tartja kezét, ezt észreveszi, természetes, hogy a kereslettel szemben megfelelő kínálatot igyekszik teremteni.

A kiadó tehát megmondja: erről vagy arról kell írni. Ezek után pedig nincs más hátra, mint kikeresni azt, aki ezt a feladatot előreláthatólag a legjobban fogja elvégezni. Így születik meg napjainkban a könyveknek egész sora.

*

Mindaz távolról sem akar gáncs lenni. Sőt ellenkezőleg. Az olvasás és művelődés terjedése szempontjából nagyon is üdvös az a körülmény, hogy olyan könyvek kerülnek ki a sajtó alól, amelyeket sokan várnak. Hiszen csak an-

nak a nyomtatott betűnek lehet hatása, amely el is jut oda, ahová utnak indították. Csak éppen arról van szó, hogy az így megalkotott műveket egészen más esztétikai vagy kritikai szemüvegen át kell nézni. Ezekkel szemben csupán egyetlen szempont lehet jogosult: mennyiben felelnek meg azoknak a követelményeknek, amelyeknek létrejövetüket köszönhetik.

*

A ma emberének érdeklődése a technika felé fordul. Tessék végiglapozni az ujságot: nincs nap, amelyen valamilyen új vívmányról nem értesülne az olvasó — nemcsak a szakemberek, hanem a leglaikusabbak is visszafójtott lélekzettel lesik, ha a technikai tudományok egyik vagy másik ágában próbálgatások, kísérletezések folynak. Csoda-e tehát, ha minden eddiginél nagyobb örömmel veszik kezükbe azokat a munkákat, amelyek erről a titokzatos világról ígérnek felvilágosítást?

Ez az oka annak, hogy ma a világ minden nemzetének nyelvén egyre-másra jelennek meg technikával foglalkozó könyvek és ezeknek csaknem mindegyike rövid idő leforgása alatt óriási példányszámot ér el.

*

A magyar könyvpiacra gyors egymásutánban két ilyen hatalmas munka látott, illetőleg lát napvilágot. Ismertetésük nem tartozik ennek a cikknek keretébe, de annyi bizonyos, hogy még olyan emberek is, akiknek soha az életben semmiféle érzékük technikai és műszaki kérdések iránt nem volt, érdeklődéssel, helyenként szinte izgalommal forgatják a hatalmas kötetek lapjait. Mert hiába: mindenkinek éreznie kell, hogy itt körülöttünk valami egészen új dolog készül megszületni. Soha nem látott, soha nem álmódott lépésekkel száguld előre a tudomány. Tegnap még fantasztikumnak minősítették az Ocean átrepülését, ma már a legtermészetesebb hangon tárgyalják a mesterséges szigetek felépítését, ami a földrészek közti rendszeres, repülőforgalom kérdésének ugyszólván teljes megoldását jelentené. Ma még fejünket csóváljuk, mikor Opel mérnök Holdbeli rakéta-utazásáról olvasunk, de vajjon nem történik-e néhány év múlva valami, ami egy csapásra a megvalósuláshoz hozná közel ezt a borzalmasan nagyszerű gondolatot?

Az emberi erő és akarat grandiózus Apoteózisát zengik ezek a földkerekség legkülönbözőbb pontjain megjelenő technikai lexikonok.

*

Egy német tudós — Friedrich Dessauer — érdekes könyvvel lépett a közelmúltban a nyilvánosság elé. Különös feladatra vállalkozik: össze akarja kapcsolni egymással két egymástól szédületes távolságban lévő világot. A *Technika filozófiáját* adja Dessauer mély elgondolásra valló munkájában és ezzel szoros közelségbe hozza az emberi tevékenységek leggyakorlatiasabb és legelvonatottabb megnyilvánulását. Ez a német filozófus azt mondja, hogy a Kant-féle tapasztalati tudomány, erkölcsi erő és esztétikai szükségszerűség triumvirátusa mellé napjainkban egy »negyedik birodalom«, a találmányok birodalma lépett és úgy látja, hogy ez az utóbbi jelenti a legmagasabbat mindama eredmények közül, amelyeket az emberiség évezredek történelme folyamán eddig elért: ezzel jutott legközelebb a termelés művéhez, tehát — Is-tenhez.

A technikának ez az optimista felfogása bizonyára nem hangzik el ellentmondás nélkül. Kétségtelen, hogy akadnak majd — talán nem is csekély számban — olyanok, akik csak mérsékelten tudnak lelkesedni egy olyan korért, amelyben az egyén szerepét elfoglalta a gém, az emberét pedig a gép. Ez azonban ismét más problémákhoz vezet és erősen sulrolja a már Rousseau idejében alaposan megtárgyalt gondolatot: előbbre vitte-e a tudományok haladása az emberi boldogságot, vagy pedig visszavetette-e azt?

A közelgő Rousseau-centennárium alkalmából talán egyszer majd erről is beszélgethetünk.

Dr. Kemény István

FILM

A beszélő film feltalálója nyilatkozik az új találmányról A Tri-Ergon-film ünnepélyes bemutatója Bécsben a sajtó képviselői előtt

Bécs, (—)

Edison óta már számos feltaláló kísérletezett a beszélő filmmel, azonban az eddigi készülékek egyike sem volt tökéletes. A film és a gramofon összekapcsolása lehetetlennek bizonyult a hang tökéletessége és a vásznon lepergő cselekménnyel összeegyeztethetetlen sebessége miatt.

Három német feltaláló, Masolle Józsefnek, Vogt Jánosnak és Engl Joe dr.-nak, akik Tri-Ergon néven munkaközössébe egyesültek, végre sikerült a tökéletes beszélő filmet feltalálni.

A hang rá van kopirozva a filmtékercsre, tehát a cselekmény és a beszéd vagy ének között nem lehet időrendbeli eltérés, mivel a vetítés egyszerű történet. A normális filmtékercs szélessége 35 milliméter, a beszélő filmé 42. A hangrezgés a perforáción kívül baloldalon van megörökítve. Ugy a felvételhez, mint a vetítéshez külön gépek szükségesek. Az új fajta vetítő-készülék azonban megelégedően olcsók, mindössze 2000 márkába kerülnek, úgy hogy a kisebb mozik is könnyen ráterhetnek a

beszélő filmre.

A kitünően sikerült sajtó-bemutató után munkatársunknak alkalmá volt beszélgetést folytatnia a feltalálók egyikevel, Masolle Józseffel, aki a következőket mondotta nagyjelentőségű találmányáról:

— Több mint tíz év óta foglalkozom a beszélő film problémájának megvalósításával és már öt év előtt sikerült Vogt és Engl dr. barátaimmal és munkatársaimmal karöltve az első beszélő filmet elkészíteni. Az természetesen kezdetleges alkotás volt, most azonban már annyira vagyunk, hogy egész estét betöltő műsor áll rendelkezésünkre. Berlinben a sajtó képviselői előtt ugyan már néhány hét előtt bemutattuk találmányunkat, azonban először Bécsben kísérletezünk rendszeres előadásokkal. Találmányunkkal a beszélő film problémája végleges megoldást nyert és a nem tulságosan költséges eljárás biztosítja rövid időn belül való elterjedését.

A Goumond Párisban és a Paramount Amerikában már gyártja a beszélő filmet.

A hét rádióműsora

A műsorban szereplő adóállomások hullámhosszai

Bécs 577,5, Breslau 322,6 (Gleiwitz 250), Brünn 441,2, Frankfurt 428,6. (Cassel 272,5), Hamburg 394,7 (Bremen 252,1), (Hannover 297), (Kiel 254), Kattowitz 422, Königsberg 329,7 (Danzig 272,7), Langenberg 468,8 (Dortmund 283), (Münster 241,9), Leipzig 365,8), Dresden 252,7), München 549 (Nürnberg 300), Prága 448,9, Róma 450 (Freiburg 577), Zagreb 310.

6 dinár helyett
2 dinár 50 parába
kerül a 594

RADIOWELT

egyedül, ha egy évre előfizet, mert
125 dinár
értékű ajándékot kap.
Egyes szám ára 6 dinár. — Előfizetési ára egy évre 250 dinár.

WIENER RADIOVERLAG
Ges. m. b. H. — Wien I. Pestalozziggasse 6/9

Vasárnap, június 24.

ZAGREB 17: Délutáni koncert. 20: Operaelőadás közvetítése.

WIEN 11: A linci utállomás ünnepélyes megnyitása. 12.10: Orgona hangverseny. 15: Filharmonikus koncert. (Linz). 17: Délutáni koncert. 19.10: Ária és dalest. 20.05: »Casanova in Wien« (komédia). Utána tánczene.

KÖNIGSBERG (DANZIG) 12: Koncert. 17: Délutáni koncert. 20.30: Ernst Arnold-est. Utána tánczene.

BRESSLAU (GLEIWITZ) 17.10: Szórakoztató zene. 20.30: Koncert.

PRÁGA 12: Koncert. 19.15: tánczene. 20: Tarka est. 22.20: Koncert a brüni kiállításról.

LEIPZIG (DRESDEN) 16: Hangjáték. 17: Citera koncert. 22.30: Népszerű zene.

STUTTGART (FREIBURG) 15: Szórakoztató zene. 20: Kamarazene-est. 21: Kabaré.

KATTOWITZ 17: Koncert. 20.15: Esti koncert. 22.30: Tánczene.

FRANKFURT a/M 16.45: Koncert. 19: Orgona koncert. 20.30: Koncert. Utána tánczene.

RÓMA 17: Koncert. 18: Tánczene. 21.10: Nagy zenekari hangverseny.

MILANO 17.15: Jazzband. 21: Opera előadás

BRÜNN 10: Ünnepi koncert. 12.15: Sétahangverseny. 15 és 16: Koncert. 18: Német koncert. 19: Cseh zene. 20: Szonata-est. 21 és 22.20: Koncert a kiállításról.

MÜNCHEN 15: Citera koncert. 16.30: Szórakoztató zene. 20: Koncert. 22.25: Szórakoztató zene.

LANGENBERG (KÖLN) 16.30: Vesperkoncert. 20: »Die Jahreszeiten« (oratorium Haydin). Utána tánczene. BERLIN 17: Szórakoztató zene. 20.30: Katonazene. 22.30: Tánczene.

BUDAPEST 10: Református Istentisztelet. 12: Déli harangszó — utána katonazene. 16: Meseóra. 19.30: »A kisgrófi« (operett: A. Rényi). 22.50: Tánczene.

Hétfő, június 25.

ZAGREB 13.15: Gramofon. 17.30: Délutáni zene. 20.30: Varsói átvitel (koncert).

WIEN 11: Délelőtti zene. 16.10: Délutáni koncert. 20: Gramofon. 20.30: Varsói átvitel (filharmonikus koncert).

KÖNIGSBERG (DANZIG) 16.30: Délutáni koncert. 20.10: Átvitel az állatkertből (koncert és előadás). 20.15: Koncert.

BRESSLAU (GLEIWITZ) 16.30: Délutáni koncert. 20.30: Operaária-est.

PRÁGA 12.05: Déli koncert. 16: Délutáni koncert. 19.15: Szórakoztató zene. 20.30: Varsói átvitel (koncert). 22.20: Koncert a kiállításról.

LEIPZIG (DRESDEN) 14.30: és 16.30: koncert. 19: »Don Giovanni« (Don Juan) opera: Mozart. 22.15: Szórakoztató és tánczene.

STUTTGART (FREIBURG) 16.15: Délutáni koncert. 20: »Im Äther« (hangjáték). Utána koncert.

KATTOWITZ 18.15: Tánczene. 20.30: Koncert.

FRANKFURT a/M 16.30: Koncert. 20: Koncert. Utána hegedű koncert. Utána koncert.

BRÜNN 12.15: Gramofon. 16: Délutáni koncert. 19: Kabaré. 20.30: Varsói átvitel. 22.30: Koncert.

RÓMA 17.30: Koncert. 21.15: Könnyű estizene.

LANGENBERG (KÖLN) 18: Vesperkoncert. 20.10: »Aus fremden Gärten«. Utána tánczene

BERLIN 17: Kamarazene. 20.30: Varsói átvitel (filharmonikus koncert).

MÜNCHEN 20.15: Énekari hangverseny. 21.15: Szórakoztató zene.

MILANO 16.30: Jazzband. 20.45: Koncert. 23: Jazzband.

BUDAPEST 12: Kamarazene. 17.30: Koncert. 19: Mit üzen a rádió. 20.45: Posta Szövetség hangversenve. 22.30: Cigányzene.

Kedd, június 26.

ZAGREB 13.15: Gramofon. 17.30: Szórakoztatózene. 19.50: Horvat Rudolf előadása.

WIEN 11: Délutáni zene. 16.10: Délutáni koncert. 19.30: »Die lustigen Weiber von Windsor«. (Opera: Nicolai)

KÖNIGSBERG (DANZIG) 16.45: Koncert. 20.05: Szimfonikus koncert. 21.15: Irodalmi előadás és koncert.

BRESSLAU (GLEIWITZ) 16.30: Koncert. 20.30: Zenekari hangverseny.

PRÁGA 12.05: Déli koncert. 16: Koncert. 20.10: Tarka est. 21: Koncert a kiállításról. 22.20: Gramofon.

LEIPZIG (DRESDEN) 15: és 16.30: Koncert. 20.15: Rosegger est. 21.30: Schramm zene. 22.45: Tánczene.

STUTTGART (FREIBURG) 16.15: Délutáni koncert. 20: Szimfonikus koncert. Utána groteszk est.

KATTOWITZ 19.20: Opera előadás. 22.30: Tánczene.

FRANKFURT a/M. 16.30: Házi zenekar hangversenye. 19.20: »Die Fledermaus« (operett J. Strauss).

RÓMA 17.20: Koncert. 21.15: Zenekari hangverseny.

LANGENBERG (KÖLN) 18: Kamarazene. 20.15: Robert Koppel est.

BERLIN 17.30: Szórakoztatózene. 20.30: Koncert.

MÜNCHEN 16.20: Szórakoztatózene. 19.30: Mozart-kamarazene est. 22.25: Gramofon.

MILANO 20.45: Koncert.

BUDAPEST 12: Gramofon. 15.30: Gyermekmesék. 17.40: Cigányzene. 20: Művészest. 21.50: Katonazene.

Szerda, június 27.

ZAGREB 13.15: Gramofon. 17.30: Meseóra. 20.35: Koncert est. 22: Gramofon.

WIEN 11: Délelőtti zene. 16: Délutáni koncert. 20.30: »Münchhausens letzte Lüge« (vigjáték). Utána esti koncert.

KÖNIGSBERG (DANZIG) 16.30: Délutáni koncert. 20.05: »Rund um die Liebe« (operett: O. Strauss).

BRESSLAU (GLEIWITZ) 16.30: Kamarazene. 20.30: Népszerű zenekari hangverseny.

PRÁGA 12.05: Déli koncert. 16: Délutáni koncert. 19.15: Fuvós zene. 20.10: Tarka est. 21.40: Koncert.

LEIPZIG (DRESDEN) 15: Koncert. 21.15: Énekari hangverseny. 22.30: Szórakoztató zene.

STUTTGART (FREIBURG) 16.15: Délutáni koncert. 20: Koncert.

KATTOWITZ 18.15: Délutáni koncert. 20.30: Koncert.

FRANKFURT a/M. 16.30: Tánczene. 20.15: »Sturm über dem Pazifik« (hangjáték). Utána gramofon.

BRÜNN 12.15: Gramofon. 16: Délutáni koncert. 18.10: Német koncert. 19: Koncert francia szerzők műveiből. 20.35: Kamarazene. 21: Hangversenyátvétel a kiállításról.

RÓMA 17.30: Koncert. 21.10: Olasz opera est Traviata (Verdi).

LANGENBERG (KÖLN) 18: Vesperkoncert. 20.15: Szimfonikus koncert. Utána szórakoztató zene.

BERLIN 20.30: »Märkischer Abend« (koncert). 22.30: Koncert.

MÜNCHEN 16: Házi zenekar hangversenye. 20.15: Wagner est. 22.20: Tánczene.

MILANO 16.30: Jazzband. 20.45: Koncert. 22.30: Tánczene.

BUDAPEST 12: Déli harangszó. Utána cigányzene. 17.30: Koncert. 19.35: Kossuth zárandok ut Amerikába. 20.15: »Aranyos öregek«, »Lélekvándorlás« és »Csiribiri« egyfelvonásos színművek (Móricz Zs.) 22.20: Gramofon.

Csütörtök, június 28.

ZAGREB 20.35: Koncert. 22.10: Könnyű esti zene.

WIEN 11: Délelőtti zene. 16: Délutáni koncert. 20.05: Zenés kép a XVIII. századból.

KÖNIGSBERG (DANZIG) 16.15: Szórakoztató zene. 20.35: Zenekari hangverseny.

BRESSLAU (GLEIWITZ) 16.30: Szórakoztató zene. 20: Opera előadás.

PRÁGA 12.05: Déli koncert. 16: Délutáni koncert. 20: Szimfonikus koncert.

LEIPZIG (DRESDEN) 16.30: Koncert. 20.15: Népszerű zenekari hangverseny.

STUTTGART (FREIBURG) 16.15: Délutáni koncert. 20: »Die Bajadere« (operett). 22.30: Tánczene.

KATTOWITZ 20.15: Koncert. 22.30: Tánczene.

FRANKFURT a/M. 16.30: Házi zenekar hangversenye. 20.15: Kamara zene. Utána tánczene.

BRÜNN 12.15: Gramofon. 16: Koncert. 19: »Endlich allein« (vigjáték). 20: Szimfonikus koncert. 22.30: Szórakoztató zene.

RÓMA 17.30: Koncert. 21.15: Operett est.

Háromszáz dinár

értéket meghaladó
könyvrendelést

részletfizetésre

is szállít

A „MINERVA” KÖNYVOSZTALYA

— Csak értékes könyvet adunk el. —

LANGENBERG (KÖLN) 18: Vesperkoncert. 20.15: Koncert. 21: »Traumulus« (komédia). 23: Tánczene.

BERLIN 17: Koncert. 21: Lehár és Fall est. 22.30: Tánczene.

MÜNCHEN 16.30: Szórakoztató zene. 19: Koncert. 20.05: »Am Tag des Gerichtes« (népszínmű).

MILANO 16.35: Koncert. 20.45: Opera előadás közvetítés.

BUDAPEST 12.05: Zongora hangverseny. 17.45: Jazzband. 19.30: Koncert. 20.50: Aria est. Utána cigányzene.

Péntek, június 29.

ZAGREB 17.50: Koncert. 20.35: Színházi előadás. 22: Könnyű esti zene.

WIEN 11: Szimfonikus koncert. 15.30: Délutáni koncert. 18.30: »Tannhäuser« (opre: Wagner). Utána könnyű esti zene.

KÖNIGSBERG (DANZIG) 17: Dal és ária délután. 20.20: Színházi előadás. 22.15: Tánczene.

BRESSLAU (GLEIWITZ) 16.30: Szórakoztató zene. 20.30: Irodalmi előadás. 21.15: Koncert

PRÁGA 11: Matiné. 16: Kabaré. 19: Szlovák est. 21: Koncert. 22.25: Szórakoztató zene.

LEIPZIG (DRESDEN) 16.30: Szórakoztató zene. 20.15: »Waldmeister« (operett: J. Strauss). 22.35: Tánczene.

STUTTGART (FREIBURG) 16.15: Szórakoztató zene. 20.15: »Sturm über dem Pacific« (hangjáték). Utána katona zene.

KATTOWITZ 16.30: Koncert. 20.15: Esti koncert.

FRANKFURT a/M. 20.15: Robert Koppel est. Utána szórakoztató zene.

BRÜNN 12: Gramofon. 15: Koncert. 16: Kabaré. 19: Szlovák est. 21 és 22.15: Szórakoztató zene.

RÓMA 17.30: Koncert. 21.15: Zenekari hangverseny.

LANGENBERG (KÖLN) 16.30: Vesperkoncert. 19.35: Esti koncert. 20.45: Hangverseny. 22.50: Szórakoztató zene.

BERLIN 17: Koncert. 19.30: »Othello« (opera: Verdi).

MÜNCHEN 16: Szórakoztató zene. 18.30: Mandolin koncert.

MILANO 16.35: Jazzband. 20.45: Szimfonikus koncert.

BUDAPEST 10: Nagy mise. 12: Déli harangszó. Utána koncert. 16: Gyermekmesék. 17: Katona zene. 19.30: »Szevil-lai borbély« »vigjáték). 22: Tánczene.

Szombat, június 30.

ZAGREB 13.15: Gramofon. 17.30: Meseóra. 18: Tánczene. 20: Színházi átvitel.

WIEN 11: Délelőtti zene. 15.15: Ifjúsági előadás »Die Sonnenanbeter« (tragédia). 17: Zenei akadémia. 19.05: Kamara zene. 20.15: »Das fürstentkind« (operett: Lehár). Utána tánczene.

KÖNIGSBERG (DANZIG) 16.30: Délutáni koncert. 20.10: Tarka est. Utána esti koncert.

BRESSLAU (GLEIWITZ) 16.30: Szórakoztató zene. 20.30: Tarka est. 22.30: Tánczene.

PRÁGA 12.05: Déli koncert. 16: Gyermek színház. 17: Koncert. 18: Német koncert. 19.05: »Figaros Hochzeit« (opera: Mozart). 22.25: Koncert.

LEIPZIG (DRESDEN) 16.30: Koncert. 20.15: Koncert. 22.15: Kabaré.

STUTTGART (FREIBURG) 15.30: Koncert. 20.15: »Die Jagd nach dem Glück«. Utána sváb est. Utána tánczene.

KATTOWITZ 17.45: Koncert. Színházi előadás. 22.30: Tánczene.

FRANKFURT a/M. 16.30: Házi zenekar hangversenye. 19.30: Opera előadás közvetítése. Utána tánczene.

BRÜNN 12.15: Gramofon. 15: Ifjúsági zenésdélután. 19: »Figaros Hochzeit« (opera: Mozart). 22.23: Szórakoztató zene.

RÓMA 17.30: Vokalis és zenekari hangverseny. 21.15: Opera előadás közvetítése.

LANGENBERG (KÖLN) 18: Mozartkoncert. 20.15: Koncert. Utána szórakoztató és tánczene.

BERLIN 17.30: Zenekari hangverseny. 20.30: Willi Ostermann est. 22.30: Koncert.

MÜNCHEN 16.30: Rokoko koncert. 20: Ernst Arnold est. Utána tánczene.

MILANO 20.35: Koncert. 23: Jazzband.

BUDAPEST 12.05: Gramofon. 17: Magyar dalok zongorán. 19.30: koncert és előadás. 20.45: Könnyű esti zene. 22.50: Cigány zene.